

Täysistunto

Tiistai 17.12.2024 klo 10.00—21.21

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto päättyi klo 21.21.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (10.00—12.00, 14.00—15.59 ja 18.01—19.56), toinen varapuhemies Tarja Filatov (12.00—14.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.59—18.01 ja 19.56—21.21).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain ja kuntarakennelain 56 a §:n ja 59 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 13.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Pia Lohikosken kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Eemeli Peltonen on edustaja Lauri Lylyn kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen.

Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Eeva Kallin kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 67; poissa 3 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 110/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Eemeli Peltosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 67; poissa 3 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 90; poissa 3 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueesta annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 ja 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 26/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 13.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Eemeli Peltonen on edustaja Hanna Räsänen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Eeva Kallin kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset neljä lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 90; poissa 3 (äänestys 4).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 78/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 90; poissa 3 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 89; poissa 3 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 161/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 16.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Markku Siponen on edustaja Tuomas Kettusen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Markku Siponen on edustaja Tuomas Kettusen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset kuusi lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 47; poissa 2 (äänestys 9).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 161/2024 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 149/2024 vp
Toimenpidealoite TPA 23, 58-62, 64, 65/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 27/2024 vp
Pöytäkirjan liite Lausumaehdotus 16.12.2024

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 16.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna-Leena Mattila on edustaja Markku Siposen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Ville Merinen on edustaja Saku Nikkasen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset kolmetoista lausumaehdotusta.

Keskustelussa edustaja Hanna-Leena Mattila on edustaja Markku Siposen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Keskustelussa edustaja Pia Sillanpää on edustaja Ville Väyrysen kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 5A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 96; poissa 2 (äänestys 16).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 149/2024 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteiden hylkäämisestä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ville Merisen vastalauseen 1 mukainen lausumaehdotus 4 ja Hanna-Leena Mattilan vastalauseen 2 mukainen lausumaehdotus 1 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Ville Merisen lausumaehdotuksesta 4 Hanna-Leena Mattilan lausumaehdotusta 1 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Hanna-Leena Mattilan ehdotus 1 ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 68, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 20). Tässä äänestyksessä voitti Hanna-Leena Mattilan ehdotus 1.

2) Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 91, tyhjiä 2; poissa 3 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 91, tyhjiä 2; poissa 2 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Sillanpään monisteena jaettu ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: ei 105, tyhjiä 92; poissa 2 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi Pia Sillanpään lausumaehdotuksen.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihoitolain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 28/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 16.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Ville Merinen on edustaja Krista Mikkosen kannattamana ehdottanut, että 2. lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Ville Merinen on edustaja Krista Mikkosen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Keskustelussa edustaja Markku Siponen on edustaja Tuomas Kettusen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

2. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 67; poissa 2 (äänestys 34).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 122/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 90; poissa 4 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 90; poissa 4 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetun lain ja koulutuksen korvaamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 168/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 13.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Pia Lohikosken kannattamana ehdottanut, että 1. lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 67; poissa 2 (äänestys 39).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 168/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 18/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 16.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Tuomas Kettusen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 90; poissa 2 (äänestys 40).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 146/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite laiksi rakentamislain 17 §:n muuttamisesta

Lakialoite laiksi rakentamislain 180 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2024 vp

Lakialoite LA 20/2024 vp

Lakialoite LA 21/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Keskustelu asiasta päättyi 16.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Krista Mikkonen on edustaja Marko Asellin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Krista Mikkonen on edustaja Marko Asellin kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset kaksi lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 67; poissa 2 (äänestys 41).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 101/2024 vp sisältyvät 2.—5. lakiehdotuksen sekä hallituksen esitykseen HE 101/2024 vp ja lakialoitteisiin LA 20/2024 vp ja LA 21/2024 vp pohjautuvan 1. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Krista Mikkosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 67; poissa 3 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Krista Mikkosen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 67; poissa 2 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioesityksen (HE 109/2024 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 109/2024 vp
Hallituksen esitys HE 191/2024 vp
Talousarvioaloite TAA 1-280, 282-333/2024 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 25/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 25/2024 vp. Asian käsittely keskeytettiin 16.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Siirrytään pääluokkakohdaisiin äänestyksiin. Kaikki samaa pääluokkaa koskevat ehdotukset ja kannatukset voi tehdä eduskuntaryhmäkohtaisesti samalla kertaa. Mahdolliset pöytäkirjaan otettavat edustajien korjaukset tehdään vasta, kun koko pääluokka on äänestetty.

10.1. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 26. Yleiskeskustelu päättyi 16.12.2024 pidetyssä istunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

4. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26.10.01: Lisätään 1 000 000 euroa. (Vastalause 1)

5. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26.10.01: Lisätään 2 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)

6. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan, että poliisin lisävirkoja jaetaan Suomessa nykyistä tasaisemmin ottamalla huomioon hälytystehtävien enimmäisvasteaika sekä muiden turvallisuusviranomaisten mahdollisuudet saada virka-apua esimerkiksi itärajalla.” (Vastalause 2)

7. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 26.10.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin eläinsuojeluun ja eläinoikeusrikoksiin keskittyvän poliisitoiminnan laajentamiseksi koko valtakunnan tasolle.” (Vastalause 3)

8. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26.10.02: Lisätään 2 000 000 euroa. (Vastalause 1)

10. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.10.02: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa suojelupoliisin riittävän ja pitkäjänteisen rahoituksen.” (Vastalause 2)

11. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26.20.01: Lisätään 10 000 000 euroa. (Vastalause 1)

13. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26.30.03: Lisätään 1 000 000 euroa. (Vastalause 1)

15. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 26.30.03: Lisätään 4 500 000 euroa pelastajakoulutettavien sekä hätäkeskuspäivystäjien määrän kasvattamiseen tarvetta vastaavalle tasolle. (Vastalause 3)

16. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 26.40.01: Lisätään 650 000 euroa pakolaiskiintiön korottamiseen. (Vastalause 3)

17. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26.40.01: Lisätään 975 000 euroa pakolaiskiintiön korottamiseen 2 500:aan. (Vastalause 4)

18. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 26.40.01: Lisätään 5 000 000 euroa oleskelulupien ja kansalaisuushakemusten käsittelyyn työperäisen maahanmuuton vauhdittamiseksi. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

19. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26.40.01: Vähennetään 4 100 000 euroa kansainvälisen suojelun väliaikaistamisesta sekä lupien pituuden lyhentämisestä. (Vastalause 4)
20. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 26.40.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ja peruu maahanmuuttoa jarruttavat haitalliset esitykset.” (Vastalause 3)
21. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26.40.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen alaikäisten säilöönoton kieltämiseksi.” (Vastalause 4)
22. Oras Tynkkynen (vihr) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 26.40.21: Lisätään 1 900 000 euroa pakolaiskiintiön korottamiseen. (Vastalause 3)
23. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26.40.21: Lisätään 2 850 000 euroa pakolaiskiintiön korottamiseksi 2 500:aan. (Vastalause 4)
24. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26.40.21: Lisätään 5 000 000 euroa. (Vastalause 1)
25. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26.40.21: Vähennetään 3 700 000 euroa säilöönoton pidentämiseen ja mahdollistamiseen niin sanotun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden harkinnan perusteella. (Vastalause 4)
26. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.40.21: Vähennetään 110 000 000 euroa vastaanottotoimintaan osoitettavista varoista toiminnan tehostamiseksi. (Vastalause 2)
27. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26.40.21: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ei laske vuodelle 2025 Suomen pakolaiskiintiötä 500 pakolaiseen. Suomen tulee kantaa vastuunsa globaalista pakolaistilanteesta, ja kiintiöpakolaisten määrä on pidettävä 850—1 050:n tasolla. Tähän hallituksen tulee osoittaa riittävä lisämääräraha valtion vuoden 2025 lisätalousarvioesityksessä.” (Vastalause 1)
28. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26.40.21: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallituksen esittämä vastaanottorahan leikkaus perutaan.” (Vastalause 1)
29. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.40.21: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa viipymättä pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa kustannustehokkaammaksi sekä tehostaa oleskelulupamenettelyä, millä valtiovarainministeriön tekemien arvioiden perusteella on saavutettavissa noin 100 miljoonan euron säästö.” (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

30. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26.40.63: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin vastaanottorahan nostamiseksi vuoden 2023 tasolle. (Vastalause 4)

31. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26.40.63: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, hallitus tuo eduskuntaan esityksen, jolla vastaanottotoiminnan tukia korotetaan siten, että kustannukset lisääntyvät 9 200 000 euroa.” (Vastalause 1)

32. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että työvoiman saamiseksi kasvu-uralle ja kestävyysvajeen kuromiseksi kiinni Suomeen tavoitellaan 40 000 nettomaahanmuuttajaa vuosittain siten, että maahanmuuttajien tulee työllistyä yhtä hyvin, samanlaisiin tehtäviin ja samanlaisella palkalla kuin kantaväestön.” (Vastalause 2)

33. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee julkisen talouden tervehdyttämisen varmistamiseksi käyttöön otettavaksi Kanadan ja Australian mallia mukailevan maahanmuuton pisteytysjärjestelmän.” (Vastalause 2)

34. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että siirrytään yritysکوhtaiseen tarveharkintaan, jossa yritys itse paikallisesti arvioi, tarvitseeko se ulkomaista työvoimaa.” (Vastalause 2)

35. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ulkomaisille erityisosajille ja heidän perheilleen toimintamallin, jolla varmistetaan kahden viikon palvelulupaus siitä hetkestä, kun hakija jättää hakemuksensa järjestelmään, siten, että palvelulupaus sisältää tunnistautumisen, työluvan saamisen ja kaikki muut käytännön toimet pankkitilin avaamisesta henkilötunnukseen ja lasten hoitopaikkaan.” (Vastalause 2)

36. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa työperäistä maahanmuuttoa hankaloittavan kolmen kuukauden sääntöä koskevan hallituksen esityksen.” (Vastalause 2)

37. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa maahanmuuton tiukennukset, jotka uhkaavat Suomen myönteistä väestökehitystä, hankaloittavat työvoiman saatavuutta ja heikentävät ihmisoikeuksien toteutumista.” (Vastalause 4)

38. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 26: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa kaikkien sisäisen turvallisuuden viranomaisten riittävät resurssit ja toimintakyvyn ja seuraa tarkoin kustannusten kasvun vaikutuksia viranomaisten toimintaedellytyksiin.” (Vastalause 1)

39. Markus Lohi (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 26: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee harmaan talouden torjuntakokonaisuuden

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

ja osoittaa poliisille, Tullille, Verohallinnolle, Ulosottolaitokselle, tuomioistuimille ja syyttäjille harmaan talouden torjuntaan rahoitusta siten, että tällä voidaan saavuttaa ennalta ehkäisevänä vaikutuksena sekä harmaan talouden torjuntatoimien suorana vaikutuksena merkittävää tuottoa valtiontalouteen.” (Vastalause 2)

40. Laura Meriluoto (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 26: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa ankkuritoimintaa ja muuta moniammatillista nuorten hyvinvointia parantavaa ja rikoksia ennalta ehkäisevää toimintaa ympäri Suomea ja osoittaa tähän tarvittavat resurssit.” (Vastalause 4)

Lisäksi tehtiin seuraavat ehdotukset, joita ei kannatettu:

1. Timo Vornanen (tv) 26.01.50: Lisätään 40 000 euroa Pielisen järvipelastustoiminnan kehittämiseen. (TAA 24)

2. Timo Vornanen (tv) 26.01.51: Lisätään 100 000 euroa Hammaslahden ampumaurheilukeskuksen kehittämiseen. (TAA 23)

3. Timo Vornanen (tv) 26.01.51: Lisätään 300 000 euroa Kiteen ampumaurheilukeskuksen kehittämiseen. (TAA 22)

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 60; poissa 9 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 81; poissa 10 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 81, tyhjiä 1; poissa 12 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 59; poissa 11 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 75; poissa 9 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 74; poissa 9 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 75; poissa 9 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsäsen ehdotus 13 sekä edustaja Tynkkysen ehdotus 15 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Tynkkysen ehdotuksesta 15 edustaja Joona Räsäsen ehdotusta 13 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Joona Räsäsen ehdotus 13 ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 42; poissa 9 (äänestys 51). Tässä äänestyksessä voitti Joona Räsäsen ehdotus 13.

2) Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 84; poissa 9 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tynkkysen ehdotus 16 ja edustaja Meriluodon ehdotus 17 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Meriluodon ehdotuksesta 17 edustaja Tynkkysen ehdotusta 16 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Oras Tynkkysen ehdotus 16 ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 179, ei 11; poissa 9 (äänestys 53). Tässä äänestyksessä voitti Oras Tynkkysen ehdotus 16.

2) Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 21; poissa 9 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 21; poissa 9 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 61; poissa 10 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 62; poissa 9 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 168, ei 21; poissa 10 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tynkkysen ehdotus 22, edustaja Meriluodon ehdotus 23 ja edustaja Joona Räsäsen ehdotus 24 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään edustaja Joona Räsäsen ehdotuksesta 24 edustaja Meriluodon ehdotusta 23 vastaan, sen jälkeen voittaneesta edustaja Tynkkysen ehdotusta 22 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Laura Meriluodon ehdotus 23 ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 41; poissa 11 (äänestys 59). Tässä äänestyksessä voitti Laura Meriluodon ehdotus 23.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

2) Oras Tynkkysen ehdotus 22 ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 178, ei 11; poissa 10 (äänestys 60). Tässä äänestyksessä voitti Oras Tynkkysen ehdotus 22.

3) Mietintö ”jaa”, Oras Tynkkysen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 62; poissa 10 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 21; poissa 11 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 23; poissa 9 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 62; poissa 9 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 62; poissa 9 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 23; poissa 10 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 62; poissa 10 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 62; poissa 9 (äänestys 68). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 82, tyhjiä 2; poissa 12 (äänestys 69). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 23; poissa 9 (äänestys 70). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 35; poissa 9 (äänestys 71). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 75; poissa 9 (äänestys 72). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 85; poissa 9 (äänestys 73). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 63; poissa 10 (äänestys 74). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 84; poissa 9 (äänestys 75). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 84; poissa 10 (äänestys 76). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 61; poissa 10 (äänestys 77). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Sanna Antikainen (ps) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdissa 6 ja 19.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 26 mietinnön mukaisena.

10.2. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 29.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 13 asti. — Keskustelu. Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

11.07 **Mika Lintilä kesk** (esittelypuheenvuoro): Puhemies! Sivistys- ja tiedejaoston puheenjohtajana esittelen pääluokan 29 eli opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan esitetään määrärahoja lähes 8,5 miljardia euroa. Tämä on lähes 450 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason nousua selittävät t&k-lisäpanostukset sekä lisäykset muun muassa perusopetuksen ja oppimisen tuen vahvistamiseen.

Valtiovarainvaliokunta pitää erittäin tärkeänä sitä, että koulutukseen ja tutkimukseen sekä perustaitoihin kohdennetaan merkittävä lisärahoitus, vaikka julkista taloutta kokonaisuutena on välttämätöntä sopeuttaa. Eduskunnan jakovarasta esitetään yhteensä noin 6,8 miljoonan euron lisäyksiä, jotka kohdentuvat useille eri momenteille. Esi- ja perusopetuksen osalta voidaan nostaa esille varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen niin sanottu tasa-arvorahoitus, se vakiinnutetaan 50 miljoonan euron vuosittaiselle tasolle. Lisäksi esi- ja perusopetukseen tulee 50 miljoonan euron lisärahoitus, joka suurelta osin näkyy kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien momentilla. Tähän liittyvät oppimisen tuen uudistus ja perusopetuksen vähimmäistuntimäärän lisääminen kolmella vuosiviikkotunnilla.

Valiokunta on jo useana vuonna kiinnittänyt huomiota varhaiskasvatuksen opettajien saatavuuden haasteisiin sekä varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmääriin. Valiokunta pitää hyvänä, että varhaiskasvatuksen henkilöstöpulaa pyritään helpottamaan uudenlaisella täydennyskoulutuksella, johon osoitetaan 6 miljoonaa euroa vuodelle 25.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Toisen asteen koulutuksesta ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen esitetään yhteensä 1,37 miljardia euroa, mikä on 48 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Ammatilliseen koulutukseen kohdistetaan 120 miljoonan euron sopeutustoimet, joita ei hallituksen linjauksen mukaisesti kohdenneta perusopetuksen päättävien nuorten tai vailla ammatillista perustutkintoa olevien koulutukseen.

Valiokunta pitää julkisen talouden kannalta perusteltuna sitä, että tutkintojen kasautumista vähennetään. Valiokunta korostaa kuitenkin tarvetta seurata aikuisille suunnattuun koulutukseen kohdistuvien muutosten yhteisvaikutusta. Lisäksi on hyvä, että Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskukselle osoitetaan 10 miljoonaa euroa työn ohessa tapahtuvan opiskelun työvoimapula-alojen pilotointi- ja kehittämishankkeeseen.

Korkeakouluille esitetään yhteensä noin 3,95 miljardia, mikä on yli 220 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa, ja tämä aiheutuu suurilta osin t&k-lisäpanostuksista. Panostukset tutkimukseen, koulutukseen ja osaamiseen ovat erityisen keskeisiä Suomessa, jossa talouden rakenteellisena ongelmana on heikko tuottavuuden kasvu. T&k-lisäyksillä rahoitetaan muun muassa EuroHPC LUMIn korvaaminen uudella supertietokoneella, yliopistojen tuhannen tohtorin pilottia ja Suomen Akatemian tutkimushankkeita. Valtionrahoitus yliopistoille on vajaa 2,3 miljardia euroa ja ammattikorkeakouluille noin miljardi euroa vuonna 25. Näiden rahoitus kasvaa kuluvasta vuodesta yhteensä yli 100 miljoonalla eurolla, mikä suurelta osin aiheutui indeksi-korotuksista.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoituksessa toteutetaan indeksitarkastukset täysimääräisesti.

Taiteen ja kulttuurin määrärahoihin hallitus esittää 535 miljoonaa euroa, mikä on 21 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Aleneminen johtuu lähinnä valtionavustusten leikkauksista. Kulttuuritoimen säästöjen vaikutukset ovat suurelta osin taiteen ja kulttuurin vapaalle kentälle. Taiteen ja kulttuurin toimialan valtionosuuksiin tehdään lakisääteiset indeksikorotukset.

Valiokunta pitää tärkeänä vaalia suomalaista kulttuuripolitiikan pitkän linjan tavoitetta huolehtia kulttuurin elinvoimasta ja sen saatavuudesta. Valiokunta esittää kulttuurin ja taiteen yhteyteen noin 3 miljoonan euron lisäyksiä.

Lopuksi liikuntatoimen osalta. Liikuntatoimelle esitetään noin 155 miljoonaa euroa. Määrärahataso alenee kuluvasta vuodesta, mikä johtuu lähinnä myös valtionavustusten leikkauksesta. Suomi liikkeelle -ohjelmalle on varattu 20 miljoonaa euroa. Vuoden 25 ohjelmalla pyritään väestön liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn lisäämiseen kaikissa ikäryhmissä. Tätä valiokunta on pitänyt erittäin hyvänä ja tärkeänä ja korostaa koko väestön liikkumisen edistämisen merkitystä. Nuorisotyöhön esitetään reilut 70 miljoonaa euroa, vuoden 25 nuorisotyön määrärahoihin kohdistuu 4 miljoonan euron valtionavustusten leikkaus. Toisaalta valiokunta esittää yhteensä 570 000 euron lisäyksiä nuorisotoimeen, nuorisotyöhön, nuorten paikalliseen harrastustoimintaan ja yrittäjyys- ja taloustaitojen edistämiseen.

Puhemies, tässä esittely pääluokasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

11.13 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies, ärade talman! Haluan aluksi kiittää valiokuntia siitä työstä, jonka olette tehneet ensi vuoden talous-arvioesitykseen liittyen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tärkeimmät uudistukset ja panostukset tämän hallituskauden aikana ovat olleet valiokunnassa käsiteltävänä tänä syksynä, ja on hienoa, että nämä uudistukset nyt etenevät — osa niistä jopa yksimielisesti.

Under hösten har utskotten behandlat flera av de största reformerna inom utbildningen. Stort tack för ert arbete, och det är fint att dessa nu går framåt.

Tämän hallituskauden aikana teemme merkittäviä panostuksia perusopetukseen. Se näkyy myös ensi vuoden budjetissa, joka on oleellisesti viime vuotta suurempi, kuten sivistys- ja tiedejaoston puheenjohtajan, edustaja Lintilän esittelemästä mietinnöstä käy ilmi.

Varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen sekä vapaaseen sivistystyöhön tehdään ensi vuonna merkittäviä panostuksia laadukkaiden ja tasa-arvoisten palveluiden järjestämisen edellytyksiin sekä kehittämistoimintaan. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen ehdotetaan 50 miljoonan euron lisäystä vuodelle 2025. Määrärahalisäys kohdistetaan muun muassa oppimisen tuen uudistamiseen, yksityisen opetuksen järjestäjien rahoituksen nostamiseen 100 prosenttiin, eli samalle tasolle muiden kanssa, sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän kasvattamiseen kolmella vuosiviikkotunnilla. Perustaitojen vahvistaminen on avainasemassa tällä hallituskaudella, ja myös tulevilla hallituksilla tulee olla vahva tahtotila perustaitojen vahvistamisessa. Vapaan sivistystyön osalta maahanmuuttajanaisten kielikoulutukseen osoitetaan viisi miljoonaa euroa.

För den fria bildningens del riktas också en miljon euro till att stärka utbudet av svenskspråkig integrationsutbildning.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ammatilliseen koulutukseen kohdistuu vuonna 2025 yhteensä 120 miljoonan euron sopeutustoimet. On ymmärrettävää, että tämä säästötoimenpide aiheuttaa huolta kentällä, ja joillekin toimijoille tällä voi olla suuria vaikutuksia. On kuitenkin tärkeää muistaa, että säästö toteutetaan siten, että rahoituksen ja opiskelupaikkojen vähennyksiä ei kohdenneta perusopetuksen päättävien nuorten eikä vailla ammatillista perustutkintoa olevien koulutukseen. Mutta suora vaikutus tietenkin myöskin riippuu näitten toteuttamistavasta koulutasolla.

Opiskelijan oikeutta oppimisen tukeen vahvistetaan myös toisella asteella. Tarkoitukseen ehdotetaan sekä ammatilliselle koulutukselle että lukiokoulutukselle pysyvää 10 miljoonan euron lisärahoitusta. Tavoitteena on sujuvoittaa nivelvaiheen koulutusvalintoja, vähentää koulutuksen keskeyttämistä, parantaa opiskelijoiden edellytyksiä tutkinnon suorittamiseen ja vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei kuitenkaan selviä ilman sopeutustoimia. Kaikilta sektoreilta joudutaan leikkaamaan tässä taloudellisessa tilanteessa. Keskeisimpiä sopeuttamistoimenpiteitä vuonna 2025 ovat valtionavustusten tason aleneminen 60 miljoonalla eurolla sekä hallitusohjelman mukaisen tuottavuusohjelman ja toimintamenojen vähennys noin 30 miljoonalla eurolla.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Ansiotulovähennyksen poistaminen ja työttömyysvakuutusmaksun aleneminen johtavat evankelis-luterilaiselle kirkolle ja ortodoksiselle kirkolle kerättävän kirkollisveron kasvuun yhteensä noin 50 miljoonalla eurolla. Verotulojen siirtymistä valtiolta kirkolle kompensoidaan kohdistamalla yhteensä 20 miljoonan euron leikkaus evankelis-luterilaiselle kirkolle ja ortodoksiselle kirkolle. Nettovaikutus tulee siis olemaan heille positiivinen. Tässä tilanteessa hallitus kuitenkin seuraa kirkollisverotuoton kehitystä ja ryhtyy toimenpiteisiin, mikäli tuotto ei kasva vuonna 2025 vähintään 20 miljoonalla eurolla, eli jos tästä ei tule positiivista vaikutusta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Koulutus on ollut ja tulee myös jatkossa olemaan Suomen menestyksen avain. Hallituksen tekemillä uudistuksilla taataan työrauha kouluihin, ja hallituksen panostukset mahdollistavat sen, että jokainen lapsi oppii lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan.

Att stärka basfärdigheterna, att förnya stödet för lärande och genom att skapa arbetsro i skolan försöker vi stärka den jämlika skolan, den jämlika skolstigen och dess höga kvalitet. Det här jobbar regeringen målmedvetet för. — Tack, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

11.18 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja eduskunnalle budjetin käsittelystä ja vastauksesta budjettiesitykseemme.

Tässä budjettiesityksessä julkisen talouden vaativasta ja hankalasta tilanteesta huolimatta olemme kyenneet tekemään merkittäviä investointeja erityisesti tutkimus- ja tuotekehitykseen mutta myös koulutustason nostoon. Pelkästään ensi vuonna rahoitus t&k-toimintaan kasvaa 280 miljoonalla eurolla. Teemme historiallisia investointeja tutkijakoulutukseen, huipputason perustutkimukseen, suurteholaskentaan, EU-hankkeisiin, uusiin tutkimusinfrastruktuureihin, lääketieteen kliiniseen tutkimukseen, metsätalouteen ja moniin muihin Suomen kasvun, hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn kannalta tärkeisiin kohteisiin. On ilo kertoa eduskunnalle myös se, että sen jälkeen kun budjettiesitys on annettu, on myös varmistunut se, että Suomi saa rahoituksen Lumitietokoneen päivittämiseen, niin kutsuttuun tekoälytehtaaseen, ja tämä tarkoittaa, että Kajaaniin syntyy uusi, entistäkin tehokkaampi ja nopeampi suurteholaskennan kapasiteetti, joka hyödyttää Suomea ja tietenkin myös Itä-Suomea massiivisesti ja luo meidän edellytyksiä parantaa kilpailukykyämme laajasti ja vastaa meidän tutkimus- ja kehitystoiminnan infrastruktuurin kehitystarpeisiin. [Tuomas Kettunen: Tämä on hyvä!]

Kestävä talouskasvu ei synny ilman riittävää ja korkeatasoista osaamista, uutta luovaa tutkimusta ja yksityisen sektorin merkittävää tutkimus- ja tuotekehityspanosten kasvua. Massiiviset t&k-rahoituksen kohdennukset tehdään nyt niin, että niillä saavutetaan osaamiseen, tuottavuuteen ja kilpailukykyyn liittyvät tavoitteet. Uuden rahoituksen on kannustettava koko järjestelmää kehittymään ja uudistumaan. Nyt näyttää siltä, että etenemme kohti neljän prosentin tavoitetta kohtuullisen hyvin. Viimeiset luvut näyttävät siltä, että olemme tällä hetkellä 3,1 prosentin bkt-osuudessa t&k-investoinneissa. Meillä on aikaa vielä vuosia — 2030 on tämä tavoitevuosi, ja uskon, että näillä lisäpanostuksilla tulemme saavuttamaan tämän kunnianhimoisen neljän prosentin tavoitteen bkt:stä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Me pyrimme myös nostamaan suomalaisten koulutustasoa. Erityisesti suomalaisten nuorten koulutustason nostaminen kohti 50 prosentin tavoitetta korkeakoulutettuja vuoteen 2030 mennessä on tärkeä tavoite. Ensi vuodelle lisärahoitusta on käytettävissä aloituspaikkojen lisäämiseen. Kuten tässä jaoston puheenjohtaja kertoi, myös varhaiskasvatuksen kovaan osaajapulaan kohdennetaan nyt uudella tavalla lisärahoitusta. Ensi vuonna kuusi suurinta kaupunkia saa uuden kuuden miljoonan euron rahoituksen, jolla ne voivat hankkia varhaiskasvatuksen opettajankoulutusta omalle henkilöstölleen. Tätä mallia valmisteltiin yhdessä kaupunkien kanssa. Uskon, että se tulee vastaamaan kaupunkien, erityisesti suurten kaupunkien, varhaiskasvatuksen ammattilaisten pulaan, ja siellä voimme lisäkouluttaa jo sitoutuneita osaavia ammattilaisia opettajiksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus suojaa korkeakoulutusta, tiedettä ja tutkimusta leikkauksilta, ja panostamme niihin myös merkittävästi lisärahoitusta. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kohdistuu kuitenkin myös sopeutuksia, myös vaikeita sellaisia, joilla on vaikutuksensa. Ensi vuonna taiteen ja kulttuurin rahoitukseen kohdistuu 17,4 miljoonan euron sopeutukset ja tästä 9,9 miljoonaa kohdistetaan esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoitukseen ja 6,5 miljoonaa euroa valtionavustuksiin. On hienoa huomata, että vaikka täydentävässä talousarviossa myös lainauskorvauksien tasoa pystyttiin jo nostamaan, eduskunta on nyt omalta osaltaan tehnyt sinne lisäkohdennuksia. Näillä voidaan vähitellen päästä siihen eduskunnankin esittämään tahtotilaan, että lainauskorvausten tasoa voidaan nostaa kohti pohjoismaista tasoa. Tämä on erittäin hyvä uutinen kirjailijoillemme. Valtionavustuksiin kohdistuvista sopeutuksista noin neljä miljoonaa kohdistetaan tieteen edistämisen valtionavustuksiin. Sillä momentilla käytännössä on esimerkiksi erilaisia ajatuspajatoimintoja, joiden valtionavustus ensi vuonna tulee loppumaan. Kiitän eduskuntaa edelleen merkittävistä päätöksistä lisätä myös kulttuurin ja tieteen edistämisen avustusten määrärahoja, vaikkakin pieneltä osin, mutta kaikilla pienilläkin summilla on tälle alalle valtava merkitys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Bergqvist, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

11.23 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist: Arvoisa puhemies, ärade talman! Haluan aluksi kiittää sivistysvaliokuntaa ja valtiovarainvaliokuntaa siitä työstä, jonka olette tehneet ensi vuoden talousarvioesitykseen liittyen, ja myös lisämäärärahoista, jotka opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle on osoitettu varsinkin nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

För att skapa framtidstro behöver vi satsa på förebyggande åtgärder inom ungdomsarbete och få finländarna att röra på sig mer.

Ensi vuonna opintotukeen ehdotetaan käytettäväksi reilu miljardi euroa, mikä on 185 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Määrärahasta arvioidaan noin 700 miljoonaa euroa aiheutuvan opintoraha- ja asumislisämenoista. Summassa on huomioitu muiden kuin lasta huoltavien opiskelijoiden siirto yleisestä asumistuesta asumislisän piiriin hallituksen keväällä tekemään kehyspäätöksen mukaisesti.

Lainamäärien kasvun vuoksi opintolainojen valtiontakauksesta aiheutuviin menoihin ehdotetaan yhteensä noin 250 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatukeen varataan noin 40 miljoonaa euroa. Tämä on tärkeä ja konkreettinen tuki opiskelijoiden arjessa.

Koulumatkatukimenoihin ehdotetaan 100,2 miljoonan euron määräraha, jota vähentää koulumatkatukioikeuden rajaaminen maksuttoman koulutuksen opiskelijoille.

Päätoimisen opiskelijan toimeentuloturva muodostuu pääasiassa opintorahasta, opintolainasta ja uudistuneesta asumislisästä. Yksilöllinen asumislisä soveltuu opintotuen piirissä oleville opiskelijoille ruokakuntakohtaista, yleistä asumistukea paremmin. Muutokset helpottavat myös opiskelijan tulojen suunnittelua vuoden aikana, jolloin opiskelijan tarvitsee noudattaa vain yhtä tuloarajaa.

Nuorisotyön määrärahoihin ehdotetaan vajaat 71 miljoonaa euroa, joka on noin kolme miljoonaa euroa vähemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Nuorten hyvinvointia tuetaan hallitusohjelman mukaisesti. Hallitus laatii laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Hallituksen kehysriihessä päättämästä poikkihallinnollisesta viiden miljoonan euron nuorisopaketista kohdennetaan hallinnonalalle miljoonan euron lisäys kuntien nuorisotoimille koulu- ja oppilaitos-nuorisotyön hankkeisiin, joiden rahoituksen hallitus on vakinaistanut valtion talousarvioon. Juuri tällaista nuorten arkea lähellä olevaa ennalta ehkäisevää toimintaa haluamme vahvasti edistää.

För att anpassa ekonomin har vi varit tvungna att göra vissa avvägningar. Den röda tråden är att trygga verksamheten som direkt når ut till barn och unga. Vi vill nå ut till de mest utsatta, samtidigt som vi inte heller kan vända ryggen till dem som det redan går bra för.

Nuorisotyön osuus valtiontalouden sopeutuksista ensi vuonna on noin neljä miljoonaa euroa kohdentuen nuorisotyön kokeilu- ja kehittämistyön valtionavustuksiin. Sopeutuksissa huomioidaan kansalaisjärjestöjen nuorisotoiminnan sekä lasten ja nuorten harrastustoiminnan edellytysten turvaaminen.

Liikuntatoimen määrärahoihin ehdotetaan vajaat 155 miljoonaa euroa, joka on noin 11 miljoonaa euroa vähemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Liikuntatoimen osuus valtiontalouden sopeutuksissa ensi vuonna on vajaat 10 miljoonaa euroa kohdentuen pääosin liikuntapaikkarakentamisen valtionavustuksiin. Tahtotilana on, että säästöt eivät kohdistuisi liikunta- ja nuorisokenttään kohtuuttomasti. Kenttä tarvitsee riittävästi aikaa sopeutua säästötoimiin — siksi säästöt suunnataan mahdollisuuksien mukaan sellaiseen toimintaan, jota ei vielä ole olemassa.

Liikunnallisen aktiivisuuden lisäämiseen on varattu hallituskaudeksi vuosittain 20 miljoonaa euroa. Määrärahalla toteutetaan liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn poikkihallinnollista Suomi liikkeelle -ohjelmaa. Liikuntaa ja huippu-urheilua edistetään hallitusohjelman mukaisesti kiinnittäen erityistä huomiota tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja vastuullisuuden vahvistamiseen.

Ärade talman! Avslutningsvis kan det konstateras att vi har lyckats öka deltagandet i hobbyverksamheten för elever. Finlandsmodellen ökar hobbyverksamheten för elever och når också dem som befinner sig i en utsatt ställning. Det här framgår av ett pilotprojekt som vi på undervisnings- och kulturministeriet har gjort tillsammans med Me-sätiö. Jag är glad för att den här satsningen nu ger tydliga resultat och jag vill samtidigt passa på att tacka alla

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

ledamöter som jobbat för detta. Det är ett arbete som pågått under flera regeringsperioder och detta långsiktiga arbete har nu burit frukt. — Tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halukkaat edustajat voivat pyytää vastauspuheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

11.29 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osaamiseen ja tutkimukseen panostaminen on pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna keskeistä talouskasvun tukemisessa ja julkisen talouden tervehdyttämisessä mutta yhteiskunnan menestymisen ohessa erittäin tärkeä osa yksilöiden hyvinvointia ja työllistymistä ajatellen.

OKM:n toimiala on priorisoinut oikein tässä talouden tilanteessa ja antaa rahoitusta sinne, missä ensisijaisesti tarvitaan: oppimisen tukeen, perustaitoihin, tutkimukseen, kiusaamisen vastaiseen työhön ja nuorisotyöhön.

Kysyisin ministereiltä: Valitettavasti oppilasväkivaltaa, kiusaamista, tapahtuu kouluissa. Olisiko meillä mahdollisuus täältä eduskunnasta käsin antaa edelleen lisää toimivaltuuksia rehtoreille muun muassa oppilaan määräaikaaiseen erottamiseen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

11.30 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän ongelma on tuottavuus. Suomessa tuottavuus on aika heikkoa. Ja jos ajatellaan esimerkiksi Tanskaa, jossa lääkeyhtiö tuo neljä prosenttia bruttokansantuotteeseen lisäarvoa, niin tämä aivopääoma on se, mikä on äärimmäisen tärkeä meille. Olen iloinen siitä tki-panostuksesta ja muusta, että mekin Suomeen saisimme lisää menestyviä yhtiöitä ja ihmisiä, jotka luovat ja tuovat meille asioita.

Toinen tärkeä asia on työvoiman saatavuus ja osaava työvoima. Nämä oppimiseen panostukset, varsinkin tämä oppimisen tuen panostus, ovat nyt semmoinen asia, mikä tulee enemmän kuin tarpeeseen. Mitä aikaisemmin pystymme tukemaan oppilaita, niin näin he pääsevät opinnoissa eteenpäin ja pystyvät sitten olemaan meillä hyviä työntekijöitä, koska työvoiman heikko osaaminen ja saatavuus on meidän talouskasvun este ja tuottavuuden este. Haluaisin näistä panostuksista kiittää.

Lisäksi haluaisin vielä kiittää myös edustaja Lahdenperää hyvästä kysymyksestä. Minä mielelläni kuulen siihen myös vastauksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

11.32 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvaneet työttömyysluvut vaatisivat nyt kiireesti toimia suunnanmuutokseen myös OKM:n sektorilta. Hallituksen politiikka, jolla heikennetään uudelleen kouluttautumisen mahdollisuuksia, kuitenkin vaikuttaa ihan toiseen suuntaan: aikuiskoulutustukea on lakkautettu ja vapaan sivistystyön rahoitusta on leikattu, ja nyt tulevat nämä ammatillisen koulutuksen erityisesti aikuisiin iskevät ensi vuoden 120 miljoonan säästöt.

Monien alojen osaajapulan helpottaminen tulee yhä vaikeammaksi, sillä yritysten työvoimatarpeesta yli puolet kohdistuu nimenomaan ammattiin koulutettuihin. AMKE

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

ry:n laskelmien mukaan leikkaus tarkoittaa yli 11 000:ta ammattikoulutettua osaajaa vähemmän tilanteessa, jossa Suomen talous tulisi keinolla millä hyvänsä saada elpymään. Osaajapula on myöskin monen yrityksen kasvun este, ja myöskin työttömyyteen, joka nyt on kasvanut, sillä on suuri vaikutus.

Meidän SDP:n vaihtoehtobudjetissa tästä ammatillisesta koulutuksesta ei leikattaisi. Mutta, arvoisa hallitus, kysyn: miksi ihmeessä te vaikeutatte näillä leikkauksilla uudelleen kouluttautumista ja osaamisen ylläpitämistä, jota nyt niin kipeästi tarvitaan, jotta se työllisyys saadaan ylöspäin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

11.33 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä OKM:n hallinnonalalla on paljon hyvää, esimerkiksi tämä tutkimus- ja kehitysrahoituksen nosto, se parlamentaarisen sovun toteuttaminen, ja tietenkin myös nämä perusasteen panostukset eli nämä lisäoppitunnit ja oppimisen tuen turvaaminen.

Tästä olisinkin kysynyt ministeri Adlercreutzilta: Kuinka aiotaan sitten seurata ja varmistaa se, että perusasteella kunnissa todella tämä oppimisen tukeen varattu rahoitus menee aidosti sinne, minne sen kuuluu mennä? Se on kunnille sitä yleiskatteellista rahaa, sitä ei voi korvamerkitä ja jää kuntien vastuulle toteuttaa tämä, että siellä varmasti on sitten niitä erityisopettajia riittävästi paikalla ja ryhmät pienenevät, näitten tukea tarvitsevien oppilaiden ryhmät. Tästä varmistuksesta olisin halunnut kysyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

11.34 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi toimittaja kyseli tässä minulta, mikä on hallituksen ja opposition koulutuspolitiikan ero, ja koetan nyt budjetin vinkkelistä nostaa näitä eroavaisuuksia. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Ensinnäkin tässä jo mainittiin tämä ammatillisen koulutuksen suuri 120 miljoonan euron leikkaus, jota emme olisi toteuttaneet. Se osuu myös jatkuvaan oppimiseen ja aikuisten kouluttamiseen. Jatkuvan oppimisen visio tuntuu puuttuvan kyllä hallitukselta. Myös aikuiskoulutustuen lakkautus liittyy juuri siihen. Opettajien täydennyskoulutuksesta vähennetään 15 miljoonaa. Toivottavasti tätä ei tarvitse jatkaa.

Mitä olisimme tehneet toisin? Kaksivuotista esiopetusta olisimme jatkaneet, lisänneet vielä entisestään tasa-arvorahoitusta, ja korkeakoulujen aloituspaikkojen paine, kasvattaa niitä vielä enemmän, on kyllä olemassa. Oikeastaan haluaisin kysyä hallitukselta: voitteko taata, että koulutukseen ei tule leikkauksia tulevina vuosina enää? [Puhemies: Kiitoksia! — Ben Zyskowicz: Eli ero on se, että teillä on rahaa!] — Kyllä, koulutukseen on rahaa. [Puhemies koputtaa — Ben Zyskowicz: Eli teillä on rahaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

11.35 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen huolissani siitä, miten nämä hallituksen 120 miljoonan euron leikkaukset ammatillisesta koulutuksesta vaikuttavat jo ennestään riittämättömän lähiopetuksen määrään. Hallituksella on sinänsä hyviä uudistuksia ammatillisen koulutuksen oppimisen tukeen ja oppimisen tukeen

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

muutoinkin, ja rahoitusjärjestelmään on tulossa muutoksia ammatillisessa koulutuksessa, mutta miten nämä yhteensovittuvat näiden leikkausten kanssa?

Ja vielä tästä ammatillisen koulutuksen lähiopetuksesta tarkemmin. Se on yhdenvertaisuuskysymys toisella asteella. Haluaisin kysyä opetusministeriltä: miten voi olla, että meillä toisella asteella oppivelvollisilla ammatillisessa koulutuksessa on toistuvasti kahden tai neljän tunnin koulupäiviä? Sitten samalla korkeakouluista vastaavalta ministeriltä haluan kysyä: miten mahdollistuu tämä meidän koulutustasomme nosto, jossa sen potentiaalin pitäisi olla sieltä ammatillisen koulutuksen puolelta jatkavissa nuorissa? [Puhemies koputtaa] Jos he saavat näin vähän opetusta, niin millä eväillä he lähtevät yliopistoon tai ammattikorkeakouluun [Puhemies koputtaa] ammatillisen koulutuksen puolelta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Nyt minuutti on käytetty. — Ledamot Ollikainen, var så god.

11.36 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitoksia ensinnäkin esittelyistä ja myös sivistys- ja tiedejaoston puheenjohtajalle ja tästä keskustelusta. Tosiaan tässä annetaan lisämäärärahaa sivistykseen ja tieteeseen, ja on todella tärkeä asia tässä suhteessa muun muassa tki:lle, että luodaan tulevaisuudenuskoa. [Veronika Honkasalo: Mitenkäs se syvenevä eriarvoisuus sitten?]

Under den här perioden satsar vi mycket på baskunskaperna läsa, skriva och räkna, och det här är jätteviktigt för att vi ska skapa en god grund inför framtiden. Detsamma gäller också stödet för lärande, där vi fick ett enhälligt betänkande på grundskolesidan. Jag tycker det är jättefint och en bra sak att man kan satsa en hel del pengar på det här och att det fokuseras rätt och att det implementeras väldigt bra.

Kysyisin tosiaan oppimisen tuesta. On todella hyviä panostuksia myös toiselle asteelle ja perusosaamiseen ja perustaitoihin, mutta työrauhasta kysyisin opetusministeriltä, kun paljon keskustelua kännyköistä on ollut viime vuosina: [Puhemies koputtaa] Milloin tämä esitys tulee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Poutala.

11.38 Mika Poutala kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikkumattomuus maksaa kolme miljardia euroa vuosittain Suomelle. Suomi liikkeelle -ohjelmasta — mikä on totta kai historiallinen panostus, 20 miljoonaa euroa vuosittain, nimenomaan liikkumisen kasvattamiseen ja varsinkin heidän kohdallaan, ketkä eivät vielä liiku ollenkaan — löysin tämmöisen: perheliikuntaneuvonta tulossa neuvoloihin. Tämä oli erittäin iloinen ja myönteinen asia, koska tämä nimenomaan lisää sitä liikunnallisen elämäntavan kasvua heti sieltä pienestä lapsesta lähtien, ja totta kai tällä myös pyritään auttamaan vanhempia tähän liikunnalliseen elämäntapaan, jos ei sitä vielä siinä vaiheessa ole, kun perheenlisäystä tulee.

Oikeastaan haluaisin kysyä, minkälaisia muita asioita tässä Suomi liikkeelle -ohjelmassa on tähän liikunnallisen elämäntavan kasvattamiseen ja sen opettamiseen ja lisäämiseen meidän väestön keskuudessa.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

11.39 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutus on tosiaan tulevaisuusinvestointi, ja on tärkeää, että siihen panostetaan. Nyt, kun lapsimäärät pienenevät, on entistä tärkeämpää, että me saadaan lapset hyvinvoivina ja osaavina osaksi yhteiskuntaa myös tulevaisuudessa.

Kunnissa on haastavat taloustilanteet, ja koska sivistyspalvelut ovat suurin osa sitä budjettia, niin ne leikkaukset tulevat näkymään tällä koulutuspuolella ennen kaikkea, ja siksi olen myös oikeastaan huolissani tästä 50 miljoonan euron oppimisen tuen panostuksesta, että millä turvataan, että se menee sinne oppimisen tukeen varmasti.

Ja toisena kysyisin, että koska nämä lapsimäärät laskevat, niin kentältä tulee viestiä, että opettajat ovat työttöminä ja kunnat eivät palkkaa uusia opettajia. Onko ministeriössä tunnistettu tämä tilanne, ja millä tavalla siihen tullaan puuttumaan, että opettajat voivat kouluttautua esimerkiksi sosiaalityöntekijöiksi tai jollekin muulle alalle? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

11.40 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus tosiaan panostaa osaamis- ja koulutustason nostoon, muun muassa antaa tukea ja aikaa perustaitojen oppimiseen, ja tekee merkittävät lisäpanostukset parlamentaaristen linjausten mukaisesti tki-panostuksiin. Myös jo alalla toimivien ammattilaisten täsmäkoulutusmahdollisuuksia parannetaan muun muassa varhaiskasvatus- ja erityisopettajien osalta.

Kun puhutaan opetus- ja kulttuuriministeriöstä, yhteiskunnallisesti on kyse taiteesta, kulttuurista, liikunnasta, koulutuksesta ja erityisesti nuorista ja heidän tulevaisuudennäkemyksistään. Niihin näkemyksiin vaikuttavat myös yhteiskunnallinen keskustelu ja ilmapiiri niin eduskunnassa kuin myöskin sitten kouluissa ja laajemmin.

Kaksi erityistä aihetta, mitä meidän kaikkien kansanedustajien pitää pitää, on, että kiusaamiseen puututaan aina, on se sitten koulussa tai yhteiskunnassa muutenkin, ja rasismiin puututaan aina, on se sitten koulussa tai yhteiskunnassa laajemmin.

Lopuksi sanon, [Puhemies koputtaa] että sivistysvaliokunta on tehnyt hyvää, yhteistä hallitus—oppositio-rajat ylittävää politiikkaa. [Puhemies: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty!] Kiitos siitä puheenjohtaja Tuula Haataiselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

11.41 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Huoli tuottavuudesta on tietysti hyvinkin perusteltu, ja siitä tulee kantaa huolta.

Tässä on erittäin hyvin nyt tämä tki-puoli hoidettu. Siellä on taustalla tämä parlamentaarinen työ, joka tuli viime kaudelta. Mutta tämä ammatillisen koulutuksen 120 miljoonaa on tietysti ongelmallinen jo siinä, että Suomen Pankki totesi, että jos kehitys väestönkasvussa ja koulutuksessa jatkuu samanlaisena, niin 2040-luvulla meillä inhimillinen pääoma alkaa laskemaan. Tällä on ilman muuta iso merkitys taloudelle ja tulevaisuudelle.

Pitäisin hyvänä, jos siellä ministeriön puolella pohdittaisiin sitä, pystyttäisiinkö tekemään samanlainen parlamentaarinen pitkäjänteinen työ inhimillisen pääoman

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

kasvattamiseksi kuin mitä tehtiin t&k-rahoituksen osalta, koska sillä tulisi olemaan sitten pitempi kaari.

Sitten vielä lyhyesti taiteen ja kulttuurin osalta: olen erittäin huolestunut taiteen ja kulttuurin tilanteesta [Puhemies koputtaa] ja nimenomaan siitä, mitä vapaalla kentällä tulee tapahtumaan näitten leikkausten jälkeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

11.42 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen, pienen maan, osaaminen ja oikeastaan koko menestys perustuu siihen sivistykseen ja koulutukseen, mikä meillä on.

Tästä vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta me panostamme merkittäväällä tavalla korkeakoulutukseen ja perusopetukseen sekä esiopetukseen. 8,5 miljardia euroa, koko tämän opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahaso, on 442 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 24. Esi- ja perusopetuksen rahoitusta vahvistetaan portaittain: vuonna 27 lisärahoitus on 200 miljoonaa ja vuonna 25 noin 100 miljoonaa euroa.

Haluan kiittää sivistysvaliokuntaa siitä yksimielisestä mietinnöstä oppimisen tuen osalta. Tämä on erittäin tarpeellinen ja odotettu uudistus opetuskentällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

11.43 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen varhaiskasvatuksessa tai koulussa työtä tehnyt tietää, että se, miten lapsella, perheellä menee, vaikuttaa sinne päiväkotiryhmään tai koululuokkaan. Kysynkin näiden alojen ammattilaisten puolesta: miten olette hallituksessa arvioineet kokonaisuutena politiikkanne vaikutuksia varhaiskasvatuksen ryhmiin ja koululuokkiin?

Lapsiperheköyhyyden lisääminen tulee aivan varmasti näkymään kouluissa. Lapset joutuvat muuttamaan asumistukien leikkauksien myötä, luopumaan harrastuksistaan, luopumaan nuorisotyön palveluista. Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluiden ruuhkat ja sote-palveluiden ruuhkautuminen näkyvät aivan varmasti siinä, miten lapset ja nuoret voivat. Jokainen ammattilainen on varmasti koulussa tai päiväkodissa kiitollinen siitä, että sinne lisätään esimerkiksi joitain tuen resursseja, mutta ei se lohduta, jos samaan aikaan on huoli siitä, että joutuu lähettämään sen lapsen kotiin, jossa on väkivallan, päihteiden, mielenterveysongelmien uhkaa, tai joutuu kertomaan lapselle vastauksia siihen, miksi hänellä ei ole tänäänkään varusteita liikuntatunnille, kun perheellä ei ole varaa.

Eli miten olette arvioineet kokonaisuutena lapsi- ja perhepolitiikkanne vaikutuksia koululuokkiin ja varhaiskasvatuksen ryhmien toimintaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

11.45 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vierailin viime viikonloppuna Äänekoskella, ja Äänekosken Suolahdella oltiin todella huolissaan vaneritehtaan sulkemisesta ja siitä koituvasta työttömyydestä alueelle. Siellä annettiin minulle sellaista viestiä, että tämä ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan leikkaus yhdistettynä aikuiskoulutustuen poistoon tulee johtamaan siihen, että näille työttömille

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

ihmisille on vaikeampi löytää uudelleenkouluttautumisen mahdollisuuksia. Olen kysymässä, oletteko arvioineet näitä yhteisvaikutuksia jatkuvaan oppimiseen ja uudelleenkouluttautumiseen.

Sitten näistä kulttuurileikkauksista. Minä olen itse ollut tosi huolissani siitä minun mielestäni aika väheksyvästä tavasta, millä näistä on hallituksen suunnalta puhuttu. Tätä mittakaavaa on jatkuvasti pyritty pienentämään, sen vaikutuksia on pyritty vähättelemään puhumalla siitä, että ei tämä oikeasti ole niin iso summa. Riman alitti eräs kokoomuksen kansanedustaja, joka puhui säästöistä kitisevästä kulttuurieliitistä. Ette kai te jaa, ministeri Multala, tätä näkemystä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

11.46 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutus, aivan kuten täällä on todettu, on yhteiskunnan tärkein pääoma, ja sinänsä haluan kiittää hallitusta tästä tärkeästä oppimisen tuen uudistuksesta. Se on ollut hyvin toivottu, ja pidän sitä erittäin tärkeänä, että se vietiin yksimielisesti läpi. Mutta rahoituksen täytyy olla kunnossa, ja nyt kunnilta tällä hetkellä tulee erittäin huolestunutta viestiä siitä, että kunnilta leikataan, valtionosuuksista leikataan, ja se kyllä tulee kohdistumaan myöskin perusopetukseen. Joten ministerille kysymys: miten huolehditte tämän tärkeän uudistuksen toimeenpanosta?

Yhtä lailla minäkin jaan huolen ammatillisen koulutuksen leikkauksista, tästä 120 miljoonasta ja erityisesti sen aikataulusta. Meidän oppilaitoksemme ovat hyvin huolissaan tällä hetkellä siitä, miten leikkaukset tulevat vaikuttamaan ei pelkästään aikuis-koulutukseen vaan myös sitten niiden oppivelvollisten osalta. Täällä on herätetty myös aiheellinen kysymys hallitukselle siitä, miten näette tulevaisuudessa myös jatkuvan oppimisen tulevaisuuden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

11.47 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin kiitoksia ministereille esittelystä. Kiitoksien aika on myös Kainuusta sen suhteen, että voimme olla koko kansakuntana tyytyväinen sen suhteen, että Lumi-supertietokone saa jatkoa. Kun se vuonna 22 aloitti toimintansa siellä Kajaanissa entisen paperitehtaan salissa, niin nyt se saa jatkoa, ja kiitoksia siitä hallitukselle.

Mutta hieman risuja näin joulun alla täytyy antaa tämän ammatillisen koulutuksen leikkauksen osalta, se 120 miljoonaa leikkausta. Se harmittaa sen suhteen, että se harventaa meidän oppilaitosverkostoa, ja olen huolissani näistä luonnonvara-aloista, kun kuitenkin muun muassa Keski-Pohjanmaalle sinne Kannukseen on tehty uusi navetta oppilaitoksen yhteyteen. Jos sinne tehdään kovia säästöjä, niin ne kyllä tulevat haittaamaan meidän huoltovarmuuden tulevaisuudentekijöitä.

Sitten vielä tänne kulttuuri- ja taidealan suuntaan tehdyt leikkaukset kyllä mietityttävät, koska kunnilla ei tässä taloustilanteessa ole mahdollisuutta tukea kulttuuri- ja taidealan toimijoita tämän valtiontuen vähentyessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

11.48 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen myös erittäin huolissani kulttuurialan tilanteesta. Nämä hallituksen leikkaukset vaarantavat paitsi kulttuurin elinvoiman myös lukuisten suomalaisten mahdollisuudet nauttia, oppia ja harrastaa kulttuurin äärellä.

Hallitus on toistuvasti yrittänyt väittää, että lapset on pidetty näitten kulttuurileikkausten ulkopuolella. Tämä ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa, sillä kulttuurileikkauksilla on valtava vaikutus kulttuurin saavutettavuuteen ja alan toimintaedellytyksiin, ja totta kai se myös tätä kautta iskee lapsiin ja nuoriin.

Leikkaukset saattavat pistää myös kaupungit eriarvoiseen asemaan. Leikkauksien johdosta varsinkaan pienillä alueilla ja pienillä kunnilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia enää tuottaa kulttuuripalveluita.

Me vihreät emme halua sellaista Suomea, missä kulttuuripalvelut tulisivat olemaan sellaiset, että niitä voisivat kuluttaa ihmiset paremmasta sosioekonomisesta asemasta taikka alueellisista näkökulmista. Me halutaan sellainen yhteiskunta, jossa kaikilla on mahdollisuus kulttuuripalveluihin. Olisinkin kysynyt ministeriltä: eihän tulevaisuudessa enää [Puhemies koputtaa] leikata lisää kulttuurilta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

11.49 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä koko hallituksen budjetti haitallinen pienituloisen suomalaisen näkökulmasta, kun palvelut ympäriltä häviävät ja ostovoima heikkenee.

Arvoisa puhemies! Mutta yhden asian hallitus todella osaa, ja se on juhlapuheet. Niitä riittää ihan kaikille, myös liikunnalle ja kulttuurille. Puheissa näiden merkitys ymmärretään, mutta realismia on se, että molemmista leikataan samalla, kun te väitätte, etteivät ne leikkaukset vaikuta mitään — tosiasia on, että kyllä ne vaikuttavat. Suorat leikkaukset ja näiden alvien korottaminen kiihdyttävät sitä kehitystä, jossa liikunta ja kulttuuri polarisoituvat sekä sosioekonomisesti että maantieteellisesti. Toimet johtavat siihen, että alan toimijoiden mahdollisuudet heikkenevät. Nyt kun täällä on paikalla sekä väistyvät että tulevat ministerit, niin kysyn: sovitaanko me nyt, että näille sektoreille ei enää kohdistu leikkauksia jatkossa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

11.51 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kulttuuripalveluille tarjotaan henkisen kriisinkestävyys, hyvinvoinnin ja yhteenkuuluvuuden tunteen ylläpitäjän roolia. Tällaisesta rooliahan on hankala ylläpitää ilman resursseja ja silloin, jos kulttuurialaa ei arvosteta. Leikkausten, mitä hallitus esittää, myötä kulttuurialan työpaikat vähenevät, kulttuurin tarjonta vähenee ja ylipäätään luovien alojen kasvupotentiaali heikentyy. Kerrannaisvaikutuksiltaan nämä kulttuurileikkaukset osuvat varsinkin itäisessä Suomessa kulttuurilaitoksiin. Hallitus leikkaa yli 17 miljoonaa euroa kulttuurista, mikä on suhteellisesti neljä kertaa enemmän kuin OKM:n muusta budjetista. Olisin kysynyt näistä vaikutusten arvioinneista, mitä säästöihin on tehty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

11.52 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan osaltani kiittää OKM:n hallinnonalaan hyviä tukikohteita, viikkotyötuntien lisäämisestä, oppimisen tuen mahtavista uudistuksista ja samoin panostuksista tieteeseen ja tutkimukseen.

Mutta kysymyksenä kysyisin S2-oppilaista eli suomea toisena kielenä opiskelevista. Näissä ryhmissä on osaamistasossa valtavia eroja, on siellä ryhmän sisällä ja suhteessa S1-opetukseen, ja vaarana on, että sinne S2-ryhmään jäävät oppilaat helposti, vaikka heillä olisi edellytyksiä siirtyä S1-opetukseen. Kysyisinkin opetusministeriltä: onko S2-opetuksen toimivuutta arvioitu, ja ovatko kriteerit S2-opetukseen osallistumisesta ja säännöllisestä arvioinnista tulossa valmisteluun? Ja itse kiinnittäisin huomiota siihen, että olisi yhdenmukaiset ja valtakunnallisesti samanlaiset kriteerit, arvioinnit, opetuksen ottamisesta ja siellä pysymisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

11.53 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin yhtyä edustaja Kettusen kiitoksiin Lumi-tietokoneeseen liittyen ja aiemmin edustaja Kososen kiitoksiin useammastakin asiasta.

Te haluatte kuitenkin vähentää syrjäytymistä, niin kuin ministerien puheenvuoroissa tuli esille, mutta samalla leikkaatte muun muassa ammattikoulusta ja vähennätte sieltä sitten resursseja, näitä aikuisia ihmisiä. Se tuntuu suoraan sanottuna vähän ristiriitaiselta. Ammattikoulusta leikkaaminen on näin laajemminkin mielestäni väärä arvovalinta. Kyse on kuitenkin siitä 120 miljoonasta tai 1 600 opettajasta, useammasta pienestä yksiköstä. Se ei ole ihan pieni leikkaus.

Mutta olen erityisen kiinnostunut tästä luonnonvara-alasta. Suomihan elää luonnonvaroitansa, ja luonnonvara-alojen opetushan on ehkä keskimääräisesti monia muita aloja kalliimpaa, ja sitten toisaalta meillä ei ole varaa menettää näitä luonnonvara-alan osaajia, me tarvitaan niitä, joten minun mielestäni olennainen kysymys olisi: miten varmistetaan, että nämä säästöt eivät osu nimenomaan näihin luonnonvara-aloihin ja miten me tuetaan sitä, että sinne myös jatkossa niitä opiskelijoita saadaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

11.54 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit! Erinomainen ja merkittävä hallituksen esitys on perusopetuslakiin kirjattava liikunnallinen elämäntapa. Liikunnallinen elämäntapa tulee ulottaa myös kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Myöskin hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelma 16 kohdallaan on tärkeä toimenpide kansamme toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Jokaisella kansalaisella on myös oma vastuu liikkumisestaan ja hyvinvoinnistaan. Liikkumattomuuden kustannukset ovat 3,3 miljardia euroa. Liikkumattomuudella on merkitystä myös mielen hyvinvoinnissa, jonka kustannukset ovat merkittävästi kasvaneet. Meistä jokainen edustaja tässäkin salissa voi näyttää esimerkkiä ja asennetta liikunnallisessa elämäntavassa kansamme edustajina.

Arvoisa ministeri, kysyn: kuinka liikunnallisen elämäntavan kirjaus perusopetuslakiin tullaan koulujen arjessa toteuttamaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

11.55 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saimme valiokunnassa yksimielisesti hyväksytyksi tämän oppimistuen uudistuksen, ja siihenhän tuli lisää resursseja, kiitos siitä. Samoin on hieno asia, että tämä parlamentaarisesti sovittu tki-rahoitus jatkuu.

Mutta haluanpa tässä nostaa esiin kolme asiaa, jotka ovat tämmöisiä kriittisiä kohtia, ja ne liittyvät taiteen ja kulttuurin rahoitukseen kohdistuviin leikkauksiin. Siellä pieneltäkin tuntuvat muutokset ovat isoja, kun rahoitus osittain leikkaantuu lähes kokonaan taide- ja kulttuurikentällä joiltakin toimijoilta.

Toiseksi sitten jatkuvan oppimisen tulevaisuus huolestaa. Tämä ammatillisen koulutuksen leikkaus kohdistetaan nyt aikuisväestöön, aikuisopiskelijoihin, mutta sehän kohdistuu koko ammatilliseen koulutukseen. Se on vakava asia. Ja aikuiskoulutustuen lakkauttaminen tähän liitettynä vähentää tätä elinikäisen oppimisen periaatetta, sen toteutumista.

Koulutustason nostaminen on kaiken a ja o, ja siitä minusta kyllä täällä Lintilä nosti esiin asian, jota olen itsekkin pitänyt esillä, eli että tarvittaisiin tämmöisen jatkuvan oppimisen [Puhemies koputtaa] parlamentaarinen työ uudelleen. Onko sitä hallituksessa mietitty vakavasti käynnistää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.56 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille. Urheiluministeri Bergqvist nosti esille liikuntaan, sporttiin tulleet säästöt, ja ne ovat isoja. Täytyy muistaa, että liikuntapaikkarakentamisessa on kyse myös korjausvelasta, ja sen takia meidän täytyy yhdessä huolehtia, että määrärahat siellä ovat tulevaisuudessa riittäviä. Rakenteita pitää uskaltaa ravistella ja uudistaa.

Ja ei meidän huippu-urheilulla onneksi mene niin huonosti kuin välillä iltapäivälehdistä lukiessa voi ymmärtää. Viikonloppuna Suomi voitti maailmanmestaruuden salibandyssä. Lämpimät onnittelut meidän salibandymaailmanmestareille. Itse ajattelen, että ehkä suomalainen yhteiskunta kaipaa enempi tätä mestarivalmentaja Esa Jussilan believe-henkeä ja -asennetta, että me nousemme sieltä kanveesista ylös.

Kysyisin loppuun ministeri Anders Adlercreutzilta tästä kännykkäkiellosta: onko asia nyt etenemässä niin, että se ensi syksynä saadaan todella luvatusi voimaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

11.58 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tuotu esille, ammatillisella koulutuksella on suuri merkitys. Opiskelijoista jää alueelle tutkitusti yli 70 prosenttia, kun korkeakoulutetuista se on noin 30 prosenttia. Työvoiman tarve kohdistuu suurilta osin ammatillisen koulutuksen saaneeseen työvoimaan, ja nämä leikkaukset tietysti heikentävät näitä mahdollisuuksia vastata tähän tarpeeseen. Tämä ammatillisen koulutuksen rahoituksen uudistus rankaisee erityisesti itäistä Suomea estämällä aikuisten kouluttamisen tarvittavalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen laatima itäisen Suomen ohjelmaluonnos ei sisällä valtakunnallisten ja jo olemassa olevien toimenpiteiden lisäksi uusia toimenpiteitä, joilla koulutusta lisättäisiin tai osaavaa työvoimaa saataisiin itäiseen Suomeen. Poikkeuksena on määräaikaisen alueellisen opintolainahyvityksen pilotoinnin selvitys itäisessä Suomessa.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Sitä tosin ei ole tarvetta selvittää, koska se on jo selvitetty ja se on mahdollista laittaa toimeen.

Merkittävä osa nuorista hakeutuu nyt opiskelemaan muualle Suomeen. En kysyisi — täällä käytetään paljon konditionaalia — vaan kysyn: onko tulossa toimenpiteitä itäisen Suomen koulutuksen pito- ja vetovoiman parantamiseksi? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

11.59 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kaikille ministereille esittelyistä — todella hyvää asiaa sisältää.

Tutkimus- ja kehitysinvestointeja tehdään nyt merkittävästi, 280 miljoonaa ensi vuodelle, ja ollaan jo siinä 3,1 prosentin tasossa, mikä on sinänsä jo itse asiassa aika korkea, mutta tämä kasvaa vielä. Tämähän tarkoittaa sitä jo ihan koulutuksenkin kannalta, että määrärahat lisääntyvät yliopistoille, ammattikorkeakouluille, Suomen Akatemialle ja niin edelleen, mutta sitten, kun me tehdään hyvää tutkimusta näissä paikoissa, niin totta kai se korkealaatuinen tutkimus heijastuu väkisinkin sinne koulutuksen puolelle. Paljon siitä koulutuksestahan on myös tällaista tutkimusympäristössä tapahtuvaa, eli laboratorioissa ja niin edespäin.

Kysyisin, kun ministeri Multala otti esiin tämän kliinisen lääketutkimuksen esittelypuheenvuorossaan, että nyt kun valtioneuvostossa tehdään tätä terveys- ja hyvinvointialueen kasvuohjelmaa, mitä sille kuuluu. Myös Draghi otti esille tämän alan hyvin keskeisenä, niin onko tätä ajateltu? Asiahan liittyy myös muun muassa mainittuun suurteholaskentaan. [Aki Lindén: Erittäin tärkeä kysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Diarra.

12.00 Fatim Diarra vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! OKM:n virkamiesarvion mukaan kulttuurileikkauksilla on alaa lamaanuttava vaikutus, ja valtiovarainvaliokunnan omankin mietinnön mukaan etenkin alueellinen saavutettavuus ja työllisyys heikkenevät. Pohdinkin tässä, millä tavalla voidaan taata — kun jopa nämä arviot toteavat, että ei oikeastaan voida taata — sitä alueellista saavutettavuutta kulttuuripalveluissa. Erityisestihän tämä osuu pieniin kuntiin ja pienillä paikkakunnilla varsinkin nuoriin ja nuorten kulttuuriharrastukseen. Tässä on sellainen riski, että kulttuurista ja taiteesta alkaa tulla yhä enemmän ja enemmän suurten kaupunkien juttu. Suuret kaupungit ovat pystyneet nyt jo omissa budjeteissaan kompensoimaan näitä kulttuurileikkauksia, mutta tähän ei pienillä paikkakunnilla ole mahdollisuutta. Pohdinkin, millä tavalla hallitus haluaa, mikäli edes haluaa, varmistaa sen, että kulttuurista ei tule vain meidän suurten kaupunkien hupia. — Kiitos. [Olga Oinas-Panuma: Mainio kysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tässä välissä ministereiden kolmen minuutin puheenvuorot, ja sitten jatketaan lyhyttahtista keskustelua. — Ministeri Adlercreutz.

12.01 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksistä. Tässä on muutama kokonaisuus noussut esille: toisaalta ammatillinen koulutus, oppimisen tuki, työrauha koulussa, rahoitus noin yleisellä tasolla.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Ensin ammatillisesta koulutuksesta, josta moni edustaja kysyi — Eloranta, Razmyar, Kettunen, Oinas-Panuma ja moni, moni muu. Te tiedätte, miten tämä säästötoimi on rakennettu. Se on 120 miljoonan kokonaisuus, kokonaisrahoitus. Sen jälkeen ensi vuonna se on kutakuinkin samalla tasolla kuin viime vuonna, mutta selvää on, että se näkyy. Se, miten se näkyy arjessa, on pitkälti koulutuksen järjestäjän järjestelyiden varassa, mutta laskennallisestihan se tapahtuu niin, että vähennetään opiskelijavuosia siitä osuudesta, joka kohdistuu toista tai kolmatta tutkintoa tekeviin, eli laskennallisesti suojataan oppivelvollisuuden parissa olevat. Eli sisäänottomääriä käytännössä vähennetään ja sen kautta saadaan resurssit kohdennettua. Se tarkoittaa tietenkin, että se vaikuttaa eri opetuksen järjestäjiin hieman eri tavalla. Ja jos moni toimi osuu kohdalle, niin sitten tietenkin vaikutus voi olla aika iso. Etelä-Karjalan ammattioppilaitos on tässä ollut yhtenä esimerkkinä. Siihen osuu nyt sekä tämä vähennys oppivelvollisuuden ulkopuolella oleviin että tämä määräaikainen perushoitajakoulutuksen loppuminen sekä se, että siellä toteutuma oli selvästi alle sen tavoitteen oppivuosien määrässä, mikä tarkoittaa sitä, että rahoitus vastaavasti supistuu. Ja kun nämä kolme asiaa samanaikaisesti kohdistuvat yhteen, niin muutos on sitten valitettavasti varsin iso.

Mutta isossa kuvassa ammatillisen koulutuksen haaste ei niinkään ole se, etteikö opiskelijoita ole tarpeeksi, tai se, etteivät volyymit olisi tarpeeksi isoja, vaan se, että kouluttaudutaan aloille, joissa työllisyys voi olla 30 prosenttia, ja toisaalta aloille, joissa se voi olla lähemmäs 90 prosenttia, eli on kohtaanto-ongelma. No tähän pyritään puuttumaan tämän toiminnanohjauskokeilun kautta, jolla annetaan vapauksia paremmin vastata siihen alueelliseen tarpeeseen. Kehotetaan yritysyhteistyöhön. Rahoituksessa näkyy se, miten suoriutuu koulutuksesta ja miten työllistyy sen jälkeen. Nämä kaikki antavat avaimia nyt näitten opetusta järjestävien käsiin, jolloin ne voivat parantaa omaa tilannettaan myöskin rahoituksen muodossa. Ajattelen myöskin, että se parantaa opiskelijoiden motivaatiota, sitä suoriutumista kouluissa, kun myöskin työllisyysnäkömät vastaavasti ovat paremmat. Kun tähän vielä lisätään tuen lisääminen, kymmenen miljoonan panostus, niin ajattelen, että ammatillinen koulutus kyllä tässä on monella tapaa myöskin voittajana näitten uudistusten jälkeen.

Luonnonvara-koulutus: Me ollaan tunnistettu nämä ongelmat rahoituksessa, jotka osin liittyvät siihen, että meillä ei ole tällä hetkellä ihan optimaalista dataa, jolla tätä rahoitusta voidaan jakaa. Korien määrää lisättiin. [Puhemies koputtaa] Se parantaa osaltaan tilannetta, mutta on ilmeinen tarve myöskin katsoa tätä mahdollisesti harkinnanvaraisin lisäyksiin, kunnes meillä on sitten parempaa dataa tarjolla muutaman vuoden kuluttua. Mutta ongelma on tunnistettu. Siihen pyritään puuttumaan.

Ja loput kysymykset sitten jäävät ehkä seuraavalle kerralle. [Pia Lohikoski: Lähiopetuksen määrä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Multala.

12.06 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty erittäin hyviä kysymyksiä ja kommentteja. Yritän nyt mahdollisimman moneen vastata.

Aloitan siitä, että tässä moni puhui koulutustason nostosta, ja aivan oikein, se on meidän kansakuntamme yksi kohtalonkysymyksiä, sillä kuten tässä muun muassa jaoston puheenjohtaja Lintilä totesi, jollemme me pääse siihen 50 prosentin tasoon nuorista ikäluokista korkeakoulutettuja edes joskus 2030-luvun aikana, se tarkoittaa käytännössä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

sitä, että meidän työikäisen väestön koulutustaso lähtee laskuun. Ja tämä tietenkään ei ole hyvä asia meille maana, jossa muutenkin väestö vähenee, täällä syntyvien määrä on alhaisempi kuin vuosikausiin. Sen vuoksi pitää käyttää kaikki toimet, joilla päästään siihen, että koulutustasoa voidaan nostaa.

Aloituspaikkoja on nyt voitu vähän lisätä, niitä varmasti tarvitaan myös lisää, mutta ongelma on siinä, että vaikka niitä aloituspaikkoja on lisätty, viime hallituskaudellakin niitä lisättiin, niin niistä yhtään sen suurempi osa ei kohdentunut näille nuorille ikäluokille. Meidän koulutustaso päinvastoin on mennyt alaspäin. Sen vuoksi nyt tehdään paljon muutakin. Muun muassa korkeakoulujen rahoitusmalleissa kannustetaan ottamaan ensikertalaisia ei vielä korkeakoulututkinnon suorittaneita. Myös läpäisyyden kiinnitetään huomiota, esimerkiksi strategiarahoitusta on kohdennettu nyt erityisesti toimiin, joilla pystytään vauhdittamaan sitä läpäisyä. Samanaikaisesti edustaja Poutala kysyi täällä hyvinvoinnista, liikunnasta. Korkeakoulujen strategiarahoitusta on myös kohdennettu tällä kertaa nyt liikunnan ja hyvinvoinnin edistämiseen korkeakouluissa, jolloin voidaan huolehtia siitä, että sielläkin mahdollisimman moni liikkuisi terveytensä kannalta riittävästi, ja se parantaa tietysti myös sitä oppimista.

Parlamentaarinen työ: No, meillähän oli viime vuonna, viime kaudella, täällä koulutuspoliittinen selonteko. Se olisi ollut se paikka, jossa oltaisiin voitu hakea yhteistä ymmärrystä siitä, miten me tämä homma hoidetaan. No, nyt tähän tehdään toki paljon toimia siitä huolimatta, koska me kannamme huolta tästä täysin samasta asiasta, kuten koko tämä sali. Tässä jo luetteloin niistä muutamia, koulutuspaikkojen lisäykset ja toisaalta nämä rahoitusmallit. Tämän lisäksi tehdään ministeriössä myös muita toimia, jotka ovat vielä valmistelussa. Mutta kuitenkin sanon, että edustaja Lohikoski oli tässä aivan asian ytimessä, kun oli huolissaan siitä, miten meidän ammatillisen koulutuksen taustalla voidaan entistä useammin hakeutua korkeakoulutukseen, ja tämä huoli tästä lähiopetuksen tai kontaktiopetuksen määrästä — siitä, että meillä on ikään kuin täysiä tunteja — ei ole uusi. Siihen pitää löytää tapoja. Nämä, mitä ministeri Adlercreutz tässä nosti, ovat varmasti olennaisia siihen, mutta varmasti lisäksi pohdintaa tarvitaan ja myös sen pohdintaa, kenen vastuulla on rahoittaa esimerkiksi väyläopintoja, joita moni ammattikorkeakoulu tällä hetkellä tarjoaa.

Muutama sana vielä kulttuurista. — Aika ei riitä millään, tämä kolme minuuttia on hyvin lyhyt aika. — En missään vaiheessa ole sanonut, että leikkauksilla ei olisi vaikutuksia. Totta kai niillä on vaikutuksia. Leikkausten kohdentaminen siten, että ne olisivat kaikilta osin kaikkien mielestä varmasti oikeudenmukaisia, ei varmaan ole millään tavalla mahdollista. Niitä on pyritty kohdentamaan nyt niin, että niillä taataan paitsi meidän laadukas kulttuuritoiminta myös saavutettavuus. Ja toisin kuin täällä annettiin ymmärtää, lasten kulttuuritoimijat, esimerkiksi esittävän taiteen puolella ja VOS-toimijoiden puolella, on säästetty leikkauksilta, samoin lasten kulttuuritoimijat muuten. Tämän tyyppisiä painotuksia on tehty, ja jatkan tästä aiheesta vielä myöhemmin lisää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Olkaa hyvä.

12.09 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist: Arvoisa puhemies! Kiitos paljon kysymyksistä.

Ensin edustaja Lahdenperä puhui koulukiusaamisesta. On hyvä myös kertoa, että mitä tulee nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa, mitä nyt tehdään — ja tämän

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

hallituskauden aikana olemme myös vakiinnuttaneet rahoitusta siihen — niin tutkimukset osoittavat sen, että se vähentää kiusaamista, joten toivon todella, että meillä on nyt tällainen pohja, että me voidaan tulevaisuudessa myös panostaa entistä enemmän rahaa myös tähän.

Sitten edustaja Strandman kysyi liikunnallisen elämäntavan edistämisestä. Toivon, että kunnissa ja kouluissa voidaan tehdä tavallaan semmoinen mahdollistava kulttuuri ja myös se tapa, millä tehdään asioita, niin että se muuttuu, ei tarkoittaisi sitä, että lisätään tavallaan liikunnan opetusta, vaan lisätään mahdollisuuksia liikkua koulupäivän aikana. Voi olla, että se tehdään välitunneilla niin, että niitä voidaan pidentää, että koulupihat ovat kunnossa, että siellä voidaan pelata pelejä ja liikkua, ja sillä tavalla saadaan riittävästi liikuntaa koulupäivän aikana. Mutta se voi myös tarkoittaa sitä, että jos on matematiikkaa koulussa, niin voi mennä myös luontoon ja sitten lasketaan pienten lasten kanssa, tai jos on muita semmoisia oppiaineita, niin voidaan myös tehdä se luokkahuoneen ulkopuolella.

Sitten edustaja Heinonen puhui myös tästä liikuntapaikkarakentamisesta ja huippu-urheilusta. On syytä myös muistaa, että olympiakisoissa kesällä saatiin enemmän esimerkiksi pisteitä kuin Ruotsi. Toki Ruotsi sitten sai 11 mitalia, mutta me saatiin enemmän pisteitä. Kyllä se tarkoittaa sitä, että meillä on varmasti ihan hyvä tulevaisuus, jos saadaan näitä sitten tulevaisuudessa myös mitalipaikoille.

Sitten edustaja Poutala kysyi tästä Suomi liikkeelle -ohjelmasta. Siellähän on 16 toimenpidekokonaisuutta. Niiden alta löytyy 35 toimenpidettä, ja yksi niistä on esimerkiksi se, että lisätään pallo äitiyspakkaukseen. Se on myös muistutus siitä, että pitäisi enemmän leikkiä lasten kanssa ja voidaan laittaa ne puhelimet sivuun ja liikkua yhdessä lasten kanssa ja koko perheen kanssa. Mutta siellä on myös paljon muita asioita: siellä tuetaan Liikkuvat-kokonaisuutta, siellä on Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu, Liikkuva opiskelu, Liikkuva perhe ja Ikiliikkuja, esimerkiksi. Siellä panostetaan myös nyt kokeiluihin ja innovaatioihin, mitä liittyy liikkumiseen, että saadaan ihmiset liikkumaan enemmän. Just päiväkotien ja koulujen pihat ovat tosi tärkeitä, mutta myös tämä harrastamisen Suomen malli, mikä on hyvä malli, osoittaa sitä, että on hyvä asia, että kaikki nuoret kaikista ryhmistä osallistuvat siihen, niin että myös siihen saadaan semmoista toimintaa, mikä edistää liikkumista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministereille. — Ja sitten edustaja Sarkomaa.

12.13 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On valtavan hieno arvovalinta, että opetuksen ja kulttuurin pääluokassa on 442 miljoonaa euroa lisää. Panostamme erityisesti tutkimukseen ja vallan mahtavasti perusopetukseen ja oppimisen tukeen, se on aivan välttämätöntä. Miksi? Siksi, että oppilaiden perustaidot ja valmiudet ovat rapautuneet. Ammatillisissa oppilaitoksissa noin neljänneksellä oppivelvollisuusikäisistä opiskelijoista on erityisen tuen päätös. Perustaidot on saatava kuntoon. Tämän hallituksen ja meidän hallituspuolueiden yksi tärkeimmistä tavoitteista on se, että jokainen lapsi saa riittävät tiedot ja taidot varhaiskasvatuksesta ja pääsee tavoittelemaan unelmiaan, ja sen eteen tehdään työtä.

Arvoisa ministeri Multala, hyvin vastasitte juuri siihen, miten uudet ylioppilaat pääsevät paremmin opiskelemaan, ja se on valtavan tärkeää myöskin. Keväällä 23 yli 65 prosenttia uusista ylioppilaista ei päässyt korkeakouluihin opiskelemaan. Erityisen vaikea tilanne on

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

täällä Uudellamaalla: meillä on vähemmän korkeakoulupaikkoja suhteessa nuoriin ikäluokkiin. Koulutuksen tason nostoa ei voi saavuttaa, [Puhemies koputtaa] jos tämä tilanne jatkuu. Voisitteko vielä avata enemmän niitä mainioita toimia, joita hallitusohjelman mukaan olette tekemässä sen eteen, että nuoret tulevana keväänä [Puhemies koputtaa] voisivat luottaa siihen, että he pääsevät [Puhemies: Aika!] korkeakouluihin opiskelemaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

12.14 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perinnönjako voi olla haastavaa, mutta sitten se eläminen perinnön kanssa vasta käy tukalaksi, jos on pelkkiä laskuja tarjolla. Tästä tilanteesta tämä hallitus lähti liikkeelle pelastamaan Suomea. Taloustilanne on siis haastava, mutta siitäkin huolimatta hallituksella on katse tulevaisuudessa ja rohkeutta panostaa meidän lapsiimme ja nuoriimme. Panostamme merkittävällä tavalla osaamiseen, peruskouluun, koulujen turvallisuuteen, oppimisen tukeen, korkeakoulutukseen, tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatiotoimintaan.

Puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan rahoitus on tosiaan ensi vuonna 442 miljoonaa euroa suurempi kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Tämä johtuu juuri siitä hallituksen tulevaisuuteen katsovasta politiikasta, jossa tulevaisuuden työpaikat eivät synny ilman osaamista. Kaiken lähtökohta on peruskoulu. Peruskoulun kuntoon laittaminen ideologisen inklusion ja digivillityksen aikakauden jälkeen vaatii askelia taaksepäin. Siihen auttavat ensi vuonna tuleva oppimisen tuen uudistus ja valmisteilla oleva kännykkäkielto kouluihin.

Puhemies! Kysyisinkin opetusministeriltä: harkitaanko vielä velvoittavampaa kännykkäkieltoa myös välitunneille ja muihin koulun siirtymiin? [Puhemies koputtaa] Tämä oli usean lausunnonantajan toive.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

12.15 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Osaaminen on monella tapaa tuottavuuden, työllistymisen, innovaatioiden ja kaiken lähde — kaikkien osaaminen, puhun kaikkien osaamisesta — ja työuralla pitää usein myös vaihtaa työpaikkaa, koska tarvitaan uusia haasteita ja työt loppuvat alta. Osaaminen on siinäkin erittäin isossa asiassa. Sen takia tämä 120 miljoonan leikkaus ammatillisesta koulutuksesta — ja kun se on jatkumoa aikuiskoulutustuen leikkaukselle, koulutusvähennykselle, jonka yritykset saivat henkilöstökoulutuksesta, ja työttömyysturvan aktiiviosan poistolle — on koko ajan sitä aktiivitoiminnan poistamista. Tämä tarkoittaa esimerkiksi Pirkanmaalla 1 135:tä opiskeluvuotta — seitsemän prosenttia toisen asteen ammatillisen koulutuksen paikoista lähtee kasvavalla alueella pois. Tämäkö on sitä politiikkaa, jolla hallitus ajattelee saavansa kasvua aikaiseksi? Opetusministeriltä kysyn: onko tämä 120 miljoonan leikkaus [Puhemies koputtaa] nimenomaan näistä toisen asteen oppilaitoksista pyllistys tälle toiselle asteelle, ja se raha siirretään korkea-asteelle? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

12.17 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kysyä opetusministeriltä, pitääkö meidän nyt uskoa teitä vai pitääkö meidän uskoa koulutuksen järjestäjiä, kun te olette sanonut, että ammatillisen koulutuksen leikkaukset kohdistuvat vain aikuisopiskelijoihin, mutta sitten nämä samat koulutuksen järjestäjät, jotka siellä arjessa toimivat, sanovat, että ”joudumme leikkaamaan lähiopetustunneista, joudumme karsimaan opiskelijoiden tukea”, ja sehän näkyy kaikki myöskin opettajien kuormituksena. Tämä kaikki johtaa lopulta siihen, että pahimmillaan näillä nuorilla jäävät koulut kesken näiden leikkausten takia.

Olisikin tärkeää, että tarjottaisiin sitä tulevaisuuteen katsovaa politiikkaa, mitä täällä edustaja Koponenkin peräänkuulutti. Mutta kun kuuntelee tätä keskustelua, niin hallituspuolueista näyttäisi siltä, että kaikki on hienosti koulutuksen kentällä, mutta ne koulutuksen järjestäjät ja toimijat sanovat, että ei ole vaan että se kuormitus kasvaa ja leikkaukset tulevat näkymään arjessa. Ketä uskoa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

12.18 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä itsekin kannan huolta tästä ammatillisen koulutuksen tilanteesta, ja näistä leikkauksista on todellakin suuri huoli tuolla kentällä.

Opetusministeri tuossa puheenvuorossaan mainitsi Etelä-Karjalan, ja tosiaankin siellä on tällainen murheellinen tilanne, kuten ministerin puheesta tuli esiin, että erilaisten yhteensattumien vuoksi sieltä leikataan 15 prosenttia näistä opiskelijavuosista, mikä on todella suuri määrä verrattuna muihin maakuntiin. Se tarkoittaa sitä, että kun huomioidaan aktiiviväestömäärä, niin eteläkarjalaisilla on huonommat kouluttautumismahdollisuudet kuin esimerkiksi naapurimaakunnissa, ja se tarkoittaa sitä, että alueella, jossa on käynnissä valtava vientiteollisuuden rakennemuutos ja jossa Venäjän rajan sulkeutuminen jo pelkästään tarkoittaa sitä, että on suuri tarve kouluttautumiselle, puhumattakaan sitten siitä, että väestö ikääntyy ja tosiaankin esimerkiksi näitä lähihoitajia kipeästi sinne hoivapalveluihin tarvittaisiin lisää. Kysyisinkin ministeriltä: onko teillä nyt mahdollisuus ratkaista nämä yhteen maakuntaan kohdistuvat katastrofaalisen suuret muutokset [Puhemies koputtaa] ja kenties kompensoida niitä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

12.19 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Panostamme lapsiin ja nuoriin.” ”Meidän tulee antaa tulevaisuuden toivoa nuorille.” ”Työrauha turvataan.” Minun on totisesti vaikea kuulla näitä sloganinomaisia lausahduksia, kun me samaan aikaan tiedetään hallituksen omienkin arvioiden mukaan, että lapset ja nuoret kärsivät hallituksen leikkauspolitiikasta kaikkein eniten. Sieltä on tunnistettu yksi erityinen ryhmä, opiskelijat, 18—24-vuotiaat, jotka kärsivät hallituksen leikkauksista erityisen rajusti.

Yhteiskuntatieteilijänä ihmettelen tätä sokeutta tälle eriarvoistavalle politiikalle, ja samanaikaisesti te puhutte siitä, että te panostatte lapsiin ja nuoriin. Meistä jokainen tietää yhteiskuntatieteellisistä tutkimuksista, että se, mikä nuorten oireiluun ja nuorisorikollisuuden kasvuun vaikuttaa, on nimenomaan se huono-osaisuuden kasvu ja eriarvoisuuden syveneminen. Mitä te aiotte tehdä näille ongelmille?

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

12.20 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Äskeisen puhujan mainitsemaan eriarvoisuuteen on tietenkin kiinnitettävä erityistä huomiota. Juuri peruskoulussa meillä on parhaat mahdollisuudet turvata kaikille lapsille ja nuorille yhdenvertaiset edellytykset elämään.

Ennen eduskuntavaaleja me käytiin hyvin laajaa keskustelua Suomessa juuri peruskoulusta, ja opettajien vahva viesti oli se, että päättäjien ymmärrys peruskoulun arkitodellisuudesta on hämärtynyt. Toivottiin ennen kaikkea työrauhaa — esimerkiksi sitä, että ei laajennettaisi opetussuunnitelmia. Sitä hallitus ei nyt tee, vaan sen sijaan lisätään alakouluun vuosiviikkotunteja, jotta jokaisella lapsella olisi paremmat mahdollisuudet oppia lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan. On hyvä muistaa, että jos nämä perustaidot eivät ole kunnossa, niin siitä muusta opetussuunnitelmasta ei ole hirveästi iloa. Tämä on yksi merkittävimmistä asioista, mitä tällä vaalikaudella tehdään. Kiitos siitä, ja kiitos myös ministerille, että kännykkäkielto etenee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kopra.

12.21 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää todeta, että hallitus on tehnyt vastuullisia ja tulevaisuuteen katsovia linjauksia ja ne vahvistavat Suomen osaamista ja kilpailukykyä. Hallitus uudistaa oppimisen tukea, vahvistaa perusopetusta. Vuosiviikkotuntien lisäys perustaitoihin on oikea, vastuullinen päätös.

Erityisen merkittäviä tietenkin ovat historialliset panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Suomen Akatemian tutkimushankevaltuuden lisäys ja tohtorikoulutukseen osoitetut varat osoittavat, että hallitus uskoo tieteeseen ja osaamisen voimaan talouden, kasvun ja hyvinvoinnin moottorina.

Ymmärrän myös, että niukkuutta on jaettava. Se ei tietenkään ole miellyttävää, ja ammatillisen koulutuksen säästöt ovat harmillisia. Erityisesti Etelä-Karjalan osalta ministeri hyvin perusteli säästöjä edellisessä puheenvuorossaan. Muistuttaisin kuitenkin siitä, että Etelä-Karjalan maakunta on tässä geopolitiisessa tilanteessa se maakunta, joka Suomessa on kenties eniten kärsinyt kehityspoliittisesta tilanteesta. Juuri siellä uudelleen koulutuksen tarve on suurin, ja toivon, että ministerillä on mahdollisuus [Puhemies koputtaa] pitää tämä asia mielessään, kun jatkossa näitä asioita suunnittelette. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vähämäki.

12.23 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Yhteiskunta on sitä älykkäämpi, mitä enemmän sillä on laskentatehoa. On hyvä, että tässä tulevan vuoden budjetissa laitetaan 50 miljoonaa Lumi-tietokoneen uudistamiseen tai uuden tietokoneen hankkimiseen. Lumi-tietokone, joka vuonna 22 hankittiin, oli maailman kolmanneksi nopein. Tällä hetkellä se on maailman kahdeksanneksi nopein, ja käyttöikä tulee täyteen vuonna 27. Totta kai laskentateho houkuttaa myöskin dataa lähelleen. Google on ilmoittanut investoinnista Muhokselle ja Kajaaniin ja hankkinut maa-alueita.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Mutta sitten nostan esille kysymyksen siitä, että kun tehdään ensi vuoden budjetissa tklisäpanostuksia 220 miljoonaa, niin onko tässä jäänyt hiukan liian vähälle innovointiosuus, jolla saadaan nopeasti tuottavuusvaikutuksia yhteiskuntaan. Ideoiden käyttöönotot, uusien tuotteitten ja palveluitten käyttöönotot, liiketoimintamallien tai uusien menetelmien käyttöönotot [Puhemies koputtaa] — onko tämä innovointi jäänyt vähemmälle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

12.24 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän nämä leikkaukset ja veronkorotukset kulttuuriin tekevät tuhoisaa jälkeä. Ministeri Multala, ette te ole, mutta lukuisia kertoja aikaisemmin tässä salissa ministeri Purra ja ministeri Orpo ovat vähätelleet näitä leikkauksia. Tällöin ei nähdä sitä, mikä merkitys tosiasiassa on pienissä määrärahoissa tämän suuruisilla leikkauksilla. Ne ovat valtavia, ne ovat tuhoisia. Ne ovat myös epäviisaita — nimittäin kulttuuri paitsi parantaa henkistä huoltovarmuutta myös tuo kasvua ja työpaikkoja ja vireyttä aluetalouksiin. Nyt näiden näivettämistoimien seurauksena tapahtuu niin, että esittävien taiteiden ryhmiä, teattereita, museoita sulkee oviaan, monet osaajat jäävät työttömiksi. Näin ollen kasvun ja työllisyyden edellytyksiä leikataan.

On merkittävää, että valtiovarainvaliokunta omassa mietinnössään tunnusti tämän kulttuurin merkityksen työllisyyden kannalta ja alueellisen saavutettavuuden kannalta. Nyt ei ole mitään muuta vaihtoehtoa, ministeri, kuin pistää stoppi näille leikkauksille. [Puhemies koputtaa] Ja myös minä viittaan tähän tulevaan kehysriiheen. Todella toivoisin teiltä vastausta, että eiköhän tämä ala jo riittää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

12.25 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näistä ammatillisen koulutuksen leikkauksista: todellakin 120 miljoonaa leikkauksia. Täällä käytettiin puheenvuoroja esimerkiksi Etelä-Karjalasta, ja kun tässähän on rahoitusuudistus myöskin hyväksytty juuri eduskunnassa, niin kyllä siellä on riskejä, että samoille alueille, samoihin koulutuksen järjestäjiin edelleen näitä säästöjä kohdistuu.

Kysyn tästä ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauskokeilusta. 40 opetuksen järjestäjää siihen valitaan, ja suuri huoli on, miten käy näille muille opetuksen järjestäjille. Koska nämä 40 saavat kuitenkin vapauksia järjestää eri koulutuksia, myöskin englanninkielistä koulutusta, niin riskinä on, että tämä ammatillisen koulutuksen kenttä repeytyy tämän johdosta. Toivotaan, että ei näin käy.

Sitten liikuntaan. Kysyisin opetusministeriltä tästä liikunnasta. Tämä liikunnallisen elämäntavan edistäminenhan on nyt hallitusohjelmassa esitetyssä lakiuudistuksessa, ja on vähän tuolta opettajakentältä tullut viestiä, miten koulun liikunnan opetus on huomioitu tässä liikunnallisen elämäntavan edistämisessä. Siinä ilmeisesti kouluun ollaan tuomassa personal traineria ja tietysti kerhoja kehitellään, mikä on hyvä, [Puhemies koputtaa] mutta kuitenkin liikuntatunnit tavoittavat hyvin oppilaat, se on suosittu oppiaine myöskin [Puhemies koputtaa] valinnaisessa liikunnassa. Kysyisin, miten tämä otetaan huomioon tässä uudistuksessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

12.27 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää. Hallitus vähentää byrokratiaa peruskouluissa ja lisää oppimisen edellytyksiä. Samalla kun oppimistulokset ovat luisuneet viime vuosina, on nyt otettu harppauksia kohti parempaa koulua jokaiselle. Kun opettajalle annetaan tarvittavat resurssit ja mahdollisuudet keskittyä olennaiseen, oppivat lapset paremmin ja myös kansainvälisten vertailujen tulokset lähtevät nousuun.

Värderade fru talman! Regeringsprogrammets målsättningar att stöda lärandet i skolan tar stora steg framåt: nya satsningar på tiotals miljoner. Den här budgeten ökar både tryggheten i skolan och möjligheten för alla att lära sig på bästa möjliga vis. Satsningarna är speciellt viktiga med tanke på inlärningsstödssystemet som förnyas nästa år, och därmed frågar jag minister Adlercreutz: Hur kan vi ännu bättre trygga lärarnas arbetsro och stöda barnen i sin inläring med de här reformerna som kommer? — Tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

12.28 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän siitä, että lakimuutos koulu-aikaan liittyvästä puhelinten käytön rajoittamisesta on etenemässä eduskuntaan hallitusohjelman mukaisesti. Kun siitä on ollut tietoa, että se tulisi ennen joulua, niin onko se vielä tulossa nyt ennen joulua?

Niin ikään on erittäin hyvä asia se, että OKM:n hallinnonalalle esitetään noin 442 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. On arvokasta, että julkisen talouden sopeutustarpeen keskelläkin koulutukseen, osaamiseen ja tieteeseen panostetaan. Panostukset koulutukseen ovat panostuksia niin yksilöiden hyvinvointiin kuin yhteiskunnan menestymiseen ja muun muassa osaavan työvoiman saatavuuteen. Osoitamme rahoitusta sinne, missä sitä todella tarvitaan. Uudistamme oppimisen tuen ja lisäämme vuosiviikkotunteja perustaitojen oppimiseen. Kiusaamisen vastaiseen työhön sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön panostetaan. On tärkeää, että jokainen saa tarvitsemansa tuen ja perustaidot, joilla toisella asteella voi pärjätä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

12.29 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille, että olette tulleet tänne paikalle. Koulutus on meille kaikille tärkeää, ja on todella hienoa, että tähän perusopetukseen ja tutkimukseenkin panostetaan nyt erityisen paljon.

Kännykkäkieltoasia mietityttää myös itseäni. On hyvä, että sitä on edistetty. Missä vaiheessa tuntuisi, että olisi sitten valmista? Tästä haluaisin kuulla ministeriltä, ja ehkä myös vähän palautetta opettajilta haluaisin antaa: joskus opettajat sanovat, että nykyään opettajilla ei oikeastaan ole työkaluja välttämättä, että opettajia ei välttämättä oikein kunnioiteta enää niin kuin joskus muutamia kymmeniä vuosia sitten, kun itse olin koulussa. Joskus tuntuu, että tällaisista opettajista kaipaaisivat, vinkkejä, mitä sanoa heille. Mutta mielenkiintoista kuulla, miten tämä kännykkäkieltoasia etenee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

12.30 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Osaamistason nosto, nuorten hyvinvointi, liikunta, kulttuuri ja tutkimus ovat aivan keskeisiä meidän yhteiskuntamme menestykselle. Olette todellakin paljon vartijoina, ja kiitos tekemästänne työstä.

Varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta kaikki lähtee. Olen kuullut, että perusopetuksessa on jopa puolen vuoden ero siinä, kuinka paljon opetusta todellisuudessa saat, riippuen siitä, missä kunnassa Suomessa asut. Tämä on ihan valtava epäkohta, ja tälle todellakin täytyisi tehdä jotain. Nyt perusopetukseen on tulossa panostuksia, mutta seurantamekanismiin täytyisi jotakin keksiä. Eli millä tavalla sitä nyt seurataan, että se raha oikeasti kohdentuu sinne, minne kuuluisi? Tässä olisivat myös tasa-arvokysymykset mukana riippuen tosiaan siitä, missä kunnassa asut, että se oikeasti menisi sinne, mihin se on tarkoitettu.

Nuorten asia on meille kaikille yhteinen. Olisin kysynyt: millä tavalla STM:n kanssa tehdään yhteistyötä nuorten hyvinvointiin liittyen? Se pitäisi nähdä kokonaisuutena. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

12.31 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä useampi edustaja on kysynyt ministeri Adlercreutzilta, milloin kännykän käyttöä kouluissa rajoittava lakiesitys saadaan tänne eduskuntaan. Minäkin sitä kysyn. Juristina minua erityisesti kiinnostaa, oletteko jo onnistunut siellä ministeriössä selättämään ne tähän asiaan liittyvät perustuslailliset ongelmat, joita asiassa ei tosiasiasa ole. Kännykän käyttäminen koulussa ei ole mikään perus- tai ihmisoikeus, eikä siihen puuttuminen ole perusoikeusrajoitus.

Otan toisen, rinnakkaisen esimerkin: Jos me säädämme lain, että kirjastossa ei saa pitää kovaäänistä poliittista puhetta, niin ei sekään ole mikään perusoikeusrajoitus, vaikka se rajoittaa sananvapautta jopa sen ydinalueelle mennessä — eli poliittista puhetta. Ei kaikki ihmisten toiminnan rajoittaminen lainsäädännössä ole todellakaan mitään perusoikeusrajoituksia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

12.32 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ajattelin jatkaa tästä samasta aiheesta, mistä itse asiassa täällä edustaja Vähämäki puhui. Kun viime kaudella todella yhteisesti on sovittu tämä iso tavoite siitä, että nostetaan nämä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot nyt sitten neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta, mikä on ihan valtava panostus ja näkyy joka vuosi tämänkin hallituksen budjeteissa, niin vähän vähemmälle meillä on jäänyt kyllä nyt sitten se keskustelu, kun me joka vuosi sadoilla miljoonilla lisää rahoitamme tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa, että mihin tosiasiallisesti tämä raha kohdentuu. Se on juuri näin kuin edustaja Vähämäki totesi, että meillä luetaan täällä kuin piru raamattua OECD:n katalogia, että mikä menee tutkimukseen, mikä kehitykseen, ja sitten kun ei löydykään perusteita, millä voitaisiin innovointia tukea, niin se jää valitettavasti Suomessa tekemättä. Toivoisin, että tähän kokonaisuuteen nyt yhteisesti enemmänkin voisimme keskittyä, mihin tämä raha

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

kohdennetaan, jotta sillä olisi suurin vaikutus myös sitten tulevaisuuden osaamisen ja talouskasvun synnyttämiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

12.34 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on erittäin vaikeassa tilanteessa. Työttömyysaste on kroonisesti 6—8 prosentin tasoa, talouskasvu on puuttunut jo vuosikymmeniä, ja velkaantuminen kasvaa. Tämä luo meidän nuorille sitä synkkää maailmankuvaa, josta oppositiokin on tässä salissa puhunut. Me tarvitsemme toivoa paremmasta, nuoret tarvitsevat toivoa paremmasta ja tunnetta siitä, että kyllä minä selviän tässä elämässä. Siksi näenkin hallitusohjelman ja hallituksen tekemät panostukset peruskoulutukseen, oppimisen tukeen, korkeakoulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen semmoisina askelina, jotka luovat hyvinvointia ja tulevaisuudentoivoa tähän maahan. Katsonkin hyvin mielelläni tämän Orpon hallitusohjelman toteutumista koulutuksen osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

12.35 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi miinukset, ja se kaikkein vakavin on tietysti tämä ammatillisen koulutuksen rahoituksen leikkaaminen, josta täällä on paljon puhuttu, ja edelleen tietysti myös kulttuurin määrärahojen leikkaaminen ja myös liikunnan.

No, on myös myönteistä: perusopetukseen panostetaan ja innovaatorahoitukseen panostetaan. Puhun myöhemmin, kun esittelen tänään pääluokan 32, itse tästä innovaatorahoituksesta, ja tässä jo komppaan äsken kuultua Vähämäen puheenvuoroa, koska juuri samanlaisia ongelmia me olemme kohdanneet, kun asiantuntijoita olemme kuulleet.

Mutta mennään tähän 200 miljoonan euron panostukseen neljänä vuonna perusopetukseen, eli 50 miljoonaa euroa vuodessa. Siinä helposti hämärtyy se, että perusopetuksen koko määräraha on viisi miljardia euroa, eli kyllä tämä on kovin pieni, itse asiassa inflaatiota pienempi lisäys. Tähän voisi Adlercreutz vastata — huomaan, että siellä nyt jonkunäköistä hämmennystä tämä kysymykseni herätti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

12.36 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Budjetin esitykset osoittavat, että tiukassakin taloustilanteessa hallitus panostaa koulutustason nostoon sekä tieteen ja tutkimus- ja kehitystoiminnan edellytysten parantamiseen. Panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen ovatkin historialliset. Hallitus haluaa varmistaa osaajien riittävyyden: myös korkeakoulujen aloituspaikkoja ja tohtorien koulutusmääriä lisätään.

Oppimisen tuen uudistaminen, peruskoulutuksen vuosiviikkotuntien lisääminen ja kiusaamisen vastaiseen työhön sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön panostaminen vievät rahoitusta sinne, missä sitä todella tarvitaan. Lisäksi SM:n puolella muun muassa poliisi sai koulupoliisitoimintaan kaksi miljoonaa, mikä varmasti tukee osaltaan myös tätä viranomaisyhteistyön kehittämistä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Talousarvioesitys on erinomainen tukemaan monipuolista tieteen ja kulttuurin tekemistä sekä liikkuvaa elämäntapaa kaikissa ikäluokissa, kuten täällä kuullut Suomi liikkeelle ja liikunnallinen elämäntapa esimerkkeinä osoittavat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

12.37 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän jatkuvaan oppimiseen, ja haluan korostaa sen yhteyttä nimenomaan mahdollisuuteen säilyä työelämässä, pysyä työssä, päästä työhön. Siinä tietenkin ammatillisen koulutuksen laatu, myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutuksen sisältö ja laatu, ratkaisevat. Kun me katsotaan tätä tilannetta nyt, niin kuultiin, että Pirkanmaalla leikataan rajusti näitä ammatillisen koulutuksen opiskelupaikkoja, samoin Etelä-Karjalassa, molemmat isoja teollisuusalueita. Kun tähän sitten kytketään vielä se fakta, mikä on tapahtumassa, että digitalisaatio ja erityisesti tekoäly tulevat mullistamaan työmarkkinoita, niin peräänkuulutan sitä, että nyt tätä koko koulutusjärjestelmää pitäisi sieltä ammatillisesta ammattikorkeakoulu—yliopisto-ketjuun saakka trimmata sellaiseksi, että se vastaa siihen, että kun ihmisellä on näkymä, että työt loppuvat tai kun ne faktisesti loppuvat, pystyy täydennyskoulutuksella joustavasti saamaan lisäkoulutusta ja löytämään taas uuden työtehtävän. Kysyisin, mitä tämän eteen tehdään. [Puhemies koputtaa] Nämä olivat niitä parlamentaarisen työn viime kauden linjauksia, ja niitä pitäisi panna nyt vain toimeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

12.38 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun opiskelijoiden tilanteesta on täällä puhuttu, niin on tarpeen muistuttaa, missä tilanteessa me Suomena olemme. Olemme kriisissä, ja näidenkin muutosten jälkeen Suomessa opiskelijat ovat asemassa, mistä monen muun maan opiskelijat vain haaveilevat. [Ben Zyskowitz: Se on juuri näin!] Suomessa on edelleen ilmaista opiskella kautta linjan esiopetuksesta vaikka tohtoriksi saakka.

Puhemies! Korkeakoulujen terveydenhuoltoon tulee helpotusta YTHS:n rahoituksen noston kautta. Kysyisinkin ministeriltä: miten YTHS:n kautta on saatu tuloksia näistä matalan kynnyksen digivastaanotoista mielen jaksamisen haasteisiin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

12.39 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työelämän muuttuessa kiihtyvällä vauhdilla uudelleen kouluttautumisen tarve ja osaamisen kehittäminen tulevat isompaan rooliin tulevaisuudessa. Arvoisa ministeri, miten varmistetaan ammatillisessa koulutuksessa työelämän, eli harjoittelupaikkojen, ja opetusta järjestävien tahojen yhteistyö sekä keskusteluyhteys OPH:n suuntaan? Ja miten ammatillisen koulutuksen järjestämisen toiminnanohjauksen kokeilun laadulliset riskit hallitaan, kun enintään 40 koulutuksen järjestäjää valitaan kahdeksanvuotiseen kokeiluun, jossa järjestämisluvut korvattaisiin määräajaksi kokeiluluvilla? Kokeiluluvan saaneella on siis pääsääntöisesti oikeus järjestää kaikkia ammatillisen koulutuksen tutkinto-rakenteeseen kuuluvia tutkintoja. Tässä piilee mielestäni laadullinen riski, että miten tämä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

taklataan ja riittävätkö resurssit leikkauksien jälkeen kahdeksan vuoden kokeilun aikana myös niille koulutuksen järjestäjille, jotka eivät kokeiluun pääse mutta jotka tarvitsisivat uusia järjestämislupia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

12.40 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Perusopetukseen ja tki-toimintaan tehtävien lisäyksien lisäksi erityinen kiitos korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämisestä ja myös lisärahoituksesta, joka sinne on osoitettu. Ymmärtääkseni korkeakoulut ovat myös sitoutuneet tämän tutkintotavoitteen merkittävään nostamiseen tulevina vuosina.

Olen ministeri Multalaa jo kertaalleen tässä salissa kiittänyt lääketieteellisen ja eläinlääketieteellisen koulutusmäärien nostamisesta, ja siitä ei voi varmasti liikaa kiittää, koska lääkäreiden osa-aikatyö on siinä määrin viime aikoina lisääntynyt, että se tulee varmasti tarpeeseen. Meillä ovat nyt opiskelijamäärät ehkä tuplaantuneet tässä viimeisen 20 vuoden aikana. Tiedekuntien määrä on pysynyt samana ja realismia on varmaan odottaa, että se ei mihinkään nouse, mutta opiskelijajärjestöiltä on tullut jo useamman vuoden ajan perusteltua huolta siitä, miten opetuksen resurssit turvataan liittyen ryhmäkokoihin ja tiloihin. Onko tästä tullut ministeriöön asti minkäännäköistä viestiä tiedekunnilta, että miten tämä ongelma kasvavien ryhmien aikana tullaan ratkaisemaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

12.41 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aika vähän on puhuttu siitä, minkälainen iso uudistus käytännössä tuolla taustalla tapahtuu aikuiskoulutuksen täydennyskoulutuksen uranvaihtajien ja alanvaihtajien suhteen. Eli kun ammatillisesta koulutuksesta lähtevät rahat nimenomaan sieltä aikuiskoulutuksesta ja toisen ja kolmannen tutkinnon tekijöiltä, myös korkeakouluissa on tämä sama rahoitusuudistus, iso rahoitusmuutos menossa.

Olisinkin kysynyt: Kun niin dramaattisesti nyt tällä kaudella tulee tämä painopiste muuttumaan ja sen jatkuvan oppimisen parlamentaarisen sovun ja sen pitkän työn suhteen, mitä täällä on tehty, tavallaan se yhteinen työ loppuu, niin millä tavalla te olette vastaamassa tähän? Onko teillä tulossa joku kokonaisvaltainen ratkaisu siihen, miten aikuisia oikeasti jatkossa koulutetaan ja täydennyskoulutetaan?

Sitten vielä viimeinen kysymys kulttuurileikkauksista: miksi nämä teattereiden leikkaukset, ja orkesterinkin leikkaus nimenomaan Savonlinnassa, osuvat juuri Itä-Suomeen? Yli kymmenen prosenttia siellä on leikkausmäärä [Puhemies koputtaa] lukuun ottamatta Joensuuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

12.43 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tämän hallituskauden tärkeimmistä panostuksista on perustaitojen vahvistaminen, ja alakouluissa annettavan opetuksen vähimmäismäärää nostetaan kolmella vuosiviikkotunnilla. Kysyisinkin: millä tavalla kunnat ohjeistetaan näitten viikkotuntien sijoittamisen osalta, ja

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

miten sitä seurataan, että se toteutuu nimenomaan niin, että lukeminen, laskeminen ja matemaattiset taidot sitä kautta kasvavat?

Toinen asia, mistä kiitän, on koulukiusaamisen ehkäisyn vastaiseen työhön osoitetut rahat. Kysynkin: missä vaiheessa on etenemässä se tavoite, että koulukiusatun ei tarvitse vaihtaa koulua, jos joutuu tällaiseen tilanteeseen?

Vielä lopuksi kysyisin tästä kännykkäkiellosta: milloin olemme saamassa esityksen eduskuntaan kännykkäkiellosta kouluissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

12.44 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten aivoterveystä puhutaan aivan liian vähän, ja se tulisi asettaa meillä Suomessa nyt keskiöön. Mobiililaitteiden aiheuttamat haitat oppimisessa, keskittymisessä, kielen kehityksessä ja sosiaalisissa taidoissa ovat selkeästi osoitettavissa. Sivistysvaliokunta kävi laajan kuulemiskierroksen mobiililaitteiden osalta kouluissa. Useat maat ovat jo kieltäneet kännykät myös välitunneilla, ja tässä tulisikin muistaa, että välitunnit ovat arvokasta aikaa juurikin sosiaalisten taitojen oppimiseen, ja valitettavasti kännykkä tällä hetkellä etenkin yläkouluissa haittaa tätä. Kännykkä on liian usein myös kiusaamisen väline. Sillä kuvataan väkivaltatilanteita ja kiusaamistilanteita.

Arvoisa opetusministeri, meille perussuomalaisille on ollut erittäin tärkeää, että kännykkälaki etenee hallitusohjelman mukaisesti. Milloin saamme lain eduskunnan käsittelyyn?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

12.45 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kipeän yli 17 miljoonan euron kulttuurileikkauksen seurauksena kulttuurilaitoksia suljetaan, näyttelijöitä irtisanotaan, esittävän taiteen ryhmiä joudutaan lakkauttamaan, museoita joudutaan sulkemaan. Alv-korotuksen myötä myös lippujen hinnat nousevat, kirjojen hinnat nousevat, ihmisiä jää työttömäksi, ja yhä harvempi suomalainen pääsee kokemaan kulttuuria. Leikkaukset tulevat tarkoittamaan noin 136 000 ihmistä työllistävällä alalla tuhansia menetettyjä työpaikkoja.

Samalla hallitus heittää jälleen hukkaan yhden keinon talouskasvun luomiseksi, sillä kulttuuri vahvistaa työllisyyttä, luo uusia innovaatioita ja tuo aluetaloudellista vaikuttavuutta Suomen eri alueille. Jos me onnistuisimme nostamaan kulttuurialan osuuden bkt:stä EU:n keskitasolle, olisi luotu arvonalisä Suomen taloudelle jopa 2,5 miljardia euroa, ja tämä tarkoittaisi tuhansia uusia työpaikkoja ja miljoonia lisää verotuottoja. Kulttuurileikkausten sijaan hallituksen tulisi pyrkiä realisoimaan tämä alalla oleva valtava kasvupotentiaali. Ettekö ole tunnistanee tätä asiaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

12.46 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppimisen tuen uudistus on yksi tämän hallituskauden merkittävimmistä toimista perusopetuksen ja osaamisen perustaitojen parantamiseksi. Oppimisen tuen uudistus ulotetaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Kolmiportainen tuki poistuu, ja tilalle tulevat

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

ryhmäkohtaiset ja oppilaskohtaiset tuen muodot. Tukimuodot tulee suunnitella ja toteuttaa oppilaiden yksilölliset tarpeet huomioiden.

Haluan tässä yhteydessä nostaa esille koulujen toimintakulttuurit. Niillä on mielestäni merkittävä tehtävä koulujen sujuvassa arjessa. Koulujemme toimintakulttuurit tarvitsevat rutiineja, perusasioihin keskittymistä, aistiherkkyiden huomioimista, selkeää päiväohjelmaa ja ennakointia. Toimintakulttuuri edellyttää myös opetushenkilöstön vahvaa perehtymistä oppilaisiin sekä yhteisistä säännöistä, rutiineista ja toimintatavoista kiinni pitämistä. Näin turvataan koulujemme turvallisuutta ja työrauhaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten ministeri Adlercreutz.

12.48 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos kysymyksistä ja keskustelusta — palaan myöskin viime kierroksella esitettyihin keskusteluihin.

Puhuttiin koulussa viihtymisestä, kiusaamisesta. Tähänkin liittyen on käynnistynyt työ yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kehittämisohjelmasta koko koulupolulla. Pidin siitä tässä jokunen viikko sitten laajan pyöreän pöydän keskustelun, jossa oli laajasti kansalaisjärjestöjä ja mukana myöskin eri vähemmistöryhmiä edustavia kansalaisjärjestöjä. Tässä on tarkoitus saada kohtapuolin valmiiksi ohjelma, jolla pyritään tuomaan keinoja kouluun, jotta yhdenvertaisuutta ja tasa-arvotyötä voitaisiin edistää.

Kännykästä oli keskustelua, ja yhden täysin salissa oleviin näkemyksiin siitä, että tämä on tarpeellinen, että sitä tulee edistää nopeasti. Edustaja Zyskowiec pohti, onko vielä lainsäädännöllisiä esteitä. Nähdäkseni ei ole. Se oli tosiaankin lausuntokierroksella, ja tarkoitus on antaa se ennen vuodenvaihdetta eduskunnalle, jos kaikki hallituksen sisällä sen prosessoinnin osalta menee suunnitellusti. Siinä tosiaankin on mahdollisuus kieltää kännykät myöskin välitunneilla, eli siinä määrätään koulua järjestyssäännöissä ottamaan kantaa tähän asiaan, eli se on täysin mahdollista.

Edustaja Seppänen toi esille tämän sosiaalisen ulottuvuuden, ja itse pidän sitä henkilökohtaisesti hyvin tärkeänä. On tärkeitä, että keskustelua käydään kasvotusten, ettei synny tilannetta, että kokee voivansa lähettää viestin, joka potentiaalisesti loukkaa toista puolta ja sitten vain poistua keskustelusta sulkemalla puhelin. Eli seuraukset myöskin omista sanoistaan pitää pystyä kantamaan, ja sillä tavalla kehitetään niitä sosiaalisia vuorovaikutustaitoja, mikä myös on koulun keskeinen tehtävä. Siitä näkökulmasta toivon tietenkin, että koulut ottavat käyttöön myöskin sen mahdollisuuden rahoittaa sitä välituntien aikana.

On ollut keskustelua ammattikoulusta. Edustaja Ovaska puhui siitä kohdistuksesta. [Jouni Ovaska: Kysyin!] — Kysyitte kohdistuksesta. — Rahoitus kohdistuu nimenomaan näihin. Meillä on nyt 65 000 opiskelijavuotta tällä hetkellä, jotka kohdistuvat näihin toista tai kolmatta tutkintoaan tekeviin. Niistä vähennetään noin 11 000, eli noin vajaat 55 000 jää jäljelle. Se on merkittävä määrä, mutta on tietenkin niin, että tilat ja resurssit ovat jaetut. Kaikki muu olisi tietenkin tehokkuuden näkökulmasta hyvinkin epätarkoituksenmukaista, mikä tarkoittaa, että koulun omilla päätöksillä sitten se kohdistus hoidetaan. Se voi onnistua optimaalisesti, ehkä jossain vähemmän optimaalisesti, mutta tässä niillä paikallisilla toimilla on se ratkaiseva vaikutus.

Jatkuvasta oppimisesta: tarkoitushan on myöskin, kun tässä halutaan välttää näitä päällekkäisyyksiä, että lähdettäisiin kehittämään niitä pienempiä opintokokonaisuuksia,

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

joilla saadaan se vaihtuva ja toki jatkuva tarve — siis työelämä on muuttumassa ja meillä pitää olla keinoja tarjota täydennyskoulutusta, jota työelämä vaatii.

Liikunnallisesta elämäntavasta, edustaja Strandman muun muassa kysyi siitä. Tarkoitus on päivittää kansallinen opetussuunnitelma, ja sen takia tätä sovelletaan paikallisesti ja sen kautta se toteutuu koulujen tasolla.

Ammatillisen koulutuksen valinnoista, edustaja Siponen kysyi niistä. Tässä pyritään alueelliseen kattavuuteen, että kenttä olisi mahdollisimman laaja. Tätä kokeilua tullaan myöskin arvioimaan kokeilun aikana, ja siihen ajattelen, että voisi tietenkin myöskin liittyä se, mitä ulkopuolelle jääminen tässä tarkoittaa. [Pia Lohikoski: Lähiopetuksen määrä!] — Lähiopetuksen määrä on joissain ongelma, siitä on ollut paljon keskustelua. Sen kautta, että oppimisen tukeen panostetaan myöskin ammatillisessa koulutuksessa, ajattelen, että sekin osaltaan auttaa siinä resursoinnissa. Kun on puhuttu siitä, miten tällainen yleiskatteellinen rahoitus jalkautuu kouluihin, niin oppimisen tuen osalta meillä on se 0,122 viikko-oppituntia per opiskelija, joka sitten käytännössä velvoittaa kuntaa ohjaamaan sitä rahoitusta. Kun puhutaan näistä lisätunneista, on tietenkin niin, että monissa kunnissa lisätunteja on jo käytössä. [Puhemies koputtaa] Toivon toki, että kunnat eivät näkisi tätä mahdollisuutena pelkästään lisärahoitukselle, vaan että täysimääräisesti ottaisivat käyttöön sen mahdollisuuden, minkä tämä tuo, eli lisäisivät nimenomaan nämä kolme oppituntia myöskin alakouluun kokonaisuudessaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministeri Adlercreutzille. — Ja nyt ministeri Multala.

12.53 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Edustaja Puisto kysyi edellisellä kierroksella tästä terveys- ja hyvinvointialan kasvustrategiasta, ja tässä todella on valtavaa potentiaalia. Sitä pyritään nyt viemään eteenpäin vauhdilla ja tehdään sitä työtä STM:n vedolla. Meillä on nyt ensi vuodelle lisärahoitusta tähän kliiniseen tutkimukseen, mutta erityisesti meillä on myös lisärahoitusta t&k-puolella hyvinvointialueille yritysten kanssa yhteistyössä tehtävään tutkimukseen ja kehitystoimintaan, ja uskon, että sillä on merkittävä, vauhdittava vaikutus siihen, että meillä yritykset pääsevät tekemään sitä tutkimus- ja kehitystyötä, josta voi löytyä myös kasvua.

Sitten täällä puhuttiin opettajien roolista. Kun puhutaan tästä peruskoulun liikunnallisuudesta, semmoinen hyvä uutinen on, että opettajankoulutukseen on myöskin tulossa kehittämisrahaa Jyväskylän yliopistolle siten, että he voisivat jatkossa kehittää sen koulutuksen niin, että liikunnan erikoistumiskoulutusta voidaan tarjota kaikkialla, kaikissa opettajankoulutuslaitoksissa. Tällä hetkellä sitä ei valitettavasti saa joka puolelta, ja se näkyy siinä, että meidän peruskoulun opettajien osaaminen, mitä tulee liikunta-pedagogiikkaan, on laskenut jo pitkän aikaa, ja sillä on aivan varmasti vaikutuksia siihen tasoon, millä he pystyvät sitten toteuttamaan tätä työtä arjessa.

Täällä kysyttiin monessakin kohdin tästä t&k-rahoituksen vaikuttavuudesta. No, sinällään näyttää siltä, että tämä luku nousee vauhdilla, eli 3,1 on todellakin se prosenttiosuus, mitä Suomessa käytetään t&k:hon koko bruttokansantuotteesta. Se on hyvä ja kova taso, mutta totta kai pitää jatkuvasti kiinnittää huomiota ja seurata, miten nämä meidän lisäpanostuksemme vaikuttavat. Kuten täällä todettiin, niin kriteeristöön sinällään me emme suoraan pysty vaikuttamaan, ja varsinainen innovaatorahoitus on siellä TEMin ja Business Finlandin puolella. Siinäkin kuitenkin on pystytty tekemään joitakin

kohdennuksia, ja sitä on käytettävissä muun muassa tutkimustulosten kaupallistamiseen, ja se on erittäin vaikuttavaa rahoitusta. Sitä kannattaa, totta kai, jatkossakin pohtia, tarvitaanko vielä lisää.

Sitten täällä puhuttiin edelleen koulutustason nostamisesta, ja tietysti edustaja Sarkomaa kysyi, miten nuoret, uudet ylioppilaat ja myöskin ammatillisesta koulutuksesta valmistuvat pääsisivät nopeammin korkeakoulutukseen. No, tässä todellakin tämä rahoitusmallin uudistus, joka siis ensi vuodesta astuu voimaan, vaikuttaa osaltaan. Kannustetaan korkeakouluja ottamaan entistä enemmän nuoria ikäluokkia. Sen lisäksi korkeakoulut ovat itse jo päättäneet uudistaa opiskelijavalintaansa siten, että jatkossa pisteytyksiä muutetaan ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon perusteella ja niin, että nämä ylioppilastutkinnon tulokset, niiden sisäänoton tulokset, tulevat ennen kuin pääsykokeet ovat, ja myös pääsykokeita uudistetaan.

Tämän lisäksi valmistellaan niin sanottua yhden paikan sääntöä, eli jatkossa opiskelijalla voisi olla kerralla vain yksi opiskeluoikeus, ja tämän lisäksi korkeakouluja kannustetaan joustavoittamaan alanvaihtoa jo koulutuksessa olevien osalta ja toisaalta myös näitä siirtohakuja hyödyntämään paremmin. Tällä voitaisiin mielestäni tehokkaasti vaikuttaa siihen, että nuoret eivät kokisi niin suurta painetta siinä, kun he sitä koulutuspaikkaa pohtivat, että ottavatko sen vastaan, jos se ei ole juuri se ensisijainen valinta, jos olisi helpompi vaihtaa sen korkeakoulutuksen sisällä vielä sitä alaa.

Vielä kysyttiin monistakin asioista, muun muassa kulttuurista, ja siihen todellakin totean sen, että kyllä on totta, että kunnilla on erilainen mahdollisuus tukea tai olla tukematta kulttuuria. Sen kuitenkin totean, että alueellisesti näitä ei ole mitenkään painotettu erityisesti Itä-Suomeen tai erityisesti Länsi-, Pohjois- tai Etelä-Suomeen. [Pia Lohikosken välihuuto] Päinvastoin täällä on myös Uudellamaalla prosentuaalisesti suuria leikkauksia. Sen sijaan ne kriteerit, joita totesin aiemmin: Lastenkulttuuri on säilytetty leikkausten ulkopuolella. Ne toimijat, jotka tekevät kiertuetoimintaa, on myös säilytetty leikkausten ulkopuolella sen vuoksi, että silloin katsotaan, että he pystyvät saavuttamaan nimenomaan laajemman väestökattavuuden ja toisaalta esimerkiksi viemään kulttuuritoimintaa sellaisiin paikkoihin, mistä ihmiset itse eivät pääse kulttuurin pariin. — Okei, arvoisa puhemies, Adlercreutz sai viisi minuuttia. Kuvittelin, että minullakin oli, mutta ehkä...

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pahoittelen. Kello on niin paljon, että meillä alkaa seuraava kohta. — Ministeri Bergqvist, olkaa hyvä. Kello 13 pitäisi aloittaa seuraava kohta, mutta jos kolmeen minuuttiin pystytte puristamaan, niin hyvä.

12.58 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist: Kiitos, arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Honkasalo puhui nuorten eriarvoisuudesta. Se on tosi tärkeä kysymys, ja sen takia on myös tärkeää, että hallitus on tähän myös panostanut. Panostetaan peruskouluun, kuten on jo puhuttu, panostetaan myös nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa, ja kuten sanoin aikaisemmin, on saatu hyviä tuloksia siitä, että tämä vähentää esimerkiksi kiusaamista.

Mutta olemme myös panostaneet tähän harrastamisen Suomen malliin, ja viime viikolla saatiin tärkeää tietoa siitä, miten se vaikuttaa aidosti siellä kunnissa. Yhdessä Me-säätiön kanssa olemme tutkineet, ketkä osallistuvat tähän harrastamisen Suomen malliin, ja oli vähän pelkoa, että ne, jotka harrastavat paljon jo entisestään, lähtevät myös tähän ja ne, joilla ei ole mitään harrastuksia ollenkaan, jäävät ulkopuolelle. Onneksi näin ei ole käynyt,

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

vaan kunnissa hyvin laajasti lapset osallistuvat tähän. Tämä on erinomainen asia, ja haluan kiittää kaikkia, jotka ovat panostaneet tähän. Tämä on pitkäjänteistä työtä, se on eri hallitusten tekemää työtä, ja nyt nähdään, että tämä osoittaa, että olemme olleet oikeassa, kun olemme panostaneet tähän harrastamisen Suomen malliin.

Edustaja Siponen puhui siitä, että lisätään liikunnallisen elämäntavan edistäminen perusopetuslakiin. Liikunnanopetus on tietysti yksi asia, mutta tiedetään myös, että siihen vaaditaan aika paljon resursseja. Tähän koulu-PT:hen on myös nyt mahdollista saada rahoitusta Suomi liikkeelle -ohjelmasta juuri sen takia, että jos näyttää siltä, että lapsi ei ehkä ole saanut niin paljon pisteitä tässä Move-mittauksessa, niin on mahdollisuuksia hakea rahaa siihen, että kouluun hankitaan tällainen koulu-PT, joka yhdessä lasten kanssa voi käydä vähän läpi ja harjoitella eri tavalla, että pääsee parempaan kuntoon.

Tämä toimintakulttuuri on se, mihin tarvitaan muutoksia. Aikaisemmin oli niin, että tultiin kouluun ja siellä istuttiin ja oltiin hiljaa, mutta tänä päivänä, kun ei liikuta myöskään koulun ulkopuolella, on pakko saada enemmän liikuntaa myös koulupäivän aikana.

Hamari kysyi siitä, miten paljon yhteistyötä tehdään STM:n kanssa. Sitä tehdään suoraan eri ministeriöiden kanssa, mutta olen myös perustanut tällaisen johtoryhmän, mihin kuuluvat kansliapäälliköt eri ministeriöistä, ja siellä STM on myös mukana. Tämä on tosi tärkeää yhteistyötä, ja se on lähtenyt hyvin käyntiin.

Ja sitten vielä kännyköistä: Nyt olemme myös yhdessä THL:n ja Opetushallituksen kanssa kutsuneet kaikki kiinnostuneet tahot mukaan siihen, mitä me voidaan tehdä sen eteen, että nuoret käyttävät kännyköitä paremmalla tavalla, mutta myös siihen, miten me voidaan antaa ohjeita vanhemmille, että voidaan rajata esimerkiksi eri äppien käyttöä tai ruutuaikaa. Tämä on hyvin tärkeää työtä, ja siihen varmasti palataan vielä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministeri Bergqvistille. — Keskustelu keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 13.01.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 14.55.

Puhemies Jussi Halla-aho: Koska kello ei ole vielä 15:tä, siirrymme hetkeksi takaisin pääluokkaan 29. — Puhujalistalle. Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.55 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kävipä tuuri, jos nyt uskaltaa tässä sanoa. Oli kyllä lähinnä vain tällainen lyhyt debattipuheenvuoro, mutta luen sen nytten vähän hiljempaa, niin jokainen pääsee sitten mukaan. [Naurua] Pahoittelen tästä. — Puheenjohtaja Kaikkonen antoi minulle kyllä joku viikko sitten huumorikiellon, mutta minä koetan nyt, kun hän ei ole paikalla.

Tänään puhuttiin tosiaan OKM:n kohdalla perustellusti koulutustason nostamisesta, mutta koulutustaso ei kuitenkaan aina kerro osaamisesta ja osaamistasosta, ja sekin tuli täällä puheenvuoroissa silloin esille. Koulutus ei myöskään aina automaattisesti takaa sivistystä, eikä kerro meistä välttämättä ihmisinä juuri mitään. Se koulutus voi

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

mahdollistaa paremman osaamisen, se voi antaa korkeamman sivistyksen, se voi kasvattaa meitä ihmisinä, mutta mikään automaatio se ei siihen ole.

Ja jotta nämä tavoitellut hyvät asiat toteutuisivat, niin siihen silloin tarvitsee huolehtia kaikkien saatavilla olevista koulutusmahdollisuuksista, ja sekään ei vielä riitä, vaan oppilaitoksilla ja opettajilla on oltava resurssit ja välineet ja mahdollisuus sekä työrauha kouluttaa todellisia osaajia, mutta on muistettava, että siinä kaikessa koulutuksessa on rinnalla kuljetettava tämä sivistyksen edistäminen. Sivistystä ei Suomessa ole tällä hetkellä liikaa, mistä kertovat viikoittaiset uutiset väkivallanteoista, rasismista, kiusaamisesta, uhkailusta ja epätasa-arvosta.

Arvoisa puhemies! Maamme tarvitsee osaajia, jotka hallitsevat niin kädentaitoja kuin tunnetaitoja. Maamme tarvitsee empaattisia ja toisia kunnioittavia ihmisiä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

14.57 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallitus panostaa oppimiseen, koulutukseen ja tieteseen vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Opetus- ja kulttuuriministeriölle esitetyt määrärahat ovat yli 400 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Panostukset kohdentuvat erityisesti perusopetukseen, oppimisen tuen vahvistamiseen sekä tutkimusrahoitukseen. Kyse onkin arvovalinnoista. Tämä hallitus tunnistaa koulutuksen ja tulevaisuuden osaajien merkityksen.

Arvoisa puhemies! Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen esitetään 50 miljoonan euron lisäystä ensi vuodelle. Määrärahalisäys kohdistuu muun muassa perusopetuksen vahvistamiseen uudistamalla oppimisen tuki sekä kasvattamalla vähimmäistuntimäärää kolmella vuosiviikkotunnilla. Koulukiusaamisen vastaiseen työhön osoitetaan 5 miljoonaa euroa, ja varhaiskasvatuksen henkilöstöpulaa pyritään helpottamaan täydennyskoulutusmallilla, johon osoitetaan 6 miljoonan euron potti. Myös poliisille myönnetään ensi vuonna 2 miljoonaa koulupoliisitoimintaan, joka osaltaan tukee ja vahvistaa tätä kokonaisuutta viranomaisyhteistyön laajentamiseen.

Hallitus vahvistaa opiskelijoiden oikeutta oppimisen tukeen myös toisen asteen koulutuksissa. Tarkoitukseen esitetään molemmille sektoreille pysyvää 10 miljoonan euron lisärahoitusta. Ammatilliseen koulutukseen kohdistuu 120 miljoonan euron edestä sopeutustoimia, mutta nekin toteutetaan niin, että rahoituksen ja opiskelijapaikkojen vähennyksiä ei kohdenneta perusopetuksen päättävien nuorten tai vailla ammatillista perustutkintoa olevien koulutukseen.

Erityisen iloinen olen siitä, että hallituksen kehysriihessä päättämää toisen asteen koulutuksen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteuteta vaan säästöt haetaan muualta, strategia- ja hankerahoituksesta. Tämä on myös tärkeä tasa-arvovalinta.

Arvoisa puhemies! Tulen Suomen liikkuvimmasta kunnasta Porista. Tervehdin ilolla kaikkia toimia, joilla voimme kehittää liikkuvaa elämäntapaa ja löytää yhteistä ja yhteisöllistäkin keinoa arkiliikunnan ja liikkumisen tueksi. Siksikin Suomi liikkeelle ja liikunnallinen elämäntapa ovat tästä tärkeitä panostuksia.

Ja vielä, arvoisa puhemies, yhdessä nämä peruskoulusta aina toiseen asteeseen ja korkeakoulutukseen ulottuvat panostukset luovat kokonaisuuden, jonka avulla kykenemme panostamaan tulevaisuuden osaajiin ja tarjoamaan lapsille ja nuorille mahdollisimman hyvät eväät kouluttautua toivomalleen alalle. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 15.00.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 20.01.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta 29. — Keskustelu jatkuu. Siellä ensimmäisenä puheenvuoron pyytäjänä on Kosonen, Hanna — poissa. Lahdenperä poissa, edustaja Kopra poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Siponen poissa, edustaja Vikman poissa. — Edustaja Asell paikalla. Tervetuloa!

20.02 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Suomen menestys perustuu sivistykseen, kulttuuriin ja hyvinvointiin. Näitä kivijalkoja on aina pidetty suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksina eikä suotta. Mutta nyt hallituksen leikkauspolitiikka uhkaa murentaa nämä perustat tavalla, jonka vaikutukset ulottuvat vuosikymmenien päähän. Vielä ennen vaaleja luvattiin ja puhuttiin kauniisti taiteen ja kulttuurin merkityksestä. Hallituspuolueissa esitettiin visio, jossa kulttuuri nähtiin suomalaisen identiteetin kulmakivenä.

Nyt hallitus kohdistaa kulttuuriin yli 17 miljoonan euron leikkaukset, suhteellisesti neljä kertaa suuremmat kuin muun opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan leikkaukset. Kulttuurialan pienet toimijat ovat näiden leikkausten ensimmäisiä uhreja. Esittävän taiteen ryhmiä lakkautetaan, museoiden ovet sulkeutuvat, lippujen hinnat nousevat, ja moni taiteilija joutuu jättämään alansa.

Miten voimme hyväksyä sen, että myös varapääministeri kutsuu kulttuuria luksukseksi? Kulttuuri ei ole vain teatteriesityksiä ja konserttisaleja, vaan se on suomalaisen identiteetin, luovuuden ja yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden perusta. Näillä leikkauksilla hallitus heikentää kulttuurin saavutettavuutta ja työntää kulttuurin yhä harvempien etuoikeudeksi.

Arvoisa puhemies! Tämä ei kuitenkaan jää tähän. Myös koulutus, joka hallitusohjelmassa luvattiin pitää erityissuojeluksessa, on joutunut säästötoimenpiteiden kohteeksi. Ammatillisen koulutuksen rahoitus pienenee 120 miljoonalla eurolla vuoteen 2025. Näitä leikkauksia perustellaan aikuiskoulutuksen säästöillä, mutta todellisuudessa niiden vaikutukset ulottuvat myös oppivelvollisuutta suorittaviin nuoriin.

Jo nyt ammatillisessa koulutuksessa on huutava pula lähiopetuksesta, ja monet nuoret eivät saa tarvitsemaansa tukea opiskeluun. Näin suuret leikkaukset eivät voi olla vaikuttamatta koulutuksen laatuun ja opiskelijoiden oppimistuloksiin. Voi kysyä, miten hallitus kuvittelee, että nämä säästöt palvelevat nuorten tulevaisuutta ja suomalaista työelämää.

Myös nuorisotyö on joutunut säästökuurin uhriksi. Nuorisotyön rahoitus vähenee yli 15 prosenttia verrattuna vuoteen 24. Tämä tapahtuu tilanteessa, jossa nuorten pahoinvointi ja mielenterveysongelmat ovat ennätyskorkealla. Nuorisotyö on yksi tärkeimmistä keinoistamme tukea nuoria, ehkäistä syrjäytymistä ja luoda uskoa tulevaisuuteen. Silti hallitus näyttää, että nuoret eivät ole sen prioriteetti.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Haluan nostaa esiin myös liikunnan ja arkiliikkumisen merkityksen. Liikku-
mattomuuden kustannukset ovat yhteiskunnalle vähintään kolme miljardia euroa
vuodessa. Jokainen liikuntapaikka, jokainen tuki paikalliselle urheiluseuralle on sijoitus
parempaan kansanterveyteen ja julkisen talouden kestävyys. Liikuntapaikkojen
rakentamisen rahoituksen leikkaukset ovat ristiriidassa terveyden edistämisen tavoitteiden
kanssa. Hallituksen pitäisi ymmärtää, että ennaltaehkäisevä terveyden edistäminen on
pitkällä aikavälillä taloudellisesti järkevää eikä pelkkä menoerä.

Entäs opiskelijat? Hallitus on päättänyt siirtää opiskelijan asumistuen takaisin
opintotuen asumislisään. Tämä heikentää etenkin pienituloisten opiskelijoiden asemaa, ja
opiskelijoista tulee jälleen yksi ihmisryhmä, joka joutuu kantamaan kohtuuttoman suuren
osuuden säästöistä. Miten opiskelijat voivat keskittyä opintoihinsa, jos taloudelliset huolet
painavat kohtuuttomasti?

Arvoisa puhemies! Hallitus on sanonut tekevänsä vastuullista talouspolitiikkaa, mutta
mitä vastuullista on politiikassa, joka sysää kustannukset tuleville sukupolville, heikentää
koulutusta, vie kulttuurin kansalaisten ulottumattomiin ja vaarantaa nuorten tulevaisuutta.
Me SDP:ssä esitämme vaihtoehdon, jossa kulttuuri, koulutus, nuoret ja liikunta nähdään
investointina, ei kulueränä. Toivon, että hallitus vielä harkitsee toimiaan ja tekee
politiikkaa, joka rakentaa eikä hajota. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra poissa,
edustaja Kettunen poissa, edustaja Lintilä poissa, edustaja Sarkomaa poissa, edustaja
Talvitie poissa. — Edustaja Viitala paikalla, tervetuloa.

20.07 Juha Viitala sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus ei näe ammatillisen
koulutuksen arvoa. Pääministeri Orpon ennen vaaleja lupaama koulutuksen erityissuojelu
ei näyttänyt ulottuvan ammatilliseen koulutukseen asti. Hallitus on päättänyt leikata
ammatillisesta koulutuksesta huimat 120 miljoonaa euroa. Tämä on muistutus siitä, kuinka
hallitus aliarvioi ammatillisen koulutuksen ja uudelleen kouluttautumisen kriittisen roolin
maamme talouden ja työvoimatarpeen kannalta. Noin puolet nykyisestä työvoimatarpeesta
kohdistuu ammatillisen koulutuksen suorittaneisiin osaajiin. Työelämän muuttuessa
nopeasti uudelleen kouluttautuminen ja osaamisen kehittäminen ovat keskeisiä
työllisyyden ja kilpailukyvyn edellytyksiä. Osaamisen kohtaanto-ongelma on yksi
suurimmista työttömyyden syistä, ja sen ratkaisemiseksi tarvitaan uudelleen kou-
luttautumista. Hallituksen päätökset osoittavat kuitenkin välinpitämättömyyttä
tulevaisuuden työmarkkinoiden tarpeita kohtaan. Se ei vain laiminlyö työttömien
mahdollisuuksia kehittää osaamistaan, vaan se myös heikentää koko kansantalouden
tulevaisuudennäkymiä, ja tämä on lyhytnäköistä politiikkaa.

Lyhytnäköisiä ovat myös hallituksen kulttuurileikkaukset. Kulttuuri itsessään on tärkeä
ja keskeinen osa suomalaisuutta. Moninaisen ja kaikille saavutettavan suomalaisen
kulttuurin ylläpitämisen pitäisi olla meidän kaikkien tavoite, mutta hallituksen leikkaukset
uhkaavat myös kulttuurin alueellista saatavuutta. Luovat alat ovat tärkeitä myös maamme
taloudelle, ja meidän on tärkeää myös tiedostaa, kuinka merkityksellisiä luovat alat ovat
maamme taloudelle ja nimenomaan myös työllisyydelle. Luovat alat muodostavat 3,3
prosenttia bruttokansantuotteestamme ja 3,1 prosenttia työpaikoista, eli lähes 130 000
henkeä työllisiä. Epäsuorat vaikutukset ovat vieläkin suuremmat. Leikkaamalla
kulttuurista hallitus myös työntää tuhansia luovien alojen ammattilaisia työttömyyteen ja

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

heikentää alan kasvumahdollisuuksia. Alan näkymiä heikentää myös kulttuuripalveluiden arvonlisäveroon kohdistuva neljän prosenttiyksikön korotus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto poissa. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

20.09 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! ”Suunsoitto se meidän suomalaisten vahvin puoli on ainiaan ollut.” Näin totesi kirjailija ja suuri suomalaisuusmies Johannes Linnankoski. Kyllä maailmaan suunsoittoa mahtuu, tähän saliin ehkä erityisesti. Mutta korjaan silti eduskunnan aikakirjoihin yhden liian räikeän riitasoinnun.

Toisin kuin tässä salissa ja Helsingin Sanomissa on väitetty, valtiontukea ensi vuonna saava Suomalaisuuden Liitto ei ole allekirjoittaneen isän yhdistys vaan tätä kunnioitettua taloa ja maamme itsenäisyyttä vanhempi, pian 120-vuotias kieli- ja kulttuurijärjestö. Sen puheenjohtajana ovat toimineet esimerkiksi edellä mainittu Johannes Linnankoski, presidentti Urho Kekkonen, historioitsija Martti Häikiö ja kriitikko Seppo Heikinheimo. En tässä niinkään puolusta itseäni tai edes isääni kummallisilta kuvauksilta. Jos lajivalinta on mutapaini, niin ei auta kuin painia mudassa. Mutta Suomalaisuuden Liitto ei ansaitse osakseen historiatonta ja väärää todistusta. Suomalaisuuden Liiton sääntömääräisenä tarkoituksena on ”herättää ja vahvistaa kansallista tietoutta ja ajattelutapaa, edistää suomalaista, erityisesti suomenkielistä kulttuuria sekä puolustaa suomenkielisten sivistyksellisiä ja yhteiskunnallisia tarpeita”. Yhtenä nimenomaisena tehtävänä on ”lujittaa itsenäisyys- ja puolustustahtoa”. Nämä ovat ensiarvoisia asioita maailman mittakaavassa pikkuruisella kielialueella näinä arvaamattomina aikoina.

Arvoisa puhemies! Liitto oli lujasti historian oikealla puolella 1900-luvun kielitaistelussa, jossa saavutimme suomenkielisille kuuluneet kielelliset oikeutemme. Kun nyt opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaa käsittelemme, niin lainaan vielä lopuksi Linnankoskea kirjoituksesta Suomalaisuuden Liiton tarkoituksesta ja työmaista: ”Monella ei ole aavistustakaan, kuinka pitkällistä ja ankaraa taistelua on pitänyt käydä, ennen kuin on saatu edes yksikään suomalainen koulu, yksi ainoa suomalainen tietokirja tai suomenkielinen sanomalehti aikaan. Ja sillä on suorastaan ratkaiseva merkitys, käsittääkö koulunuoriso, että tämä on sitä suomalaista sivistystä, jonka tähden on pitänyt vuosikymmeniä taistella ja usein viimeiset roponsa uhrata. Vai onko se jotain yleismaailmallista ja ilmaista? Sellainen tieto luo jo kouluaikana pohjan koko vastaiselle elämälle. Sellainen tieto velvoittaa työhön ja rakkauteen sitä kansaa, kieltä ja sivistystä kohtaan, josta on näin kalliisti ostetun osan saanut.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

20.13 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on uudistamassa monia hyviä asioita lasten ja nuorten oppimisen ja turvallisuuden tueksi perusopetuslaissa ja muissa siihen liittyvissä laeissa. On erittäin hyvä, että byrokratiaa helpotetaan tuen antamisen osalta ja nostetaan lapsen tarpeet keskiöön.

Olen toiminut koulupoliisina liki 20 vuotta ja olen nähnyt tässä ajassa suuren muutoksen lasten ja nuorten arkipäivässä. Sosiaalinen media on tuonut mukanaan paljon hyvääkin. Koulussa on jo ykkösluokkalaisilla tietokoneet käytössä tarvittaessa oppitunnilla, kun

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

opetetaan digipolun taitoja. Ikäviä asioita ovat sosiaalisen median avulla tehty kiusaamistapaukset, jotka kohdistuvat pääosin toisiin oppilaisiin ja tapahtuvat niin kouluaikana kuin vapaa-ajallakin. Myös opettajat ovat saaneet tästä osansa, kun heistä on levitetty herjaavaa ja muokattua materiaalia ja salaa otettuja kuvia eri kanaviin. Nuoret eivät aina hoksaa, että sosiaaliseen mediaan laitettu teksti ja kuvat jäävät sinne ikiajoiksi ja pahimmillaan täyttävät rikoksen tunnusmerkit. Koulurauhan kannalta onkin hyvä, että kännykkäkielto koulussa oppitunnilla saadaan voimaan.

Suomalaisessa koulutuspolitiikassa inklusiivisuus on otettu 2000-luvulla ihanteeksi. Tämä periaate on hyvä, mutta se toimii koulumaailmassa huonosti, mikäli henkilöllä on sellaisia käytöshäiriöitä, jotka häiritsevät muiden oppimista, ja opettajan aika menee järjestyksen pitämiseen. Koulussa sattuu ja tapahtuu monenlaisia asioita, mitkä eivät kuulu sinne. On oppilaita, jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti niin toisia oppilaita kuin koulun henkilökuntaakin kohtaan. Koulussa on tavattu oppilaiden hallusta päihteitä, tai oppilas on esiintynyt koulussa päihtyneenä nautittuaan niitä kouluaikana. Tupakkatuotteet tekevät nykyisin kauppansa monissa kouluissa. Etenkin vape eli sähkötupakka on nuorten suosiossa. Kaupanteko itsessään ei ole ihan mutkatonta, sillä myyjät tekevät harmaan talouden bisnestä ja syyllistyvät samalla tupakan myyntirikokseen välitettyään niitä alaikäisille. Nämä ovat tietysti marginaalisia ryhmiä mutta ovat monissa kouluissa arkipäivää.

Nuorilla on tavattu yhä useammin hallussaan teräaseita tai muita vastaavia lyömäaseita koulussa ja vapaa-ajalla liikkeessaan yleisellä paikalla. Kiinni jäätyään nuori kertoo usein syyksi teräaseen hallussapitoon itsepuolustuksen. Nykyinen hallitus onkin satsannut lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen lisäämällä rahaa koulupoliisitoimintaan sekä muun muassa jengirikollisuuden toiminnan ehkäisyyn.

Sitra määrittelee inklusion siten, että erilaisuutta ei ole enää olemassa vaan kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia. Inklusio viittaa mukaan kuulumiseen ja osallisuuteen. Koulu pystyy tukitoimin auttamaan oppimisvaikeuksista kärsiviä tai erilaisia neurokirjon oppilaita, mutta kun puhutaan aggressiivisista ja rajattomista lapsista, niin koulun keinot integroida näitä oppilaita yleisopetukseen ovat haastavat. Tänä päivänä jo päiväkodeissa henkilökunta joutuu varustautumaan jopa turvavälineillä, kuten turvahihojen ja -takkien avulla. Opettajan ammatti on muuttunut entistä haastavammaksi tämän kehityksen myötä.

Oma lukunsa kouluopetuksen haastavassa maailmassa ovat koulupudokkaat, jotka käyvät vain satunnaisesti kääntymässä koulussa. Yöt kuluvat tietokonepelien parissa, illat notkutaan kauppakeskuksissa ja päivät nukutaan. Tähän tarvitaan vanhemmilta rohkeutta ja läsnäoloa puuttua ja asettaa rajoja sekä huolehtia ja opastaa lasta ja nuorta oikeaan arkirytmiiin. Myös hyvä ja luottamuksellinen yhteistyö kodin ja koulun välillä on ensiarvoisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Hallitus onkin kiinnittänyt tähän huomiota ja satsaa tähän oppimisen tuen uudistuksen kautta. Tuen uudistuksessa varmistetaan pienryhmät ja erityisluokat niille, jotka sitä tarvitsevat. Tästä hyötyvät koulurauhan kautta niin tukea tarvitsevat kuin muut oppilaat ja opettajat.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti nämä lakimuutokset ja rahalliset satsaukset helpottavat koulujen arkea ja parantavat oppimistuloksia ja lisäävät yleistä hyvinvointia.

Perustuen kokemukseeni koulumaailmasta kaipaisin kouluihin myös elämän-taitokasvatusta oppiaineeksi valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan, entisen poistetun kansalaistaito-oppiaineen tilalle varhaiskasvatuksesta yläkoulun ysiluokkalaisille saakka

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

lisänä opetussuunnitelmiin. Olin mukana Oulussa työryhmässä, missä oli mukana muun muassa rehtoreita, yliopiston tutkija, poliisi sekä sivistystoimenjohtajia ja Vanhempainliiton edustaja. Tähän tunnetaito-, elämäntaitokasvatukseen kuuluisivat empatia, tunnetaidot, vuorovaikutustaidot, tasa-arvo, itsenäisyys, kaveritaidot, mielenterveystaidot, laillisuuskasvatus, työelämätaidot, seksuaalikasvatus, tulevaisuustaidot, ryhmätyötaidot, some-taidot, hyvinvointitaidot, positiivinen pedagogiikka, vahvuuspedagogiikka, resilienssitaidot, itsensä johtaminen, turvataidot, vanhemmuustaidot, suvaitsevaisuus ja taloustaidot. Näitä asioita voisi kutsua yhteisellä nimellä elämäntaidot. Tarvitaan siis oikea oppiaine, jossa elämäntaitoja opetetaan ja opiskellaan ja opettajat koulutetaan. Se vaatii lisäyksen valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan. Nykyiset aiheesta toteutetut polut ja mallit sekä pilotit ovat hyviä mutta eivät riittäviä tämän päivän tarpeisiin. Elämäntaidon opettaminen lisää koko yhteisön hyvinvointia ja opettajien jaksamista. Se toimii ennaltaehkäisevästi lasten ja nuorten pahoinvointiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

20.19 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Oikeastaan alkuun haluan todeta, että en tässä puheenvuorossa nyt lähde käymään laajemmin läpi koulutuspolitiikkaa, josta olemme käyneet täällä keskustelua tänään — muun muassa työrauhakysymyksistä, kännyköiden kiellosta, joka toivottavasti toteutuu ensi syksynä, panostuksista perusopetukseen tai muuten tehtävistä muutoksista isossa kuvassa. Ajattelin, että käytän tämän puheenvuoron vähän siitä, mitä tässä eduskuntakäsittelyssä teemme, kun tämän budjettikirjan pääluokittain ja momenteittain läpi käymme.

Mutta sitä ennen kyllä haluan tietyllä tavalla todeta tähän edustaja Rostilan esille nostamaan, minun mielestäni vähän kohtuuttomaan ja epämiellyttävään tapaan puhua ja tuoda esille, että nyt esimerkiksi eduskunta olisi... Eilen kuulin tällaisen puheenvuoron, jossa siis todettiin, että raha ei riitä siihen ja siihen, mutta kansanedustajan isille riittää. Eihän näitä rahoja näin tietenkään jaeta. Tässä rahassa, johon tässä viitattiin — haluttiin toki tehdä rankkaa vastakkainasettelua, se on tietysti iloista levittää sitten Twitterissä ja saada videoita niistä aikaiseksi — kyse oli suomalaisesta pitkästi perinteikkäästä toimijasta, jolle eduskunta valtiovarainvaliokunnassa päätti osoittaa rahaa. Samalla logiikalla, jos sitten koetaan, että tällaiselle järjestölle mennyt raha menee kansanedustajan isälle, niin tietysti olisi voinut hyvin kysyä, että miten oli aikanaan, kun tässä salissa vielä edellisen hallituksen aikana jaettiin rahaa Suomi—Venäjä-seuralle, jossa puheenjohtajat olivat tästä salista aika usein ja rahaa iloisesti sinne ohjattiin. Onneksi silloin oppositiosta ei sellaisia puheenvuoroja kuultu kuin nyt olemme kuulleet.

Haluan nostaa muutamia esimerkkejä siitä, mitä eduskunnassa tähän budjettikirjaan teimme esimerkiksi tämän opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan osalta. Yksi tällainen on vaikkapa Kansallisarkiston esille nostama: talvisodasta tulee kuluneeksi 90 vuotta, ja heillä on halu digitalisoida materiaalit, jotka liittyvät talvisotaan. Erittäin hyvä hanke, jolta puuttui valtion rahoitusosuus, ja tälle hallituspuolueet päättivät osoittaa 50 000 euroa.

Toisena voisi nostaa esille esimerkiksi Tammenlehvän Perinneliiton, joka syntyi siis jatkamaan meidän veteraanijärjestöjen arvokasta työtä, joka nyt muuttuu sitten pikkuhiljaa enempi perinnetyöksi, että hoidamme sitä yhteistä lupausta, että muistot eivät himmene. Ja

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

tätä työtä tekee Tammenlehvän Perinneliitto, joka siirtyi siis puolustusministeriön vastuulle sosiaali- ja terveysministeriön puolelta, ja nyt eduskunnassa hallituspuolueet haluavat tämän toiminnan alueellisen toiminnan käynnistämistä tukea, ja siihen osoitimme 100 000 euroa.

Sitten Holokaustin uhrien muistot ry, joka tekee arvokasta työtä, että nekään muistot eivät himmenisi ja muistaisimme nämä tapahtumat varsin lähihistoriastamme. Tämänäyttymiseen toimintaan osoitamme määrärahoja. Tai sitten hyvin nopeasti esille tullut akuutti turvallisuustarve juutalaisen seurakunnan osalta, mikä on ollut tässä salissa pitkään käsitellyssä, ja nyt todettiin, että tilanne on maailman jännittyneen tilanteen takia muuttunut, niin osoitamme sinne lisärahoitusta turvallisuuden takaamiseksi.

Kohteita opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta löytyy lukuisia, joista voisoin kolme isompaa nostaa esille: Vaasan yliopiston yhteydessä toimivan Merenkurkun avaruuskeskuksen infran kehittäminen, tai sitten Helsingin yliopiston maa- ja metsätaloustieteellisen tiedekunnan Uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön teknologiat -maisteriohjelman käynnistäminen, tai sitten Riihimäelle Hämeen ammattikorkeakouluun DEFINE Innovation Hubiin kaksikäyttöteknologioiden kehittämisen mahdollistavan laboratorion toteuttaminen. Tämänäyttymisiin osoitamme määrärahoja eduskuntakäsittelyn kautta.

Sitten taide ja kulttuuri, joista nostan nyt esille, että me olemme tämän hallituksen toimesta halunneet ohjata rahaa pienemmille museoille, jotka tekevät arvokasta työtä. Siellä on erilaisia museoita laidasta laitaan Kalle Päätalon lapsuudenkotimuseosta Parolan Panssarimuseoon tai Kollaa- ja Simo Häyhä -museosta Rukajärven suunnan historiayhdistykseen, tai sitten iso määrä erilaisia pieniä yhdistyksiä, jotka tekevät arvokasta kulttuurityötä.

Myös liikunta ja kulttuuri ovat ensimmäistä kertaa mukana näissä jaettavissa määrärahoissa, tai ehkä toista kertaa osoitamme rahaa muutamiin liikuntakohteisiin, jotka olemme tunnistaneeet tulevan tulevaisuudessa tarvitsemaan enemmänkin rahoitusta tätä kautta, kun nämä yleiset valtionosuudet tulevat vähenemään. Tällaisia hankkeita ovat nyt Ahveniston ampumahiihtoinfran kehittäminen tai Salpausselän hiihtostadionin rullahiihtoradan kehittäminen, eli tämänäyttymisiä hankkeita esimerkiksi olemme valtiovarainvaliokunnassa mukaan nostaneet.

Tämä ehkä tällaisena kuvauksena siitä, minkälaista tämä eduskunnan budjetin käsittely on sitten pienempien yksityiskohtien osalta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

10.3. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt esitellään ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 15 asti. — Tässä edustaja Ronkainen aloittaa, ja sen jälkeen ministeri Tavio. Esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Keskustelu

13.02 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajana esittelen pääluokkaa 24 koskevan mietinnön.

Ulkoministeriön pääluokkaan esitetään yhteensä 1,2 miljardia euroa, mikä on vajaat 68,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Pääluokan määrärahoista osoitetaan kansainväliseen kehitysyhteistyöhön 56 prosenttia, ulkoasiainhallinnon hallintoon 23 prosenttia, kriisinhallintaan seitsemän prosenttia ja muihin menoihin 14 prosenttia. Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin valiokunta esittää reilua 250:tä miljoonaa euroa, mikä on noin 5,9 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Toimintamenoihin kohdistetaan viiden miljoonan euron säästötavoite, joka osoitetaan pääasiassa ministeriön Suomen-toimintoihin.

Edustustoverkosto: Ulkoasiainhallinnon toimintamenojen saralla vajaat 152 miljoonaa euroa esitetään Suomen edustustoverkostolle, mikä kattaa 92 edustustoa. Pidämme tärkeänä, että edustustoverkostoa tarkastellaan uudistuksessa pitkäjänteisesti ja laaja-alaisesti. Myös edustustojen turvateknisistä järjestelyistä, fyysisistä turvarakenteista ja turvallisesta tietojen käsittelystä on huolehdittava kaikissa tilanteissa.

Team Finland -uudistuksen viennin edistämisen palvelut: hallituksen tärkeimpiä tavoitteita kauppapolitiikassa on panostaa viennin ja investointien edistämiseen ja tukea suomalaisten yritysten sijoittumista kasvaville markkinoille. Jotta suomalaiset yritykset saavat entistä selkeämpää ja tehokkaampaa palvelua kansainvälistymiseen ja viennin kasvattamiseen, puretaan esimerkiksi Business Finlandin ja edustustoverkostojen päällekkäistä hallintoa ja johtamisverkostoa.

Kriisinhallinta: Kriisinhallinnan momentille esitetään 53,1 miljoonaa euroa, mikä vastaa vuoden 24 varsinaisen talousarvion tasoa. Pidämme tärkeänä, että Suomi ylläpitää asemaansa vastuullisena ja osaavana rauhanturvaajana myös jatkossa. Sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumalla vahvistetaan samalla kansallista puolustuskykyä ja kansallisia valmiuksia.

Siviilikriisinhallinta: Siviilikriisinhallinnan momentille esitetään puolestaan 17,5 miljoonaa euroa. Määrärahalla voidaan lähettää operaatioihin noin 130 asiantuntijaa, mikä on 10 asiantuntijaa vähemmän kuin vuonna 24. Korostettavaa on, että lähes puolet Suomen siviilikriisinhallinta-asiantuntijoista on naisia.

Kansainvälinen kehitysyhteistyö: Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan ensi vuonna olevan kokonaisuudessaan reilu miljardi euroa, mikä vastaa noin 0,36:ta prosenttia bruttokansantulostamme. Kehityspolitiikkamme painopisteet ovat säilyneet ennallaan. Vielä prosenttiosuustavoitettakin tärkeämpänä valiokunta pitää kuitenkin myönnetyn rahoituksen vaikuttavuutta. Suomen vahva tuki Ukrainalle näkyy myös kehityspolitiikassa, ja Ukraina onkin Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde tällä hallituskaudella.

Valtionavuista: Vielä valtionapujen kohdalla korostamme avustusten keskeistä merkitystä järjestöille ja yhteisöille. Pienelläkin määrärahalla saadaan usein vipuvaikutusta niiden toimintaan. Oleellista on myös, että valtionavustuksista järjestetään avoimet hakukierrokset.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin kiittää ministereitä hyvästä budjettiesityksestä ja valtiovarainvaliokuntaa ja ennen kaikkea sen hallinto- ja turvallisuusjaostoa mietinnön sujuvasta käsittelystä. — Kiitos. [Timo Heinonen: Kiitos puheenjohtajalle!]

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset edustaja Ronkaiselle. — Ja sitten ministeri Tavio.

13.06 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntia arvokkaista huomioista, jotka olemme saaneet ulkoasiainhallinnon osalta. Välitän kiitokset myös ulkoministerin puolesta hänen ollessaan estynyt tänään. — Ulkoministeriön varsinaisiin toimintamenoihin esitetään 250 miljoonaa euroa. Toimintamenoihin on osoitettu viiden miljoonan euron säästövelvoite, joka kohdennetaan pääasiassa ministeriön Suomen-toimintoihin. Ulkoasiainhallinnon uudistus tukee tätä työtä.

Kuten valtiovarainvaliokunta ja ulkoasiainvaliokunta korostavat, on kattava ja toimiva edustustoverkko tärkeä Suomen ja suomalaisten etujen ajamiseksi laajasti eri sektoreilla. Ulkoministeriö tarkastelee edustustoverkkoa pitkäjänteisesti ja tarvittaessa valmistelee ja toteuttaa verkkoon muutoksia, jotta se vastaisi paremmin toimintaympäristön muutosta ja toiminnan painopisteitä.

Kansalaisjärjestöjen työn tukemiseen on saatu lisärahoitusta. Kansalaisjärjestöjen toiminta täydentää valtionhallinnon työtä ulottamalla keskustelun erilaisista ulkopoliittisista aiheista kansalaisten lähelle. Jatkossa määrärahaa voidaan myöntää myös sellaisille yhteisöille, jotka tukevat yritysten kansainvälisen yritystoiminnan edistämistä ja kehittävät kansainvälistymiseen tähtääviä palveluja.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisellä kaupalla on tärkeä tehtävä suomalaisen työn, hyvinvoinnin ja kasvun turvaamisessa, ja se on muuttuneessa geopolitiisessä tilanteessa yhä keskeisempi osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Protektionismi, kilpailu kriittisistä teknologioista ja raaka-aineista sekä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän rapautuminen haastavat kansainvälistä kauppajärjestelmää. Tilanne on vientivetoiselle kansantaloudellemme haastava. Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon mukaisesti meidän tulee huomioida kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuvat nopeat muutokset ja luoda synergioita kaupan ja kehityksen välillä yritystemme toimintaedellytysten parantamiseksi. Tätä varten pyrimme tehostamaan EU:n kauppapolitiikkaa, syventämään taloudellista yhteistyötä ja integraatiota kumppanimaiden kanssa sekä uudistamaan kansainvälisen kaupan sopimusjärjestelmää. Tulemme niin ikään vahvistamaan murrosteknologioita koskevaa yhteistyötä keskeisten kumppaneiden, kuten Yhdysvaltojen, kanssa, hyödyntämään puhtaan siirtymän tuomat mahdollisuudet vientiteollisuudelle sekä tarjoamaan kehittyvissä maissa kokonaisratkaisuja yhdessä yritysten kanssa. Lisäksi tehostamme Team Finland -ulkomaanverkoston toimintaa integroimalla Business Finlandin ulkomaantoiminnot ulkoasiainhallintoon. Samalla vahvistamme ja selkiytämme ulkoministeriön tarjoamia palveluita sekä helpotamme niiden saatavuutta.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2025 budjetti vie eteenpäin kehityspolitiikassa käynnissä olevaa väistämätöntä lähestymistavan muutosta. Kehityshaasteiden mittavuuden takia on tärkeää, että myös yksityissektori saadaan enenevässä määrin mukaan kehitysyhteistyöhön. Kaventuvia kehitysyhteistyöresursseja kohdennetaan strategisemmin ja priorisointia jatketaan, samalla kun Suomen kehitysyhteistyön pitkäaikaiset vahvuusalueet säilyvät — naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet, koulutus ja ilmastotoimet. Ulkoasiainvaliokunta ja valtiovarainvaliokunta pitävät tärkeänä, että kehityspolitiikkamme painopisteet ovat säilyneet talousarvioesityksessä ennallaan tukien tuloksellista

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

ja tehokasta työtä. Kokonaisuudessaan Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan ensi vuonna 1 064 miljoonaa euroa. Tämä vastaa noin 0,36:ta prosenttia bruttokansantulosta. Jatkamme sekä lahjamuotoista että laina- ja sijoitusmuotoista kehitysrahoitusta. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentille kohdennetaan ensi vuonna 534,1 miljoonaa euroa ja kehityspoliittisiin lainoihin ja sijoituksiin 70 miljoonaa euroa. Finnfundin pääomaa korotetaan viidellä miljoonalla eurolla. Tämän vuoden kehysriihessä päätetyn mukaisesti ensi vuonna pienennetään varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaa noin sata miljoonaa euroa aiemmasta tasosta.

Arvoisa puhemies! Suomen tuki Ukrainalle jatkuu järkkymättömänä. Tällä vaalikaudella Ukraina on ylivoimaisesti suurin kehitysyhteistyömme kumppanimaa ja humanitäärisen apumme kohdema. Tuki Ukrainalle -momentille on valtion budjetissa varattu 58 miljoonaa euroa vuositasolla. Hallitusohjelmaan perustuen ja toimeksiantoni mukaisesti ulkoministeriö on tämän ja viime vuoden aikana valmistellut kahdessa osassa Suomen kansallisen suunnitelman osallistumisesta Ukrainan jälleenrakentamiseen. Toinen osa julkaistiin viime viikolla. Osallistumisemme jälleenrakentamiseen on kokonaisvaltaista. Otamme lähivuosina osaa konkreettisiin hankkeisiin tukemalla maan EU-jäsenyyssuhteiden vaatimia uudistuksia sekä luomalla edellytyksiä suomalaisen yksityisen sektorin elinkeinotoimintaan Ukrainassa. Akuutin humanitäärisen apumme lisäksi kohdistamme yhteistyömme erityisesti opetuksen ja koulutuksen kehittämiseen, oikeusvaltion vahvistamiseen sekä ympäristö- ja ilmastoyhteistyöhön. Sukupuolten tasa-arvo ja ihmisoikeuksien edistäminen ovat läpileikkaavia teemoja. Huomioimme kaikessa yhteistyössämme korruption torjunnan.

Ulkoasiainvaliokunta korosti budjettilausunnossaan kehityspolitiikan merkitystä osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kokonaisvaltaisella ulkopolitiikalla Suomi vahvistaa kumppanuuksia ja yhteistyötä kehittyvien maiden kanssa tasavertaiselta pohjalta. Keskeistä on edistää taloudellisia kumppanuuksia, kauppaa ja investointeja.

Valiokunta kiinnitti lausunnossaan myös huomiota Suomen tukeen vähiten kehittyneille ja hauraille valtioille. Suomi ilmoitti hiljattain tuestaan Maailmanpankkiin kuuluvalla kansainväliselle kehitysjärjestö IDAlle. Kyseessä on Suomelta merkittävä, 107 miljoonan euron panostus maailman köyhimmille ja haavoittuvimmille maille. IDAn etuna on sen kyky mobilisoida muuta rahoitusta. Järjestön kautta Suomi myös edistää kehittyvien maiden oman tulopohjan vahvistamista sekä yksityisen pääoman kanavoitinta kehityshankkeisiin. — Kiitän valiokuntaa talousarvioesitystä koskevasta työstänne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten jos on halua käydä lyhyttä keskustelua, niin pyydän edustajia nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Vikman.

13.13 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme tärkein päämäärä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Hallituksen budjetti tukee tätä tavoitetta erinomaisesti. Tässä vakavasti ja vaikeasti ennakoitavassa turvallisuusympäristössä on erityisen arvokasta myös se, että ulko- ja turvallisuuspoliittiset ratkaisumme nauttivat laajaa parlamentaarista yhteisymmärrystä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Suomen tulee osallistua täysimääräisesti Naton kaikkeen toimintaan. Budjetissa on huomioitu ne tarpeet ja painotukset, joita täysimääräinen Nato-jäsenyys edellyttää. Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle niin kauan kuin se on tarpeen. Ja siellä ministeri Tavion sektorilla erityisen kiitoksen ansaitsee se, että Suomi edistää järjestelmällisesti ja määrätietoisesti naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä sukupuolten tasa-arvoa läpileikkaavasti ulkopolitiikassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

13.14 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Osana valtiontaloutta tasapainottavia toimia tällä hallituskaudella tosiaan tehdään kehitysapuun suuria leikkauksia. Määrärahojen vähentyessä kehitysavun painopisteen merkitys on entistäkin tärkeämpää. Tällä hallituskaudella Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja tukemme Ukrainalle säilyy vankkana myös tulevina vuosina. Jälleenrakennusprosessi aikanaan, kun se sota loppuu, tuo meille tietysti mahdollisuuksia auttaa, ja on erittäin tärkeätä, että siinä ollaan mukana, että Ukraina pystyy toipumaan näistä sodanjälkeisistä haasteista. Kysyisin teiltä, arvoisa herra ministeri: Miten aiotaan varmistaa, että se tuki Ukrainalle säilyy vakaana myös jatkossa? Tullaanhan me sitten sodan päätyttyäkin auttamaan heitä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

13.15 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille ja kiitos ulkoasiainvaliokunnalle hyvästä työstä selontekojen osalta.

Oikeastaan minulla olisi neljä kysymystä. Nyt, kun selontekoja tehdään ja ne valmistuvat, oli puhetta ulkoministerin kanssa siitä, että siitä syntyy myös Suomen toimenpidesuunnitelma: miten Suomi näkyy, mitä Suomi tekee, miten se tehdään, ja miten Suomi kansainvälisesti edistää sitä diplomaattista suorituskkyä? Tästä olisin halunnut ulkoministeriltä kuulla lisää.

Toiseksi, Etyj-puheenjohtajuuskausi alkaa ensi vuonna. Miten ja kuinka Suomi nyt lähtee tähän, ja miten te olette ulkoministeriössä valmistautuneet tähän erittäin haastavaan maailmanaikaan? Millaisilla ratkaisuilla Suomi haluaa profiloitua kovan ulko- ja turvallisuuspolitiikan ulkopuolellakin?

Sitten lopuksi Team Finland -uudistus: Koska se valmistuu? Mikä siinä kestää? Mikä siinä maksaa? Miten Suomella [Puhemies koputtaa] voi olla varaa selvittää, kun muut maat tekevät? Olisi aika toimia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

13.17 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun joka puolelta leikataan, on toki pakko leikata myös tästä pääluokasta. Hyvä, että kehitysyhteistyössä määrärahoja on suunnattu juuri Ukrainaan. Toivottavasti sen jälleenrakennus päästään aloittamaan, kun rauha saadaan toivottavasti oikeudenmukaisesti ja ei Ukrainan yli kävellen solmittua.

Kysymykseni liittyy kuitenkin nimenomaan jälleenrakennuksen rahoittamiseen. Olen antanut itselleni kertoa, että Suomelta puuttuu rahoitusinstrumentti, joka mahdollistaa sekä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

EU-avustusten että yritysten yhteistyön yhteensovittamisen — tällainen riskirahoitus-elementti. Tiedustelen ministeriltä: onko tämä tieto teillä, ja mitä tälle voisi tehdä? Totta kai meidän kannattaa olla mukana käyttämässä EU:n rahoitusvälineitä ja mahdollistaa se Suomen lainsäädännössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

13.18 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että tuki Ukrainalle jatkuu nyt ja olemme valmiita myös sitten tukemaan Ukrainaa jälleenrakentamisessa.

Ollaan käyty tässä syksyn mittaan aika syvällisesti ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua muun muassa UTP-selonteon yhteydessä, ja tuli hyvä ymmärrys siitä, että meillä on varsin jaettu tilannekuva tästä geopolitiisesta jännitteisyydestä, joka tällä hetkellä vallitsee. Sen puitteissa onkin harmillista, että hallitus ei kykene ymmärtämään kehitysyhteistyömäärärahojen leikkauksen merkitystä. Esimerkiksi tässä tilanteessa olisi ollut tärkeätä, että siellä olisi pystytty panostamaan edelleenkin enemmän ja pystyttäisiin pitämään kiinni niistä tavoitteista, joita Suomella on.

Toinen huoli liittyy ulkoministeriön hallinnonalalta aiemmin rahoitettujen ulko- ja turvallisuuspoliittisten järjestöjen tukeen, jota hallitus ensin oli lakkauttamassa kokonaan mutta jonne nyt määrärahoja hieman palautettiin. Kun miettii Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden saavuttamista, niin nämä järjestöt ovat varsin merkittäviä myös siltä osin, että useat näistä ovat hyvin kansainvälisesti verkottuneita ja heidän [Puhemies koputtaa] toimintansa myös tukee meidän omia tavoitteitamme. Olisin kysynyt, ymmärretäänkö tämä yhteys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

13.19 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan tärkeää, että sisällöllisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikasta jaetaan yhteisymmärrys, se on suuri arvo täällä eduskunnassa ja pienessä maassa, mutta tosiaan on niin, että kehityspolitiikassa tapahtuu suuriakin muutoksia ja siinä yhteisymmärrystä ei löydy. Tässä samanaikaisesti sekä isketään historialliset leikkaukset että tehdään valtava paradigman muutos, kun kehitysyhteistyö alistetaan kaupalle ja sitten vielä kolmanneksi ehdollistetaan kehitysyhteistyömäärärahat — tässä oli surullinen esimerkki esimerkiksi Somalian maaohjelman osalta. Ja sitten on myös se, että hallitus ei eksplisiittisesti enää tavoittele kehitysyhteistyössä köyhyyden poistamista ja eriarvoisuuden vähentämistä. Totta on se, että tämä vaikuttaa myös Suomen ulkopoliittiseen liikkumatilaan, tämä vaikuttaa Suomen kansainväliseen maineeseen ja asemaan. Minkälaisia vaikutuksia, ministeri Tavio, te näette, että nämä leikkaukset aiheuttavat siihen, mikä asema Suomella maailmalla tällä hetkellä on?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Biaudet.

13.21 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! On tietenkin surullista, että leikataan kehitysyhteistyöstä juuri tällaisessa maailmantilanteessa, jossa Suomen kädenjälkeä ja meidän vaikuttavuutta tarvittaisiin ehkä enemmän kuin

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

todella pitkään aikaan, jossa suurin osa, kaksi kolmasosaa, ihmisistä maailmassa elää autoritaarisissa maissa, ei-vapaina ihmisinä. Ajattelen, että meidän kokemus Suomessa sekä kansallisesti että kansainvälisesti on se, että kansalaisyhteiskunnalla on erittäin suuri merkitys ei vain korruption torjunnassa vaan myös oikeusvaltion ja koko hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa. Kysyisinkin ministeriltä, varsinkin kun meille tulee nyt Etyjin puheenjohtajuus ja Etyjin koko ideana on tietenkin juuri se, että kansalaisyhteiskunnan kautta myöskin vaikutetaan demokratiakehityksen: Millä tavalla ajattelette nyt kehitysyhteistyöjärjestöjen, pienten ja esimerkiksi näitten VGK-tukia aikaisemmin saaneiden järjestöjen, merkityksestä? Millä me korvataan tämä heidän toimintansa, jos heidän tukensa nyt loppuvat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

13.22 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille. Nostan pari asiaa esille.

Kriisinhallinnassa mietintömme mukaan Suomi pitää jatkossakin pitkäjänteisesti saavuttamaansa asemaa vastuullisena ja osaavana rauhanturvaajana yllä, ja valmistaudumme myös tekemään nopeita päätöksiä niin sanotulla varallaolorahalla, jota on lisätty. Kysyisin ministeri Taviolta: varmasti hallituksen keskuudessa on käyty keskustelua kriisinhallintaveteraanikeskusasiasta? Siltä vähän puuttuu nyt sellainen selkeä vetovastuu ja isäntä, ja toivoisin, että ulkoministeriössä esimerkiksi tämän kohdan kautta sitä voitaisiin ottaa.

Myös toisena sitten asia, joka itse asiassa kuuluu sisäministeriölle, mutta Ukrainan tuki on tässä vahvasti esillä. Your Finnish Friends -järjestö on ottanut yhteyttä ja tuonut esille, että rahankeräys, mikä tähtää Ukrainan rintamalla toimivien tukemiseen, on Suomessa poikkeuksellisesti Euroopassa kiellettyä. Tämä vaatisi asetusmuutosta ja myös pienkeräysluvan tason nostoa. Toivoisin, että tätä voisitte myös hallituksen sisällä [Puhemies koputtaa] viedä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

13.23 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituskauden tavoitteena on lisätä yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön ja rahoitukseen. Myös EU:n jäsenmailleen tarjoamat instrumentit ja rahoitus tulee hyödyntää täysimääräisesti.

Suomen kahdenvälinen kehitysyhteistyö on hallitusohjelmassa ehdollistettu siten, että maiden tulee ottaa vastaan omia palautettavia kansalaisiaan. Sen vuoksi Suomi päätti keskeyttää kehitysyhteistyön Somalia-maaohjelman. Kahdenvälisen kehitysyhteistyön kumppanimaiden osalta takaisinottoyhteistyö Somalian kanssa ei ole edistynyt toivotulla tavalla. Tämä keskeyttäminen tarkoittaa, että uusia maohjelmaa koskevia rahoituspäätöksiä ei tehdä ennen kuin nimenomaan tässä takaisinottoyhteistyössä Somalian kanssa on tapahtunut konkreettista edistystä. Kysynkin ministeri Taviolta: kuinka pian odotatte konkreettisia tuloksia Somalian kanssa, jotta saadaan tämäkin yhteistyö toimimaan? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

13.24 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän valitettavana, että ulkoministeri ei osallistu tähän eduskunnan budjettikeskusteluun — tärkeä pääluokka, tärkeä kokonaisuus ja tietenkin tärkeä aika. [Sofia Vikman: Sairaana!] — Tästä syystä en tiedä, mutta pidän sitä joka tapauksessa valitettavana. [Sofia Vikman: Sairaana!] — Jos saan jatkaa. Kiitos.

Pidän tärkeänä myös sitä, että Suomi sitoutuu tähän ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkään linjaan. Siihen sisältyy niin kehitysyhteistyö kuin kauppapolitiikka. Kehityspolitiikan osalta haluan tuoda esiin myös sen, että leikkaukset kehityspolitiikkaan ovat pitkällä aikavälillä myös leikkauksia meidän turvallisuuteen, niin globaalilla tasolla kuin tietenkin myös kansallisesti.

Toinen asia, jonka olisin mielelläni kuullut nyt kahden vastuuministerin läsnä ollessa, on tämä Nato-politiikka. Nato-politiikan osalta ulkoministeriöltä tuli valmisteltu mietintö ulkoasiainvaliokuntaan Suomen osallistumisesta Naton rauhanajan tehtäviin. Kuitenkin Nato-politiikka on ennen kaikkea puolustuspolitiikkaa. Olisin kysynyt ulkoministeriltä, jos sijainen tässä voi kertoa: Miten ulkoministeriö tulevaisuudessa osallistuu Nato-politiikkaan? [Puhemies koputtaa] Siirtyykö Nato teemana kokonaisuudessaan jatkossa puolustusministeriön suuntaan? Näin ainakin itse toivon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Linnell.

13.26 **Jarno Linnell kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selkeyden vuoksi: ulkoministeri on sairaana, ja sen takia hänellä ei ole mahdollisuutta osallistua.

On erittäin hienoa kuulla, että järkähtämättömästi laajan parlamentaarisen tuen voimin tuki Ukrainalle jatkuu. Toivon, että tämä viesti, mitä edustaja Heinonen nosti esille Your Finnish Friends -rahankeräykseen liittyvistä asioista, menee myöskin tätä kautta niin sanotusti kahdennettuna eteenpäin.

Mutta, arvon ministeri, kun me puhumme nyt ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, ulkomaankaupasta, tulevaisuudesta, niin meidän on myöskin puhuttava teknologiasta. Aivan merkittäviä asioita tapahtuu tällä hetkellä teknologian kehityksessä, ja se avaa myöskin meille suomalaisille erinomaisia mahdollisuuksia. Kysyisinkin: mitkä teknologiat omien matkojenne ja verkostojenne perusteella nyt erityisesti näyttäytyvät sellaisina lähitulevaisuuden keskeisimpinä mahdollisuuksina meidän suomalaisille yrityksille? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

13.27 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on nyt monella suulla kerrottu, Ukraina on tosiaan tällä kaudella noussut Suomen pääkehitysyhteistyökumppaniksi ainakin taloudellisesti ja muutenkin, ja hyvä näin. No, sitten meillä on kehitysapukohteina aikaisemmin ollut paljon sellaisia maita, jotka ovat eri foorumeilla tukeneet tämän sodan toista osapuolta eli Venäjää joko kaupan kautta, peräti sotilaallisesti tai sitten ovat eri politiikan foorumeilla äänestäneet Venäjän toiveiden mukaan.

Tiedän, että te, ministeri Tavio, olette taklannut tätä tilannetta, että ei enää annettaisi kehitysapua maille, jotka tukevat Venäjän politiikkaa edelleen. Monet ovat olleet näitä maita, jotka eivät ole myöskään ottaneet vastaan täältä käännytettäviä henkilöitä, eli on

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

tämä takaisinotto-problematiikka, minkä tässä esimerkiksi edustaja Junnila nosti esille. Kysyn: onko vielä olemassa minkä verran näitä maita, kun ei ihan täsmälleen tiedä, joiden kanssa Suomi tekee kehitysyhteistyötä mutta jotka eri tavoin tukevat Venäjää tässä sodassa Ukrainaa vastaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

13.28 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ulko- ja turvallisuuspolitiikasta vallitsee yksimielisyys. Kaikki isot ratkaisut, mitä ulko- ja turvallisuuspoliittisten kysymysten suhteen ollaan tehty, on tehty yksimielisesti viime kaudella. Nyt tämä hyvä yhteisymmärrys jatkuu — siitä selontekotyö kertoo. Myös Ukrainan tukemiskysymys on sellainen, joka vaatii suuren yhtenäisyyden täällä. Ukrainaa pitää tukea niin kauan kuin tarve on.

Mutta koska ulkoministeri ei ole paikalla mutta viennin edistämisestä vastaava ministeri on paikalla, haluankin tästä viennin edistämisestä kysyä. Meillä on lähetystöverkko maailmalla. Nämähän ovat parhaita brändilähettiläitä, mitä Suomella voi olla, koska he edustavat eri puolilla maailmaa Suomea. Meillä on suomalaisia vahvuustekijöitä, suomalainen ruoka etunenässä. Kysynkin siitä, kuinka lähetystöjen kanssa käydään sitä keskustelua, että saisimme brändättyä paremmin suomalaista ruokaa, suomalaisia tuotteita, suomalaista vientiä maailmalle ja tältä osin parannettua meidän viennin edellytyksiä. Onko meidän lähetystöissä tähän riittävä valmius? Mitä siellä tehdään sen eteen, että Suomi näkyy paremmin maailmalla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

13.29 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on hyvin laaja konsensus Suomessa säilynyt ja sitä on vaalittu. Mutta kehityspolitiikan puolella on sitten tätä erilinjaisuutta, erityisesti kehitysresurssien tasossa ja siellä vähiten kehittyneiden maiden tuessa, jossa useimpien oppositiopuolueiden mielestä hallitus osoittaa liikaa toimetttömyyttä.

Nyt näissä keskusteluissa on kuitenkin saatu edistystä sikäli, että ihan näitä hallitusohjelman pahimpia painotuksia ei minun nähdäkseni ole toteutunut ja esimerkiksi kansalaisjärjestöjen rooli kehitysyhteistyössä pysyy liki ennallaan. Valitettavasti ne pienemmät nirhaukset tulivat sieltä rauhan-, kehitysyhteistyö- ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan järjestöjen puolelta, joista toki toivoisi, että ne korjattaisiin täällä eduskuntakäsittelyssä. Ja sitten toivoisi, että hallitus tulisi vastaan siinä, että aktivoidaan Suomen kehityspolitiikkaa kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten kautta ja kehityssijoitusten kautta, jotta pystyttäisiin kompensoimaan tätä valitettavaa vähennystä kehitysresursseissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

13.31 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmanpoliittinen tilanne on poikkeuksellisen epävakaa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristön pysyvästi. Suomen puolustaminen, Suomen

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

turvallisuus on ykkösasia. Se on ykkösasia meille kaikille, ja siitä me emme tingi, emme edes taloudellisesti vaikeina aikoina.

Hallituksen vuoden 2025 budjetti vastaa tähän haasteeseen määrätietoisesti ja vastuullisesti. Niin kuin olemme täällä tänään kuulleet, Suomen tuki Ukrainalle on vankkumaton, ja niin sen tulee ollakin. Ukraina on todella hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Hallitus esittää Ukrainan tukemiseen ensi vuodelle yli 50 miljoonaa euroa. Suomi jatkaa todella tukeaan Ukrainalle niin kauan kuin tarve vaatii, mutta valitettavasti samaa ei voi sanoa kaikista EU-maista. Siksi meidän on vaadittava sitä ihan kaikilta EU-mailta, koska mitä yhtenäisempi ja vahvempi on EU, sitä turvatumpi on myös Suomi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

13.32 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on pieni maa, ja tietysti meidän resurssit ulkoasiainhallinnossa ovat sen mukaiset, mutta toivottavasti — vaikka näitten erittäin haasteellisten taloudellisten aikojen keskellä — meillä on kykyä panostaa ulkosuhdehallinnon verkostoomme. He ovat meidän silmämme ja korvamme ja toisaalta myös äänemme maailmalla, ja on siksi tärkeää, että näymme myös hyvinkin vaikuttavasti siellä, ei pelkästään diplomaattisissa ja poliittisissa kysymyksissä vaan myös kaupallisten näkemysten johdosta.

On hyvä, että Suomi on seisonut Ukrainan tukena, yli kolme miljardia euroa tukea Ukrainalle heidän taistellessaan vapauden ja riippumattomuutensa puolesta. Kyllä ehkä itsekin nostan esille, minkä jo kaksi edustajaa toivat esille: tämän erityisesti Your Finnish Friends -yhdistyksen rahankeräyslupan ongelman. Toivottavasti tähän saadaan mahdollisimman nopeasti asetusmuutoksella ratkaisu aikaan, koska sille, miten tavalliset suomalaiset haluavat omilla resursseillaan tukea Ukrainan puolustustaistelua, meidän ei valtion taholta pitäisi asettaa minkäänlaisia esteitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

13.33 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoasiainhallinnon kannalta on äärimmäisen tärkeää, että Suomi pystyy Euroopassa vaikuttamaan niin, että yhtenäisyys säilyy ja ennen kaikkea viesti Venäjän armottomalle hyökkäykselle Ukrainaan päin säilyy samana ja yhtenäisenä. Vain yhteisillä ponnistuksilla voidaan tässä asiassa vaikuttaa Venäjään. En usko, että millään muulla keinoin sitä voisi tehdä.

Tilanne on tietenkin uusi senkin takia, kun Yhdysvalloissa aloittaa uusi presidentti tammikuun 20. päivä, ja emme vielä tiedä, minkä linjan tuleva presidentti valitsee. Hänen aikaisempaan kauteensa viitaten hänhän vaati eurooppalaisen puolustuksen vahvistamista — hän muistamani mukaan käytti termiä, että ei Yhdysvallat pysty eikä halua järjestää eurooppalaisten maiden puolustusta, vaan jokaisen valtion pitää se itse tehdä. Nyt ollaan hyvin vaikeassa ajankohdassa, kun Saksassa kuohuu poliittisesti ja oikeastaan kaikissa Euroopan suurvalloissa on hyvin vaikeita hetkiä niin taloudellisesti kuin poliittisesti. Ei tarvinne luetella esimerkkejä sen enempää siitä, mitä Saksassa tapahtuu. Tärkeää, että yhtenäisyys säilyy ja pystymme olemaan yhtenäisiä niissä asioissa, missä Euroopan pitää olla iso. Pienet jutut jättäisin [Puhemies koputtaa] kansalliseen päätöksentekoon kokonaan.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

13.34 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt, kun todella meillä on paikalla ulkomaankaupasta vastaava ministeri, itsekkin puuttuisin viennin edistämiseen ja uusisin ne kysymykset, joita Team Finland -verkoston uudistumiseen ja kehittämiseen on liittynyt. On varmaan ihan hyväkin ajatella, että siinä pieni riipeys olisi nyt paikallaan, kun tätäkin kokonaisuutta on moneen kertaan käyty läpi, ja varsinkin tällaisena aikana, jolloin me tiedämme, että varsinkin meidän keskeisimpiin vientimarkkinoihin — niin Yhdysvaltoihin, Saksaan kuin Kiinaan — ja niiden kehitykseen liittyy paljonkin kysymysmerkkejä, mitä tuleman pitää, mitä sitten tammikuun 20:n päivän jälkeen alkaa tapahtumaan. Siinäkin mielessä olisi hyvä, että Suomi varsinkin näissä vienninedistämispöytäkirjoissaan ponnisteli entisestään, jotta ulkomaankaupassakin pääsisimme eteenpäin ja sitä kautta pystyisimme myös Suomen hyvinvointia kasvattamaan. Toivoisin, että ministeri voisi kommentoida, missä tässä uudistuksessa ollaan nyt menossa ja koska se saadaan maaliin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on nyt vielä viisi pyydettyä vastauspuheenvuoroa. Otetaan ne ja sen jälkeen ministerin vastaus. — Edustaja Vikman.

13.36 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus on noussut ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisimmäksi seikaksi. Sen mukaisesti budjetti sisältää asianmukaiset vahvat panostukset. Toisaalta meillä on laajaa yhteisymmärrystä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Mitä tulee kehitysyhteistyöhön, sopeutustoimet ovat tietenkin vaikeita, mutta kun Suomen talous on taas kestävämmällä pohjalla, voimme osallistua aktiivisemmin globaalien ongelmien ratkaisuun myös rahallisesti. Voisi sanoa, että nämä valtiontalouden sopeutustoimet turvaavat sen, että Suomi on tulevinakin vuosikymmeninä sellainen maa, joka kykenee kehitysapua antamaan, kehitysyhteistyötä tekemään. Vähemmillä resursseilla on entistä tärkeämpää huolehtia kehitysyhteistyön tehokkuudesta, tuloksellisuudesta sekä ehdollisuudesta.

Täällä monesti kritisoidaan tätä ehdollisuutta, mutta otetaanpa esimerkkinä vaikkapa kansainvälinen sääntöperusteinen järjestelmä ja sen tukeminen. Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Tämä ehdollistaminen on vain ja ainoastaan, [Puhemies koputtaa] pelkästään oikein.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

13.37 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi hakee YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuvaa jäsenyyttä vuosille 29—30. Suomen presidentillä on ollut lukuisia kehitysehdotuksia. Miten te näette nämä asiat? Toki menee ehkä vielä enemmän toisen ministerin tontille. Ja miten sitten nämä kansainväliset järjestöt, esimerkiksi YK-liitto: miten näette sen roolin tässä tilanteessa varmistamassa pätevää toimintaa näissä monenkeskisissä järjestöissä? Ja ylipäätään, koska monenkeskisyys on Suomen turvallisuuden tae, moni järjestö on tällä hetkellä aika heikossa hapessa, osa maista irtautuu, ja ne eivät pysty toimimaan. Mikä on teidän näkemyksenne monenkeskisyydestä?

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

13.38 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin esitetään noin 53 miljoonaa euroa, joka vastaa tämän vuoden varsinaisen talousarvion tasoa. Lisäksi puolustusministeriön hallinnonalalta maksetaan sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoja noin 65 miljoonaa euroa. Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan olevan noin 450 sotilasta ensi vuonna. Edelleen Suomi osallistuu merkittävällä panoksella koulutustuen antamiseen Ukrainan asevoimille. Kysyn ministeri Taviolta: kuinka tärkeää Ukrainan tukeminen ja maan turvallisuussektorin vahvistaminen myös siviilikriisinhallinnan kautta on Suomelle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

13.39 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että me Suomessa pidämme kiinni Suomen pitkästä linjasta ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja vaalimme täällä eduskunnassa parlamentaarista konsensusta aihepiirissä. On myös tärkeää, että kehityspolitiikassa säilytämme pitkän linjan sekä kansainväliset sitoukseksemme pyrimme myöskin täyttämään. Nythän näyttää siltä, että YK:n tavoitteiden mukaisesti 0,7 prosentin kehitysyhteistyöpanostus bruttokansantuotteesta ei toteutuisi täysimääräisesti, ja siitä olemme saaneet myöskin kansainvälistä negatiivista huomiota. Toki Suomen suurin kehitysavun kohde tällä hetkellä on Ukraina, ja Ukrainan tukemisesta Suomen on vankkumattomasti pidettävä kiinni. Myös Suomen edustustoverkostolla on keskeinen rooli Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisessa ja ylipäätään Suomen etujen edistämisessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

13.40 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että jatkossa ministeriöltä tulee hyvissä ajoin tänne eduskuntaankin tieto ministerin poissaolon syystä. Luonnollisesti toivotan ministeri Valtoselle pikaista paranemista, koska nyt vasta täällä kuulin, että hän on sairaslomalla.

Arvoisa ministeri, teollinen yhteistyö hävittäjähanke F-35-hankkeen tiimoilta on jo lähtenyt vahvasti liikkeelle. Samaan aikaan meidän uudehko Nato-jäsenyytemme ja tiivistynyt yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa avaa tietenkin myös kauppapolitiikalle enemmän tilaa. Suomella on korkean teknologian osaamista vaikkapa laivanrakentamisen alalla, jota ei edes Yhdysvalloista sellaisenaan löydy.

Kysyisin ministeriltä: kuinka isolla kirjaimella teidän työpöydällänne Yhdysvallat on kauppapolitiikan näkökulmasta, ja kuinka syvälle tätä yhteistyötä Yhdysvalloissa Suomen puolelta viedään osavaltiotasolle, yritystasolle ja tietenkin samassa yhteydessä government to government, hallinnolta toiselle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otataan tähän vielä vastauspuheenvuoro edustaja Ronkaiselle, ja sen jälkeen ministeri.

13.41 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kriisinhallinta on tietysti hirveän tärkeä asia, ja on hyvä, että se pidetään myös ensi vuonna edes

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

sillä tasolla, millä se on tänä vuonna ollut. Suomella on tosi hyvä maine ollut näissä kriisinhallintaoperaatioissa ympäri maailmaa, ja aikanaan ollaan oltu jonkunäköinen suurvaltakkin tällä sektorilla. Meillä on ollut ulos lähetettyinä henkilöinä noin 2 000 henkeä parhaimmillaan, ja nyt kaiketi ollaan vasta siellä viidesosan tasolla.

Maailma näyttää siltä, että konfliktit eivät tule tästä vähenemään eivätkä helpottumaan. Tämä ei nyt kyllä suoraan tule ministeri Tavion tontille, mutta ehkä viestinä sinne ulkoministeriön suuntaan: miten te näette jatkossa, kun meidän talouden tilanne jossain vaiheessa paranee, voitaisiinko me ottaa paikkamme siellä suurvaltojen joukossa tällä sektorilla? Minun mielestäni on aika tärkeä asia hoitaa myös tätä kriisinhallintapuolta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Tavio, olkaa hyvä.

13.42 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Rouva puhemies! Kiitos edustajille tässä debatissa esitetyistä hyvistä kysymyksistä.

Lähden liikkeelle tästä Ukrainan jälleenrakentamisteemasta, josta muun muassa edustaja Ronkainen ja edustaja Kalmari nostivat esiin kysymyksiä. On tietysti ensiarvoisen tärkeää huomata, että me olemme sitoutuneet pitkäjänteisesti jälleenrakentamiseen. Meillä on oma 58 miljoonan euron budjettimomentti, ja se on nyt tämän hallituksen aikana tietysti kirjattu aina vuoteen 28 asti, ja yhteensä se on siis 290 miljoonaa. Uskon seuraavien hallitusten olevan aivan yhtä sitoutuneita Ukrainan tukemiseen, mikä on näkynyt koko ajan eduskunnan tahtotilassa. Meillä on tietysti tämä EU:n Ukraina-fasiliteetti 50 miljardia, jossa on useita eri pilareita, millä lähdetään jälleenrakentamista tekemään, ja niistä erityisen tärkeä meille on tämä toinen pilari, jossa on tämä yhteistyöyritysten osallisuus. Sitä me olemme myös tässä Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelman ykkösosassa Suomessa jo lähteneet vahvasti edistämään, eli siinä on tarjottu yrityksille sitä, mitä yritykset ovat itse pyytäneet: neuvontaa ja rahoitusta. Rahoitusta on annettu Finnveran vientiluottojen kautta, Finnfundin tulevien hankkeiden kautta, Finnpartnershipin markkinoille pääsyn rahoituksen kautta, ja nyt sitten uusimpana on saatu solmittua puitesopimus tästä Finland—Ukraine Investment Facility -nimisestä instrumentista, jossa kehitysyhteistyön puitteissa tehdään julkisen sektorin hankkeita, joiden arvoissa puhutaan kymmenistä miljoonista euroista yhteensä, ja siihen suomalaisia yrityksiä sitten etsitään tekemään näitä hankkeita. Siellä on mielestäni meidän vahvoilla aloilla hyviä tarjouksia varmasti lähtemässä liikkeelle.

Sitten yleisemmin viennin edistämisen puolelta nostettiin tosiaan ensinnäkin tämä käynnissä oleva TF-uudistus. Siinä selvitystyöryhmä antaa raporttinsa ensi kuun loppuun mennessä, ja sen jälkeen sitten ilmoitetaan ja sovitaan askelmerkit tämän integraation tekemisestä. On kuitenkin huomattava, että rahoitus siirtyy nyt vuodenvaihteessa ulkoministeriöön, josta sitten ostopalveluina hankitaan nuo viennin edistämisen palvelut. Tietysti sen uudistuksen yhteydessä tulee olemaan ensiarvoisen tärkeää, että osataan käyttää resursseja oikein näihin strategiaan painopistemaihin, ja sellainen on tietysti muun muassa edustaja Karin nostama Yhdysvallat. Siitä huolimatta, että Yhdysvallat Trumpin hallinnon alaisuudessa tulee mahdollisesti asettamaan näitä tulleja, meidän kannattaa rakentaa Suomea positiivista yhteistyötä myös Trumpin hallinnon ja Yhdysvaltojen kanssa ylipäänsä — juuri sillä tavalla laaja-alaisesti kuin edustaja oikeastaan tuossa kysymyksessään kuvailikin — eli me tulemme tekemään yhteistyötä maatason lisäksi

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

nimenomaan osavaltiotasolla mutta myös kaupunkitasolla. Suomella itse asiassa on ainoana maana Los Angelesin kaupungin kanssa yhteistyösopimus liittyen Los Angelesin olympialaisiin liittyvän infrastruktuurin kehittämiseksi.

Tähän tietysti kiteytyy myös tuo edustaja Savolan ansiokkaasti esiin nostama ruokavienti, jota tehdään taas yhteistyössä ulkoministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Hallitusohjelman tavoitteena on tuplata ruokavienti, mikä on itse asiassa aika realistinen tavoite, jos niitä numeroita katsoo. Siellä ruokaviennissä tietysti tapahtuu monenlaista innovaatiota, ja sitten on jo kaikki valmiiksi olemassa olevat hyvät suomalaiset tuotteet. Meillä on muun muassa juuri Valion maitojauhekampanjaa tuettu ulkoministeriön voimin Kiinaan, jossa on iso markkina, jossa sitä voitaisiin myydä — tietysti tämä nyt vain yhtenä konkreettisena esimerkkinä, että siinä tehdään paljon yhteistyötä.

Sitten kehitysyhteistyöstä yleisemmin keskusteltiin, ja Suomen mainehan on asiantuntijapiireissä varsin hyvä. Juuri julkaistussa OECD-DAC:n vertaisarviossa, jossa Suomea arvioivat Itävalta ja Tšekki, arvio oli hyvin myönteinen, ja viimeisessä arviossa, joka oli tehty seitsemän vuotta sitten, katsottiin, että Suomi on ihan oikeaan suuntaan siirtynyt oikeastaan kaikilla mittareilla paitsi juuri tässä moititussa rahamäärässä, tai tässä YK:n asettamassa 0,77:n toivettavissa. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhönkin käytetään silti siis yli puoli miljardia euroa, ja pystymme mielestäni käyttämään tuon budjetin — laskevankin budjetin — niin, että se on hyvin vaikuttava. Se tietysti osin johtuu siitäkin, että meillä on tarkkaan rajatut painopistealueet — nämä mainitut tyttöjen ja naisten oikeudet, opetus ja ilmasto — ja pystymme hyvin paljon näihin keskittymään.

Kansalaisjärjestöjen tuet ovat yleisestä leikkauslinjasta huolimatta siis kasvaneet, ja myös siellä kansalaisjärjestöpuolella nimenomaan kyetään nähdäkseni lisäämään aika tehokkaasti sitä, että myös tämä Suomen maakuva on vahvasti esillä, ja Suomi kehitysyhteistyökumppanina on vahvasti yksi meidän brändejä. Ja jos voi tarkentaa, niin mielestäni se on just oikeastaan siitäkin johtuvaa, että aina silloin, jos annetaan johonkin suuriin rahastoihin, mielestäni se usein vähän hukkuu, mutta silloin kun suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät työtä, niin siellä ovat konkreettisesti myös suomalaiset työntekijät paikalla. Me tietysti pyrimme aina saamaan paljon myös suomalaisia mukaan kaikkiin kansainvälisiin järjestöihin, ja siinä tehdään ihan erikseen työtä.

Sitten vielä tämä ehdollisuusasia, joka nostettiin ansiokkaasti muun muassa edustajien Eerola, Vikman ja Junnila toimesta. Vastaus on ”ei”, emme tosiaan tue kehitysyhteistyöllä Venäjän hyökkäyssotaa tukevia toimijoita. [Puhemies koputtaa] Somalian kanssa tosiaan on ehdollistettu ja nyt jäädytetty kehitysyhteistyövarat — mistä Junnila kysyi aikataulua: odotan edistystä seuraavan vuoden aikana, ja ulkoministeriö tekee tässä tiivistä yhteistyötä sisäministeriön kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt meillä ei ilmeisesti ole tarvetta enää lyhyttahtiseen keskusteluun. [Inka Hopsu: On, mutta nappi on kiinni!] — Edustaja Hopsu, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

13.50 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti en ehtinyt koko keskustelua kuulla, mutta olisin halunnut ministeriltä kysyä erityisesti suomalaisen kansalaisyhteiskunnan tilasta ja siitä, kuinka meillä on sekä rauhantyöstä että erityisesti nyt viestintä- ja globaalikasvatuksesta ministeriöltä tullut linjaus, että koko tämä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

rahoitustuki lakkautettaisiin ja uutta hakukierrosta ei ole avattu. Maailma on kuitenkin monimutkainen, ja me ollaan hyvin verkottuneita. Sen vaikutukset, mitä me täällä tehdään esimerkiksi meidän kulutuksen osalta, näkyvät tuolla etelässä. Me kulutamme tuotteita, joita tuodaan esimerkiksi ilmaston osalta tai ihmisoikeuksien osalta monesta maasta. Tämä tietoisuus Suomessa on lisääntynyt nimenomaan järjestöjen tekemän työn kautta. Miten aiotaan turvata näiden globaalia viestintäkasvatusta tekevien järjestöjen tulevaisuus ja tämä tiedonsaanti Suomessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen, varsinen puheenvuoro.

13.51 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ulkopolitiikkaan kiinnitetään vakavaa huomiota. Se on meidän tulevaisuutemme kannalta tärkeää. Ulkosuhteiden hyvä hoito on meille myös erittäin hyvä henkivakuutus, että pystymme naapureittemme ja muiden kansakuntien kanssa käymään hyvää yhteistyötä ja keskustelemaan asiat selviksi, ettei jännitteitä pääse syntymään.

Nyt kun olemme Nato-jäseniä, meidän tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, että meillä on Nato-yhteistyössä vahva pohja, ja toimia sillä keinoin niin kuin Suomen kokoisen valtion pitää toimia. Väkinen minulla nousee mieleeni Urho Kaleva Kekkonen aikanaan esittämä ajatus, että Suomen pitää ulkosuhteissaan toimia mieluummin lääkärin roolissa kuin syyttäjän tai tuomarin roolissa. Toivon, että tämä muistettaisiin hyvin, koska asumme edelleen Venäjän naapurina — 1 350 kilometriä yhteistä maarajaa on meillä tämän kyseisen valtion kanssa. Tilanne tänä päivänä on sellainen, kuten tiedämme, että Venäjä käy sotaa Ukrainan kanssa, mikä on aivan kamala teko: pahinta, mitä valtio toiselle valtiolle voi tehdä. Nyt kaikki suhteet ovat jäässä, ja se on ihan luonnollista.

Euroopan unionin täytyy pysyä yhtenäisenä, että olemme tässä asiassa muuhun maailmaan ja myös Venäjään päin kaikki samaa mieltä. Ikävä kyllä siellä on pieniä säröjä, niin kuin tiedämme kaikki, mutta ei niihin säröihin kukaan saa jäädä itkemään, vaan meidän pitää Euroopassa vaikuttaa siihen, että yhtäläisyys säilyy ja voimme pikkuhiljaa ruveta rakentamaan sitä aikaa, jolloin Ukrainan sota loppuu. Jonain päivänähän kaikki sodat loppuvat. En tiedä, mitä tapahtuu sitten tammikuun 20. päivän jälkeen, kun uusi presidentti Yhdysvalloissa aloittaa, mutta hänhän on luvannut olla aktiivinen ja toimia, että sota loppuu pian. En usko kyllä yhden päivän teoriaan, mutta jos nyt yhden vuoden teoriaan uskoisin, niin se olisi jopa realistisempaa. Mutta toivon, että näissä ulkosuhteissa ollaan realistisia ja muistetaan tämä Suomen koko. Pidän vakavimpana uhkana Suomen vahvan, oman ulkoisen politiikan kannalta tätä Suomen taloudellista tilannetta — tämä on aivan kammottava. Olemme menossa semmoista aikaa kohti näiden erilaisten ilmastösääntöjen takia, jotka ovat nostaneet energian hinnan aivan järjettömiin. Sehän syö meidän toimintakykyä ulospäin erittäin vahvasti.

Arvoisa rouva puhemies! Pikavilkaisulla katson tässä vain, että tällä hetkellä sähkö maksaa 17 senttiä kilowatilta, kohta 26. Tämä tarkoittaa, että Suomen kansantaloudellinen asema heikkenee hurjaa vauhtia kalliin energian takia. Tästä olen varoittanut teitä, arvoisat edustajakollegat, sen sata kertaa. Se on se vanha teoria tässä, joka koskee myös ulkopolitiikkaa: jos kotitalouden kunto heikoksi menee, siellä lapset kulkevat risaisissa sukissa, jos kulkevat ollenkaan, eikä kenkiäkään ole. Menemme sellaista aikaa kohti, jos emme tee muutoksia politiikkaan, ja samalla teemme hyvää palvelusta ulkopolitiikan

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

suuntaan, jos pidämme kansantaloutemme kunnossa. Sellainen valtio, joka ei pysty omaa talouttaan hoitamaan, ei pysty hoitamaan ulkopolitiikkaa, ei pysty huolehtimaan puolustuspolitiikasta saatikka sosiaali- ja terveydenhuollosta. Tämä olisi syytä muistaa. Urho Kekkosen sanat olkoot edelleen kaikilla meillä ohjeena, että me olemme ulkopolitiikassa enempi lääkärin roolissa kuin syyttäjän tai tuomarin roolissa. Tämä on hyvä muistaa. [Puhemies koputtaa] Se on semmoinen ohje, joka ei koskaan vanhene.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

13.55 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Tilanne Suomen lähialueilla, Euroopan rajoilla ja koko maailmassa on suuren muutoksen kourissa. Venäjä on aloittanut tuhoisimman sodan Euroopassa sitten toisen maailmansodan. Yhdysvallat tähyää entistä enemmän Aasiaan korostaen Euroopan vastuuta omista asioistaan. BRICS-ryhmä laajentaa vaikutusvaltaansa, ja Kiina saa entistä enemmän jalansijaa Afrikassa. Lähi-itä on jälleen liekeissä. Ilmastomuutos, luontokato ja pakolaisuus eivät kunnioita valtioiden rajoja, jolloin myös ratkaisujen täytyy olla yhteisiä. Näin laaja on ulkoasiainhallintomme työkenttä, ja siksi tässä yhteydessä haluan esittää kiitokset niille kaikille Merikasarmilla työskenteleville sekä maailmalla edustustoissamme ja lähetystöissämme oleville raudanlujille ammattilaisille, jotka joka päivä työskentelevät sen eteen, että maailma olisi turvallisempi ja sitä kautta myös Suomi.

Arvoisa puhemies! Nostaisin muutaman asian, joihin toivoisin ehkä lähitulevaisuudessa keskitettävän huomiota ulkoasiainhallinnossa ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa:

Ensinnäkin Afrikan tilanne: Se on ehkä Euroopan turvallisuuden kannalta yksi keskeisimmistä maanosista, ei pelkästään suuren väestönkasvun vaan myös taloudellisten mahdollisuuksien kannalta. Siinä mielessä se, mitä Suomi voi tehdä kahdenvälisesti mutta myös osana Euroopan unionia painottaen tasa-arvoista kumppanuutta Afrikan maiden kanssa, olisi yksi keino saada enemmän jalansijaa siellä muun muassa tietyiltä autoritaarisilta mailta, kuten Kiinalta. On myös hyvä huomioida, että mikäli Afrikkaan ei saada lisättyä elinmahdollisuuksia, parannettua ihmisten toimeentuloa ja luotua heille sitä tulevaisuudenkuvaa, että maanosassa on mahdollisuus kouluttautua, menestyä ja kasvattaa perhettä, niin Eurooppa on todennäköisesti se ensimmäinen kohde, minnekä ihmisvирrat tulevat siirtymään, joten tässä mielessä Afrikan edesauttaminen ja kehitysyhteistyön vahvistaminen on myös hyvää turvallisuuspolitiikkaa.

Toinen huomio koskee lännen tukea Ukrainalle: Me täälläkin salissa paljon puhumme siitä, miten Suomi seisoo järkähtämättä Ukrainan tukena ja tuemme Ukrainaa niin kauan kuin on tarvis, mutta nämä sanat vaativat aina myös katetta osakseen. Suomi on varmasti tehnyt oman osansa. Olemme sekä suhteellisesti että absoluuttisesti mitattuna varsin merkittävä tuen antaja Ukrainalle, ja toivon, että tämä linja jatkuu tulevaisuudessa ja voimme olla esimerkkinä muille läntisille valloille.

On tietysti hyvä huomioida, että koska Venäjä ei hyökännyt Ukrainaan helmikuussa 2022 vaan jo vuonna 2014 Maidanin mielenosoitusten jälkeen, niin tämä tietynlainen ongelma, mikä Eurooppaan on turvallisuuspoliittisesti syntynyt — nyt varsinkin sen jälkeen, kun Yhdysvalloissa hallinto vaihtuu, mikä on aiheuttanut entistä enemmän epätietoisuutta Yhdysvaltojen roolista Euroopassa, miten se tulee asemoimaan itsensä tulevaisuudessa vanhalle mantereelle — on tietysti mielessä itse aiheutettu Euroopassa. Meillä olisi ollut kymmenen vuotta aikaa ylösskaalata puolustusvälineollisuuttamme

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

sekä myös panostaa huomattavasti merkittävämmiin Ukrainan tukemiseen, mutta ehkä katsottiin, että Krimin miehitys ja liittäminen Venäjään ja muutamissa Itä-Ukrainan maakunnissa oleva sota on vain yksi monista Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen syntyneistä konflikteista.

Sitten loppuun, arvoisa puhemies, arktinen alue: Koillisväylän avautumisen seurauksena arktinen alue nousee entistä enemmän ei pelkästään turvallisuuspoliittisessa mielessä vaan myös taloudellisessa ja kaupallisessa mielessä erityisesti suurvaltojen huomion kohteeksi. Tässä suhteessa Suomi yhtenä merkittävänä arktisena maana on etunojassa luomassa sitä sääntöperustaista järjestelmää, mitä myös pystyttäisiin arktisella alueella hyödyntämään. Tietyissä mielessä toivon, että sekä arktista strategiaa että myös ulkoasiainhallinnon taloudellisia resursseja ohjattaisiin vahvemmin nimenomaan arktisen alueen hyödyntämiseen ja siellä tapahtuvan poliittisen yhteistyön koordinointiin. Ymmärrän tietysti, että muun muassa nyt Barentsin yhteistyöalueen rahoituksen ja toiminnan katkaiseminen on ehkä suoraa seurausta Venäjän harjoittamasta voimapolitiikasta, mutta laajemmin arktisen alueen huomioiminen ei olisi pelkästään Pohjois-Suomen vaan koko Suomen etu. — Kiitokset. [Mikko Savola: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman poissa, edustaja Koponen poissa. — Edustaja Skinnari.

14.00 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, Suomi on pitkään ollut se lääkäri, sairaanhoitaja tai insinööri maailmalla, ei ehkä se tuomari, ja hyvä niin, niin kuin edustaja Hoskonenkin täällä viisaasti totesi.

Kysyin jo aikaisemmin tästä Etyj-puheenjohtajuudesta ja oikeastaan toistan sen kysymyksen, koska se on erittäin iso asia meille ja maailmalle, millä kärjillä Suomi lähtee ja miten ja millaisen alustan me pystymme tässä vaikeassa tilanteessa luomaan.

Toinen kysymys liittyy sitten laajemmin tähän kehityspolitiikkaan, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja Suomen rooliin YK:ssa ja tulevaan turvaneuvostokampanjaan, mahdolliseen sellaiseen. Näen nimittäin huolestuttavana sen, että kun vähiten kehittyneiden maiden, niin sanottujen LDC-maiden, kanssa tehtävä yhteistyö ohenee, niin miten Suomi siinä tilanteessa rakentaa sitä globaalia tukea itselleen ja millä me sitten profiloidumme siinä itse turvaneuvostokampanjassa, koska siitä meillä on aika negatiivisiakin kokemuksia, että se kampanja ei yksin riitä, jollei pohjakunto ole kunnossa. Meillä on hyvät pohjat nyt menestyä, ja niitä pohjia ei pidä missään nimessä tuhota, ja sitä pitää nyt sitten pohtia, millaiset plussat ja miinukset tässä ovat todellakin pöydässä.

Tästä tulen, arvoisa puhemies, tähän kolmanteen asiaan eli kansainvälisiin kumppanuuksiin. Tässä äsken puhuttiin jo globaalista etelästä, kahdenvälisten kumppanuuksien syventämisestä, mutta aika paradoksaalista on, että samaan aikaan Suomi leikkaa näistä kriittisistä kahdenvälisistä kumppanuuksista kehityspolitiikan keinoin. Nyt kysymys kuuluu, millä keinoin Suomi sitten syventää näitä kumppanuuksia. Kaupalla — no, se kaupallinen yhteistyö on valitettavan ohutta. Kahdenväliset suhteet ovat suhteellisen ohuita, joten nyt pitää löytyä niitä ratkaisuja, jotka kiinnostavat kahdenvälisesti etenkin globaalia etelää, ja tässä haastan tietysti suomalaiset ja eurooppalaisetkin yritykset. Emme me voi täällä vain keskenämme pohtia ja tehdä suunnitelmia, jollemme ole itse läsnä siellä yrityksinä. Ja nyt, päinvastoin kuin täälläkin sanotaan, että nyt yksityinen sektori tulisi tiiviimmin mukaan, viime aikoina yksityinen sektori on liputtanut itseään ulos

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

riskienhallinnan ja muista syistä. Ja kyllä se valitettavasti näkyy Suomen talouskasvussa pitkällä aikavälillä, jos meidän yrityksemme eivät ole globaalisti aktiivisia. Eli kumppanuuksia, mutta mihin?

Arvoisa puhemies! Tästä nyt sitten aasinsiltana tähän oikeastaan isompaan kokonaisuuteen. Selonteossakin kiinnitin edelleen huomiota siihen, että kun nykyisin turvallisuuden ohessa kulkevat myös talous ja teknologia, niin edelleenkin meillä se talous ja teknologia jäävät liian vähälle huomiolle. Suomen kaltaisella maalla ja Euroopan unionilla tulisi olla etenkin teknologinen edelläkävijyys tavoitteena ja niitä kärkiä, joita me tarvitsemme, ja se taloudellinen toimintakyky ja suorituskyky, koska ilman sitä meillä ei pitkällä aikavälillä ole turvallisuuttakaan.

Olisin toivonut, että olisimme lähestyneet näitä kokonaisuuksia kumppanuuksien kautta tunnustamalla sen tosiasian, että meillä on kumppanuuksia myös sellaisten maiden kanssa, joiden kanssa emme ole kaikissa asioissa samanmielisiä. Muun muassa tasavallan presidentin Kiinan vierailun yhteydessä ja sen jälkeen olemme tehneet tämän yhteisen kumppanuussopimuksen. Sielläkin on kumppanuus. Meillä on monen BRICS-maan kanssa eri tasoisia kumppanuuksia, joten meidän pitää katsoa sitä, miten me näitä kumppanuuksia teemme, ja silloin kehityspolitiikka, ilmastoratkaisut, teknologia, tasa-arvotyö, kaikki nämä, nousevat keskiöön, joten, puhemies, toivon, että Suomi profiloituu ratkaisujen toimittajana, ratkaisujen tuottajana ja että Suomi myös tulisi esiin sillä, mikä on se meidän wau, millä me nyt herätämme kansainvälisen huomion. Nyt en puhu edes pelkästään Euroopasta. Siihen ei riitä maailman onnellisin maa, eikä siihen riitä oikeastaan mikään nyt olemassa oleva maakuvallinen tarina. Me tarvitsemme Suomelle nyt jotain uutta, jotta se talouskasvu olisi totta myös Suomessa, ja nyt kun kuulee joulumyynnistäkin uutisia, että hiljaista on kotimaassa, niin sitäkin tärkeämpää on näkyä maailmalla ja tehdä tuloksellista yhteistyötä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.06 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Turvallisuus on ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme keskeisin seikka, ja sellaisena se on edelleen näinä vakavina ja vaikeasti ennakoitavina aikoina turvallisuusympäristön osalta painottunut.

Kuitenkin se, miksi oikeastaan vielä tämän puheenvuoron pyysin, liittyy, arvoisa puhemies, Ukrainaan, Ukrainan tukemiseen ja budjettiin. Tuki Ukrainalle -momentille ohjataan yhteensä 47 miljoonaa euroa vuonna 2025. Momentilta on siirretty 10,1 miljoonaa euroa valtiovarainministeriön pääluokkaan Ukrainaan kohdistuvaa Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin rahoitusta varten. Kaikessa Ukrainan tuessa otetaan huomioon oikeusvaltiorakenteiden vahvistaminen sekä korruption torjunta. Määrärahaa käytetään muun muassa Ukrainaa tukeviin kahden- ja monenvälisiin hankkeisiin sekä humanitääriin apuun Ukrainalle.

Suomi jatkaa Ukrainan tukemista. Suomi jatkaa Ukrainan tukemista niin pitkään kuin se on tarpeen, sillä Ukraina on meille eksistentiaalinen kysymys. Suomen lähtökohtana on, ettei Venäjä voi voittaa sotaa. Viime kädessä neuvotteluasetelmat ratkaistaan kuitenkin taistelukentällä. Tällöin Ukrainan sotilaallisia valmiuksia on tuettava ja käytettävä neuvotteluaseman parantamiseksi. Ukrainan on kyettävä luomaan itselleen sellaiset olosuhteet, joista on muodostettavissa hyväksyttävä pohja rauhanneuvotteluille.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut Ukrainan tukemiseen 3,1 miljardia euroa. Suomen antaman puolustusmateriaalituen arvo on noin kaksi miljardia euroa. Suomi on myös myöntänyt humanitääristä apua akuuttiin hätään vastaamiseksi sekä lisännyt ja sopeuttanut kehitysyhteistyötukea niin, että se vastaa välittömiin tarpeisiin ja vahvistaa yhteiskuntaa sodan keskellä. Ukraina onkin tällä hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja niin pitää ollakin, ja tässä yhteydessä on huomioitu myös tasa-arvoasiat kattavasti. Samalla on tärkeää se, että Suomi tekee työtä myös kansainvälisesti ja Euroopan unionissa sen puolesta, että tuki Ukrainalle säilyy vahvana ja vahvistuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.09 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tässä salissa on hyvä yhtenäisyys, ja niin pitää ollakin. Tuo selontekotyö, joka perinteisesti on tässäkin talossa ollut käynnissä niin ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon osalta kuin nyt sitten puolustuselonteon osalta, on kyllä yhtenäisyyttä nostanut. Sieltä on löydetty linjaukset, joihin kaikki puolueet ovat voineet sitoutua.

Nato-kysymys oli viime kaudella se, joka tätä salia yhdisti. Se käytiin laaja-alaisesti kaikissa valiokunnissa, ja siksi varsin yksimielisesti tuon päätöksen teimme. Ukraina-politiikka meitä yhdistää siinä. Tässäkin salissa tänään jo useaan kertaan on toistettu, että Ukrainaa tuemme niin kauan kuin tarvis on. Se on yhteinen linjamme, ja näin pitää tehdä. 26 sotilaallisen avun tukipakettia, puolustusmateriaaliavun tukipakettia Ukrainalle on iso asia, ja tätä tulee jatkaa — ja humanitäärinen apu päälle. Suomenkaan suhde Venäjään, tuohon ongelmalliseen naapuriimme, jonka hyökkäys Ukrainassa jatkuu, tuskin normalisoituu entiselle tasolle hetkeen. Menee pitkään, ennen kuin tilanne voi muuttua.

On toki sanottava, että säröjäkin on ollut, erityisesti hallituksen omassa politiikassa, kun puhutaan Israel–Palestiina-kysymyksestä tai vaikkapa Ukrainan kansalaisjärjestötuesta. Näitä ulostuloja kannattaisi hallituksen aina miettiä etukäteen ja mahdollisimman yhtenäisellä viestillä ulkopoliitikassa tulla esiin.

Herra puhemies! Nato-kysymys on sellainen, jota olemme puolustusvaliokunnan puolella pohtineet ja josta meidän ehkä tulisi keskustella enemmän, onko se jatkossa enemmän ulkopoliittikkaa vai onko se jatkossa enemmän puolustuspolitiikkaa, koska varsin käytännönläheistä nyt on tuo Nato-integraatio, jota tehdään, kun tehdään puolustus suunnittelua, tehdään meidän komentorakenteeseemme järjestelyitä Naton sisällä. Ne ovat varsin yksityiskohtaisia, sotilaallisen organisaation päivittämistä ja sitä käytännön integraatiota, jota me teemme. Ja olisi hyvä käydä keskustelua, missä määrin sitä olisi hyvä siirtää puolustusministeriön vastuualueelle.

Herra puhemies! Puolustusteollisuudesta haluan sen verran sanoa, että puolustusministeriöhän tekee vientilupapäätökset, mutta ulkoministeriö näihin aina lausunnon antaa. Tällä vaalikaudella ei ole ollut tietojeni mukaan suurempia ongelmia vientilupien saamisessa, mutta tässäkin sellainen pitkäjänteisyys meillä täytyisi maassa olla, eli kun vientilupaehdoja määritellään Suomessa, niiden tulisi olla samalla tavalla ja samalla viivalla määriteltyjä kuin mitä Euroopan unionin muilla jäsenmailla on. Tämä on äärimmäisen tärkeä kysymys meidän oman puolustusteollisuutemme tulevaisuuden kannalta.

Myös Ukrainan tukemiseen haluaisin kiinnittää sillä tavalla huomiota, että Ukraina tarvitsee materiaaliapua ja meidän täytyisi löytää keinot siihen, että meidän

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

puolustusteollisuutemme tuotteita pystyttäisiin entistä paremmin, joustavammin viemään Ukrainaan ja tällä tavoin tuettaisiin myöskin heidän omaan puolustustaisteluun Venäjää vastaan.

Herra puhemies! Kauppapolitiikasta haluan sen verran sanoa, että ruokavientikysymys on äärimmäisen tärkeä. Itse tulen ruokamaakunnasta Etelä-Pohjanmaalta, ja me olemme siinä keihäänkärkenä Suomessa. Haluamme edesauttaa sitä, että vientiä meidän alueemme yrityksille tulisi lisää, ja siihen vaikuttaa luonnollisestikin se politiikka, jota valtio harjoittaa. Se on hyvä tavoite, että ruokavienti halutaan tuplata. Siihen täytyy toimenpiteet löytää.

Teollisuuspolitiikasta haluan vielä sen verran sanoa, että jäänmurtajayhteistyö, niin sanottu ICE Pact, jonka viime kesänä päämiehet Suomesta, Yhdysvalloista ja Kanadasta sopivat, voi tuoda meille hyviä mahdollisuuksia. Viime viikon kokouksessa Washingtonissa tästä asiasta myös keskusteltiin ja kysyin yhdysvaltalaisilta kongressiedustajilta, kuinka heidän oma lainsäädäntönsä taipuisi siihen, että tätä jäänmurtajavientiä pystyttäisiin nimenomaan paremmin Suomesta huolehtimaan. Heillähän on varsin tiukka lainsäädäntö, mutta mahdollisuuksia tähän voi olla. Heidän tiukka lainsäädäntönsähän on hyvin protektionistinen ja haluaa tuotannon heidän omaan maahansa, mutta on löydettävissä keinoja siihen, uskon näin, että pystymme myös tätä jäänmurtajayhteistyötä tekemään ja myöskin arktista aluetta tältä osin yksissä tuumin vahvistamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.14 Sara Seppänen ps: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä hyvästä työstä Suomen kauppasuhteiden edistämisessä. Olette toiminut linjakkaasti myös näissä kehitysyhteistyöhön liittyvissä kysymyksissä sekä Ukrainan tuen osalta. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen kehitysyhteistyö ehdollistetaan omien kansalaisten vastaanottamiselle ja kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän tukemiselle. Suomi ei myöskään jaa tukea hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. On aivan oikein, että esimerkiksi Somalian osalta kehitysyhteistyö jäädytettiin. Mitä tulee kehitysyhteistyöhön tehtäviin mittaviin leikkauksiin, ovat ne täysin oikea suunta tässä taloustilanteessa ja hallitusohjelman mukaisesti.

Haluaisin kysyä ministeriltä: miten näette globaalin etelän ja indopasifisen alueen kauppamahdollisuudet Suomen osalta tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.16 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Kun rauha järkkyy Euroopassa ja maailmalla, toivon kovasti, että turvallisuutta vahvistettaisiin myös aktiivisen diplomatian ja kansainvälisen politiikan keinoin. Leikkaussuunta ulkoasiainhallintoon on tässä tilanteessa huono, ja todella toivon, että sitä ei tarvita ja sitä ei jatketa.

Suomi toimii vuonna 25 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin puheenjohtajamaana, Pohjoismaiden ministerineuvoston sekä Pohjoismaiden N5 -yhteistyöryhmän puheenjohtajana. Lisäksi Suomi on ehdolla YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi kaudelle 29—30. Me vihreät pidämme tärkeänä näiden kausien hyvää valmistelua ja hoitamista sekä riittävää resursointia niiden tarjoamien vaikutus-

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

mahdollisuuksien maksimoimiseksi. Sitä tarvetta maailmassa todella riittää. Näissä tehtävissä onnistuminen vaatii globaalia ymmärrystä ja osaamista, mutta se vaatii myös globaalia osallistumista, ja tähän eivät kauhean hyvin sovi yhteen isot leikkaukset kehitysyhteistyöstä.

Suomen vahva tuki Ukrainalle myös kehityspolitiikassa on sellainen, josta haluamme pitää kiinni, mutta oleellista on se, että Ukrainan tuen ei pitäisi syödä muuta kehitysyhteistyötä ja humanitääristä apua muista maailman haasteista. Tämä luo turhaa vastakkainasettelua. Ukrainan tukeen pitää myös, kun se on kasvanut merkittäväksi ja suureksi, turvata riittävä hallinnollinen resurssi ja Ukrainaa tukiessa huomioida oikeusvaltiorakenteiden vahvistaminen ja korruption torjunta, niin kuin missä tahansa muussakin kehitysyhteistyökohteessa.

Kehityspoliittisten lainojen ja sijoitusten tavoitteena on Suomen kehityspolitiikan mukaiset kehitysvaikutukset kumppanimaissa. On ollut surullista nähdä, että myöskään tätä työkalua ei olla pystytty kasvattamaan, vaan päinvastoin. Laina- ja sijoitusmuotoinen kehitysyhteistyö on tärkeää muun muassa globaalin ilmasto- ja tasa-arvotyön näkökulmasta. Yritysten ja julkisen puolen yhteistyö on avainasemassa siinä, että ilmastonmuutoksen ja luontokadon kaltaisten haasteiden ratkaisuun ohjautuu riittävästi resursseja. Yksin julkisella rahoituksella ei sitä tarvetta tulla täyttämään. Tätä sijoituspuolta on ohjattu myös niin, että 85 prosentin sijoituksista tulisi huomioida sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. Tämä maailmanlaajuinen tasa-arvotyö on myös äärimmäisen tärkeää tässä ajassa, jossa sitä monelta taholta haastetaan.

Näistä kehitysyhteistyörahoituksista toivoisin, ja itse asiassa myös ulkoasiainvaliokunta otti mietinnössään kantaa siihen, että näistä kaikista meidän aiemmista teemoista pidettäisiin kiinni. Eli nyt kun sieltä on karsiutunut ihmisarvotyö, rauhanomaisten ja demokraattisten yhteiskuntien vahvistaminen ja sitten tämä luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, jotka siellä ylivaalikautisessa selonteossa ovat, niin nämä teemat toivottavasti säilyvät naisten ja tyttöjen oikeuksien, koulutuksen ja ilmastonmuutoksen torjunnan rinnalla.

Lisäksi sekä valtiovarainvaliokunta että ulkoasiainvaliokunta ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että pitäisi seurata tätä osuutta, mikä kohdentuu kaikista köyhimmille maille eli LDC-maille, eli tätä 0,2 prosentin osuutta bruttokansantulosta. Ja sen tulisi... [Sofia Vikman: Ulkoasiainvaliokunta ei sanonut näin!] — Kyllä nämä teemat on huomioitu siellä mietinnössä, on nostettu. [Sofia Vikman: Tai ei ottanut tuollaista kantaa!] — Mutta joo, jos minä voin puhua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt on edustaja Hopsun puheenvuoro.

Toivon, että eduskunta saa tämän seurannan tästä, kuinka paljon me pystymme tästä 0,2 prosentin tavoitteesta täyttämään.

Kriisinhallinnasta haluaisin sanoa sen, että tällaisena aikana mielestäni pitää panostaa myös kriisinhallintaan ja rauhanturvaamiseen, ja tässä ei olisi myöskään syytä Nato-jäsenyydestä huolimatta ottaa takapakkia. Ehdotamme myös omassa vaihtoehdossamme selkeää lisäystä siviilikriisinhallintaan. Tässä Suomella on paljon osaamista ja annettavaa.

Vielä loppuun nostan huolen meidän edustuskiinteistöjen tilasta. Siellä on monta arvokasta kiinteistöä, jotka olemme saaneet ehkä joskus tai onnistuneet hankkimaan Suomelle, kun meitä kohtaan on tunnettu myötätuntoa ja halua nostaa ja korostaa Suomen

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

asemaa. Nyt olisi meidän rooli pitää huoli näistä kiinteistöistä, että niiden arvo säilyy ja voimme niitä jatkossakin käyttää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.21 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee edustaja Hopsun puheenvuoron loppuosaan edustustojen tilasta, niin se on juuri näin, että meidän ei kannata antaa arvokkaiden rakennusten pilaantua — siinä Suomi menettää omaa omaisuuttaan.

Mutta haluan käyttää puheenvuoron ennen kaikkea ruokaviennistä.

Tämä hallitus ihan positiiviselta kuulostavasti lisäsi 10 miljoonaa euroa ruokaviennin edistämiseen, toki siitä samasta potista taidetaan jakaa ihan muihinkin asioihin. Loppujen lopuksi, kun Food from Finland -ohjelma on ajettu alas vuoden 23 lopussa, en tiedä, kuinka paljon siinä saamapuolelle jää, mutta joka tapauksessa, jos tahtotila tälle asialle on hyvä, se on aina positiivista. Food from Finlandhan pystyi viimeisinä vuosinaan nostamaan vientiä esimerkiksi Ranskaan 730 prosenttia, Saksaan 135 prosenttia, Kiinaan 230 prosenttia — aika huikeita lukuja. Mutta ylipäättäänhan Suomen elintarvikevienti on aika surkeaa, mihin ministerikin tuossa viittasi, että kaksinkertaistamisen ei näillä luvuilla pitäisi olla mahdottomuus.

No, mistä sitten kiikastaa? Suomi on kautta aikain panostanut elintarvikkeitten laatuun, mutta samalla, kun markkinoimme näitä tuotteita, markkinoilta ei olla kuitenkaan pystytty hakemaan lisäarvoa sille, että meillä on laatua. Otan nyt esimerkkinä Mercosur-sopimuksen, joka EU:n kanssa on alustavasti solmittu. Etelä-Amerikan maissa käytetään eläintuotannossa yleisesti kasvuhormonia, mikä on koko Euroopassa kielletty. Siellä käytetään antibioottisia kasvunestosteita eli laitetaan eläinten rehuun antibioottia, jotta ne kasvavat paremmin eivätkä sairastu — tämä on kiellettyä Suomessa — ja nyt kun Mercosur-sopimusta tehtiin, niin ihmisperäiset antibiootit nyt kielletään EU-kaupassa jatkossa mutta kaikkien muiden antibioottien käyttö voi siellä edelleenkin jatkua. Koko kasvinviljely Etelä-Amerikassa pohjautuu geenimuunneltuun kasvilajikkeistoon, sellaiseen kasvilajikkeistoon, joka on luotu kestämään Roundupia ja glyfosaattia, eli Roundup Ready -lajikkeisiin. Eli se on se kasvin suojeleaine, millä nurmikat tai muut menevät täällä punaisiksi — kukaan ei voisi kuvitellakaan syövänsä sellaista viljaa, jonka päälle kaadetaan Roundupia vaikkapa kastelukannusta — ja juuri sillä menetelmällä ne tuotteet on Mercosur-maissa tuotettu. Siellä käytetään lukuisia muitakin kasvin suojeleaineita — siis tämä Roundup on kyllä luvallinen EU:ssa, mutta sitä ei käytetä kasvukauden aikana suoraan kasveihin — jotka ovat Euroopassa kiellettyjä, ne ovat vaikkapa syöpää aiheuttavia. Ja kuitenkin meillä oikein promotaan, meidän ruokaohjelmassammekin Suomessa promotaan, miten nyt vaikkapa kotimaisista tuotteista pitäisi siirtyä tällaisiin muualta tuotuihin tuotteisiin — soijaan, jonka tuotantotapa ei täytä suomalaisen lainsäädännön vaatimuksia.

Siksi minun viestini siihen ruokavientiin olisikin, että mennään joko samoille pelisäännöille tai edes siihen suuntaan Suomessa ja vaikutetaan Euroopassa tai sitten tehdään toimia, jotka pistävät samalle kartalle, samoille pelisäännöille toimia muualla ja meillä, tai edes promottaisiin suomalaista ruokaa ja sen laatuominaisuuksia. Onhan tämä täysin kestävämpi, että jos toisessa maassa mitataan rottakokeilla, montako rottaa saa kuolla, niin että vielä eivät ole jäämäärat ylittyneet, niin Suomessa ja koko Euroopassa koko tuotantotapaa valvotaan joka ainutta nippeliä myöten. Me emme ikinä tule saamaan

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

vientituotteita kohtuuhinnalla myyntiin, jos me jatkuvasti, niin kuin tämänkin hallituksen aikana on tapahtunut, laadimme kireämpiä ja kireämpiä vaatimuksia ja kuitenkin emme osaa promota näitä maailmalla. Edes suurlähetystöt voisivat pitää joka kerta katsauksen suomalaisesta ruuasta ja tarjota suomalaista ruokaa. Siinä olisi jo pienen pieni alku.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.26 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Täällä on muutamassa puolustusvaliokunnan jäsenen puheenvuorossa peräänkuulutettu tai kyselty vastuunjakoa Nato-asioiden suhteen, että miten niitä jatkossa meillä käsitellään. Eduskunnan osalta näkisin kyllä niin, että Nato-politiikan käsittely on tällä hetkellä aivan oikealla tolalla. Toki varmasti jäsenyyden edetessä on perusteltua jatkuvasti tätä arvioida, mutta kyllähän nyt tällä hetkellä tilanne on se, että ulkoasiainvaliokunta on käsitellyt sekä DCA-sopimuksen, Nato-jäsenyyden että keskeiset muutkin Natoon liittyvät asiat. Näin pitää ollakin, koska Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kaikista tärkein päämäärä ja perusta on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ei jatkossakaan ole niin, että jollakin tavalla pystyttäisiin Nato-jäsenyys tästä yhtälöstä erottamaan.

Meidän turvallisuuden takeena ovat sellaiset lukot kuin vahva kansallinen puolustuskyky osana Naton pelotetta ja puolustusta, jäsenyytemme Natossa, edelleen vahvistuva kansainvälinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen sekä toki myös puolustusyhteistyö keskeisten liittolaistemme ja kumppaneidemme kanssa. Nämä asiat ovat vahvasti ulkoasiainvaliokunnan agendalla. Niiden tulee olla siellä jatkossakin. Toki on yhtä lailla tärkeää pitää myös puolustusvaliokunta mukana, etenkin mitä operatiivisempiin puolustuksen kysymyksiin sitten mennään, ja niissä Nato-jäsenyys toki tulee olemaan arkipäivää meillä jatkossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

14.29 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Elämme ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta erittäin haastavaa aikaa. Suurvaltakilpailu kiihtyy, ja konfliktit maailmalla lisääntyvät. Nyt jos koskaan on välttämätöntä, että kansainvälinen yhteisö työskentelee yhdessä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän, vakauden ja rauhan puolesta.

Kehitysyhteistyö on keskeinen keino edistää kansainvälistä vakautta. Kehitysyhteistyö ja humanitäärinen apu tukevat kansainvälistä kauppaa ja toimivat yhdessä vakaamman, turvallisemman ja kestävämmän, vauraamman maailman hyväksi. Hallitus kuitenkin toteuttaa mittavia leikkauksia kehitysyhteistyöhön. Vuonna 2025 varsinaiseen kehitysyhteistyöhön kohdistuu lähes 100 miljoonan euron vähennys.

Hallitus on päättänyt lakkauttaa myös Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoituksen. Pohjoisten alueiden poliittinen ja taloudellinen merkitys kasvaa, ja ilmastonmuutos sekä luontokato uhkaavat näiden alueiden kehitystä myös. IBA-rahoituksen avulla Suomi on edistänyt alueellista vakautta, turvallisuutta ja kestävä kehitystä.

Maailma tarvitsee nyt vakautta ja yhteistyötä, ja on Suomen etu, että olemme aktiivinen toimija kansainvälisellä areenalla ja kannamme vastuumme globaalista kehityksestä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Kehitysyhteistyö ei ole vain moraalinen velvollisuus vaan myös sijoitus maailmanlaajuiseen rauhaan ja turvallisuuteen.

Hallituksen on siis turvattava riittävät resurssit kehitysyhteistyölle, kansalaisjärjestöille ja pohjoisille yhteistyöalueille, ja näin Suomi voi jatkossakin olla merkittävä vaikuttaja kansainvälisessä yhteistyössä. Itse peilaan tätä myös siihen, että tämä tukee vahvasti myös kauppapolitiikkaa, ja kun huomioidaan, että tässä vallitsevassa maailmantilanteessa Suomi on yhä enemmän saarivaltio ja riippuvainen ulkomaankaupasta, niin haluaisin kytkeä tämän siihenkin kontekstiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

14.31 Atte Kaleva kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edellinen puhuja viittasi tähän Barentsin euroarktiseen neuvostoon. Sehän perustettiin Norjassa vuonna 93 sen takia, että saataisiin Venäjä mukaan tähän, niin kuin Venäjän takia. No, nyt kun Venäjä on siitä itse eronnut ja sitä aikaisemmin oli tullut jo jäädytetyksi tämä jäsenyys Suomen ollessa puheenjohtajana, niin ei ole enää olemassa sitä edellytystä, miksi se perustettiin. On ihan hyvä, että voidaan myös irtautua kansainvälisistä orgaaneista silloin, kun ne eivät enää täytä sitä tarkoitusta, mitä varten ne alun perin perustettiin, niin että siitäkin kiitos ministerille ja hallitukselle.

Kiitos myös siitä, että nyt yleisesti ottaen kehitysyhteistyöhön pyritään saamaan tulostavasti ja läpinäkyvyyttä. Sehän on tämmöinen selkeä, voisi sanoa, jopa paradigman muutos koko kehitysyhteistyössä. Tästä suuri kiitos ministerille ja hallitukselle. Myös se vaatimus on erittäin perusteltu, että ylipäättään tämä kehitysyhteistyön tuki on ehdollistettua niin, että vaaditaan mailta, jotka saavat vastaanottaa Suomelta kehitysyhteistyötukea ja -apua, että he ottavat omat kansalaisensa vastaan sinne. Tämänhän pitäisi olla joka ikisen valtion sitoutuneisuutta sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään tällä tavalla, samoin kuin vaatimus siitä, että ei suoranaisesti tueta Venäjän hyvin bruttaalia ja oikeudetonta hyökkäyssotaa Ukrainassa. Tässä kuvastuu hyvin käytännössä tämä arvopohjainen realismi, mitä tasavallan presidenttikin sanoo.

Minulla olisi ministerille kaksi kysymystä. Ensimmäinen kysymys koskee rauhanturvaa, kriisinhallintajoukkoja: Suomihan on perinteisesti — tai me itse ollaan puhuttu itsestämme sellaisena — rauhanturvaamisen suurvalta, ja joskus oli tämmöinen tuhat rauhanturvaajaa ulkona kaiken aikaa. No, siihen ei koskaan päästy, ja nyt ei edes juhlapuheissa enää toisteta tätä mantraa. Mutta olisiko mahdollista, että Suomi voisi lisätä osallistumistaan tämmöisiin hyvin pieniin ja kustannustehokkaisiin operaatioihin? Esimerkiksi vaikka YK:n sotilastarkkailijaoperaatioihin, joista käytännössä ei koidu juurikaan kustannuksia Suomelle, koska YK maksaa valtaosan näistä tarkkailijoista aiheutuvista kustannuksista. Mutta se olisi sellaista lipun näyttöä, missä Suomen lippu olisi sitten karttapöydillä siellä New Yorkissa ja Genevessä, missä näitä asioita YK:ssa käsitellään.

Toinen kysymys on edustustoverkostosta: Nythän on niin, että esimerkiksi Pakistanissa on avattu edustusto jo viime kaudella, ja se on hyvä juttu, mutta meillä edelleenkin puuttuu täydellisesti edustautuminen esimerkiksi Bangladeshista. Suomeen olisi paljon tulijoita, siis sellaisia tulijoita, jotka menevät täällä opiskelemaan tai töihin — bangladeshilaistaustaiset työllistyvät aika hyvin. Sieltä olisi paljon tulijoita. Meillä on jo paljon bangladeshilaisia täällä jo valmiiksi, erityisesti pääkaupunkiseudulla mutta

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

muuallakin Suomessa. Ongelmana on se, että kun Bangladeshista joku hakee viisumia Suomeen, oli se sitten työ- tai opiskeluviiisumi, niin hänen täytyy käydä haastattelussa, ja haastattelu toteutetaan New Delhissä meidän suurlähetystössä. Eli meillä ei ole mitään paikkaa Bangladeshissa Dhakassa, missä he voisivat käydä tämän haastattelun tekemässä, ja kun Intia ei nyt tällä hetkellä halua myöntää helposti viisumeita bangladeshilaisille, jolloin he eivät pääse sinne New Delhiin sitä haastattelua tekemään, niin olisiko mahdollista, että olisi joku tällainen — ja siinäkin painotan kustannustehokkuutta — niin kuin mitä nyt muut Pohjoismaat tekevät, [Puhemies koputtaa] että olisi vaikka kaksi virkamiestä tai yksi virkamies hotellihuoneessa ja ruuvataan siihen se vaakunaleijona kiinni ja siellä voisi sen haastattelun tehdä? Se helpottaisi näiden todellisten osajien ja työntekijöiden tuloa Suomeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.34 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vikmanille: On hyvä asia, että nyt keskustellaan myös tästä, mitä Nato-päätöksenteko sekä meillä ministeriöissä että myös sitten täällä eduskunnassa tulevaisuudessa on. Se iso ratkaisuhan tehtiin yhdessä, niin kuin kuvailin tuolta puhujakorokkeelta pidetyssä puheenvuorossa. Olimme varsin yksimielisiä. Silloin ulkoasiainvaliokunta siitä mietinnön teki. Se oli iso linjaratkaisu, että puolustusliitto Natoon liityimme. Mutta nyt se, mitä tässä käytäntö on osoittanut, on se, että tämä Nato-politiikka, mikä tänne tulee, on aika operatiivista, nimenomaan puolustuksellista päätöksentekoa: on komentorakenteeseen liittyviä kysymyksiä, on puolustus suunnitteluun liittyviä kysymyksiä, määrärahoihin liittyviä kysymyksiä. On oikeastaan ilmennyt, että tämä on hyvin pitkälti kuitenkin puolustusministeriön valmistelevaa operatiivista käytännön toimintaa, mitä siellä tehdään ja mistä sitten sekä valiokuntaa infotaan että täällä päätöksentekoa tehdään.

DCA-sopimushan myös oli ulkoasiainvaliokunnan mietintö, mutta oikeastaan kun sitäkin jatkossa miettii, että jos siihen vaikka muutoksia pitäisi tehdä, niin ne ovat aika yksityiskohtaisia operatiivisia käytännön kysymyksiä, mitä sinne sisälle tulee.

Kun mietitään ulkopoliittikkaa, niin olen aivan samaa mieltä edustaja Vikmanin kanssa siitä, että se meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikan tehtävä on se, että emme sotaan koskaan joutuisi, kynnys tänne tulla olisi niin korkea. Ulkopoliitiikan avullahan meidän nimenomaan pitää huolehtia siitä, ettei meidän Puolustusvoimiamme tositoimissa tältä osin tarvittaisi tai Naton 5 artiklaa ei koskaan käyttää tarvitsisi. Mutta kun mietitään ulkoministeriötä, mietitään puolustusministeriötä, niin ulkoministeriössä on henkilöresurssit huomattavasti suuremmat kuin puolustusministeriössä. Kannattaisi miettiä, pitäisikö painopistettä siirtää Nato-kysymysten valmistelun osalta enemmän puolustusministeriöön päin ihan käytännön syistä. Mutta tämä ei poista sitä, etteikö näitä käsi kädessä pidä tehdä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kokonaisuus, mutta minun mielestäni olisi hyvä, että tästä nyt käytäisiin keskustelua sekä valtioneuvostossa että me myös täällä eduskunnassa, kuinka näitä kysymyksiä jatkossa hoidetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

14.37 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn tähän edustaja Savolan puheenvuoron sisältöön kyllä kaikilta osin ja taidan olla se toinen puolustusvaliokunnan jäsenistä, johon edustaja Vikman omassa puheenvuorossaan viittasi. Olen pitänyt tätä samaa asiaa esillä jo joitakin viikkoja sitten, kun eduskunta käsitteli selontekoa Suomen osallistumisesta Naton rauhanajan tehtäviin. Tämä oli minusta yksi hyvä esimerkki siitä, kuinka kauan meillä kestää myös oppia pois erilaisista käytänteistä, jotka ovat syntyneet aivan toisenlaisena aikana, jolloin Suomi oli sotilaallisesti liittoutumaton maa ja meidän ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne ympärillämme oli aivan toisenlainen.

Toinen hyvä esimerkki pois oppimisesta oli myös EU-politiikka aikanaan. Poliitiikka Eurooppaan oli enemmänkin ulkopoliitiikkaa, ja EU-jäsenyytemme myötä EU-politiikasta on tullut luonteva osa eduskunnan suuren valiokunnan tehtäväkenttää. Tätä EU-roolia ja ulkopoliitiikan roolia on myös sitten tarkennettu vielä aikojen kautta.

Mutta onhan näitä yhtymäpintojakin toki, vaikkapa kriisinhallinta, jossa puolustushallinto ja ulkoasiainhallinto tekevät yhdessä töitä niin täällä eduskunnassa valiokuntatasolla kuin sitten ministeriöiden välillä. Näitä yhteistyökenttiä Nato-politiikankin sisällä varmasti on, yksittäisiä asioita, mutta kyllä haluan alleviivata ja laittaa vielä huutomerkkin perään sille, että huomioimme, että Nato-politiikka on puolustuspolitiikkaa ja Natoon liittyvien asioiden tulee olla riittävästi resursoituja. Jos vertaamme ulkoministeriön ja puolustusministeriön resursseja keskenään, puhumme kuin yöstä ja päivästä näin resurssitasolla. Tämä Nato-integraatio on nyt mennyt puolentoista vuoden verran eteenpäin. Meillä on vielä matkaa siihen, että voimme sanoa seuraavalle eduskunnalle, että tämä integraatio on viety riittävän tehokkaasti eteenpäin, riittävän syvälle ja riittävän laajasti, jotta se Natosta meille hakemamme hyöty täysimääräisesti toteutuisi. Se vaatii määrätietoista työtä, pois oppimista vanhasta ja tilan tekemistä uudelle, tehokkaammalle tavalle toimia Natossa täysivaltaisena ja täydellä vastuulla olevana jäsenmaana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Itsekin jatkan vielä tästä Nato-päätöksenteosta ja vielä siitä näkökulmasta, onko meillä päällekkäisyyttä, tehdäänkö samoja asioita turhaankin moneen kertaan ja onko ulkoministeriössä sellaisia toimintoja, jotka ovat itse asiassa tässä Nato-ajassa jopa tarpeettomia tai joita ainakin voisi jotenkin viilata ja yhteensovittaa.

Nostan tässä yhteydessä myös sen käytänteen, että meillä on aika paljon erilaisia ihan eduskunnankin ulkopoliittisia tehtäviä. Joskus olen itse pohtinut sitä, miksi ei ole ikään kuin linjausta, mitkä asiat olisivat tärkeitä eteenpäinvietäviä asioita, kun tavallaan kalliilla rahalla lähetämme edustajia eri kansainvälisiin koalitioihin, oli se sitten Etyj tai IPU tai ihan mitä vain, arktiset asiat tai Itämeri-jutut, ja sehän aika paljon lähtee siitä, mitä asioita edustajat itse pohtivat tai mikä on se agenda, mitä kukin haluaa nostaa. Esimerkiksi nyt näinä viimeisinä vuosina tämän Venäjän törkeän hyökkäyssodan jälkeen on toki muodostunut aika itsestään selväksi, että aika monikin edustaja ottaa kaikissa kansainvälisissä tilaisuuksissa esille sen, että Ukrainan tukeminen on koko länsimaisen demokratian tukemista ja emme saa jättää Ukrainaa yksin, mutta tavallaan tämäntapaisia keskusteluja voitaisiin käydä täällä jotenkin ihan ohjatusti. Meillä ei ole minkäänlaista prosessia siihen, vaan jokainen edustaja, joka lähtee, toimii juuri niin kuin haluaa, ja

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

kuitenkin meillä on aika vahvakin ulkopoliittinen konsensus. Ehkä tämäkin asia saattaisi olla paremminkin johdettua, ja silloin se voisi olla tuloksellisempaa. Esimerkiksi nyt, kun meillä kehitysyhteistyömäärärahat Afrikasta vähenevät huomasti, olisi toki tärkeää, että me jotenkin pystyisimme viestimään niille Afrikan maille, että ei se ole niin, että meitä ei yhtään kiinnosta teidän elämänne siellä, tehkää tekin mitä lystätte vaikkapa Ukraina-äänestyksessä, vaan että me olemme kiinnostuneita teidän asioistanne ja voisitteko vastavuoroisesti sitten tuomita Venäjän toimet.

Vähän tämäntyyppistä asiaa viisaammat voisivat koettaa linjata, ja me voisimme täällä tuoda jokainen oman panoksemme, mikä on järkevää näissä kansainvälisissä yhteisöissä. Itse tunnen, että osin nämä ovat kyllä vähän vajaatoiminnoilla, ja ihan samoin saattaa pohtia, mikä kaikki on hyödyksi siinä koko ulkoministeriön toiminnassa tässä maailmanajassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.42 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Vielä tähän Nato-asioiden käsittelyyn eduskunnassa: Tietysti on hyvä aina käydä keskustelua ja tarkkailla käytäntöjen toimivuutta, mutta kyllä lähtökohta on se, että tämä nykyinen työnjako varmasti toimii hyvin ja on kehitettävissä tältä pohjalta. Onhan huomattavaa, että ulkoasiainvaliokunnalle kuuluu laajasti yleinen turvallisuuspolitiikka, Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, ja jo pitkään on ollut niin, että monet puolustusministeriöön kuuluvat asiat ja puolustusministeriön vastuulla olevat asiat kuitenkin täällä eduskunnassa sitten tulevat ulkoasiainvaliokuntaan, ja se on hyvä niin. Monissa asioissa tehdään tiivistä yhteistyötä myös puolustusvaliokunnan kanssa. Sekin on hyvä.

Sinänsä mitä tulee tähän vertaukseen suureen valiokuntaan, niin siinä on kuitenkin hyvä huomioida se tosiseikka, että ulkoasiainvaliokunnan toimivaltaan kuuluvat EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat asiat huolimatta siitä, että sitten se muu laaja kirjo asioita aivan perustellusti on siellä suuressa valiokunnassa. Mutta jos me katsotaan edelleen tätä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeintä tehtävää ja päämäärää eli turvata Suomen itsenäisyys, alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi, niin se on se perusta, ja mikä siihen liittyy, kuuluu ulkoasiainvaliokuntaan. Sen vuoksi näen, että Nato-asioita ei ole mahdollista kokonaan ulkoasiainvaliokunnasta erottaa, koska ne ovat niin kiinteä osa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Puolustusvaliokunnan rooli tietysti on aivan keskeinen, etenkin mitä operatiivisempiin kysymyksiin mennään. Ja täällä otettiin esiin sitten myös DCA-sopimus, että olisiko sen paikka vaikkapa päivityksen yhteydessä jossain muualla kuin ulkoasiainvaliokunnassa. Mielestäni ei, koska on aivan yksiselitteistä, että valtiosopimukset kuuluvat ulkoasiainvaliokunnalle, ja tässä on vielä kiinteästi ulko- ja turvallisuuspolitiikasta kyse.

Tämä ajattelu enemmän eduskunnan osalta. En lähde pohtimaan nyt tässä yhteydessä syvällisemmin, mikä tulisi olla ministeriöiden vastuunjako, ja sekin on tietysti tärkeä ja pohdittava kysymys. Mutta kiinnitän huomiota siihen, että ministeriöiden vastuunjakohan ei ole tähänkään mennessä noudattanut täysin sitä, mikä on ollut asioiden käsittely täällä eduskunnan päässä valiokunnissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

14.45 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Sotaa Ukrainassa on takana karneat 1 030 päivää, ja siviilien elämässä päiviä on yhtä monta. Ukrainalaisten päättäväisyys taistella oikeudestaan rauhaan ja itsenäisyyteen sekä heidän menetyksensä määrä muistuttaa meitä kaikkia täysimittaisen sodan kestosta ja sen vaikutuksista. Ukrainalaiset ovat eläneet arkea, jossa epävarmuus tulevasta, pommi-iskut ja rakettituli ovat olleet jokapäiväistä todellisuutta jo 1 030 päivää. Se on myös aika, joka haastaa koko läntisen maailman eikä vain meitä ja Eurooppaa.

Se, mitä me olemme jo tehneet ja tulemme vielä tekemään Ukrainan hyväksi, on mietittävä entistä syvemmin. Tässä vaiheessa kysymys on koko läntisen demokratian ja arvomaailman säilyttämisestä eikä vain Ukrainan puolustamisesta. Paine kasvaa Ukrainan rintamalla entisestään ulkopuolisten toimittajien, kuten Iranin ja Pohjois-Korean, vahvistaessa Venäjän varustuskapasiteettia asetoimituksilla. Samalla Venäjä pyrkii murentamaan ukrainalaisten taistelutahtoa jatkamalla siviilikohteisiin kohdistettuja iskuja, jotka rikkovat kansainvälistä oikeutta.

Euroopan ja koko läntisen maailman vastuu on yhä välttämätön Ukrainan tukemisessa. Se, että Venäjä jatkaa edelleen raakalaismaista hyökkäyssotaansa, on muistutus siitä. Meidän on jatkettava laajamittaista humanitaarisen tuen tarjoamista siviilien auttamiseksi, ja samalla meidän on varmistettava, ettei Ukrainan puolustuskyky kaadu resurssien puutteeseen. Euroopan on osoitettava, että olemme valmiita kantamaan oman vastuamme. Tällä hetkellä Ukrainan keskeisin tukija on Yhdysvallat. Seuraukset eivät tule rajoittumaan vain Ukrainaan, jos Venäjä voittaa sodan. Se olisi viesti koko maailman autoritäärisille voimille, että oman tahtonsa voi saada läpi rikkomalla valtioiden suvereniteettia ja kansainvälistä oikeutta. Emme voi sallia tällaista iskua koko läntisen maailman arvopohjalle.

Tuhat ja 30 päivää sotaa on 1 030 päivää liikaa. Se, miten lujasti ukrainalaiset ovat maansa itsenäisyyttä ja omaa vapauttansa puolustaneet, on osoitus siitä. Ukraina taistelee koko demokraattisen maailman puolesta eikä vain itsensä. Meidän on seisottava heidän rinnallaan niin pitkään kuin on tarpeen. Slava Ukraini!

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.48 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Vielä tästä Nato-asian kuulumisesta eduskunnan tai ministeriöiden työlistalle sen verran, että kun olen saanut pitkään istua puolustusvaliokunnassa ja nähdä myös ajan vuodesta 11 tänne Nato-jäsenyytemme toteutumiseen vuoteen 23 ja sen jälkeen, niin haluan muistuttaa vain siitä tärkeydestä, että ei synny myöskään minkäänlaista lautaskiistaa näistä Nato-asioista jälkikäteen. Sen takia — vaikka moniin uskonasioihin itsekkin uskon, mutta aina haluan jonkunlaisen faktan sille uskomukselle saada tai uskolle vähän vahvemman pohjan — ainakin sellaisen kehitysjatituksen voisin valtioneuvostolle antaa, että voisi tehdä vaikka selvityksen siitä, miten Nato-asioden prosessit tällä hetkellä toimivat, vaikkei sitä julkaistaisikaan julkisesti, mutta vaikkapa eduskunnalle siitä voitaisiin pieni selvitys, informaatio, tehdä — ihan myös sen takia, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka, johon Nato-yhteistyö ja Nato-jäsenyytemme ja ulko- ja turvallisuuspolitiikka, puolustuspolitiikka mukaan luettuna, liitetään, on meille hyvin keskeinen, hyvin tärkeä ja viimesijainen politiikan muoto. Siinä mennään täältä eduskunnasta valtioneuvoston kautta aina tasavallan presidentin ulko- ja turvallisuuspoliittiseen ministerivaliokuntaan asti. Tässä kokonaisuudessa on monta

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

liikkuvaa osaa, joidenka osalta mielestäni voisi olla hyvä tehdä pieni selvitys siitä, ovatko prosessit ja vastuut kunnossa. Tällä keinoin ehkä välttäisimme myös välillä julkisuudessa ehkä vähän hymynkareita lisääviä valokuvia, joissa ministerit pohtivat kynät kädessä, kumpi tämän asiakirjan tällä kertaa allekirjoittaa.

Mutta haluan lopuksi sanoa omasta puolestani — ja uskon, että sanon kyllä hyvin meidän sosiaalidemokraattien yhteisenkin ajattelun puolesta — että on hienoa nähdä eduskunnassa näistä ulko- ja turvallisuuspolitiikan asioista keskusteltaessa näin laajaa yksimielisyyttä ja kiihkottomuutta, kun asioista keskustelemme. Voimme yksityiskohdista olla pienesti eri mieltä tai hieman kannustaa toinen toisiamme parempaan suoritukseen, mutta näistä isoista, perustavanlaatuisista asioista meillä on toistemme tuki ja koko Suomen kansan vahva tuki, ja sille pohjalle on aina hyvä rakentaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.51 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Luulen, että tämä vaalikausi näyttää aika paljon suuntaa, koska nyt ollaan tässä käytännön työssä niin pitkällä ja etenemässä, kuinka Nato-asiat meillä näkyvät. Tuo edustaja Karin esitys selvityksestä on hyvinkin kannatettava. Vähintään pitäisi tehdä sellainen listaus, mitkä ovat ne kysymykset, mitä käsitellään: Mitkä ovat Naton operatiivisia kysymyksiä? Kuinka ne täällä valiokuntakäsittelyssä meillä menevät? Uskon, että opimme aika paljon nyt tässä tulevina kuukausina ja vuosina tästä kysymyksestä. Tämä on noussut esiin, ja hyvä, että me keskustelemme kiihkottomasti tästä kysymyksestä.

Mitä tulee sitten tähän pois oppimiseen — sitäkin sanaa taisi edustaja Kari käyttää hyvin — tähän koskee meillä myös ihan omaa kansallista puolustustamme. Meidän olemme hyvin vahvan kansallisen puolustuksen maa: yleinen asevelvollisuus, vahva reservi. Siinäkin meillä on hieman pois oppimista, että kun olemme osa Natoa, meidän puolustussuunnitelmamme kytketään osaksi Naton puolustussuunnittelua. Silloin meidän pitää miettiä myös tätä kysymystä uudella tavalla. Nato ei ole jatkossa vain päälle liimattu asia tai lisä, vaan olemme osa Naton kokonaispuolustussuunnittelua. Tämä on iso kysymys, joka meidän pitää myöskin huomioida jatkossa. Se on tietenkin puolustushallinnon ja puolustusvoimien tekemää suunnittelua. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Hyvä huomio!]

Erittäin hyvä, että tätä keskustelua käydään. Sitä meidän pitää jatkaa, ja toivottavasti ministeri Tavio vie myös sinne valtioneuvostoon terveiset tästä keskustelusta, niin että myös siellä tätä käytäisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.52 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Arvoisa puhemies! Kiitos vielä keskustelusta minunkin puolestani. Tässä muutama keskeinen kysymys, mikä vielä tuli ilmi.

Ensinnäkin EU:n ja Latinalaisen Amerikan kanssa, Mercosur-maiden kanssa, nyt etenevä vapaakauppasopimus suuressa kuvassa hyödyttää valtavasti nimenomaan Suomen keskeisiä vientisektoreita. Olemme todella tyytyväisiä. Tässä vaikeassa kauppapolitiittisessa tilanteessa ja tässä geopolitiikan ajassa tarvitaan nimenomaan lisää näitä kumppanuuksia, ei millään tavalla vähemmän kumppanuuksia.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Kuitenkin edustaja Kalmari ansioituneesti otti esiin, että tämä edellyttää myös nimenomaan oman maatalouden kilpailukyvyistä huolehtimista. Se on tässä tietysti hyvä pitää mielessä.

Yksi huomio, mitä myös EU:n suuntaan sinänsä on syytä viestittää, on juuri se, että EU-sääntelyssä tulee huomioda myös vaikutukset vientiteollisuuteen. Suomella on tietysti toivomus tasavertaisesta pelikentästä eri maiden ja mantereidenkin välillä. Tätä me edistämme juuri sääntöpohjaista järjestelmää suosimalla ja WTO:n sääntöjä eteenpäin viemällä.

Edustaja Kaleva kysyi edustusverkoston kehittamisestä, ja sitä tuleekin voida tarkastella tietysti varsinkin pitkällä aikavälillä nimenomaan strategiseen tilanteeseen perustuen. Omalla sektorillani siinä on keskeistä juuri se, että kattava edustus säilyisi tärkeillä vientimarkkinoilla.

Edustaja Seppänen tekikin puheenvuorossaan sitä sivuavan huomion ansiokkaasti indopasifisen alueen näkymistä. Se on mielestäni suomalaisyrityksille erittäin, erittäin lupaava kauppa-alue. Olen tehnyt nyt kaksi Team Finland -vienninedistämismatkaa Kaakkois-Aasiaan tämän vuoden aikana, ja siellä se on yksi näistä hyvistä markkinointialueista, joissa on kasvua, ja meidän kannattaa olla siellä näkyvillä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

10.4. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme pääluokkaan 32.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 17 asti. — Keskustelu. Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.00 **Aki Lindén sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtajana esittelen tämän pääluokan 32. Aloitan ihan tarkoituksellisesti ehkä hieman epätavanomaisesti. Siteeraan viime vuosisadan erästä merkittävintä liikkeenjohdon ajattelijaa Peter F. Druckeria. Sitaatti alkaa: ”Koska kaiken liiketoiminnan tarkoitus on luoda asiakas, on liikeyrityksellä kaksi ja vain kaksi perustehtävää: innovointi ja markkinointi. Ne tuottavat tuloksia, kaikki muu on kuluja.” No, tämä on toki melkoinen yksinkertaistus mutta oivaltava, niin kuin Druckerin ajatukset muutoinkin. Tavara tai palvelu tyydyttää tarpeen, joko vanhan tai uuden, ja vain innovointi synnyttää ratkaisun. No, sekään ei riitä, niin kuin tuossa todettiin — tarvitaan myös sitten sen innovoinnin markkinointia. Ei Suomikaan nouse pelkällä halvalla sähköllä eikä halvalla työvoimalla, vaan me tarvitsemme innovointia ja tuottavuutta.

Sitten siirryn tähän perinteisempään tyyliin käydä tätä pääluokkaa läpi. Tämä pääluokka 32, eli TEMin hallinnonala, on hyvin mielenkiintoinen. Kokonaisuushan on 3,7 miljardia euroa. Viisi vuotta sitten se oli 2,8 miljardia ja viime vuonna 4,2 miljardia, eli siinä on vähennystä. Vähennys johtuu pääasiassa melko voimakkaista hallinnollisista muutoksista tällä toimialalla. Mutta kaiken kaikkiaan tämän pääluokan sisällä on lyhyenäkin aikana

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

hyvin suuria vaihteluja. Esimerkiksi täydentävä talousarvio toi satojen miljoonien muutoksia alkuperäiseen talousarvioon. Tärkein niistä varmasti oli 400 miljoonan euron valtuuden lisääminen, ja sen kohdan haluan siteerata aivan tarkkasanaisesti: ”400 miljoonaa aloitusvaltuutta lisää teollisuustuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastointineutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen liittyvien investointien tukemiseen.” Siinä oli vähähiilistäminen, ilmastoneutraali energiatehokkuus — asioita, joista usein olen tässä salissa kuullut aika kiistanalaistakin keskustelua. Kaiken kaikkiaanhan tämä TEMin hallintoala on monialainen konserni. Siellä on seitsemän tärkeää keskusvirastoa, jotka ovat, niin kuin valtionhallinnon muutkin elimet, voimakkaan tuottavuuspaineen alaisena. Jossain määrin varmasti näkyy — vaikka on jo 16 vuotta siitä, kun kaksi ministeriötä, kauppa- ja teollisuusministeriö ja työvoimaministeriö, yhdistyivät — tiettyä sellaista, että se on kuitenkin kahden ministerin johtama kokonaisuus. Sitten siellä on vielä itse asiassa hyvin tärkeällä sijalla sisäministeriön alaan kuuluvia kotoutusmäärärahoja.

Suurimmat määrärahat ovat tki-määräraha 538 miljoonaa euroa, energiatuki 444 miljoonaa euroa, sähköistämistuki 150 miljoonaa euroa, uusiutuvan energian tuotantotuki 234 miljoonaa euroa, EU-rahoitusvarat 619 miljoonaa euroa, pääomasijoitus Tesi Oy:lle 100 miljoonaa euroa, valtion korvaus kotoutumisen edistämisestä 382 miljoonaa euroa sekä VTT:lle tulevat kaksi eri avustusta yhteensä 172 miljoonaa euroa.

Uskon, että tässä käytävässä keskustelussa korostuu varmasti tämän hetken työllisyystilanne — tuoreimmat luvut 284 000 työnhakijaa, tarjolla 24 000 työpaikkaa — mutta itse otin tässä nyt esille kuitenkin tämän elinkeinopolitiikan ja innovaatioasian ihan tuossa aloituksessa.

Me tässä mietinnössä aika monessa kohdassa esitämme kriittisiä havaintoja siitä, miten tätä innovaatiota, innovointia Suomessa, pitäisi edistää. Kuuntelimme paljon yrityksiä, paljon asiantuntijoita — en ota montaakaan sitaattia, ehkä en ajanpuutteen vuoksi yhtäkään sitaattia — mutta useassa kohdassa me totesimme, että on loistavaa, että me saamme lisää rahoitusta tki-toimintaan, mutta se pitää käyttää vaikuttavasti. Tämä meidän innovointijärjestelmämme on sekava. Tämä ei ole tehokas. Tämä ei välttämättä löydä niitä pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joista voisi tulla suuryrityksiä. Tässä esimerkiksi Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirto ulkoministeriön alaisuuteen saattaa aiheuttaa kitkaa, joka on huolestuttavaa. Tässä on monta sellaista asiaa, että, hyvät kollegat, meidän täytyy yhdessä saada nyt enemmän irti tästä lisäystä innovaatorahoituksesta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.06 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän eduskunnan valiokuntia ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostoa vuoden 25 talousarvion laadukkaasta käsittelystä.

Pitkittynyt matalasuhdanne rasittaa julkista taloutta jo toista vuotta peräkkäin. Sen lisäksi Venäjän hyökkäyssodan sekä muiden geopolitiittisten jännitteiden aiheuttamat hinta- ja kustannuspainevaikutukset näkyvät julkisessa taloudessa ja työllisyydessä. Näistä alakuloisista näkymistä arvioidaan kuitenkin toivuttavan tulevana vuonna. Kasvu-prosentista on erilaisia arvioita, mutta kuitenkin prosentin ja kahden väliin toivottavasti ainakin päästään. Kotitalouksien kulutuksen odotetaan lisääntyvän, kun inflaatio on laajalaisesti hidastunut, korot laskeneet ja tulot kasvavat kohtuullisesti. Investoinnit

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

lisääntyvät, kun rakentaminen toipuu. Energiasiirtymään liittyviä hankkeita on meneillään ja käynnistymässä runsaasti.

Kaikki tässä salissa varmaan jakavat valtiovarainvaliokunnan huolen pitkittyneestä heikosta suhdannetilanteesta ja talouskasvun viivästyemisestä. Yleiseen talouskehitykseen liittyy edelleen paljon riskejä, EU:n suurimpien maiden Saksan ja Ranskan lisäksi Euroopan ja koko maailman talouden kehittyminen mukaan lukien mahdolliset tullit sekä globaali turvallisuustilanne Lähi-idän räjähdysherkkää tilannetta unohtamatta. Myös kuluttajien ostokäyttäytymistä on vaikea ennustaa, vaikka ostovoima kasvaakin. On hienoa, että epävarmuuden keskellä valiokunta pitää hallituksen kasvutoimia ja julkisen talouden tasapainottamista aiempaakin tärkeämpinä. Tulo- ja menorakenteen kriittinen tarkastelu on välttämätöntä, jotta voidaan vastata muun muassa väestön ikääntymisen tuomiin menopaineisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja runsaat 3,7 miljardia euroa, mikä on noin 536 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Vähennys johtuu pitkälti työvoimapalvelujen tuottamiseen kohdentuvien määrärahojen siirtymisestä tulevan vuoden alusta valtiovarainministeriön pääluokkaan kuntien valtionosuusmomentille peruspalvelujen järjestämiseen, kun julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyy vuodenvaihteessa kunnille. Kokonaisuudessaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen siirretään 87 miljoonaa euroa työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnaloilta. Luku sisältää työvoimapalvelu- ja kotouttamisuudistuksen sekä niihin liittyvät työttömyysetuuksien rahoitusvastuun muutokset. Yhdyn täysin valiokunnan painotukseen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tavoin työvoimapalvelun järjestämisvastuun siirtymävaiheen toteuttamisesta siten, että se vaikuttaa mahdollisimman vähän työvoimapalveluiden asiakkaiden saamaan palveluun.

Hallitus on tuonut eduskunnalle useita reformeja, joilla työmarkkinarakenteita uudistetaan historiallisella tavalla. Työrauhalainsäädäntö astui voimaan jo keväällä. Työttömyysturvauudistus tuli voimaan kaiken kaikkiaan syyskuussa. Viime viikolla eduskunta hyväksyi paikallisen sopimisen lainsäädännön, joka tuo sopimisen yhdenvertaisesti kaikkien työpaikkojen hyödynnettäväksi. Suomen kilpailukyky vahvistetaan myös vientivetoisella palkkamallilla, joka tänään tässä salissa hyväksyttiin. Lisäksi työllistämisen esteitä puretaan muun muassa yhteistoimintalain uudistuksella, joka on myös jo eduskuntaan lähetetty.

Maa- ja metsätalouden tilaan vaikutusmahdollisuutemme ovat pienet. Siksi hallituksen kannattaa vaikuttaa siihen, mihin se voi, eli yrittämisen ja työllistämisen edistämiseen kotimaassa. Tärkeintä on laittaa oma pesä kuntoon.

Vuoden 2025 talousarviota käsiteltäessä työllisyystilanne on haastava. Taantuma on vähentänyt työllisten määrää, ja työttömien määrä on kasvanut. Samaan aikaan työvoimahallinnolle ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä on laskenut. Työehtosopimusneuvottelut ovat käynnissä työmarkkinaosapuolten välillä. Isänmaan kannalta olisi toivottavaa, että osapuolet löytävät ratkaisun joutuisasti eikä työtaisteluita tarvitsisi nähdä enää lisää. Työllisyysasteen trendiluku oli lokakuussa 76,3 prosenttia, työttömyysaste 8,7 prosenttia. Valiokunnan mietinnössä viitataan valtiovarainministeriön ja valtiontalouden tarkastusviraston arvioihin, joiden mukaan kuluvan vuoden aikana voimaan tulevat toimet vahvistavat keskipitkällä aikavälillä rakenteellista työllisyyttä noin 73 000—74 000 työllisellä. Tämä on kasvun kannalta merkittävä kokonaisuus, vaikka

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

lähinnä työn tarjontaa lisäävien toimien vaikutukset työllisyyteen nähdään täysimääräisesti vasta myöhemmin, kun suhdannetilanne paranee, eli vaalikauden lopulla.

Esittelen tässä lyhyesti samalla myös vastuullani olevan sosiaali- ja terveysministeriön osuuden. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan esitetään työttömyysturvaan 1,88 miljardia euroa, mikä on 340 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu jo aiemmin mainitsemieni hallitusohjelman mukaisten uudistusten vaikutuksista sekä tähän budjettiin sisältyvistä uudistuksista koskien aktiiviajan korotusosia ja työmarkkinatuen tarveharkintaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.11 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa herra puhemies! Kiitän myös omalta osaltani eduskunnan valiokuntia ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostoa vuoden 2025 talousarvion laadukkaasta valmistelusta ja käsittelystä kuluneen syksyn aikana.

Valtiovarainvaliokunta on talousarviomietinnössään lisännyt kestäväää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille valtionavustuksina kohdennettavaksi 230 000 euroa. Kiitän näistä lisäyksistä oman vastuualueeni osalta.

Tulevan vuoden talousarvio on laadittu geopolitiittisesti epävarmoissa olosuhteissa, joilla on vaikutuksensa myös Suomen talouteen. Tilannetta ei myöskään helpota EU:n isoimpien maiden, Saksan ja Ranskan, vaikea sisäpoliittinen tilanne.

Joitakin myönteisiä merkkejä kotimaisen teollisuuden vientimahdollisuuksista on kuitenkin myös ilmennyt. Suomalaiset yritykset ovat kääntyneet muun muassa Pohjois-Amerikan ja Kauko-Aasian markkinoille kasvua vauhdittaakseen. Erityisesti Yhdysvaltain asema avainkumppanina esimerkiksi meriteollisuuden, kriittisten teknologioiden ja puolustusteollisuuden osalta tarjoaa suomalaisille yrityksille useita liiketoimintamahdollisuuksia. Läheisiin kumppanuusmaihiin lukeutuvat myös Kanada, Australia, Etelä-Korea ja Japani, mikä avaa suomalaisille yrityksille mahdollisuuksia myös näille markkinoille.

Edullinen ja vakaa päästötön sähköntuotanto ja viileä ilmasto houkuttavat Suomeen investointeja. Viime aikoina on uutisoitu Googlen datakeskussuunnitelmista Kajaanin ja Muhoksen alueelle sekä laajennusinvestoinnista Haminaan. Toinen rohkaiseva esimerkki on Kokkolaan suunnitteilla oleva vähähiilisen alumiinin tehdasinvestointi.

Myönteistä on myös Tilastokeskuksen tuore tieto, jonka mukaan teollisuuden uusien tilausten arvo oli lokakuussa 13 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin samaan aikaan. Uusien tilausten arvo kasvoi kaikilla tarkastelluilla teollisuuden päätoimialoilla. Erityisesti kasvua oli meriteollisuudessa ja kemianteollisuudessa.

Kotimaan taloudessa julkisen talouden alijäämä sekä rakenteellinen kestävyysvaje tosin vaikuttavat vielä pitkälle tulevaisuuteen. Näihin haasteisiin vastataan tulevan vuoden talousarviossa panostamalla infrahankkeisiin usean miljardin edestä sekä investoimalla tki-toimintaan. Investointeja suunnataan myös kasvun aikaansaamiseen pidemmällä aikavälillä muun muassa osaamiseen, kehittämiseen ja puhtaan energian siirtymän edistämiseen.

Suomen talouden arvioidaan useiden ennusteiden mukaan kääntyvän loivaan kasvuun vuonna 2025. Ennustetahosta riippuen vaihteluväli on 1—2 prosentin luokkaa bruttokansantuotteesta. Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn totesi talousvaliokunnan

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

julkisessa kuulemisessa marraskuun lopulla inflaation hidastuneen nopeasti lähelle tavoitettamme. Silti meillä ei ole syytä, aihetta isompaan tyytyväisyyteen, sillä talouskasvu on vaikeaa Euroopassa ja Suomen talous on ollut taantumassa.

Juuri valmistuneella teollisuuspoliittisella strategialla pyrimme osaltamme antamaan vastauksia niihin kilpailuhaasteisiin, joita Suomi nyt kohtaa. Suomen investointiympäristön kilpailukykyä on vahvistettava ennakoitavalla sääntelyllä ja riittävillä kannustimilla.

Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja runsaat 3,6 miljardia euroa. Tulevalle talousarviovuodelle esitetään tutkimus- ja kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen yhteensä noin 520 miljoonaa euroa. Teknologian kehittämiskeskus VTT Oy:n yleis- ja erityisavustuksen määrärahoja korotetaan runsaat 38 miljoonaa euroa, kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna yhteensä noin 170 miljoonaan euroon. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lainoihin esitetään noin 146 miljoonaa euroa. Laivanrakennuksen innovaatiotukeen esitetään 15 miljoonaa euroa, mikä on runsaat 10 miljoonaa euroa vähemmän kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna. Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomasijoitukseen kohdennetaan 100 miljoonaa euroa, ja näillä hallituksen toimenpiteillä luodaan pohjaa sille, että Suomi on houkutteleva investointiympäristö sekä suomalaisille että ulkomaisille yrityksille.

Talousarvion täydentävässä esityksessä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisen valtuutta ehdotettiin lisättäväksi 400 miljoonaa euroa talousarvioesitykseen noin 540 miljoonaan euroon nähden. Lisäyksellä halutaan vauhdittaa teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämistä sekä ilmasto-neutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen liittyviä investointeja.

Täydentävässä talousarvioehdotuksessa ehdotettiin pääluokkaan uusi määräraha-momentti, Suomen elpymis- ja palautumisvälineen mukainen investointituki vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen edistämiseen. Momentille ehdotetaan 52 miljoonaa euroa määrärahaa, jolla rahoitettavat hankkeet ovat EU:n elpymisvälineen kautta rahoitettavia investointeja.

Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenoihin ehdotetaan runsaan 21 miljoonan euron vähennystä aiheutuen ulkomaantoimintojen budjettirahoituksen siirrosta ulkoministeriön pääluokkaan.

Arvoisa puhemies! Tässä oman vastualueeni keskeisimmät huomiot viiteen minuuttiin tiivistettynä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

15.17 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Kiitän ministereitä ja erityisesti ministeri Satosta väsymättömästä työstä työmarkkinoiden historiallisessa uudistamisessa. Tämä on ollut Suomen etu. Terveen kilpailun edistäminen on sellainen politiikan sektori, joka näkyy valitettavan vähän suomalaisessa julkisessa keskustelussa. Markkinatalouteenhan elimellisesti kuuluu toimiva kilpailu, ja se tuo merkittäviä hyötyjä talouteen, tehokkuutta ja laatua, ja jos kilpailu toimii oikein, niin ne hyödyt valuvat myös aina kuluttajille.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Suomessa — pieni talous — erityinen haaste on markkinoiden keskittyminen. Keskittymistä on tapahtunut viime vuosina erityisesti terveyspalveluissa. KKV on todennut tämän nostaneen hintoja. Yhdeksi lääkkeeksi on esitetty niin sanottua otto-oikeutta KKV:lle. En kannata tätä lakialoitetta, koska yrityskaupoista on myös merkittäviä hyötyjä toiminnan tehokkuuteen. Mitä muita vaihtoehtoja, ministeri Satonen, näette, joilla voitaisiin puuttua tähän markkinoiden keskittymiseen, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi määräävän markkina-aseman tehokkaampi valvonta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.18 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on todellakin nytten ottanut muutoksen siitä politiikasta, mitä on niin työllisyyspolitiikassa kuin teollisuuspolitiikassakin harjoitettu keskustan valtakaudella tässä maassa. Esimerkiksi teollisuuspolitiikan osalta tämmöiset kepun ideologiset ilmastorahastohankkeet on nyt kuopattu. Rahasto on alasajettu, ja tilalle on tullut teollisuussijoitusta, jolla vahvistetaan sinivalkoista sijoittamista ja suomalaista teollisuutta. Se on hyvä asia.

Toisaalta myöskin työperäisen maahanmuuton puolella — sen sijaan, että me otettaisiin maahan ihmisiä, jotka päivästä yksi alkaen työperäisinä maahanmuuttajina joutuvat nojautumaan sosiaaliturvaan — on lähdetty liikkeelle siitä, että kun maahan tullaan, niin tullaan sellaisella palkalla, millä tulee toimeen tässä maassa, ja toisaalta jos työt loppuvat, niin sen jälkeen sitten on aikaa etsiä kolme kuukautta, ja jos ei löydy, niin sitten lähdetään pois maasta.

Tämmöisiä järkeviä uudistuksia on tehty, ja siitä haluan nöyrästi kiittää molempia ministereitä työ- ja elinkeinoministeriön puolella. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

15.19 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä maalattiin kuvaa siitä, että pikkuhiljaa tässä elpymään päin ollaan menossa, mutta tänään ovat myös tulleet Suomen Pankin ennustukset tulevasta, ja työllisyysasteen oletetaan jäävän jopa vuonna 2027 alemmalle tasolle kuin nyt. Eikö hallituksen täytyisi tästä jo ruveta tekemään päätöksiä ja päätelmiä siitä, että ehkä tämä teidän valitsemanne linja ei nyt ole oikea? Jos yksi prosentti työllisyyden hoidossa on yksi miljardia euroa, niin tällä hetkellä tämä teidän aukkonne vain kasvaa niin budjetissa kuin myös tietenkin ihmisten työhön pääsemisessä. Ohjelmalta on siis pudonnut pohja, ja uskottavuuskin näyttää katoavan. Suomi on tällä hetkellä vapaassa pudotuksessa, ja te yritätte kompensoida sen työttömien pienipalkkaisten palkoista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.20 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä edellä kuultiin, Suomen Pankki on julkaissut uudet talousennusteet, ja ne näyttävät olevan valitettavasti vaatimattomampia lukuja kuin mitä aikaisemmin syksyllä kuultiin. Saamme tämän viikon loppupuolella myös valtiovarainministeriön kansantalousosaston uudet ennusteet, ja toivotaan tietenkin, että ennusteet ovat hyviä, mutta toivotaan ennen kaikkea sitä, että meidän talouskehitys olisi hyvä, että saataisiin tähän maahan kasvua aikaiseksi.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Nostan tässä yhden kasvun, voi sanoa, moottorin, joka voisi olla vielä voimakkaampi, jos haluttaisiin. Se on matkailu. Meidän matkailutase on 1,6 miljardia euroa miinuksella, eli suomalaiset vievät tämän verran enemmän rahaa ulkomaille kuin mitä ulkomaalaiset turistit tuovat Suomeen. Tässä keskusta on esittänyt, että laatisimme kokonaisvaltaisen matkailun kasvuohjelman, jossa lähtisimme kiihdyttämään Suomeen kasvua ja miettisimme, mitä kaikkia toimenpiteitä me voisimme yhdessä tehdä. Ne eivät muuten aina maksakaan mitään, ettei välttämättä ole kysymys siitä, että pitäisi rahaa panna paljon, mutta meidän pitäisi muuttaa asenne sellaiseksi, että Suomesta rakennettaisiin matkailun menestysmaa. Mitä mieltä te olette, ministeri Rydman, tästä? [Puhemies koputtaa] Eikö tämä ehdotus ole kannatettava?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.22 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos puhemies! Meillä on aina välillä ollut tapana sanoa, että Euroopan unionin pitäisi olla iso isoissa ja pieni pienissä asioissa. Olen nyt miettinyt, että sama neuvo voisi kyllä päteä myös valtion talouspolitiikkaan. Tässä on hallitus hakenut säästöjä sieltä ja täältä, yksittäisiltä järjestöiltä 100 000 euroa jostain ja toisesta toiset 100 000 euroa, mutta talouden kannalta ne ratkaisevat kysymykset ovat aika toisaalla.

Lueskelin Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen, Etlan, muistiota, jossa oli tarkasteltu sitä, mikä on nettomaahanmuuton merkitys meidän kansantalouden tulevaisuuden kannalta. Siinä se perusviesti oli se, että jos päästään tasoon 44 000 henkilöä vuodessa, niin se voi leikata kestävyysvajetta kaksi prosenttiyksikköä, ja pitkällä aikavälillä myös velkasuhde näyttää aivan toisenlaiselta, jos tässä onnistutaan.

Ministeri Satonen, me eilen jo aloitimme tätä keskustelua, ja te sanoitte, että tänne on kyllä tulijoita, ongelma ei ole siinä, vaan tarvitaan avoimia työpaikkoja. Mutta eikö kuitenkin ole niin, että meillä monella alalla edelleen kärsitään osaajapulasta? Eikö kuitenkin ole niin, että tänne muuttavat ihmiset myös luovat niitä työpaikkoja esimerkiksi perustamalla yrityksiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

15.23 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina kun tässä salissa käydään keskusteluja vientivetoisesta palkkamallista, niin ministerit ja hallituksen edustajat hanakasti käyttävät tällaisia puolustuspuheenvuoroja oppositiolle ja huolestuneille kansalaisille, että ei tästä tarvitse olla huolissaan, että eihän tämän myötä mikään muutu, että kyllä jatkossakin pystyy alakohtaisesti palkankorotuksesta sopimaan, että mitään palkkakuoppia ei sitten ole olemassakaan. Haluaisin kysyä vielä ministeri Satoselta, jos pystyisitte oikein sillä lailla rautalangasta väentämään, että kaikki äänestäjät ja kansalaiset ja naisvaltaisten alojen duunaritkin sen ymmärtäisivät: miksi tällainen vientimalli sitten halutaan sorvata, jos mikään sen myötä ei kerran muutu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.24 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, herr talman! Jag vill börja med att tacka både minister Satonen och minister Rydman. Det vilar ett tungt ansvar på era

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

axlar. Trots alla inbesparingar är det via tillväxt Finland ska fås på fötter. Arbetslivsreformerna som vi har gjort har varit nödvändiga, viktiga, och de för oss i rätt riktning, men det krävs ytterligare tillväxt för vi ska få allt att fungera och få våra finanser i balans.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee jatkuvasti kehittyvät työmarkkinat pysyäkseen mukana globaalissa kilpailussa ja vastatakseen väestön ikääntymisestä johtuviin haasteisiin. Kysynkin ministeri Satoselta: Vaikka olemme saavuttaneet paljon, työmarkkinoiden uudistaminen on jatkuva prosessi, jossa jokainen askel vie meitä kohti vahvempaa ja kestävämpää taloutta. Mikä voisi olla seuraava tärkeä asia tämän tavoitteen saavuttamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.25 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jaostossa kun käsitteimme tätä työvoimapalvelujen jo aiemmin päätettyä siirtoa, kuulimme monien kuntien edustajia ja myös Kuntaliittoa ja tietysti ministeriötä. Halusimme löytää totuuden siitä sadasta miljoonasta eurosta, koska Kuntaliitto totesi, että kunnille siirtyy sata miljoonaa liian vähän rahoitusta, ja se oli yhtäpitävä kuntien omien arvioiden kanssa. Esimerkiksi Lappeenranta totesi, että heidän vajauksensa on kolme miljoonaa, ja Turku totesi, että kymmenen miljoonaa, ja nämä suhtautuvat siihen sadan miljoonan kokonaisuuteen samalla tavalla. Siksi kiinnitimme erityistä huomiota nyt tuossa mietinnössä, että kirjoitimme tämän asian ulos niin tarkasti kuin suinkin eri lähteistä pystyimme. Siinä on tietysti monia eri tulkintoja ja siinä muuttuu tiettyjä muitakin asioita kuin vain puhdas siirto, mutta kyllä ainakin nyt 35 miljoonaa euroa näyttäisi olevan sellainen rahoitus, joka ei siirry ja joka kuitenkin olisi perusteltua, että siellä kunnissa tarvittaisiin. Mitä mieltä tästä esimerkiksi te, ministeri Satonen, olette?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

15.26 **Noora Fagerström kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministereille! Täällä salissa on tänä syksynä ja loppuvuoden aikana kuultu aika paljonkin kritiikkiä siitä, että hallitus ei tekisi riittävästi toimia talouskasvun edistämiseksi tai yrittämisen edistämiseksi, [Miapetra Kumpula-Natri: Oikein!] mutta täytyy sanoa, että kun katsoo hallitusohjelmaa, niin se on kyllä erittäin yrittäjämyönteinen ja erittäin kasvuhaluinen. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Me ollaan tehty paljon toimia, muun muassa työmarkkinauudistuksia, meillä on norminpurku käynnissä, tehdään valtavasti tki-panostuksia, ja sen lisäksi Orpon aloitteesta on perustettu Kasvuriihi-hanke, joka etsii keinoja talouskasvun aikaansaamiseksi vielä enemmän.

Haluaisin kysyä, ministeri Rydman, teiltä: kuinka tämä kasvuyrittäjyyden ohjelma etenee tällä hetkellä? Lausuntokierros on juuri päättynyt, ja siellä tavoitteena on tuplata kasvuhaluisten yritysten määrä. Jos tästä voisitte kertoa lisää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

15.27 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos johonkin voi luottaa, niin siihen, että hallitus alittaa odotukset ja ennusteet kerta toisensa jälkeen, varsinkin, mitä tulee kasvuun ja työllisyyteen. Suomen Pankki tosiaan tänään korjasi kasvuennustettaan alaspäin, ja todennäköisesti VM tekee torstaina saman. Valtion alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen siis vain kasvaa. Viennin näkymät ovat heikot erityisesti kolmesta syystä: Saksa-ongelmat ovat rakenteellisia, Trumpin kauppapolitiikka lisää riskejä, ja Kiina ja muu geopolitiikka lisäävät edelleen epävarmuutta koko Euroopassa ja myöskin Suomelle.

Suomen nimellinen hintakilpailukyky on tällä hetkellä eurojäsenyyden parhaimmalla tasolla. Ennusteissa kasvu nojaa todella vahvasti yksityisen kulutuksen ja kotimaisen ostovoiman varaan. Tämä on osittain ristiriidassa kuluttajien heikon luottamuksen ja kasvavan työttömyyden kanssa. Arvoisat ministerit, eikö nyt olisi oikea aika tukea palkansaajien ostovoimaa, yksityistä kulutusta, kasvua ja myöskin julkista taloutta kunnan palkankorotuksilla? Kun olette tällä kaudella tehneet itsestänne työmarkkinaosapuolen, niin haluaisin tietää, tuetteko järjestöjen tavoitetta kymmenen prosentin palkankorotuksesta seuraavan kahden vuoden aikana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.28 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ihan ensimmäiseksi jaoston puheenjohtajalle kiitokset asian esittelystä ja ministereille hyvistä puheenvuoroista.

Ja nyt, herrat ministerit siellä, teidän ministeriössä, elinkeinoministeriössä, on asetettu työryhmä harmaan talouden torjuntaohjelman päivittämiseksi. Tämähän lähti tämän vuoden keväällä liikenteeseen, kun keskusta esitti omassa vaihtoehdossaan harmaan talouden torjuntaan lisää euroja. Tämä harmaan talouden torjunta ei teidän hallitusohjelmassanne ole, mutta hyvä, että se työryhmä on perustettu. Kysyisin nyt ministereiltä: milläs mallilla se ohjelma tällä hetkellä on, kun me olemme nyt odottaneet sitä ohjelmapaperia? Siinä on ihan konkreettinen kysymys.

Sitten vielä näistä kasvutoimenpiteistä nostaisin esille yhden asian tämän matkailun lisäksi, mitä edustaja Lohi toi esille, puurakentamisen ja erityisesti hirsirakentamisen. Mitä olette ajatelleet tehdä puurakentamisen edistämiseksi tähän yhteiskuntaan? Nimittäin meillä on täällä keskustan vaihtoehto-ohjelmassa teille ihan kasvutoimenpiteenä kasvuohjelma puurakentamiseen. Mielelläni kuulisin, millä mallilla puurakentaminen tässä maassa tällä hetkellä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

15.29 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niistä tuloksista, kun kunnat ja maakuntaliitto ja Suomen hallitus tekevät yhteistyötä ja kansainvälinen edunajaminen ministeriemme johdolla on toimivaa, me saamme kuulla tällaisia uutisia, Helsingin Sanomat 15. päivä joulukuuta: ”Taloutensa kääntänyt Kainuu sai taas hyviä uutisia uudesta supertietokoneesta.” Ja Yle mainitsee 29. päivä marraskuuta, että Google rakentaa datakeskuksen Kajaaniin ja Muhokselle ja brittiläinen XTX Markets rakentaa noin kahden jalkapallokentän kokoisen datakeskuksen Kajaaniin, työt ovat parhaillaan käynnissä. Ja sen lisäksi Suomi on ollut mukana hankkimassa Kajaaniin uutta

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

yhteiseurooppalaista supertietokonetta. Ja tämän kaiken lisäksi vielä matkailu Kainuussa on mahdollista, koska TUI aloittaa lennot Amsterdamista Kajaaniin tammikuussa.

Tällaisia uutisia Kainuuseen ei ole tullut vuosikymmeniin. Ja mistä minä olen tässä iloinen? Koska tämä tapahtuu Itä-Suomessa. Itä-Suomen kehitys on ollut matkan varrella tässä 2000-luvulla hyvin laskupainotteista, ja nyt me näemme, että Itä-Suomeen satsataan. [Puhemies koputtaa] Kansainväliset yritykset uskovat Kainuun menestykseen ja niin mekin täällä hallituksessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.31 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnat ovat työllisyys- ja elinkeinopalvelujen siirron jälkeen aiempaa riippuvaisempia kasvusta ja työllisyyden kehityksestä. Kuntien talousnäkökulmat ovat heikenneet, ja Kuntaliiton mukaan puolessa kunnista verot nousivat. Tämä viiden miljoonan euron satsaus kotitähtien suomen kielen koulutukseen ei paljon kuntia auta, kun samaan aikaan kotoutumiskorvauksia leikattiin 58 miljoonaa. Ja tämä kielikoulutus olisi juuri yksi niistä keinoista, joilla kunnat voisivat onnistua tässä TE-uudistuksessa ja ihmisten työllistämässä.

Euroopan eniten heikenneet työllisyysluvut vaatisivat meiltä päinvastaisia toimia, nimenomaan keinoja, joilla kunnat voivat TE-uudistuksessa onnistua. Tämä oli uudistus, joka oli yksimielinen, ja ei nyt erilaisin leikkauksin — ammatilliseen koulutukseen, aikuiskoulutukseen, työllisyyspalveluihin — sössitä tätäkin hyvää uudistusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, var så god.

15.32 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Värderade ordförande, arvoisa puhemies! Aion kysyä hankintalaista, mikä kuuluu ministeri Satosen pestille. Hankintalain uudistamista valmisteleva työryhmä sai työnsä päätöksen marraskuussa, ja hallituksen esitys menee lausunnolle nyt tammikuussa. Työryhmä tuo esiin hankintalain ehdotuksia, joilla edistetään markkinoiden toimivuutta, vahvistetaan huoltovarmuutta ja parannetaan maanviljelijöiden ja kotimaan elintarviketeollisuuden kilpailukykyä. Edellisen eduskunnan hyväksymän MAKRA-raportin mukaisesti tuottajat ympäri Suomea odottavat nyt, että tuotteita, joiden tuottaminen Suomessa ei olisi laillista, ei voi hankkia myöskään julkisella sektorilla. Ministeri Satonen, aikooko hallitus täyttää MAKRA-työryhmän ja maan elintarviketuottajien odotukset tässä asiassa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä tämän päivän Suomen Pankin ennuste, sen viesti, on kovin synkkä. Kasvu edelleen odottelee tuloaan ja kasvuennuste heikkenee, ja kyllä tämä tietenkin on aika huomionarvoista, että työllisyysasteen ennustetaan olevan vielä vuonna 27 alempi kuin tänä vuonna. Me olemme paljon täällä keskustelleet siitä, että tällä hetkellä ikävästi on niin, että tämä hallitus on surkeiden koko Euroopassa hoitanut työllisyyttä, ja sen seurauksena hallitus on nyt ihan itse omilla toimillaan aiheuttanut miljardin uuden aukon talouteen. Miljardin aukko on taloudessa heikon työllisyyden hoidon vuoksi, ja nyt jos koskaan nimenomaan tarvittaisiin kasvua.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies! Ministerit! Meillä sosiaalidemokraateilla on kyllä monia hyviä ehdotuksia kasvun aikaansaamiseksi, muun muassa kotimainen kysyntä, kuluttajien ostovoima. Meidän veropolitiikassamme esimerkiksi puoli miljardia keveämmät verot olisi palkansaajalle, eläkkeensaajalle, pienituloisille, keskituloisille, emme rankaisisi eläkkeensaajia ryöstöveroilla ja emme myöskään romuttaisi tätä kotitalousvähennystä, [Puhemies koputtaa] joka tänä päivänä hyvin paljon tukee nimenomaan naisvaltaisia yrittäjiä. Olisiko tästä hyvää evästä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.34 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Myös minä iloitsen kyllä Google-investoinneista Pohjois-Pohjanmaalle ja Kainuuseen ja erityisesti sen takia, että ne ovat pitkän työn tulosta — että onneksi keskusta on aina ajanut muun muassa tätä hajautettua energiantuotantoa, joka sitten mahdollistaa tämmöiset investoinnit Suomeen. Huippujuttu.

Mutta sitten tästä matkailusta muutama sana: Meidän pitäisi vihdoinkin tajuta, että matkailu on meidän hyvin tärkeä vientituote ja meidän pitäisi pystyä siihen panostamaan entistä enemmän. No, nyt te kuitenkin ensinnä nostitte tämän matkailun alvi-kannan ja sen jälkeen leikkaatte sieltä Business Finlandilta, mutta yhä useampi ihminen haluaisi kuitenkin matkailla näihin viileisiin maihin, ja siinä kilpailussa me ollaan sitten yhdessä esimerkiksi Ruotsin ja Norjan kanssa. Business Finlandin leikkauksethan tulevat kosahtamaan suoraan nimenomaan niihin maakuntiin ja niille alueille, joilla se matkailu on nyt nouseva, eli esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalle ja Kainuuseen, joihin on ylivuotoa Lapin matkailusta.

Nyt minun mielestäni olennainen kysymys on se, mitä te, hyvä hallitus, teette, jotta me saataisiin tästä matkailusta kaikki se potentiaali irti, jotta me saataisiin ne tulot tänne Suomeen, jotta me saataisiin matkailuyritykset kannattamaan? Mitä te teette, jos te leikkaatte rahat matkailumarkkinoinnista maailmalta? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.35 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tämän ensimmäisen puolentoista vuoden osalta työllisyyskehitys Suomessa on ollut Euroopan surkeinta. Siitä, kun hallitus aloitti, olemme menettäneet 57 000 työllistä.

Ministeri Satonen, te paljon nyt luotatte sen varaan, että nämä hallituksen toimenpiteet, jotka tänä vuonna on päätetty, kasvattaisivat työllisyyttä sitten sinne loppukautta kohti. Niin kuin äsken totesitte, niin eri arvioiden mukaan voitaisiin olettaa, että vuonna 27 työllisyys vahvistuisi näiden toimien johdosta jopa 80 000:lla. No, tähän olisi erittäin hieno asia, jos näin kävisi, mutta kun tänään todella tuota Suomen Pankin ennustetta lukee, niin miten voi olla mahdollista, jos tämä kaikki pitää paikkansa, mitä te äsken sanoitte, että Suomen Pankki ennustaa, että työllisyysaste jää vuonna 27 alemmalle tasolle kuin tänä vuonna ja kokonaisuudessaan tämän vaalikauden osaltani koko ajan työllisyysaste heikkenee? Millä te selitätte tämän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

15.37 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät ministerit! Kun katson tätä talouden tilannetta, eivät minua yllätä Suomen Pankin ennusteet eivätkä varsinkaan muunkaan Suomen pankin tai jonkun muun ennusteet. Kun katsotte vaikka huomisen päivän energian ja sähkön hintaa, kalleimmillaan se on lähes 62 senttiä, 61,99 ja keskihinta on 17,25. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

Olemme tuhonneet tästä maasta yli 5 000 megan edestä sähköntuotantotehoa verkosta pois. Sitten me täällä päivittelemme, miksi me yritämme näitä elvytyspaketteja tehdä taloudelle. Sehän on hölmöläisen hommaa tuhota energiaa. Samaan aikaan kuului täältä ihan oikein — edustaja Polvinen puhui tästä datakeskuksesta. Millä ihmeellä ne sadat ja taas sadattuhannet megat sähköä sinne työnnetään, kun nehän vievät valtavasti sähköä?

Meillä on edessä semmoinen matokuuri tässä, kun Suomen kansantaloudelle on tanssittu tätä ilmastohumppaa. Ja nyt poltetaan metsiä: lähes 10 miljoonaa mottia puuta palaa kattiloissa. Luitteko, varmaan, Kauppalehden 12. päivä tätä kuuta? Siellähän on todettu, että kolme neljä sellutehdasta ollaan panemassa kiinni. Tällä kun jatketaan, niin kyllä meillä on sitten aikaa osoittaa mieltäkin. Mutta se on sitten tosin liian myöhään, koska tehtaot ovat jo kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.38 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolentoista vuoden luvut ovat synkät: 285 000 työtöntä, kohta menee 300 000:n raja rikki. Työllisiä on 50 000 vähemmän kuin aiemmin. Avoimia työpaikkoja on 24 000 viimeisimmän tilaston mukaan. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa. Tässä on lukuja, jotka ovat karuja.

Suomen Pankin ennuste kasvusta on 0,8 prosenttia ensi vuodelle, ja se on vähän yli yhden jatkossa. Työllisyysaste pysyy samalla tasolla. Mistä tulee niitä työpaikkoja, joita tässä luvattiin kymmeniätuhansia? Tämä on mennyt väärään suuntaan koko ajan. Sitten velkaannutaan ennätysmäärä. Verotetaankin kymmenen vuoden jaksolla ennätysmäärä. Kotimaa on sotkettu niin, että kotimainen luottamus on ihan nolllissa. Työmarkkinat on sotkettu. Ei ole luottamusta tähän tilanteeseen. Voisiko sanoa, että tässä on talouspolitiikka mennyt päin mäntyä? Ja nyt olisi korkea aika hakea luottamusta [Puhemies koputtaa] ja yhteistyötä työmarkkinoilla ja muutenkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

15.39 **Ville Kaunisto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen tilanne on äärimmäisen haastava etenkin nykyisessä geotalouden kilpailutilanteessa, ja on päivänselvää, että kasvutoimet nousevat keskiöön siinä, millä me Suomea tulevaisuudessa pärjätään.

Arvoisat ministerit, olette tehneet erinomaista työtä, ja koko hallitus itse asiassa: työmarkkinauudistukset, yrittäjyyden tukemiseen kohdistuvat toimet, verotuksen ohjaaminen työtä kannustavaksi, suurten investointien verokannuste, Suomen teollisuussijoituksen pääomitus ja tki-panostukset. Näistä monet osuvat työ- ja elinkeinoministeriön alalle, ja kiitän syvästi sitä päämäärätietoisuutta, millä ministerit ovat työssään edenneet.

Haaste on se, että halpoja ja helppoja temppuja ei kasvun eteen todellakaan ole, etenkin niin kuin täälläkin salissa kuullaan se, että niiden vaikutusten pitäisi näkyä jo eilen.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

[Miapetra Kumpula-Natri: Edes tällä kaudella!] Siinä mielessä korostan sitä, arvoisat ministerit, muistakaa, että nyt sitä rohkeutta tarvitaan, me tarvitaan lisää, lisää, ja siinä on hyvä ottaa verrokkimaista huomiota niistä toimista, mitä pystymme Suomen eteen tekemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

15.40 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Se, mikä tässä keskustelussa tulee ilmi, on se, että niin salin hallitusedustajien puolella kuin opposition puolella toivotaan kasvua ja toimenpiteitä siihen. Nyt näyttää, että kotimainen kulutus ei tule olemaan kansan draiveri, koska meidän ostovoimaamme syövät tällä hetkellä erittäin korkeat työttömyys ja verotus. Evan juuri tullut tutkimus kertoo, että ensi vuonna meidän verotus on korkeinta ainakin kymmeneen vuoteen.

Meillä on kuitenkin olemassa osioita, joita ministeri Rydman luetteli omassa puheenvuorossaan, eli vihreän siirtymän erilaisia osioita. Ne kaikki olivat vihreään siirtymään liittyviä. Sitä tulee jatkaa, mutta teollisuus on odottanut investointivähennystä. Tiedän, että se on teillä putkessa, se on tulossa, mutta tiputtakaa sitä rajaa. Jos te pidätte sen 50 miljoonassa, te tulette saamaan yhden käden sormin laskettavan määrän investointeja. Tehkää se ainakin konsernikohtaiseksi, mieluiten tiputtakaa se raja reilusti alaspäin. Sillä me saamme investoinnit liikkeelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

15.42 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille erittäin hyvästä työstä työllisyyden ja elinkeinoelämän edellytysten kehittämiseksi. Kuten tässä ministeri Rydman ja edustaja Polvinen aiemmin mainitsivat, niin ulkomaiset suuret investoinnit, joita viime aikoina on kovasti kuultu tulevan Suomeen, tuovat uskoa siihen, että tunnelin päässä on viimein valoa näköpiirissä ja Suomen julkinen talous saadaan tasapainoon ja yhteiskuntamme taloudellisesti jaloilleen.

Arvoisa puhemies! Erityisen tyytyväinen olen hallituksen panostuksista teollisuuden toimintaedellytysten turvaamiseen ja kehittämiseen, ja merkittävä askel eteenpäin kokoomuksen ja perussuomalaisten johdolla on Suomen Teollisuussijoituksen pääomittaminen 100 miljoonalla eurolla vuodessa tulevien kolmen vuoden ajan. On erittäin toivottavaa ja myös todennäköistä, että tämä pääomitus auttaa kanavoimaan sijoituskohteille myös moninkertaisen määrän yksityistä pääomaa. Ja varsinkin kasvuhakuisten pk-yritysten rahoituksen toivon kasvavan merkittävästi, jotta myös teollisuusyritystemme jalostusarvo [Puhemies koputtaa] saadaan viimein nousuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

15.43 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä työllisyyskehitys on kyllä asia, josta meidän on ihan aidosti syytä olla huolissamme. Työttömyys on nyt huipussaan, ja on kieltämättä tosiasia, että hallituksen omatkin tavoitteet ovat jo karanneet aika kauas. Kaikki varmasti toivomme ja odotamme nyt sitä, että tämä taantuma alkaisi ensi vuonna hiljalleen helpottaa, mutta tosiasia on sekin, että

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Suomen Pankki tosiaan tätä omaa ennustettaan nyt sitten heikensi, mitä tulee tähän kasvun ja työllisyyden kehitykseen.

Näen, että tässä akuutissa tilanteessa olisi nyt ihan kriittistä se, että suomalaiset kunnat ja kaupungit todella onnistuisivat tämän merkittävän TE-uudistuksen toimeenpanossa, ja kun tämänhän osalta nyt huolta kieltämättä ilmastossa on, niin kysyisin nyt työministeri Satoselta, tuletko te seuraamaan tätä tilannetta tarkasti ja onko teillä valmius tarvittaessa tukea kaupunkia tässä tehtävässä, koska tosiasia on sekin, että siinä ei yksinkertaisesti ole varaa epäonnistua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

15.44 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamia ajatuksia. Ensin kiitos ministerille esittelystä.

Taloukasvu on Suomessa tällä hetkellä huonolla tolalla, ja siihen pitäisi saada parannuksia. Mutta jos ajatellaan — täällä jo edustaja Fagerström toi esille tämän — että hallitusohjelmassa on hyviä kirjauksia, niin kyllä on, mutta kun toimenpiteet, mitä me täällä ollaan tehty, eivät ole oikein vastanneet näitä kirjauksia.

Otanpa nyt esimerkin tästä. Esimerkiksi tämä investointiverohyvitys, minkä edustaja Lintilä äsken toi esille: kyllähän se on sellainen asia, että se olisi pitänyt ehdottomasti ulottaa myös pieni- ja keskisuuriin yrityksiin. Ja miksi näin? Siksi, että kun nämä luvitusprosessit ovat näin hitaat, niin me ei saada niitä suuria kaloja tänne Suomeen, kun ne eivät kerkiä näihin lupaprosesseihin mukaan. Ja jos niiden luvat ovat valmiina, niin se tarkoittaa käytännössä sitä, että tämä investointiverohyvitys on siinä mielessä vähän tarpeeton, koska se investointipäätös on jo silloin tehty. Näistä olisin kysynyt kyllä esimerkiksi ministeri Rydmanilta: ovatko edistyneet nämä asiat yhtään teistä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

15.46 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä kotimaan kannalta ikävää, että kasvukone yskii ja ministerit analysoivat ulkoisia hankaluuksia, joista olemme samaa mieltä, mutta se ei riitä.

Meidän pitää miettiä, miksi Suomessa menee näin euroopanennätysuonosti. Jos vielä ajatellaan, että kasvua voisi ajatella ostovoiman varaan rakennetuksi, niin Suomen Pankin kasvuennusteen heikkenemisen näkymien lisäksi huolestuttaa kyllä Evan tämän päivän uutinen, joka kertoo, että keskitulaisen palkansaajan maksamat verot, kun katsotaan hänen palkkaveronsa ja kulutusveronsa, ovat ylisuuret, kymmeneen vuoteen suurimmat ensi vuoden alusta. Tämä ei ole mikään hyvä uutinen palkansaajille eikä kasvulle, ja sen takia vaihtoehtobudjetissamme emme nostaneet 10:stä 14 prosenttiin noita kriittisiä hintoja lääkkeistä tapahtumiin, ja esimerkiksi kulttuuri- ja muilla puolilla, joilla leikkauksia tulee montaa kautta, emme tuo edes tätä kautta.

Ja sitten täältä tulee puheenvuoroja, jotka kyseenalaistavat ilmastokasvut, ja minä toivon, että perussuomalainen ministeri pistäisi nämä puheet poikki. [Puhemies koputtaa] Menee loputkin investointiuskot, jos täällä vielä ajatellaan, [Puhemies koputtaa] että puhdas teknologia [Puhemies: Kiitoksia!] olisi ideologinen investointi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

15.47 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP ja keskusta lopulta hyväksyivät tuon arvonlisäveron korotuksen kahteenkymmeneenviiteen ja puoleen. [Miapetra Kumpula-Natri: Ei, kymmenestä neljääntoista prosenttiin! — Välihuutoja] — Vaikka aiemmin vastustivat, niin myöhemmin hyväksyivät. — [Puhemies koputtaa] SDP on itse asiassa kritisoinut työllisyysuudistuksia ja sosiaaliturvauudistuksia. Tiedotetulva seurasi toistaan, ja tässä vaihtoehdossa SDP lopulta hyväksyi aikuis-koulutustuen lakkautuksen, työttömyysturvaan tehtäviä säästöjä, kuten lapsikorotuksen lakkauttamisen, suojaosasta luopumisen, ansioturvan porrastamisen ja työssäoloehdon pidentämisen.

Nyt, kun täällä paikalla on edustaja Mäkynen: Teidät on opittu tuntemaan vasemmistolaisen talouspolitiikan äänitorvena ja demareiden talouspolitiikan aiempaan äänitorvena. Miten te suhtauduite tähän demarien vaihtoehtobudjettiin, [Naurua sosiaalidemokraattien ryhmästä] missä nämä toimet kuitattiin?

Ja kysyisin ministeri Satoselta: Jos vasemmiston talouspolitiikkaa ja työllisyyspolitiikkaa olisi jatkettu, miltä meidän työllisyysluvut tällä hetkellä näyttäisivät? [Miapetra Kumpula-Natri: Paremmalta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

15.48 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on edustaja Heinosen todettava, että SDP ei hyväksy näitä alempien alv-kantojen korotuksia kymmenestä neljääntoista prosenttiin. Esimerkiksi tapahtumien verotus nousee 40 prosentilla, ja tätä me emme tekisi, tätä me emme hyväksy. [Timo Heinosen välihuuto] Te käytte pienyritysten kukkarolle ja korotatte verotusta ennätystasolle Suomessa. [Timo Heinosen välihuuto] Tämä ei ole hyvää työllisyyspolitiikkaa, tällä ei saada aikaan kasvua.

Täällä hallituspuolueiden edustajat puhuvat siitä, miten nyt työntekijöiden ehtoja heikentämällä, palkansaajien neuvotteluasemaa heikentämällä, saataisiin kasvua aikaan. No, te olette jo kieltäneet esimerkiksi tukilakot Suomessa lähes kokonaan, olette rajoittaneet poliittisia lakkoja ja niin edelleen, mutta edelleen näkymä on erittäin heikko, ja se vain heikentyy. Suomessa ei investoida, Suomessa ei tapahdu sellaista kasvua ja työllisyyskehitystä, jonka varaan te olette hallitusohjelmanne rakentaneet. Kaikki teidän taloustavoitteenne alittuvat koko tämän hallituskauden ajalta. Nyt Suomen Pankki ennustaa jo sinne vuoteen 27 asti, jolloin teidän valtakautenne päättyy, ja te ette tule saavuttamaan tavoitteitanne. Eikö nyt todellakin olisi aika uudelleenarvioida koko teidän talouspolitiikkanne pohja? Näyttää siltä, että puoliväliriihessä [Puhemies koputtaa] meillä ei enää ole Orpon ja Purran hallitusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.50 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinosen haluan vastata sen verran, että keskusta on tehnyt oman vaihtoehtonsa tähän valtion talousarvioon vuodelle 2025, ja tässä ei esitetä yleisen arvonlisäveron korottamista, koska sehan tehtiin jo aikaisemmin. Siksi meillä se ei sisälly tänne vaihtoehtoon, koska sitä ei esitetä nyt, mutta sen sijaan täällä esitetään, että alemmat kymppikannat — lääkkeitten, liikkumisen, matkailun, majoituksen arvonlisävero — nousevat 14 prosenttiin, ja sitähän me vastustamme tässä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Suomelle ja suomalaiselle elinkeinoelämälle olisi — eikö vaan, ministeri Rydman? — vahingollista se, jos me loisimme sellaisen toimintakulttuurin, että puolen vuoden välein vaihdettaisiin arvonlisäverokantaa. Eihän siihen kannata lähteä. Eihän hallitukseen sitä ole esittämässä. Miksi me esittäisiin tällaisia humppaavaa? Ei tietenkään. [Timo Heinosen välihuuto] — Emme me kuittaa mitään, mutta me katsomme eteenpäin tuulilasista emmekä peruutuspeilistä taaksepäin. — Näinhän sitä maata rakennetaan, eikä niin, että aletaan katsomaan, mitä edelliset hallitukset tekivät, ja syytellään täällä jokaisesta niistä, vaan nyt pitää katsoa eteenpäin. Ja jos on tehty joku huono päätös ja hävitty, niin pitää demokratiassa sekin tunnustaa, että enemmistö päättää — enemmistö päättää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

15.51 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos valtiomies Lohelle tästä demokratian lyhyestä oppitunnista tässä edellä. Tämä oli valloittavaa kuultavaa.

Suomi ei ylipäättään pärjää globaalissa kilpailussa ilman osaavaa työvoimaa. Hallituksen päätökset ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron leikkauksesta ja sen lisäksi vielä aikuiskoulutustuen lakkautus eivät varsinaisesti ole päätöksiä, jotka niin sanotusti tukisivat työntekijöiden menestymisen mahdollisuuksia. Suomessa on esimerkiksi valtava pula pelastajista, ja hallituksen päätös aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta ei toki alalle ainakaan mahdollisten alanvaihtajien kouluttautumista helpota. On kuitenkin hyvä, että pyritään kasvattamaan pelastajien koulutusmääriä ja Pelastusopiston säästövaadetta on pienennetty, mutta onko hallituksella luvassa ylipäättään joitain toimenpiteitä pelastajapulaan vastaamiseksi tai ylipäättään aikuiskoulutustuen korvaavaksi malliksi, eritoten työvoimapula-aloilla tai alanvaihtajia ajatellen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

15.52 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Hyvä puhemies! Arvoisat ministerit, kiitos oikein asiallisista esittelypuheenvuoroista. Myös valiokunnan huomiot esimerkiksi tutkimus- ja kehitysrahoituksesta olivat oikeaan osuvia. Teiltä on muutenkin tullut hyviä esityksiä paljon. Jos ajattelen esimerkiksi talousvaliokuntaa, missä itse olen puheenjohtajana, me ollaan käsitelty esimerkiksi Teollisuussijoitusta käsittelevä ehdotus, mikä oli oikein hyvä, merituulivoimaa hiljattain ja myös ministeri Satosen kaupparekisterilakia, mistä tosin korjattiin yksi ilmeinen virhe — ihan viimeisimpiä vain.

Yksi asia, mitä itse mietin, koskee kilpailuhaasteita. Jos arvata saattaa, Yhdysvalloissa tullaan vähentämään regulaatiota aika piankin varmaan aika tuntuvasti. Siihen sisältyy riskejä, jos ajattelee vaikka finanssisäätelyä, pankkimailmaa. Mutta voisin kuvitella, että se voi johtaa osaltaan myös siihen, että Yhdysvalloissa vaikka lääketeollisuudessa, finanssialalla tai tekoälyssä etunoja saattaa jopa kasvaa siinä, missä Eurooppa näyttäytyy reguloituna. Nyt, kun te olette näissä erilaisissa EU-pöydissä, miltä se näyttää? Onko EU:ssa havahduttu asiaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

15.53 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Kaikki me etsimme kasvutoimia, niin kuin edustaja Lintilä tuossa sanoi. Kuitenkin me elämme myös realiteetissa, jossa maan hallitus on säätämässä niin sanottua Fazer-veroa, joka kohtelisi suomalaista, kotimaista, sinivalkoista makeisteollisuutta hyvin epäreilulla tavalla. Se toimisi myös kasvun esteenä. Lahden kaupunki on jo nyt investoinut yli 30 miljoonaa euroa tonttikehitykseen, jotta Fazer voisi tehdä Lahteen Suomen historian suurimman elintarvikealan investoinnin — 700 miljoonaa euroa — joka toisi meille suoraan satoja työpaikkoja ja välillisesti jopa yli tuhat.

Kun näistä kasvutoimista kovasti puhutaan, niin tässä nyt olisi konkreettinen esitys kasvutoimiin, varsinkin kun on arvioitu, että hankkeen vaikutukset olisivat moninkertaisesti talouteen positiivisesti vaikuttavia sen sijaan, että tämä vero käytännössä jäisi ikään kuin vaikutuksiltaan vielä huomattavasti pienemmäksi. Toivon, että, arvoisat ministerit, keskusteltelette valtiovarainministeriön kanssa. [Puhemies koputtaa] Tämä vero on vasta esiselvityksessä, mutta torpatkaa se jo ajoissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

15.55 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Onhan se aika erikoinen juttu, että on kokoomusjohtoinen hallitus ja kokonaisveroaste on kireintä kymmeneen vuoteen. Edellisen hallituksen kokonaisveroaste oli huomattavasti alhaisempi, ja kyllä se tästä tämänhetkisestä politiikanteosta kertoo.

Nyt kun niitä kasvuedellytyksiä pitää miettiä, niin kyllä on kaksi semmoista sektoria, missä meillä on paljon tehtävää tässä maassa. Puhutaan matkailutaseesta ja puhutaan ruokataaseesta. Nämä molemmat ovat kyllä reilusti pakkasella tällä hetkellä. Tätä ei oikeastaan edistä se, että matkailun edistämisen rahoituksesta leikataan. Meillä olisi huikeita mahdollisuuksia matkailun suhteen, samoiten ruokaviennin, josta oikeastaan käytiin aika hyvä keskustelu edellisen pääluokan eli ulkoministeriön pääluokan osalta. On hyvät tavoitteet ruokaviennin edistämisen osalta, mutta tekoja nyt kaivataan ja erityisesti sitä, että te, arvot ministerit, istutte maa- ja metsätalousministeriön ja ulkoministeriön kanssa yhteiseen pöytään, ja sitä kautta viennin edistämistä ruokapuolella tarvitaan. Meidän yrityksemme Etelä-Pohjanmaalla ovat hyvin valmiita toimimaan tässä asiassa, kunhan siihen luodaan edellytyksiä, myös pienet ja keskisuuret yritykset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.56 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositiosta on tietysti helppo kritisoida, mutta tietysti jollakin tavalla voisi olettaa, että voisitte olla edes johdonmukaisia omassa kritiikissänne.

Ensiksi, te olette olleet täällä huolissanne muun muassa Suomen kokonaisveroasteesta, mikä tietenkin on ihan täysin perusteltua. Mutta tutustuin sekä sosiaalidemokraattien vaihtoehtoon että keskustan tyhjän paperin vaihtoehtoon ja löysin sieltä teidän veropolitiikkanne linjaukset, joissa te molemmat korotatte veroja ensi vuonna enemmän kuin tämä hallitus. [Pia Viitanen: Sisältö ratkaisee!] Kritiikkiinne kokonaisveroasteen noususta ei ole siis johdonmukaista.

Toinen kritiikkiinne koskee työperäistä maahanmuuttoa. Te olette sitä mieltä, että hallitus liiaksi haittaa sitä. Samaan aikaan te olette sitä mieltä, että on katastrofaalista, että

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

yhtä työpaikkaa kohden on noin 12 työnhakijaa. Miksi te tässä yhtälössä haluatte tuoda lisää halpatyövoimaa maahan? Tämä ei oikein käy järkeen.

Toinen, mikä koskee tätä arvonlisäverokritiikkiä: Edustaja Lohi, teillä oli täysi mahdollisuus perua se teidän vaihtoehdossanne, ja te jätitte sen tekemättä. Te ette pääse sitä karkuun. Se on tosiasia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

15.57 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän edustaja Lindéniä avauksesta. Hän nosti esille innovaatiopolitiikan. Meillä oikeastaan, kun puhutaan kasvusta ja siitä yhteisestä haasteesta, kyllä se niin on, että ilman innovaatiopolitiikkaa ja tehokasta sellaista meillä on todella pitkä matka edessä. Tähän innovaatiopolitiikkaan liittyen resursseja on tulossa, mutta tähän liittyy ehkä kaksi sellaista haastetta, jotka haluaisin nostaa esille ja ehkä esittää myös kysymyksen.

Ensimmäinen on se, miten me saamme koko maan innovaatiopotentialin käyttöön. Nyt tiedetään, että innovaatioresurssit maan eri osissa ovat hyvin eri tasoilla, ja vaikka meillä Lapissa esimerkiksi menee todella hyvin taloudessa, niin meidän innovaatio-tili-rahoitus on todella matalaa.

Toinen liittyy niiden painopisteiden valintaan. Mitkä painopisteet me valitsemme, joihin me sitten lähdemme satsaamaan, niin ettemme ammu ihan minne sattuu?

Näistä mielellään kuulisin ministereitten näkemyksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tässä vaiheessa vielä edustaja Tynkkyselle vastauspuheenvuoro ja sen jälkeen ministereille mahdollisuus vastata esille nousseisiin kysymyksiin. — Olkaa hyvä, edustaja Tynkkynen.

15.58 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ministerit, nostitte esiin tuoreita, hyviä uutisia teollisista investoinneista, datakeskuksista, mahdollisesta alumiinituotantolaitoksesta. Näihin voisi lisätä tuulivoiman, joka on se lähde, joka on tuonut Suomeen suurimmat miljardiluokan investoinnit viime vuosina. Kaikki erittäin myönteisiä uutisia ja tervetulleita, niistä kaikki tässä salissa varmasti iloitsemme. Mutta näille kaikille tuppaa olemaan yhteistä se, että ne ovat kuitenkin verraten alhaisen jalostusarvon teollisuutta. Voidaan puhua, että ne ovat joko vihreässä siirtymässä tai tietotaloudessa ikään kuin siellä alkutuotannon päässä. Jos halutaan kansantaloudelle hyöty maksimoida, niin meidän pitäisi tämän ikään kuin alkutuotannon ohella pystyä rakentamaan jotain vähän korkeamman jalostusarvon tuotantoa, ja siihen voidaan tietysti vaikuttaa osittain myös politiikalla.

Minua kiinnostaisivat ministerien näkemykset siitä, miten voimme saada suuremman hyödyn rakennettua vaikka puhtaan sähköön tai datatalouden varaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.59 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Yritän vastata nyt niin moneen kysymykseen kuin tässä ajassa on mahdollista.

Ensin edustaja Vestman kysyi tästä kilpailupolitiikasta. Siinähan näitä liikevaihtorajoja on jo aiemmin laskettu, ja nyt varmaan seurataan, mitä tässä tapahtuu. Sinänsä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

hallitusohjelman mukaan meillä ei ole mitään päätöksiä tästä vielä tehtynä, mutta toki tämä asia on sellainen, että tätä pitää tarkastella, ja puoliväliriihi on se paikka, jos halutaan uusia linjauksia sen suhteen tehdä.

Sitten tästä työperäisestä maahanmuutosta, joka tuli esiin useissa puheenvuoroissa. Edustaja Bergbom täällä hyvin minusta toi sen esille, että me ollaan nyt lähdetty siitä, että täällä pitää vähintään 1 600 euroa kuussa tienata, kun tänne tulee. Samalla harmaaseen talouteen liittyen on pistetty myös tämä marjanpoimijoiden asia kuntoon. Ja sitten kun on työnsä menettänyt eikä uutta työpaikkaa löydä, niin meillä on selkeät pelisäännöt siitä, koska maasta poistuminen tapahtuu. Tämä on minusta kokonaistalouden kannalta erittäin järkevää.

Sen verran toteaisin vielä edustaja Tynkkyselle, että nämä laskelmat siitä, että jos työperäistä maahanmuuttoa tulee tietty määrä, niin siitä sitten huoltosuhde paranee ja kansantalous vahvistuu, pitävät kyllä silloin paikkansa, jos se on nimenomaan työperäistä maahanmuuttoa niillä, jotka tänne työllistyvät. Mutta se edellyttää nimenomaan sitä, että meillä on niitä avoimia työpaikkoja. Toki jonkun verran tulee yrittäjiäkin mutta ennen kaikkea työllisiä. Käsitykseni on se, että näihin avoimiin työpaikkoihin on varsin paljon tosiaan ulkomailtakin tulijoita, mutta, kuten edustaja Lyly täällä sanoi, kyllä meillä kotimaassakin on tällä hetkellä aika paljon työvoimaa. Tämä kohtaanto-ongelma on kyllä tällä hetkellä minun käsitykseni mukaan isompi ongelma kuin työperäinen maahanmuutto. Mutta toki olen iloinen siitä, että esimerkiksi näitten lupien käsittelyaikoja on saatu pudotettua kolmannekseen tänä aikana, [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] jolloin silloin kun sitä työvoimaa ulkomailta tarvitaan, niin sitä myös nopeasti saadaan. Se on erittäin tärkeä asia.

Sitten täällä edustaja Norrback kysyi, mitä vielä pitäisi tehdä. Oikeastaan se, mikä hallitusohjelmasta on vielä toteuttamatta, on työllistämisen riskin alentaminen. Se on kyllä erittäin tärkeä asia, nimenomaan, koska ne uudet työpaikat syntyvät vain, kun joku uskaltaa ottaa jonkun töihin. Sitä kautta esimerkiksi henkilöstön irtisanomisen helpottaminen ja määräaikaiseen työsuhteeseen tehtävät muutokset ovat erittäin tärkeitä. Tässä kyllä se sosiaalidemokraattien linja, että pikemminkin pyritään tätä kynnystä nostamaan, on kyllä täysin väärä. Eli kun meillä nyt on tosiaan se 24 000 avointa työpaikkaa, joista toki TEMin arvion mukaan vain 40 prosenttia kaikista työpaikoista ilmoitetaan virallisesti — eli kyllä se todellinen määrä piilotyöpaikkojen kautta on huomattavasti korkeampi, mutta siitä huolimatta se on liian alhainen suhteessa työttömien määrään — niin kyllä meidän nimenomaan on näitä uudistuksia tehtävä niin, että meille syntyy niitä uusia työpaikkoja, silloin se on nimenomaan työllistämiskynnystä alentamalla, ei nostamalla.

No, sitten edustaja Ingo kysyi tästä MAKRA-raportista ja sen huomioimisesta hankintalaissa. Tunnen asian varsin hyvin sitä kautta, että olin itse tässä MAKRA-raporttityöryhmässä mukana. Voi sanoa, että niin hyvin kuin mahdollista sitä pyritään tässä hankintalaissa huomioimaan. Toki tämä on kokonaisuus, johon liittyvät myös elintarvikemarkkinlaki ja muut asiat, mutta se on tärkeä asia ottaa huomioon.

Sitten täällä oli kysymyksiä tästä TE-palveluiden toimivuudesta ja siitä, miten tämä siirto onnistuu. Tämä on asia, johon on käytetty todella paljon nyt ministeriössä aikaa, ja on tehty erittäin hyvää yhteistyötä sekä C6-kaupunkien että kaikkien niiden 45 toimijan kanssa, jotka tähän lähtevät liikkeelle. Tämä tapahtuu vuoden alusta, ja tämä on todella iso uudistus. Nyt kaikkein tärkeintä on se, että se uudistus mahdollisimman vähän näkyisi

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

niille työnhakijoille, niin että työttömyysturva tulee ajallaan, työntekijät saavat palkan ajallaan, nämä aktiivisen työvoimapolitiikan toimet jatkuvat mahdollisimman hyvin, ja sitten pystytään myös reagoimaan niihin kansallisiin haasteisiin, joita meillä on osassa Suomea, muun muassa Keski-Suomessa — tiedän Äänekosken tilanteen erittäin hyvin ja Varsinais-Suomessa on myös —, niihin isoihin työvoimahaasteisiin kerralla.

Sitten aikuiskoulutustuesta täällä vielä kysyttiin. Sen osalta haluaisin todeta sen, että kyllä meidän päähuomio nyt on siinä, että nimenomaan sitä oman ammattialan osaamista syvennetään. Ehkä vielä tutkintokokonaisuudella ja lisäkoulutuksella haetaan siihen ratkaisuita. Tämä on se. Sitten jos alanvaihdosta on kyse, niin silloin se on enemmän alanvaihtajan omalla vastuulla. Tähän varsinaiseen työllisyyslukujen kokonaisuuteen palaan mielelläni seuraavassa puheenvuorossa, kun aika antaa myöden.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi ministeri Rydman, viisi minuuttia.

16.05 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu talouskehityksestä ja Suomen sijoittumisesta siinä, ja se on aivan paikallaan. Siinä on syytä ottaa 15 vuoden perspektiivi, nimittäin kuluneiden 15 vuoden aikana Suomen talouskasvu on todellakin jäänyt selvästi jälkeen siitä, mikä kehitys Euroopassa on ollut. Tässähän olennaista on juuri se, että muualla Euroopassa ja keskeisimmissä kilpailijamaissamme on osattu tehdä tarvittavat reformit sekä julkisen talouden tasapainottamiseksi että työmarkkinoiden uudistamiseksi, kun taas Suomessa aiemmat hallitukset ovat potkineet näitä uudistuksia jatkuvasti eteenpäin. Se on tietysti lisännyt haasteemme suuruutta, mutta tämä hallitus on nyt se ensimmäinen hallitus, joka viimein tekee sen, mikä edellisiltä hallituksilta on jäänyt tekemättä. Se on iso haaste, ja sen lisäksi meidän päällemme on kaatunut vielä uudenlaisia haasteita johtuen siitä, että geopolitiikka on tehnyt paluun — Euroopassa on sota, ja Suomen maantieteellinen sijainti on se, mikä on, mikä tekee erityisen vaikeaksi sen, että millä tavoin talouden suuntaa käännämme. Mutta tämänkin osalta hallitus on tarttunut härkää sarvista ja tekee kaikki ne toimenpiteet, mitkä tarpeellisia ovat tässä uudenlaisessa taloudellisessa tilanteessa.

Olemme ensinnäkin aktivoineet uudenlaisen teollisuuspoliittisen lähestymistavan, mikä on käytännön sanelema pakko, koska määrätyllä tavalla valtiiovetoisen teollisuuspolitiikan rooli on kaikkialla maailmassa kasvanut, emmekä mekään sitä voi pelkästään sivusta katsella. Tähän kokonaisuuteen liittyvät investointien verokannusteet, siihen liittyvät myöskin meidän teollisuuspoliittinen varaus ja siihen liittyvä tukimuotoinen mahdollisuus tukea investointeja, Fingridin pääomittaminen siten, että Fingridin kantaverkon laajentamiset eivät koskaan muodostu investointien pullonkaulaksi, yhtäältä panostukset meriteollisuuteen, yhteistyö jäänmurtajasaralla Atlantin ylitse, ja sitten pitkällä tähtäimellä luonnollisestikin tki-panostukset, joilla luodaan edellytyksiä tulevaisuuden kasvulle ja osaamiselle. Näitä toimenpiteitä tehdään siis hyvin erilaisella aikajänteellä — sekä niitä, jotka purevat tässä ja nyt, että sitten niitä, jotka ovat investointeja nimenomaisesti tulevaisuuteen. Ympäristö on erittäin haastava, ja nämä toimenpiteet purevat erilaisella aikajänteellä, ja näistä epäilemättä pääsee sitten seuraavakin hallitus aikanaan hyötymään. Tämä tästä yleisestä kuvasta.

Sitten muutamia vastauksia niihin kysymyksiin, joita täällä on vielä erityisesti esitetty.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Edustaja Kettunen kysyi harmaasta taloudesta. Ilokseni voin kertoa, että hallituksen harmaan talouden ohjelma on jo huomenna valtioneuvoston yleisistunnon käsittelyssä.

Useampikin puheenvuoro nosti esille matkailun merkityksen. Se on oikein hyvä ja tärkeä asia, siinä on valtavasti potentiaalia. Lapista me näemme sen, miten pitkäjänteinen työ voi johtaa siihen, että matkailusta tulee keskeinen elinkeino, joka takoo vuodesta toiseen uusia ennätyksiä. Tämän osalta haluamme vielä erityistä huomiota Itä-Suomeen, jossa olisi mahdollisuuksia vastaavanlaiselle menestystarinalle, mutta se edellyttää tietystikin pitkäjänteistä panostamista, niin kuin Lapissakin on tehty. Me laadimme uuden matkailustrategian. Sitä on tehty erittäin nopealla aikataululla. Meillä oli viime perjantaina johtamani Matkailufoorumin kokous, jossa olivat edustettuina kaikki keskeiset matkailun toimijat Suomessa, ja kysyimme vielä lisäkommentteja ja annoimme mahdollisuudet kommentoida vielä tämän viikon ajan, jotta sitten pääsemme päivittämään senkin ajan tasalle. Itä-Suomeen meillä kohdistuu myöskin euromääräisesti määrättyjä lisäpanoksia tämän kestävä matkailun kehittämiseen.

Edustaja Kettusen puheenvuorossa muuten kerrottiin, että nämä hallituksen harmaan talouden toimenpiteet johtuvat siitä, että keskusta on niitä vaatinut. Hän varmaankin tulee sitten tulevaisuudessa esittämään, että myös tämä matkailustrategian päivittäminen johtuu nyt siitä, että tämä keskustan puolesta täällä puheenvuorona otettiin esille. No, leikki sikseen. Kyllä hallitus ihan itse omat toimenpiteensä tekee.

Edustaja Fagerström nosti esille tämän kasvuyrittäjyysohjelman. Toden totta, sekin on meillä aika lailla loppusuoralla. Siinä on kyse nimenomaisesti siitä, että meiltä puuttuu sitä keskikokoluokan, mittelstand-luokan, yrityskenttää, ja siellä pyrimme saamaan myöskin voimakkaampaa kasvua aikaiseksi.

Edustaja Lintilä nosti esille tämän investointihyvityksen, sen nosti muutama muukin edustaja. Tosin sinänsä puheenvuorot olivat vähän ristiriitaisia, kun yhtäältä toivottiin, että tämä pitäisi saada nopeasti maaliin, ja sitten toisaalta toivottiin, että sen pitäisi olla erilainen. No, luultavasti edustaja Lintilä ja monet muutkin tietävät sen, että se ei ole edennyt tämän nopeammin sen takia, että siinä tarvitaan EU-notifikaatio ensin, ja viivästyminen johtuu siitä, että komissiosta ei ole saatu vastausta. Jos me lähtisimme muuttamaan sen investointikannusteen sisältöä, se edellyttäisi uutta notifiointia, jolloin se tietysti viivästyisi. Mutta ei mitään hätää. Vaikka tämä veromuotoinen kannuste kohdistuu nimenomaisesti näihin suurimpiin investointeihin, niin meillä on sitten pienempiin investointeihin erilaisia kannusteita, niin kuin tämä tukimuotoinen teollisuuspoliittinen varaus, ja eri kokoluokan investointeihin on myöskin sitten erilaisia välineitä.

Haluan todeta myöskin sen, että ostovoima on nimenomaisesti vahvistunut tämän hallituskauden aikana. [Puhemies koputtaa] Olen iloinen siitä, että sosiaalidemokraateissa kannetaan huolta verotuksen [Puhemies koputtaa] vaikutuksesta ostovoimaan. Toivottavasti verotuksen kannusteet huomioidaan sosiaalidemokraateissa vastaisuudessa [Puhemies koputtaa] vielä kokonaisvaltaisemmin ja johdonmukaisemmin.

Ja koska puhemies koputtaa nuijaa, niin vastaan seuraaviin kysymyksiin sitten vielä seuraavissa puheenvuoroissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt jatketaan sitten debattia. — Ja ensimmäisenä puheenvuoron käyttää edustaja Viljanen.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

16.11 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savola tässä aiemmin otti esille hallituksen tavoitteet viennin edistämisestä ja hallituksen sinänsä erinomaisen hyvän tavoitteen Suomen ruokaviennin moninkertaistamisesta. Toistaiseksi suurimmat otsikot vienninedistämisen uudesta organisoinnista ovat liittyneet vanhojen vienninedistämisjärjestelmien alasajamiseen, ja ruokasektorilla esimerkiksi Food from Finland on ajettu alas hallituksen tämän yhden kärkivientihankkeen sektorilta elikkä elintarvikeviennin osalta. Hallituksen tavoitteet elintarvikesektorin arvonlisän ja kannattavuuden parantamiseksi nojaavat pitkälti tähän ruokaviennin kasvattamiseen.

Elintarvikeviennin kasvattaminen vaatii hyvää yhteistyötä yli sektorirajojen myös valtionhallinnossa. Kysyisinkin ministeri Rydmanilta: Onko teillä meille hyviä uutisia ruokaviennin uudesta organisoinnista? Ensimmäisiä tietoja siitä on viime viikkoina tullut julkisuuteen, mutta onko hallitus nyt vihdoin pääsemässä vauhtiin ja konkreettisiin toimenpiteisiin ruokaviennin edistämiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

16.12 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyys-toimissa aina aloittavan hallituksen saama perintö on olennaisen tärkeä. Työllisyystoimet näkyvät ja vaikuttavat aina viiveellä. Esimerkiksi Sipilän hallituksen työllisyystoimet olivat erittäin mittavia, ja tämä näkyi hyvänä työllisyyskehityksenä pitkään, myös Rinteen ja Marinin hallituskaudella.

Rinteen ja Marinin hallituksen työllisyystoimia yritin tässä muistella. He tekivät työllisyystoimia, jotka olivat kielteisiä eli heikensivät työllisyyttä. Muistanko, työministeri Satonen, oikein, että edellisen hallituksen ainoa työllisyystoimi, joka vaikutti myönteisesti, olisi ollut SDP:n päätös poistaa eläkeputki? Tekivätkö he muita työllisyystoimia?

Ministerit Satonen ja Rydman, uskon, että teidän jättämänne työllisyysperintö seuraavalle hallitukselle tulee olemaan edeltäjää parempi. Kysyisin teiltä: mikä on teidän mielestänne yksi eniten vaikuttava työllisyystoimi, joka tällä kaudella on tehty?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

16.13 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Yli vuosi on mennyt, mutta hallitus ei ole tuonut tänne yhtäkään esitystä, joka parantaisi työntekijän asemaa. Siis ei yhden yhtäkään lakiesitystä, joka niin tekisi. Ja se näkyy tuloksista, kun kasvussa ovat lähinnä eriarvoisuus, työttömyys, konkurssit. Jos te käyttäisitte kaiken sen energian, jota te käytätte palkansaajien aseman heikentämiseen, siihen, että työelämää kehitettäisiin myös kehittämisen positiivisessa merkityksessä, niin uskon, että tällä voitaisiin saada aika paljonkin aikaan.

Esimerkiksi mielenterveysperusteiset työkyvyttömyyseläkkeet kasvavat todella huolestuttavalla tavalla. Vuositasolla päivät, joita menetetään, ovat 20 miljoonan työpäivän luokkaa. Toinen ongelma, johon hallitus ei tunnu puuttuvan, on raskaus- ja perhevapaasyrjintä. Siitä STM julkaisi tällä viikolla selvityksen, jossa kiinnitetään huomiota myös hallituksen hankkeeseen sallia perusteettomat pätkätyöt. Ministeri Satonen, olen teiltä aiemminkin kysynyt tässä salissa, kuten moni muukin: millä konkreettisilla tavoilla estätte sen, että tämä perusteettomien pätkätöiden [Puhemies

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

koputtaa] salliminen ei tule lisäämään perhe- ja raskaussyrjintää, kuten esimerkiksi tässä selvityksessä tällä viikolla myös arvioidaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.14 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen Pankin tänään julkaisema kasvuennuste ja työllisyyskehitys on tosiaan huolestuttavaa luettavaa. Hallituksen pitäisi panostaa kasvun aikaansaamiseen, eikä käyttää voimavaroja työmarkkinoiden tasapainon romuttamiseen. Palkansaajan heikennyksien lista on kyllä pitkä ja konkreettinen, toisin kuin hallituksen 500 kasvutoimea, joiden lista on tosiaan kyllä pitkä mutta sisältää osittain pelkkiä lauseita.

Suomen investointiympäristöä on vahvistettava ennakoitavalla sääntelyllä ja riittävillä kannustimilla. Arvoisat ministerit, miten juuri joulukuun alussa valmistunutta teollisuuspoliittista strategiaa voitaisiin konkreettisesti hyödyntää kasvun aikaansaamiseksi sekä millaiset työllisyysvaikutukset on hallituksen historiallisilla palkansaajan heikennyksillä, työmarkkinaheikennyksillä, eli lakko-oikeuden rajoittamisella, paikallisella sopimisella, sovittelujärjestelmän muutoksilla? Kuinka monta työpaikkaa näiden on arvioitu tuovan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson.

16.16 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Erittäin tärkeä ryhmä, kun puhutaan työllisyysasteen nostamisesta, ovat osatyökykyiset. Samalla tiedetään, että osatyökykyiset kohtaavat työmarkkinoilla paljon negatiivisia asenteita, joihin on puututtava. Toinen haaste on, että osatyön ja täydellisen työttömyyden raja on liian tiukka edelleen, ja hallitusohjelmassa on sovittu siitä, että valmistellaan lineaarimalli, jolla myös luodaan parempia kannustimia työn vastaanottamiseen. Kysyisin ministereiltä: miten tämä valmistelu etenee?

Toinen tärkeä uudistus olisi yhdistelmävakuutuksen käyttö, joka koskee sitä, että yhä useampi ihminen työskentelee sekä työntekijänä että yrittäjänä. Tämä on erityisen tärkeää esimerkiksi freelancereille ja kulttuurialalle. Olisin myös mielelläni kuullut, miten yhdistelmävakuutuksen valmistelu etenee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

16.17 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Suomen talouskasvun suuret mahdollisuudet ovat pk-yrityksissä. Nehän vastaavat noin 98:aa prosenttia koko yrityskentästämme. Kun näille yrityksille luodaan kasvun mahdollisuuksia, pystyisimme saavuttamaan pohjoismaisen työllisyysasteen, eli jos jokainen pieni yritys kykenisi palkkaamaan yhden lisätyöntekijän, tarkoittaisi se satojatuhansia uusia työpaikkoja. Olenkin tyytyväinen siksi, että viime viikolla saatiin hyväksyttyä esitys paikallisen sopimisen edistämisestä, ja lisää yritysten työllistämismahdollisuuksia lisääviä esityksiä on tietääkseni tulossa. Yrittäjiä ja työntekijöitä ei pidä asettaa vastakkain, ei missään nimessä. Kumpikin tarvitsee toisiaan, ja hyvinvoiva työntekijä on yrittäjän paras kaveri. Sen me tiedämme täällä kaikki. Kysyn nyt arvoisalta ministeri Satoselta: millaisia

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

työllisyysvaikutuksia odotatte paikallisen sopimisen edistämisellä olevan? [Piritta Rantanen: Nolla!] — Kyllä sieltä tulee plussaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen.

16.18 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaus kysymykseen edustaja Heinoselle, kun Heinonen tässä epäili, että edellisen hallituksen työllisyystoimet olivat huonoja: meillä oli edellisellä hallituskaudella ennätystyöllisyys.

Tässä kun ministeri Rydman sanoi, että hallitus tekee omat toimenpiteensä, niin toivottavasti se myös kantaa niistä vastuun. Nimenomaan työllisyysasteen kaikkein suurkein kehitys tässä maassa on tämän hallituksen aikaansaannosta. Te olette tämän saaneet aikaiseksi. Työttömyyden lisääntyminen johtaa automaattisesti siihen, että te joudutte nostamaan verotusta ja verotus kasvaa, niin kuin täällä on jo kerrottu, että verotus on kasvanut kaikilla mutta nimenomaan työntekijöillä. Meillä on tilanne, jossa te olette itse tehneet toimia, joilla te estätte kaikki kasvun elementit tässä maassa. Olemme saaneet muutama päivä sitten tutkimuksen, jonka mukaan nimenomaan työelämän epävarmuus on lisääntynyt. 67 prosenttia suomalaisista kokee, että työelämää uudistetaan liikaa työnantajien ehdoilla. Kuinka, ministeri Satonen, kommentoitte näitä työntekijöitten vastauksia — tai suomalaisten vastauksia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

16.19 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyystilanne on todellakin heikko. Kun itse seuraan aktiivisesti myös avoimia työpaikkoja eri maakunnissa, niin on vuosikausiin heikoin tilanne — ja kun siellä on jo kesätyöhaku tällä hetkellä sisällä, ja silti se avoimien työpaikkojen tilanne on aivan surkea.

Yksi työkalu, mitä nyt tässä hallitus on pitkään valmistellut, on tämä Itä-Suomi-ohjelma, ja sen tilanne, eri työryhmissä ja ministerien taholta kohta vuosi valmisteltu. Me kansanedustajat sekä maakuntaliitot ja yrittäjäjärjestöt ollaan juostu kuukausia peräkkäin tuolla maakunnissa ja eri tilaisuuksissa ja foorumeissa. Parhaillaanhan työ- ja elinkeinoministeriö arvioi niitä yli sataa lausuntoa, jotka siitä ohjelmasta on annettu. Toivottavasti tällä viikolla sitten neuvottelukunnassa ja Riitta Korhosen osalta päästään eteenpäin ja saataisiin se luonnos aikaiseksi toimenpideohjelmasta.

Kysynkin ministeriltä lähinnä sitä, onko tarkoitus — ja toivottavasti on tarkoitus — että puoliväliriihessä näitä toimenpiteitä, mitä Itä-Suomi-ohjelmassa esitetään, myös sitten rahoituksen piiriin pääsisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

16.20 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tk-rahoituksesta saatiin hyvä parlamentaarinen sopu viime kaudella, ja nyt tätä pannaan täytäntöön myös työ- ja elinkeinoministeriön toimesta sinne Business Finlandiin. Olisin kysynyt ministeriltä tästä pienten ja keskisuurten yritysten mukanaolosta tk-rahoituksessa. Tiedän, että siellä on hyviä aikomuksia tämän osalta, mutta miten konkreettisesti aiotaan myös pienet ja keskisuuret yritykset saada tekemään tuotekehitystä?

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Sitten on ollut puhetta paljon tämmöisestä innovaatiotoiminnasta ja siitä, miten saadaan skaalattua markkinoille myös näitä tuotteita, ja sen puolen tuotekehityksestä, joka ei sinänsä aivan tilastollisesti liity tähän tk-kokonaisuuteen. Minkätyyppisiä joustoja on sitten tähän rahoitukseen olemassa siellä Business Finlandin puolella, [Puhemies koputtaa] ja minkälaista ohjausta aiotte antaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen.

16.22 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ on hyvinvoinnin perusta, ja työmarkkinat on koko kansantalouden eräs tärkeimmistä markkinoiden osa-alueista. Tänä vuonna Suomen työmarkkinoita on uudistettu historiallisen paljon. Työrauhan pelisääntöjä on uudistettu, paikallista sopimista on laajennettu, sovittelujärjestelmää on päivitetty. Näistä uudistuksista hyötyvät niin suomalaiset yritykset kuin työntekijät vuosikymmeniä eteenpäin korkeampana työllisyytenä, parempina liiketoimintamahdollisuuksina ja paranevana ostovoimana.

Ministeri Arto Satonen on tehnyt tälle isänmaalle valtavan työsuorituksen ja palveluksen tänä vuonna, ja haluan kiittää ministeriä näistä uudistuksista. Tiedän, että niitä on myöskin ensi vuonna luvassa, työllisyyspalveluja uudistetaan, työlainsäädäntöä entisestään kehitetään, ja toivotan menestystä tähän erittäin tärkeään talouden uudistustyöhön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.23 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pitkäaikainen pääluottamusmies Juha Pakarinen Kontiolahdelta kysyy työministeriltä seuraavaa: ”Ihmettelen paikallisen sopimisen lisäämistä, koska jo nyt on sovittu työnantajan kanssa monista eri asioista vuosien mittaan ja ne ovat palvelleet molempia osapuolia vallan loistavasti. Olemme tarkastelleet molemmat työehtosopimuksia ja olemme tarttuneet meille molemmille tärkeisiin asioihin, joita olemme halunneet hieman muuttaa. Tähän saakka valtakunnalliset työehtosopimukset ovat taanneet työntekijöille tietyn palkkatason sekä lomarahan suuruuden, mutta nyt Satonen kumppaneineen on romuttamassa tämän suojan yleissitovuutta työehtosopimuksissa, ja perusteena on jo kulunut mantra siitä, että työllisyys lisääntyy. Mitä ihmettä? Miten nuo surkeat heikennykset tuovat ensimmäistäkään työpaikkaa valtakuntaan? Onko kenenkään etu loppupelissä siinä, että työpaikat laitetaan eriarvoiseen asemaan keskenään, koska voivat tarvittaessa kikkailla noilla edellä mainituilla asioilla, sillä tilaisuus tekee varkaan ja sen tämä nykyhallitus kyllä tietää ja taitaa?” Arvoisa työministeri Satonen, miten vastaatte pääluottamusmiehen painavaan kysymykseen? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

16.24 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella huolissani luovien alojen työntekijöistä. Ensin oli korona, nyt sitten isot kulttuurileikkaukset ja verojen korotukset. Näillä toimin emme saa luovien alojen potentiaalia ja aivan täysin mahdollista kasvua aikaan.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Muutama ehdotus, mitä voitaisiin tehdä luovien alojen kasvun elvyttämiseksi. Ensinnäkin viennin kannalta oleellisia ovat nämä alakohtaiset tiedotuskeskukset. Se rakenne on toimiva, niiden tuista ja olemassaolosta pitää pitää kiinni. Siellä on FILI, Music Finland, Frame, tämäntyyppiset toimijat.

Sitten audiovisuaalisen alan tuotantokannustin on tehokas ja riskitön tapa luoda kasvua ja auttaa suomalaisia pk-yrityksiä luomaan laadukasta kotimaista sisältöä. Nyt tämä avokannustimelle esitetty valtuus on aivan riittämätön. Ja vielä tärkeää on ministeriöiden välinen yhteistyö, jotta saamme vientiä kasvuun, Business Finlandin tukia myönnettyä moninaisille kulttuurisektorin toimijoille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

16.25 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kaivos- ja metsäteollisuus on keskeinen osa Suomen taloutta ja puhdasta siirtymää. Uusiutuvan energian ja sähköistyvän yhteiskunnan teknologiat vaativat kriittisiä raaka-aineita. Lupaprosessien hitaus on kuitenkin ollut uhka hankkeille, ja se on vähentänyt Suomen houkuttelevuutta.

Hallituksen linjaukset, joilla yksinkertaistetaan prosesseja, ovat erittäin tervetulleita. Tämä nopeuttaa hankkeiden etenemistä ja luo taloudellista toimeliaisuutta erityisesti alueilla, joilla kaivostoiminta on merkittävä työllistäjä. On tärkeää, että luvitus on tehokasta mutta myös vastuullista. Ympäristönäkökulmat otetaan huomioon mutta niin, etteivät ne muodosta esteitä kansainväliselle kilpailukyvyille.

Kaivos- ja vesivoimatulot ovat tärkeitä paikallisesti juurikin hankkeiden hyväksyttävyyden näkökulmasta. Kun puhutaan kaivosten tai vaikkapa pumppuvoimaloiden haitoista, on tärkeää, että myös hyöty ohjautuu paikallisesti.

Arvoisa ministeri Rydman, miten näette tämän keskustelun lupaprosessien sujuvoittamisesta ja paikallisesta hyväksyttävyydestä hankkeiden, myös tuottojen, osalta ja niiden ohjautumisesta alueelle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Minulla on täällä nyt noin viitisentoista puheenvuoropyyntöä, ja ne kaikki tässä nyt tulevat. Enempää ei valitettavasti ehditä, mutta nämä tässä debatissa. — Ja sieltä seuraavaksi edustaja Päivärinta.

16.26 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos ministereille.

Olen oikein iloinen, että yhdestä asiasta me olemme tässä salissa kaikki samaa mieltä: siitä, että Suomi tarvitsee kasvua, sillä ilman kasvua eväät hyvinvoinnin rahoittamiseksi on syöty äkkiä, mutta ne eväähän on syöty jo aikaa sitten. Valtion budjetti on ollut kroonisesti alijäämäinen jo vuosia. Ja kun te nyt niin kovasti siellä kritisoitte hallituksen kasvutoimia, niin tämmöisenä ihan ystävällisenä huomiona haluan teille muistuttaa, että ei sitä kasvua näkynyt kyllä teidänkään aikana. Suomen talous ei ole reaalisesti kasvanut 17 vuoteen, ja siksi Orpon hallitus on nyt sitoutunut tekemään ja on tehnyt merkittäviä reformeja. Nämä reformit olisi pitänyt tehdä aikaa sitten, jotta me olisimme eri tilanteessa, jotta me voisimme katsoa, missä tilanteessa on Ruotsi, missä on Tanska. Nyt me olemme tehneet ne, emmekä enää lykkää.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Sanon vielä sen, että kiitän edustaja Lohea näistä matkailuesityksistä. [Puhemies koputtaa] Tarvitsemme toki vaan investointeja, että saamme matkailuun majoitus-kapasiteettia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

16.28 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, että ministerit eivät ehtineet ensimmäisellä kierroksella kaikkiin kysymyksiin vastata, mutta yritän päästä tähän vastausnippuun omalla kysymykselläni.

Vähän vielä toistan sitä, mihin ei aika ihan kokonaan ensimmäisellä puheenvuorolla riittänyt, tähän niin sanottuun Fazer-veroon, joka tosiaan uhkaa viedä meiltä valtavan ison investoinnin Lahdesta, Suomesta, aikana, jolloin niitä kasvutoimia nimenomaan tarvitaan. Lähtökohtaiset laskelmat ilmeisesti kulkevat niin, että verolla saatava verotuotto jää kuitenkin pienemmäksi kuin mitä tämä investointi työpaikkoina, verotuloina sitä kautta toisi. Ja tietenkin on terveempää yhteiskunnassa, että luodaan työn kautta sitä tuloa eikä vaan niistämällä ikään kuin elinkeinoelämän mahdollisuuksia. Haluan ministereiltä nyt pientä heads-upia aiheeseen ja teiltä kommenttia: kuinka te voitte vaikuttaa valtiovarainministeriöön, että tämä Fazer-vero torpataan jo valmisteluvaiheessa? Tällä hetkellä se on lainsäädännön arviointineuvoston käsittelyssä. Toivon, että tämä verohanke torpataan ja laitetaan sinne Mariaanien hautaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

16.29 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä sanoa näihin perussuomalaisten kommentteihin siitä, että täällä maahanmuutto ratkeaa käsiin, että kyllähän ihan itse tämän aiheutatte tällä paikallisella sopimisella ja sillä, että Tallinnan satamassa, Puolassa tai vaikkapa Romaniassa voidaan niitä paikallisia sopimuksia kirjoittaa, ja mitään toivoa ei ole siitä, että niitä voitaisiin valvoa, koska rahoitus puuttuu tai harmaaseen talouteen ei haluta puuttua. Elikkä tänne voidaan tulla alle TESien tekemään töitä, ja varsinkin kun tässä nyt tämä yleissitovuuskin näyttää rapautuvan samalla.

Työrauha, paikallinen sopiminen, sovittelijajärjestelmä — työllisyysvaikutus pyöreä nolla, ja näitä te kutsutte suuriksi reformeiksi ja työmarkkinaudistuksiksi. [Susanne Päivärinnan välihuuto] En oikein ymmärrä, mistä tämä ajatus kumpuaa, mutta ehkäpä ministeri tätä voi meille avata.

Vielä viimeiseksi: mitä hallitus on tehnyt palkka-avoimuuden ja palkkatasa-arvon eteen, varsinkin peilaten siihen, että tämä palkkamonttuvientimalli on nyt jyrätty läpi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.30 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa, niin täytyy kysyä hallitukselta, kuinka paljon suurempi luvun pitää vielä olla, jotta tarjontaa on riittävästi — koska nyt näyttää olevan tarjontaa aivan riittävästi — että työllisyys paranisi. Näyttää siltä, että vain tätä puolta tehdään ja sitten niitä avoimia työpaikkoja on neljäsosa siitä, mitä niitä oli tässä puolitoista vuotta sitten. Kertoo jotain tästä talouspolitiikan linjasta.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Ministeri Satonen puhui tässä, että kohtaanto-ongelmaa on työpaikoilla ja työntekijöillä. Kyllä, kohtaanto-ongelmaa on, ja se kohtaanto-ongelma koskee osaamista, ja se koskee sitä, miltä paikkakunnalla työ ja työntekijä ovat. Nämä ovat ne kohtaanto-ongelmat, mutta hallituksen esityksessä ovat just päinvastaisia tällä alueella. Osaamiseen ei haluta panostaa, sieltä aikuiskoulutustuki on lopetettu, ammatilliseen koulutukseen 120 miljoonan leikkaus. Jos halutaan tehdä uutta ammattia, niin ei. Nyt se pitää tehdä omin toimin eikä haluta yhteiskunnallisesti tukea tätä. Hallitus tekee just päinvastaista politiikkaa kuin mitä se kauniisti juhlapuheissaan puhuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

16.31 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs merkittävä tekijä talouskasvun kannalta on investointien luvituksen sujuvuus ja ennakoitavuus. Hallitus tähtääkin niiden parantamiseen muun muassa valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä vuoden 2026 alussa hallitusohjelman mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia. Se lisää osaltaan luvituspäätösten ennakoitavuutta ja laatua sekä vähentää muutoksenhaun tarvetta. Toimintatavat yhtenäistyvät valtakunnallisesti ja mahdollistavat viranomais-resurssien tehokkaan jakamisen ympäri maata. Samalla vahvistetaan ennakkollista ohjausta, neuvontaa, viranomaisten yhteistyötä ja digitalisaatiota. Tavoitteena on myös se, että yllättäviä lisäselvitys- ja täydennyspyyntöjä voidaan vähentää hyvällä viranomaisyhteistyöllä, ennakoinnilla ja neuvonnalla. Tiedustelisinkin ministeriltä, onko uudistus etenemässä aiotussa aikataulussa ja kuinka paljon arvioitte sen parantavan talouskasvumme edellytyksiä [Puhemies koputtaa] ja Suomen mainetta kansainvälisenä investointikohteena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.33 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää myös hallitusta, tässä tapauksessa työministeri Satosta. Keskusta tukee ja on tukenut useimpia hallituksen työelämäuudistuksia. Niistä useimmat ovat olleet tarpeellisia, ja ne vaikuttavat pitkällä aikavälillä.

Meidän pitää nyt yhdessä kannustaa suomalaisia tekemään enemmän töitä. Sitä työtä myös syntyy sitä kautta. Nimittäin sen talouskasvun, mitä täällä peräänkuulutetaan — ja mekin kuulutamme tässä, että tuplataan talouskasvu — kaavahan on lopulta aika yksinkertainen, työtunnit kertaa tuottavuus, ja meidän on pakko molempia parantaa tässä maassa. Nämä valtavat tki-satsaukset, jotka perustuvat parlamentaarisen työryhmän taustatyöhön, jota hallitus nyt tekee, luovat myös edellytyksiä tuottavuuden parantamiselle. Mutta tarvitaan myös työtunteja lisää, ja sen takia pitää rakentaa nopeita polkuja niille erityisosaajille Suomeen, että oleskeluluvan ja työluvan lisäksi meillä on pankkitili auki ja lapsella koulu- tai päivähoitopaikka kahdessa viikossa. [Puhemies koputtaa] Eli työtä lisää, ja kannustetaan suomalaisia tekemään myös verotuksen kautta lisää työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

16.34 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministereille esityksestä ja hyvistä puheenvuoroista tähän asiaan liittyen.

Edustaja Mäkyinen, joka nyt ei tässä ole paikalla, nosti esiin epävarmuuden talouden näkymistä, ja se on osittain totta. Vientivetoisessa Suomessa globaalit suhdanteet, kuten Saksan talouden tila, vaikuttavat tähän merkittävästi. Juuri siksi hallituksen kilpailukykyä vahvistavat toimet ovat tärkeämpiä kuin koskaan. Hallituksen päätökset, kuten paikallisen sopimisen lainsäädännön hyväksyminen, eivät ole vain sanoja vaan konkreettisia tekoja, joilla parannamme osaltaan yritysten toimintaympäristöä ja houkuttelemme investointeja Suomeen. Näitä hallituksen toimia voisi SDP:kin kannattaa, jos huoli Suomen kilpailukykyä kerran on. Kansainvälisessä kilpailussa pärjäämme vain sillä, että kilpailukykyämme on riittävä. [Niina Malmin välihuuto] Kysynkin ministeriltä: mitä uusia toimia hallitus aikoo ensi kevään puoliväliriihessä esitellä, jotta Suomen kilpailukykyä ja investointiympäristöä voidaan edelleen vahvistaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.35 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä aiemmin mainittiin, että joku keskustan asia ei mennyt järkeen. Minä jos vaimolle sanon jostain hänen puheestaan — saatan, ihan hypoteettinen tilanne — ettei mene järkeen, niin hän voi useimmiten kyllä vedota siihen minun järkeen, että vika onkin siinä eikä hänen esittämässään asiassa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on rajaamassa, kuten täällä on tuotu aiemmin esille, investointien verohyvityksen suuryrityksille. Muun muassa Etelä-Savon kauppakamari on itäisen Suomen ohjelman lausunnossaan todennut tämän ongelmallisuuden pk-yritysten kannalta — ministeri siitä hieman jo vastasikin — mutta on välttämätöntä, että näitä edistetään erityisesti meidän tyypisillä alueillamme, missä suuryrityksiä yksinkertaisesti ei ole. Tämä ohjelmaluonnos varsin heikosti vastaa niihin tarpeisiin ja tavoitteisiin, mitä sille asetettiin, ja siihen on tullut runsaasti lausuntoja. Toivon mukaan, niin kuin edustaja Eskelinen totesi, ne otetaan vakavasti huomioon ja ne näkyvät sitten toimenpide-ehdotuksina. Oikeastaan toistan sen saman kysymyksen, minkä edustaja Eskelinen toi ja itse asiassa Jukkolakin: mitä ihan oikeita konkreettisia toimenpiteitä on tulossa meidän alueellemme? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

16.37 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että tämä keskustelu työllisyyskehityksestä on hallitukselle vähän kiusallinen. Sillä hallituksella, jota te parjasitte koko viime vaalikauden, työllisyyskehityshän oli huomattavasti parempaa. Nythän työllisyyskehitys on ollut vain miinusmerkkistä: 57 000 työllistä vähemmän kuin tämän hallituksen aloittaessa. Suomen Pankki, mutta myös valtiovarainministeriö aikaisemmissa ennusteissaan, ei ole uskonut siihen, että te saavutatte tämän oman tavoitteenne 100 000 uudesta työllisestä. Ja kun tämä tilanne tältä näyttää, niin ymmärrän oikein hyvin, että hallitus ei haluaisi käydä tätä keskustelua yhtään sen enempää, koska tosiasiallisesti tulokset ovat erittäin huonoja. Ja kun täällä hehkutetaan toimenpiteitä, niin toivoisi, että hehkutettaisiin enemmän tuloksia.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Mutta muutama keino, joita voisi jo nyt tehdä: Yksi keskeinen syy, minkä takia kehitys on ollut sellaista kuin on, on kuluttajien luottamus. Sitä pitäisi vahvistaa. Se liittyy ostovoimaan. Sitä me voidaan tukea verotuksen avulla. Toinen liittyy sitten investointeihin, ja tästä edustaja Kari piti esimerkiksi erittäin hyvän puheenvuoron, että Fazer-vero kannattaa kyllä jättää tekemättä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

16.38 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Halusin toisen puheenvuoron pitää: virittäydyin edustaja Hoskosen hyvän puheenvuoron jälkeen, kun hän puhui energiasta ja energian hinnasta. Se on meille kaikille aivan elintärkeä asia, ja erityisesti yrityksille, ja nyt on vain päässyt käymään sillä tavalla, että olemme itse omilla toimillamme hinnoitelleet energian hinnan korkealle. Tällä tarkoitan ensisijaisesti päästökauppajärjestelmää, joka on omiaan sulkemaan tehtaita Suomessa ja Euroopassakin ja siirtämään ne maihin, joissa tuotanto on halvempaa. Tässä ei ole mitään järkeä, ei Suomen eikä edes ilmaston kannalta.

Arvoisa puhemies! Energiapolitiikka tarvitsee remontin. Hallitus ottaa kyllä oikeita askeleita oikeaan suuntaan, mutta paljon enemmän pitäisi tehdä. Väistämättä tulee mieleen tässäkin kohtaa, että meidän pitäisi turpeelle antaa toivottu kunnianpalautus ja ottaa se palettiin mukaan, koska sillä me varmistaisimme myöskin nämä kylmät päivät.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

16.39 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun jaoston puheenjohtajana esittelin tämän mietinnön näiltä osin, niin pitäydyn myös nyt vastauspuheenvuorossani mietintötekstissä. Täällä on matkailusta puhuttu, ja luen sen lyhyen pätkän, mitä matkailusta on kirjoitettu tähän mietintöön: ”Matkailun edistämiseen kohdennettavat määrärahat supistuvat 2 miljoonan euron verran 7,8 miljoonaan euroon, mikä johtaa myös henkilöstön vähennyksiin. Valiokunta pitää leikkauksia valitettavana, mutta painottaa samalla paikallisesti tehtävän pitkäjänteisen työn ja alueellisten toimijoiden yhteistyön merkitystä.” Edelleen — en lue nyt sitaattia, kun tuo kello tuossa kulkee — täällä käsitellään monessa kohdassa nyt näitä puhtaan siirtymän investointeja. Korostan, että tämä on yksimielisesti valtiovarainvaliokunnassa hyväksytty mietintö. Kuitenkin kuulen sieltä salin oikeimmalta laidalta jatkuvasti puhetta siitä, että tämä koko ilmastomuutos on jotain hömppää ja se on keksittyä ja haitallista ja kaikki siihen liittyvä on järjetöntä ja muuta. Ainakin tässä mietinnössä korostetaan kovasti siihen liittyviä investointeja — yksimielisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

16.40 **Miia Petra Kumpula-Natri sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain puolitoista vuotta sitten se työllisyysperintö oli, että ennätyskorkea työllisyys ja puhuimme työvoimapulasta. Puolitoista vuotta myöhemmin olemme puhumassa vain hallitus-ohjelmakirjauksista, negatiivisista työllisyyskehityksistä ja sitten uskosta. Minä en usko näihin työmarkkinauudistusten työllisyysvaikutuksiin. Ja miksi ne ovat näin rajuja? Ennen kokoomuksessa oli ääntä myös opettajilla, sairaanhoitajilla ja naisyrittäjillä. Sen takia, kun

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

katsoimme kasvutoimia, olimme huolissamme kotitalousvähennyksenkin romuttavasta vaikutuksesta, josta nähdään nyt uutisia naisyrittäjiltä.

Elinkeinoministeri, olitteko yllättynyt, että ostovoima kiinnostaa demareita? Nimenomaan ostovoima kiinnostaa, palkanmuodostus ja siitä maksettavat verot. Ja sen takia on yllätys, että Petteri Orpon toisena budjettina tulemme tilanteeseen, jossa keskivertopalkansaaja maksaa enemmän veroja kuin kymmenen vuoden aikana.

Ottakaa edes kasvuvinkkinä nyt sitten se EK:n välittämä huoli yrityksistä, että tämä mainehaitta maahanmuuton osalta vaikeuttaa korkeakoulutettujen saamista Suomeen.

Ja brexit-terveisinä — tulin Oxfordista viime yönä: Vienti väheni, tuonti väheni päämarkkina EU:lle noin 30 prossaa, ja yli miljoona työpaikkaa mennyt. Ei flirttailla EU-erolla missään puolueessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström.

16.42 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Yksi, mistä olen aika huolissani, on se, kuinka suomalaiset suhtautuvat yrittäjyyteen. Julkisessa keskustelussa ja täällä salissakin monesti yrittäjät ja palkansaajat asetetaan vastakkain, mutta on kuitenkin totta, että kestävä talouskasvu syntyy yksityisiin yrityksiin ja siellä ovat ihan yhtä suuressa arvossa palkansaajat kuin yrittäjätkin. Olen sitä mieltä, että meidän tulisi enemmän luoda myönteistä ilmapiiriä yrittäjyyden ympärillä, ja yksi, mistä olin aika surullinenkin, oli Danske Bankin teettämä tutkimus, tai tällainen kysely, Taloudellinen mielenrauha 2024. Edelleen suomalaiset pitävät lottovoittoa hyväksytympänä tapana vaurastua kuin yrittäjyyttä, ja tämä on kyllä sellainen asia, mihin minun mielestäni täytyisi keskittyä enemmän.

Haluaisinkin kysyä, ministeri, teiltä: miten te näkisitte, kuinka arvostusta voitaisiin lisätä yrittäjyyttä kohtaan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

16.43 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä keskustelleet paljon näistä maan talouteen liittyvistä asioista, ja vielä nostan tuon energia-asian esille. Meillä on hallitusohjelmassa todella hyvät kirjaukset muun muassa biokaasun osalta, joka on niin sanottua puhdasta energiaa, ja jos ajatellaan nyt tuota talousarviota ensi vuodelle, niin se ei tuo mitään parannusta tähän biokaasutuotannon tilanteeseen, päinvastoin. Tällä hallituskaudella on hankaloitettu biokaasun tuottajia todentamiskaavimuksilla, jotta saadaan verohyvitys, ja sitten tämän joustomekanismin, joka viimeksi käsiteltiin, kaksoislaskenta, missä, kun korvataan nestekaasua biokaasulla, pitää laittaa tuplamäärä biokaasua, mikä on täysin järjetön ajatus.

Siksi kysynkin ministeriltä: onko tarkoitus tähän asiaan tehdä nyt korjausta, koska tämä kaksoislaskenta, kaksinkertaisuuden vaatimus, on ihan järjetön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

16.44 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sitä jotenkin haluaisi etsiä niitä positiivisia asioita, että pääsisi ministereitäkin joskus kehuaan, ja ajattelen niin, että yksi positiivinen asia on varmasti se, että meillä on yhteinen tavoite.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Meillä on yhteinen tavoite siitä, että työttömien määrä vähenisi ja työllisyys tässä maassa kasvaisi. Sitten ne keinot ovat sellaisia, että niissä meillä on isoja eroja. Me tekisimme asioita hyvin toisella tavalla.

Suomen Pankin tämän päivän uutisissa sanottiin, että esimerkiksi yksityinen kulutus on vähenenyt, ja eilen saimme lukea uutisia siitä, että ruuan hinta on jäännyt yli 20 prosenttia korkeammalle tasolle kuin puolitoista vuotta sitten — yli 20 prosenttia korkeammalle tasolle. Eli onhan se selvää, että ostovoima ja luottamus tulevaisuuteen on aidosti heikolla tasolla, ja niin kuin Suomen Pankin uutisissa oli, vientikin kasvaa tummien pilvien varjossa.

Hyvä hallitus, te olette hukanneet jo 2,2 prosenttia työttömyysasteesta. Aiemmin laskettiin, että yksi prosentti on yksi miljardi tässä valtiontaloudessa. Ne ovat niin suuria summia, että millä ihmeellä nämä paikataan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

16.46 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen äärimmäisen huolissani siitä, että Suomessa rahoitusmarkkinat eivät toimi täysin ongelmattomasti. Tämä näkyy etenkin, kun puhutaan pienemmistä yrityksistä, ja he eivät saa välttämättä pankista lainaa siihen yrityksen kasvattamiseen. Tämä jarruttaa erityisesti mikroyritysten kasvua, työllistämistä, vientiä, ja lopulta se myös estää sitä, että uusia kasvuyrityksiä syntyisi. Tämä on kokonaisuudessaan Suomen tulevaisuudelle äärimmäisen vaarallista.

Tästä syystä hallitus syksyllä esitti, tai itse asiassa päätti, että Finnveran rahoitusta kohdennetaan mikroyritysten kasvuhankkeiden rahoittamiseen, ja sen pohjalta Finnvera on lanseerannut uuden mikroyritysten lainapilotin. Siitä saadut viestit ovat erinomaisia, ja sen rohkaisemana oikeastaan haluaisin tietää, ministeri Rydman: Miten näette tämän jatkon? Onko tämä sellainen asia, mihin hallitus haluaa panostaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.47 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että keskustellaan energiastakin. Katselin juuri tuota, niin kuin sanoin, sähkökaupan hintaa, mutta muistakaa sitten tämä sama asia, että kun energiaa tuotetaan Suomessa, me samaan aikaan puhumme tässä salissa, että tänne pitää tulla näitä valtavia datakeskuksia, sitten hiiliteräs korvataan vetyteräksellä. Mitä ne tarvitsevat? Aivan valtavasti sähköä. Me olemme leikanneet 5 000—6 000 megaa sähkön perustuotantoa, ja sitten tässä salissa puhutaan kirkkain silmin kuin kevätaamuna, että meillä on tuulivoima ja aurinkovoima. Mitä tekemistä niillä on datakeskusten tai hiiliteräksen korvaavan vetyteräksen kanssa? Ei mitään. Yksikään firma ei tuo tietokonefirmoja tänne eikä hiiliterästä korvaavia vetyteräsfirmoja, koska ei niitä pyöritetä sillä sähköllä, joka tuulesta tulee silloin tällöin joskus, kun sattuu tuulemaan. Kyllä minä sen ymmärrän, että kalamiehet seuraavat tuulia. Tuuli vaikuttaa saaliiseen, mutta ei hyvänä aika, jos te rupeatte minulle väittämään kauniina talvipäivänä, että tuulimyllyllä teemme terästä taikka pyöritämme datakeskuksia. Toivotan teille vain hyvää joulua. Siinä kyllä aika käy joulua odottaessa pitkäksi. Mutta tulkaa nyt, hyvät ihmiset, tähän maailmaan. Lopettakaa tuo höpöily ja keskittyminen kaikista hulluista asioista.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kaunistola ja sitten ministeri.

16.48 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Maailmantalouden tilaan vaikuttamismahdollisuutemme ovat suhteellisen pienet. Siksi hallitus vaikuttaa siihen, miten se voi, eli yrittämisen ja työllistämisen mahdollisuuksiin kotimaassa. Tärkeintä on laittaa oma pesä kuntoon. Sitä on myös tehty erityisesti työmarkkinoilla. Työmarkkinoiden rakenteita uudistetaan historiallisella tavalla. Työrauhalainsäädäntö astui voimaan keväällä. Viime viikolla eduskunta puolestaan hyväksyi paikallisen sopimisen lainsäädännön. Suomen kilpailukykyä vahvistetaan myös vientivetoisella palkkamallilla. Lisäksi hallitus purkaa yritysten työllistämisen esteitä muun muassa yhteistoimintalain uudistuksella. Olisinkin kysynyt ministeri Satoselta siitä, kuinka paljon kaavailtu yt-lain uudistus keventäisi yritysten hallinnollista kustannustaakkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten on ministereitten puheenvuorot. Jälleen viisi minuuttia molemmille. — Ministeri Satonen ensiksi.

16.49 **Työministeri Arto Satonen:** Arvoisa rouva puhemies! Ensin vastaus muutamaa täsmäkysymykseen, ja sen jälkeen ajattelin mennä tarkemmin tähän työllisyyden isoon kuvaan ja vähän historiaankin, jota täällä on käyty läpi.

Ensimmäisenä edustaja Perholehdolle. Puhuitte näistä perusteettomista päätöksistä. Viittasitte ilmeisesti tähän määräaikaisia työsuhteita koskevaan lainsäädäntöön, joka on siis tällä hetkellä työryhmävaiheessa. Sen lähtökohta ja idea on koko ajan ollut se, että se helpottaa työllistymistä eli pitkälti keskittyy varmaan lähinnä siihen, kun ensimmäistä kertaa työsuhde muodostetaan tai sitten työtehtävä vaihtuu hyvin toisenlaiseen — tästä ei tarkkaa luetteloa ole. Mutta sen idea on nimenomaan helpottaa työsuhteen saamista, ei sitä, että jatkuvasti peräjälkeen tehtäisiin määräaikaisia työsuhteita ilman eri perusteita. Tämä on tärkeä asia.

No, sitten edustaja Andersson kysyi tästä osatyökykyisten yhdistelmävakuutuksesta, ja täällä puhuttiin myös tästä palkka-avoimuusdirektiivistä. Nämä ovat kaikki sosiaali- ja terveysministeriön alaa, joten jätän ne kysymykset sinne.

Edustaja Suhonen, kiitoksia tästä luottamusmiehen antamasta kysymyksestä. Tähän on kyllä helppo vastata, että kun tämä luottamusmies itse siinä kertoo, kuinka hyvin tämä paikallinen sopiminen toimii järjestäytyneessä yrityksessä, niin se on hieno asia, että nyt se annetaan myös järjestäytymättömiin yrityksiin. Eli myös ne yritykset, jotka eivät ole työnantajaliiton jäseniä, joissa ehkä ei ole luottamusmiestäkään mutta joissa on valittu luottamusvaltuutettu, voivat tehdä näitä ihan samoja sopimuksia kuin nämä toisetkin yritykset. Se on ennen kaikkea oikeudenmukaisuuskysymys, mutta sillä on varmasti merkitystä myös työn tuottavuuteen, ja uskon, että on myös työllisyyteen, vaikka nämä valtiovarainministeriön laskentamallit eivät kykenekään sille työllisyysvaikutuksia laskemaan. Kaikki tietävät myös, että vientivetoinen palkkamalli toteutuessaan on varmasti merkittävä työllisyystoimi, vaikka sille ei pystytäkään näillä laskentamenetelmillä vastauksia antamaan.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

No, sitten tähän työllisyystilanteeseen: Minulla on täällä nyt myöskin oikein kalvoja mukana, että voidaan sitten vaikka käydä nämä sosiaalidemokraattien kanssa läpi erikseen, että minkälainen se Marinin hallinnon perintö nyt oikein oli.

Ensinnäkin, Sipilän hallituksen aikana syntyi noin 125 000 työpaikkaa, ja samaan aikaan työttömien määrä väheni noin 110 000. Rinteen—Marinin-kaudella syntyi myös vähän yli 100 000 työpaikkaa, mutta työttömien määrä väheni hyvin minimaalisesti, koska tämä työllisyyslisäys tuli lähinnä työperäisestä maahanmuutosta ja siitä, että opiskelijat ja eläkeläiset rupesivat tekemään enemmän töitä. Ja kaikkein hätkähdyttävintä on se, mikä tästä kuviosta käy ilmi, että korona-ajan jälkeen tehtyjen työtuntien määrä ei noussut lainkaan, vaikka työllisten määrä nousi viisi prosenttia, koska meillä osa-aikatyön määrä kasvoi niin paljon. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Kansantalouden kannalta on valitettavasti niin, että jos kaksi ihmistä tekee puolipäiväistä työtä tai yksi tekee kokoaikaista, niin sen vaikutus on sama, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] ja tästä on nimenomaan kyse. Eli se perintö, jonka tämä hallitus sai — mainittakoon sekin nyt vielä, että työllisyysaste, vaikka se olikin kohtuullisen korkea, oli Pohjoismaiden alhaisin, ja samaan aikaan oli tapahtunut viimeisen kahden vuoden aikana niin, että työnantajayritysten määrä on laskenut kymmenen prosenttia, [Piritta Rantasen välihuuto] mikä on työntekijän kannalta erittäin huono asia, kun on vähemmän vaihtoehtoja — se työllisyysaste, josta me lähdimme, oli sellainen, että sillä ei pystytty rahoittamaan näitä hyvinvointiyhteiskunnan palveluita. Juuri sen takia näitä reformeja lähdettiin tekemään. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Se on tietenkin selvä, että nämä reformit alkavat vaikuttaa voimakkaammin sitten, kun suhdanne kääntyy, eikä se tapahdu hetkessä. [Miapetra Kumpula-Natri: Milloin ne vaikuttaisivat ilman reformeja?] Paikallinen sopiminen on tästä talosta mennyt läpi viime viikolla, vientivetoinen palkkamalli tänään. Ei se voi vielä vaikuttaa käytännössä, mutta kyllähän se siitä lähtee vaikuttamaan. Työttömyysturvauudistus on ollut voimassa — kun täällä joku kysyi, mikä oli kaikkein merkittävin, niin työttömyysturvauudistus on varmasti ollut kaikkein merkittävin työn tarjonnan lisääjä — noin kolme kuukautta tällä hetkellä kaikilta osiltaan. Eli kyllä tämä rupeaa vaikuttamaan aivan varmasti. Valtiovarainministeriön viimeinen arvio siitä — joka muuten päivittyi heidän sivuillaan jatkuvasti — on se, että nämä hallituksen kaikki työllisyystoimet ovat yhteensä noin 90 000, kun tämä vaikutus lähtee realisoitumaan, mutta kansainvälisille suhdanteille me ei voida mitään. Sille me ei voida mitään, että meidän vientimarkkinat ovat vaikeita. [Lauri Lylyn välihuuto] Ainoa, mille me voidaan, on se, että me laitetaan tätä meidän omaa pesää kuntoon. Kyllä nämä toimenpiteet nimenomaan vahvistavat suomalaisen työn kilpailukykyä vientimarkkinoilla, alentavat työllistämisen kynnystä ja ovat askeleita oikeaan suuntaan. Hetkessä ei tapahdu muutosta, mutta aivan varmasti tämän pitkäaikaiset vaikutukset tulevat olemaan erittäin positiivisia. [Miapetra Kumpula-Natri: Ministeri ei kertaakaan maininnut todellisia lukuja! — Joona Räsänen: Minä vuonna ne alkavat näissä ennusteissa näkymään?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Rydman, 5 minuuttia.

16.54 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Asia on todella niin kuin ministeri Satonen tuossa edellä kuvasi: niillä poliittisilla toimenpiteillä, mitä tehdään, ne tulevat näkyviin viiveellä, ja näin on, että usein hallitukset joutuvat joko siivoamaan edellisen hallituksen sotkuja tai hyötymään niistä, mitä edellinen hallitus on tehnyt. Meillä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

on nyt sellainen tilanne, että me siivoamme niitä sotkuja. Sen lisäksi meillä on lukuisia uusia haasteita päällämme johtuen maailmantalouden Suomelle hyvin epäedullisista vaikutuksista.

Meillä tällä hetkellä kuitenkin hallitus tekee erittäin määrätietoisesti kaikki ne kotipesän siivoamisen toimenpiteet, joita ministeri Satonen edellä kuvasi. Edustaja Kumpula-Natri totesi kuitenkin, että hän ei usko, että hallituksen ohjelma ajankaan kanssa puree. No, nämä voivat tietysti joillekin olla uskon kysymyksiä, mutta ehkä kannattaa kysyä ulkopuolisilta arvioitsijoilta. Ulkopuoliset arvioitsijat pääsääntöisesti kyllä nimenomaisesti toteavat, että ne toimenpiteet, mitä hallitus tekee, ovat juuri niitä oikeita. [Miapetra Kumpula-Natrin välihuuto] Viimeisimpänä tällaisena on se, että kun luottoluokittaja Moody's pari päivää sitten arvioi Suomen luottoluokitusta, niin se totesi, että edelleenkin säilytetään luottoluokitus ennallaan, koska he luottavat siihen, että hallitus kykenee viemään ohjelmansa läpi, ja Moody's nimenomaisesti totesi, että he uskovat ja näkevät oman analyysinsä pohjalta, että asteittain hallituksen ohjelma puree ja ainut, mikä voisi vaikuttaa laskevasti Suomen luottoluokitukseen, olisi se, että hallitus ei saisikaan vietyä reformejaan läpi. No, tähän ehkä osittain viittaa sekin, että tosiaan näissä opposition vaihtoehtobudjeteissa vasemmistoliittoa lukuun ottamatta ei oikeastaan ole lähdettykään perumaan hallituksen tekemiä uudistuksia, eli kyllä niiden merkitys ja tärkeys laajasti tunnutaan oppositiossakin ymmärrettävän, mitä nyt sitten leukoja louskutetaan muodon vuoksi kannatuksen toivossa niiden vastustamiseksi. [Mika Karin välihuuto]

Joka tapauksessa on ollut ilahduttavaa se, että sosiaalidemokraattien riveissä on ainakin puheen tasolla tiedostettu, että korkeammat verot vaikuttavat talouteen negatiivisesti. Tämä oli se asia, mistä olin kovasti ilahtunut, että tämä on vasemmalla alettu tiedostaa, ja toivon, että sitä sovelletaan johdonmukaisesti. Tämä hallitus ei mielellään yhtäkään veroa kiristä. Meillä on tietysti se hyvin vaativa tilanne, että joudumme tasapainottelemaan yhtäältä sen kanssa, että haluamme säilyttää sen hyvän luottoluokituksen Suomelle, mikä edellyttää tietystikin tiukkaa menokuria, se edellyttää tiukkaa talouspolitiikkaa, ja jossakin tapauksessa joudumme myöskin arvioimaan sitä, pitääkö sitä tehdä verotuksen kautta, niin kuin on valitettavasti muutamassa tilanteessa jouduttu tekemään. Toivottavasti puoliväliriihessä voidaan tarkastella myöskin verotuksen painopistettä erilaisista näkökulmista.

Sitten muutamia erityiskysymyksiä, mitä täällä on noussut esille.

Edustaja Kaunisto nosti esille Finnveran merkityksen. Uudistamme Finnveralainsäädäntöä, jotta rahoitusta olisi kaikissa tilanteissa hyvin saatavilla erikokoisille yrityksille.

Edustaja Seppänen nosti esille kaivoskysymykset. Puhtaaseen siirtymäänkin liittyen kaivosteollisuus on merkittävän tärkeä asia. Tässä joudumme tietysti tasapainoilemaan yhtäältä sen kanssa, että kaivostoiminta on kannattavaa ja että se myöskin on sellaista, että luvitus on riittävän sujuvaa, mutta toisaalta myöskin sen, että huomioidaan sitten ympäristökysymykset, mikä liittyy juuri siihen paikalliseen hyväksyttävyyteen, jota edustaja Seppänen piti esillä. Meillä on juuri valmistumassa — tai valmistunutkin, piakkoin julkaistaan — uusi mineraalistrategia, jossa kiinnitetään myös erityistä huomiota siihen, että kaivostoimintaan liittyvä arvonalisä myöskin mahdollisimman laajoilta osin pysyy Suomen rajojen sisäpuolella.

Sitten teollisuuspoliittisesta strategiasta kysyi esimerkiksi edustaja Viitala. Sehän on ollut sillä tavoin tehokas strategia, että itse asiassa monista niistä toimenpiteistä, jotka ovat

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

tulleet sen strategiaproessin aikana esille esityksinä, on itse asiassa myöskin tehty jo poliittisia päätöksiä. Niistä merkittävin on varmasti tämä suurten teollisten investointien verokannuste.

Sitten edustaja Mehtälä puhui luvitusprosesseista. Niihin viittasi myöskin edustaja Savio. Ne ovat tietysti aivan keskeisen tärkeitä, että investoreilla on riittävän selvä näkymä siihen, mitä tuleman pitää, mitä heidän tarvitsee tehdä, jotta investoinnit menevät läpi. Tämä prosessi on hyvin ympäristöministeriössä edennyt, toivottavasti luvituksen sujuvoittamista sitä kautta myöskin saadaan. Sen kuitenkin haluan todeta edustaja Mehtälälle, että ennen kaikkea tällä investointitukikannusteella vastataan siihen kansainväliseen investointitukikilpailuun eikä niinkään tähän luvituspuoleen, joka on omanlaisensa kysymyksenasettelu.

Edustaja Puisto nosti esille sen, miten merkittävä haaste taloudellemme Euroopassa laajasti on liiallinen sääntely. Yhdysvalloissa sitä kevennetään, ja niin on oikein.

Edustaja Riipillä ja edustaja Kososella oli myöskin paljon puhetta tki-panostuksista. Niissä teemme strategisia valintoja ja ennen kaikkea temaattisia valintoja. Panostamme niihin sektoreihin, joilla Suomessa on jo tällä hetkellä merkittävä suhteellinen etu, jotta säilytämme sen suhteellisen edun [Puhemies koputtaa] mahdollisimman pitkään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tässä vaiheessa keskustelu keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 17.00.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 20.25.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta 32. — Sieltä ensimmäisenä edustaja Kallio, olkaa hyvä.

20.25 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden tervehdyttäminen edellyttää talouskasvun edellytysten vahvistamista. Keskustan ajattelussa talouskasvu ei tarkoita luonnonvarojen kestämatöntä käyttöä, vaan kasvu on kestävää ja vihreisiin teknologioihin pohjautuvaa, luonnon kantokyvyn huomioivaa kasvua. Keskusta tukee hallituksen linjaa kasvattaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan panostuksia määrätietoisesti edellisellä vaalikaudella parlamentaarisesti eduskunta-puolueiden kesken sovitun mukaisesti. Tki-toiminnan vaikuttavuutta tulee lisätä, ja tuen on kohdistuttava laajasti koko Suomeen, myös itäiseen Suomeen. Tämä edellyttää, että yritysten ja korkeakoulujen yhteistyö on tiivistä kaikkialla Suomessa. Tki-toimintaan panostaminen ei yksinään kuitenkaan riitä, jollei hallitus samanaikaisesti varmista, että osaavaa työvoimaa on saatavilla.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan samanaikaisesti toimia sekä biokaasun tuotannon että käytön edistämiseen. Vuoden 2025

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

talousarvio ei kuitenkaan tuo parannusta biokaasutuotannon kannustimiin. Hallituksen on olennaista varmistaa, että talousarvioon varatuilla määrärahoilla saadaan todella toteutettua uusia biokaasulaitos- ja kierrätyslannoitetuotantoinvestointeja Suomessa. Keskusta on peräänkuuluttanut biokaasun tuotannon ja käytön tarkastelua kokonaisuutena. Tuotantoa on vauhditettava ja varmistettava niin, että sähköverkot mahdollistavat hajautetun uusiutuvan energiatuotannon koko maassa.

Arvoisa puhemies! On välttämätöntä, että alueiden elinkeinoelämän erityispiirteet otetaan huomioon päätöksiä tehtäessä. Yhden politiikan malli ei toimi. Hallituksen tulee rakentaa kestävämpi malli aluetukien jakoon ja perua tukialuekarttaan tehdyt muutokset. Suomen tulee myös vaikuttaa Euroopan unionissa tavalla, joka lopettaa tukialuekartan nollasummapelin ja tunnustaa alueiden erityispiirteet väestökehityksen, elinkeinoelämän tarpeiden ja rakennemuutoksen osalta.

Suomen menestymisen kannalta on myös välttämätöntä, että kasvualoille tehdään parlamentaarisesti pitkän tähtäimen tiekartat. Tällä tavoin kasvualojen toimijat voivat luottaa julkiseen taustatukeen ja yli vaalikausien ulottuvaan tahtotilaan alojen vauhdittamiseksi. Yrityskehittämistä on vaivannut vaalikausittain vaihtuva ohjelmatyö ja samalla jo toimiviksi havaittujen yhteisöjen hajoaminen sekä työn valuminen hukkaan.

Myös matkailualalle on laadittava riittävän kunnianhimoinen alan kasvustrategia. Tavoitteeksi on asetettava matkailun tuplaaminen vuoteen 2030 mennessä ja matkustustaseen saaminen tasapainoon, jolloin matkailusta tulisi tuloja Suomeen saman verran kuin mitä suomalaiset vievät matkailueuroja maailmalle. Alijäämä on tällä hetkellä, tai itse asiassa oli vuonna 2023, yli puolitoista miljardia euroa.

Keskusta ei hyväksy leikkausta matkailun edistämisen rahoitukseen Business Finlandin toimintamenojen osalta. Nämä leikkaukset ovat äärimmäisen haitallisia yhden kasvualamme kehittymiselle. Emme hyväksy myöskään alennetun alv-kannan korotusta. Matkailun vahvistaminen tuo alueelle ja ihmisille laaja-alaisesti tuloja, myös sivutuloja. Matkailualan kokonaisuuksia voitaisiin myös paketoita laajemmiksi tuotteiksi. Matkailu on ala, joka pitää saada koko Suomessa kasvuun merenrannalta Järvi-Suomeen ja Lappia tietenkään unohtamatta.

Keskusta ei myöskään hyväksy hallituksen esitykseen sisältyvää Visit Finlandin matkailun edistämisrahoituksen leikkausta. Erityisen merkittävä asia matkailuun panostaminen on itäisen Suomen kannalta. Jo hallituksen itäisen Suomen ohjelmaluonnos ei ole tuomassa juurikaan konkreettisia kehittämisen välineitä.

Arvoisa puhemies! Keskusta esittää, että Suomessa käynnistetään puurakentamisen ja erityisesti hirsirakentamisen kasvuohjelma. Tällä tavoin voidaan samalla pienentää päästöjä ja saada kasvavaa vientiteollisuutta Suomeen. Samalla myös rakentamista kotimarkkinoilla saadaan elpymään.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus heräsi hieman myöhään harmaan talouden torjuntaan kesken vaalikauden. Työ- ja elinkeinoministeriöön on asetettu työryhmä torjuntaohjelman päivittämiseksi, mutta se antaa vielä odotuttaa itseään. On huolestuttavaa, että tämä työ on viivästynyt. Keskusta esittää harmaan talouden torjuntaohjelman jatkamista edelleen. Silloin on tärkeää osoittaa vastuuviranomaiselle riittävät voimavarat, jotta vilpintekijät saadaan kiinni ja heiltä perittyä takaisin rikollisella toiminnalla saatu hyöty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

20.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yksi Suomen kansantalouden kirstunnaulaus, näin julmasti sanoen, on energian hinta. Se, mihin tämä suomalainen ilmastopolitiikka on meidät ajanut järjettömillä päästökaupparatkaisuilla, aiheuttaa sen, että me olemme liukumassa sellaiseen lamaan, jota emme ole vielä ennen nähneet. 15 miljoonan tonnin väärä päästöperuste koskien turvepeltojen kahdeksan miljoonan tonnin päästöä, viiden miljoonan tonnin hiilensidontaa soille, ja sitten metsien koko hiilinielua emme saa laskea eduksemme, kun tämänhetkinen päästökaupan hinta on noin kuudenkymppin paikkeilla tällä hetkellä — en muista tarkkaa lukua, suurin piirtein 60 euroa per hiilidioksiditonni on tällä hetkellä päästökaupan hinta. Jo näillä hinnoilla me menetämme lähes miljardin joka vuosi, ja tämä menetetty miljardi kertautuu satakertaiseksi erilaisten tuotteiden hinnoissa. Se nostaa kaikkea.

Ja sitten kun katsotaan, mitä me olemme tehneet: todellisen emämunauksen. Olemme purkaneet puhtaan sähkön toivossa sähköntuotantotehoa valtakunnan verkosta noin 3 000 megaa erilaisia voimalaitoksia. Inkoon voimalaitos on purettu kokonaan, Meri-Porin voimalaitos on naftaliinissa ja odottaa parempia aikoja, tai sitten ei, eli ei käy tällä hetkellä. Venäjän tuontia on menetetty tuhannen megan tehon verran. CHP-sähköä vähennetään, kun turvetta ei käytetä, ja tämä aiheuttaa meille noin 5 000 megan menetyksen vähintään, ylikin. Ja talvella tämä kärjistyy, kun ei turvetta enää käytetä, ja nyt jäistä puuta yritetään polttaa ja sieltä ei tule tehoja. Tämä on varsinainen köyhyysautomaatio, johon Suomi on itsensä ajanut.

Sitten kun katson vielä sitä asiaa eteenpäin, tähän vaikuttaa tietenkin suoraan kaukolämmön hintaan. Tilaston mukaan viiden suurimman suomalaisen kaupungin kaukolämmön hinnat ovat nousseet 30:stä 50 prosenttiin viimeisen kolmen neljän vuoden aikana. Eli kun hinta nousee, niin talous köyhtyy, markkinoilta poistuu raha ja tulemme näkemään vuosituhannen hiljaisimman joulumarkkinan.

Tämän päivän talousennusteet, mitä juuri tuossa aikaisemmin päivällä kuulimme, eivät ole mitään muuta kuin karua tarinaa tekemistämme virheistä, ja tämä tarina tulee jatkumaan. Hartaasti toivon olevani väärässä, mutta pahoin pelkään, että olen oikeassa.

Olemme menettäneet kilpailukykyä koko ajan markkinoille ja emme kohtapuoliin markkinoi mitään, kun energian hinta on kaikessa a ja o. Tuotamme mitä tahansa palveluja tai tavaroita, energian hinnalla on siinä ratkaiseva merkitys, sähköllä ja lämmöllä. Tämän me olemme tehneet aivan onnettoman huonosti. Tämä tarkoittaa suoraan valtion verotulojen menettämistä. Sama koskee kuntataloutta, kotitalouksia ja yleensä sisämarkkinaa. Markkinat hiljenivät, niin kuin olemme nähneet. Ei tarvitse ruveta enempää siitä sanomaan.

Sitten kun me vielä vuonna 27 pistämme polttoaineet päästökauppaan, se tarkoittaa sitä, että huoltoasemayritykset joutuvat ostamaan päästöoikeuksia myydäkseen dieseliä polttoaineena. Tällä hetkellä meillä todellakin päästökaupan hiilitonnin hinta — äsken juuri tarkistin, nyt huomasin tuon luvun — on 63,3 euroa. Sitten kun se kysyntä kasvaa, niin hintahan nousee. Tämä nostaa polttoaineen hintaa markkinoilla. Kukaan ei tiedä tarkkaa summaa. Sivistynyt arvaukseni on 20:stä 40 senttiin per litra. Sitten kun polttoaineen päästökauppaa olisi ollut mahdollisuus lykätä vielä vuoteen 31 asti hallituksella, niin piti kiirehtiä, että mennään heti vuonna 27. Maataloushan on tässä on kaikkein suurin häviöjä. Niillä pienillä katteilla, millä suomalainen maatalous tänä päivänä toimii, tämä on melkein armonlaukaus. Aivan käsittämättömiä päätöksiä suomalaisen talouden tuhoamiseksi.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Sitten kun tähän lisätään vielä se, että ministerit ovat ministeriaitiosta esittäneet, että me kompensoisimme näitä hintoja, se se on vasta melkoista politiikkaa, että ruvetaan veronmaksajilta keräämään lisää rahaa valtiolle, että voidaan kompensoida polttoaineiden hinnannousua. Enpä ole hurjempaa esitystä koskaan vielä kuullut. Se olisi varsinainen puukonisku suomalaisen kansantalouden sydämeen. Ja sitten jakeluvélvoite — polttoaineisiin pitää lisätä biojaetta tällä hetkellä 13,5 prosenttia, vuonna 25 se on 16,5 prosenttia, vuonna 27 se on 22,5 prosenttia, vuonna 28 se on 31 prosenttia, ja vuonna 30 se on 34 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että meidän liikennepolttoaineen hinta voi nousta jopa euron litralta. Silloin loppuu suomalaisten kotitalouksien ja pienituloisten ihmisten ja eläkeläisten autolla ajo.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies, lyhyt esimerkki: Nyt meillä on puhuttu koko ajan, että meille tulisi näitä datakeskuksia ja sitten hiiliteräs korvattaisiin vetyteräksellä. Nykyisillä hinnoilla laskettuna vetyteräksen tekeminen maksaa noin viisinkertaisen hinnan verrattuna siihen, mitä nykyinen teräs maksaa, ja näitä valtavia datahuoneita kun rakennetaan, niin 200—300 megaa pitää olla per iso datakeskus valtakunnan verkosta tasaista virtaa, ja tätä tasaista virtaa te olette, arvoisat kollegat, tarjoamassa, että me teemme tuulivoimalla ja aurinkovoimalla. Aivan unennäköä. Älkää ikinä kuvitelko, että jos tasaista verkkovirtaa ei tule, [Puhemies koputtaa] mitä ydinvoima edustaa... Se on unennäköä. Ikinä ei tule toteutumaan. Jos joku kuvittelee, että se toteutuu, niin toivotan onnea ja menestystä, mutta toivon näkeväni sen päivän, että tulette sille samalle kannalle kuin allekirjoittanut, että ei tuulia ja taivaita rakentelemalla teollisuutta tehdä. Menetämme vain kansantalouden kasvun ja sitten olemme vaikeuksissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

20.36 Jari Koskela ps: Kiitoksia, rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle osoitetaan ensi vuoden budjetissa noin 3,7 miljardia euroa. Hallinnonalan merkitys Suomelle on kuitenkin tätä moninkertaisesti suurempi. Kuten valiokunnan mietinnössä todetaan, julkisen talouden vakauttamiseksi talouskasvun aikaansaaminen on kaikkein oleellisin. TEM on tässä tehtävässä keskiössä. Hallitus onkin tehnyt järkeviä toimia niin teollisuuspoliittisen käännöksen kuin tietysti lukuisten työmarkkinatoimienkin muodossa. Olemme nyt matalasuhdanteessa, joten näiden toimien vaikutukset näkyvät selkeämmin vasta tulevaisuudessa. Tärkeää on, että hallituksella on ollut rohkeutta tehdä näitä muutoksia, vaikka ei niillä suosiota juuri kerätäkään. Uudistusten kanssa on jahkailtu jo aivan liian pitkään, kun ei ole ollut riittävästi poliittista rohkeutta.

Työmarkkinatoimista nostaisin esiin paikallisen sopimisen edistämisen, joka hyväksyttiin täällä salissa viime viikolla. Nyt myös järjestäytymättömillä työpaikoilla on mahdollista käyttää yleissitovien työehtosopimusten mukaisia paikallisen sopimisen joustoja. Paikallisesti tiedetään parhaiten, miten työpaikoilla kannattaa toimia. Vastakkainasettelu yrittäjän ja työntekijöiden välillä on turhaa, sillä hyvinvoiva työntekijä on yrittäjän tärkein resurssi ja voimavara. Tämä korostuu ennen kaikkea pienimmissä yrityksissä. Pieni yritys ei kasva isoksi yritykseksi, jos ei se pidä huolta työntekijöistään. Kannustan hallitusta jatkamaan tätä politiikkaa, jolla nimenomaan pienten yritysten kasvupotentiaalia lisätään. Tiedämme, että kaikista yrityksistä 98 prosenttia on pieniä yrityksiä. Jos jokainen näistä kykenisi työllistämään edes yhden uuden työllisen,

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

tarkoittaisi se satojatuhansia uusia työpaikkoja. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat ratkaisevassa asemassa, kun Suomen julkista taloutta vakautetaan.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikassa hallituksen linja on, että haluamme korostaa niin sanottua ilmastokädenjälkeämme. Tämä on oikea linja. Suomalainen tuotanto on puhdasta ja vastuullista. Mitä enemmän tuotetaan Suomessa, sen enemmän myös ilmasto hyötyy. Tärkeitä ovat tietysti myös nämä investoinnit puhtaaseen siirtymään. Odotankin hallituksen esitystä isojen, teollisten puhtaan siirtymän investointien verokannustimista. Sen onnistuminen luo uusia työpaikkoja ympäri Suomea ja mahdollistaa Suomen nousun puhtaan teknologian suurvallaksi, jollainen oikeastaan jo olemmekin.

Arvoisa puhemies! Vaikka puhdas siirtymä ja puhtaat teknologiat etenevät — hyvä niin — emme saa unohtaa turvetuotantoa, jossa meillä on enemmän energiavaroja kuin Norjalla öljyssä. Toisin kuin Suomella, Norjalla on vakaa julkinen talous, ja se johtuu pitkälti turvautumisesta öljyyn. Huolimatta Norjan öljypolitiikasta on Norjassa onnistuttu samaan aikaan vähentämään päästöjä. Norja satsaa voimakkaasti vetytalouteen ja hiilidioksidin talteenottoon. Vaurautensa vuoksi Norjassa on myös liikenne sähköistynyt enemmän. Täällä Suomessa tavallisella kansalla ei ole varaa sähköautoihin, eikä paljon muuhunkaan. Me Suomessa emme ole samalla tavalla tarttuneet omaan suurimpaan luonnonvaraamme eli turpeeseen. Se ei ole vain energia-, kasvu- tai kuiviketurve, josta puhumme, vaan lukuisat muut innovaatiot — aktiivihiilen, kotieläinrehun ja jopa lääketieteellisuuden raaka-aineena. Turve venyy näihin kaikkiin. Turpeesta prosessoiduista biostimulanteista toivotaan apua maaperän ja kasvualustojen parantamiseen. Toivon, että hallitus ymmärtää nämä turvetuotannon laajemmatkin käyttötarkoitukset. Meidän pitää ymmärtää, mitä mahdollisuuksia turvetuotannolla on vienninkin suhteen. Me emme ole onnistuneet markkinoimaan riittävästi antibioottivapaata kotieläintuotantoamme, joka siis nojaa nimenomaan kasvuturpeeseen. Vastustuskyky antibiootteja vastaan on lisääntynyt juuri siksi, että antibiootteja muualla maailmassa syötetään kotieläimille. Suomella on tähänkin ongelmaan tarjolla ratkaisu, jos vain lopettaisimme turvetuotannon järjettömän ja lyhytnäköisen demonisoinnin. [Puhuja selvittää kurkkuaan] — Anteeksi. — Nyt pitää ottaa järki käteen. Nyt on oikea hetki turpeen kunnianpalautukselle. Mitä jos tehtäisiin norjat ja noustaisiin täältä, tästä taloudellisesta suosta, ylös?

Arvoisa puhemies! Olen sitä mieltä, että hallitusohjelmassa on hyviäkin kirjauksia, mutta nyt on vain siitä kysymys, että ne pitää ottaa toden teolla, täysimääräisesti, käytäntöön. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

20.41 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus pitää vaikeasta taloustilanteesta huolimatta kiinni lupauksistaan pitää huolta yrityksistä, niiden toimintaympäristöstä ja kilpailukyvyistä, lupauksistaan purkaa määrätietoisesti esteitä korkeamman työllisyyden edestä uudistamalla työmarkkinoita ja lupauksistaan vahvistaa kasvun edellytyksiä panostamalla osaamiseen, tutkimukseen, innovaatioihin ja puhtaaseen siirtymään.

Paljon on saatu aikaan. Muutokset aina työrauhalainsäädännöstä paikallisen sopimisen lainsäädäntöön ovat merkittäviä ja tärkeitä uudistuksia, jotka olisi pitänyt tehdä jo paljon aiemmin. Emme kuitenkaan tyydy vielä tähän, ja paljon on vielä tehtävää. Kestävää kasvua ja hyvinvointia ei voi olla, jos yritysten edellytykset kasvaa, toimia ja työllistää eivät ole

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

kunnossa. Nämä muutokset ovat kriittisiä myös sen takaamiseksi, että saamme Suomen suunnan käännettyä ja taloudellista tilannettamme kohennettua. Ajat ovat vaikeita, eikä helppoja päätöksiä ole. Siksi tätä kasvun ja uudistavan työ- ja elinkeinopolitiikan linjaa on jatkettava ensi vuoden budjetissa, ja näin hallitus myös tekee.

Arvoisa rouva puhemies! Yhtenä työllistymisen ja työllisyyden haasteena nostan esiin ikääntyneiden työllisyyden. Suomessa ikääntyneiden työllisyys on kehittynyt viime vuosina jo parempaan suuntaan, mutta silti olemme tällä hetkellä muita Pohjoismaita ja erityisesti Ruotsia perässä yli 55-vuotiaiden työllisyydessä. Suomella ei ole nykyisen väestökehityksen aikana varaa hukata yli 55-vuotiaiden osaamista ja työpanosta. 55–64-vuotiaiden ikäryhmässä työttömiä työnhakijoita on 46 000 ja työvoiman ulkopuolella 162 000 henkilöä. Liian monella yli viisikymppisellä on kokemuksia ikäsyrrjinnästä työmarkkinoilla.

Hyvien työllisyystoimien ohella hallitus on asettanut entisen työministeri Jari Lindströmin tekemään selvitystä juuri ikääntyneiden työllisyysasteen nostamiseksi. Hänen väliraporttinsa julkaistiin lokakuun lopussa, ja loppuraporttia odotetaan ensi keväälle.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä varmasti saamme jalostukseen kannustavia ja hyviä keinoja sekä käytäntöjä näiden työllisyshaasteiden ratkaisemiseksi. Kaikki keinot 55 plus -vuotiaiden työllistämiseen ja ammattitaidon hyödyntämiseen tarvitaan Suomessa tulevaisuudessakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.44 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous ei kasva eikä näytä kasvavan oikein jatkossakaan. Suomen Pankki julkaisi juuri tänään kasvuennusteen, bkt:n kasvuennusteen. Viime vuonna kasvu oli miinus 1,2, tänä vuonna miinus 0,5, ensi vuonna plus 0,8. Vuonna 2026 se oli 1,8, ja vuonna 27 se oli 1,3. Kasvuluvut ovat pieniä, ja kun tässä on kaksi miinusmerkkistä vuotta, niin menee melkein pari vuotta, että saadaan tämä kuoppa kiinni. Eli kovin hyvältä tämä ei näytä.

Hallituksen puolentoista vuoden saldo on myös aika synkkä. 285 000 työtöntä työnhakijaa on tällä hetkellä, ja kasvu yli 300 000:n on tässä lähitulevaisuudessa ilmeinen. Työllisiä on 50 000 vähemmän kuin puolitoista vuotta sitten. 100 000 uutta työpaikkaa luvattiin, ja 50 000 on mennyt miinukselle, eli 150 000 on ero. Avoimia työpaikkoja on neljäsosa siitä, mitä oli lähtötilanteessa, ja tällä hetkellä, lokakuun lopussa, viimeisessä tilastossa niitä oli 24 000. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa. Tämä on tällä hetkellä tilanne. Suomen Pankin ennuste työllisyysasteesta tarkoittaa sitä, että kun tälle vuodelle arvioidaan 76,7 — se on noin pari prosenttiyksikköä laskenut korkeimmasta luvusta — niin vuonna 27 oltaisiin ihan samassa luvussa. Mihin ne uudet työpaikat tulevat? Niitä nyt ei tässä näy.

Velkaa otetaan ennätysmäärä, 27 miljardia. Verotus on ensi vuonna korkeinta kymmeneen vuoteen. Kotitalouksien luottamus on todella heikko, ei kulutusta. Ja taloudesta on myös muistettava, että se on psykologiaa. Ja nyt, kun kotitaloudet eivät kuluta, se näkyy meillä työllisyydessä. Investoinnit eivät ole lähteneet liikkeelle. Osaamista leikataan koko ajan: 120 miljoonaa ammatillisesta koulutuksesta nyt ensi vuoden budjetissa ja 170 miljoonaa aikuiskoulutustuesta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi aikuiskoulutustuella Pirkanmaalla 1 135 koulutuspaikkaa, 7 prosenttia toisen asteen

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

ammattillisesta koulutuksesta. Työmarkkinat on sotkettu perusteellisesti, ja täällä luvataan lisää sotkua.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä eväillä pitäisi saada kasvua aikaiseksi. Tässä on lähtökohdat todella vaikeat. Muutamia asioita pitää tässä korostaa. Tki-panostus on hyvä, ja se on onneksi parlamentaarisesti linjattu. Se on hidas, mutta hyvä ja erittäin tärkeä tie. Osaamiseen olisi tällä hetkellä panostettava, kaikkien osaamiseen. Nyt on leikattu osaamisesta. TE-uudistus on mahdollisuus, mutta sielläkin rahoitus on semmoinen asia, joka näyttää olevan tässä siirtovaiheessa miinusmerkinen. Työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaanto-ongelma: siellä pitäisi panostaa osaamiseen. Ja sitten mahdollisuus siirtyä toiselle paikkakunnalle töihin: tähän siirtymiseen verovähennys-oikeutta on pienennetty.

Vihreät investoinnit eivät ole lähteneet liikkeelle. Tarvittaisiin rakentamisinvestointeja. Me tarvittaisiin omavaraista, puhdasta ja monipuolista energiaa. Siinä olisi meille erittäin iso haaste. Ja sitten voisi sanoa, että olisiko nyt korkea aika kokeilla yhteistyön kättä työmarkkinoilla, katsoa, mitä se tie tuo tullessaan. Olisi kaivettava myös työntekijäpuolelle tärkeitä asioita, eikä vaan koko ajan leikata työntekijäpuolen oikeuksista. Tätä yhteistyön kättä, konsensusta, jolla Suomi on yleensä noussut lamasta, on tarvittu aikaisemmin, ja sitä tarvittaisiin juuri nyt. Se olisi yksi työkalu kasvun aikaansaamiseksi ja ennustettavuuden aikaansaamiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mehtälä.

20.50 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Muutamia ajatuksia tästä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalasta. Ajattelin pysähtyä muutamaa kokonaisuuteen: ensimmäiseksi talouskasvuun, sitten tähän investointien verohyvitykseen ja luvitukseen, kolmantena energia-asioihin ja neljäntenä päästökauppaan ja jakeluvetoitteeseen.

Arvoisa puhemies! Suomi pitää viedä reilun kasvun tielle, ja keskusta esittää tavoiteohjelmaa, jolla palautetaan luottamus talouteen ja saadaan maa nousuun. Keskustan tavoitteena on kaksinkertaistaa kasvu ennustettuun nähden. Inhimillisen pääoman lisäksi Suomen on lisättävä yritteliäisyyttä kaikenikäisten keskuudessa. Keskusta vaatii parannusta yrittäjyyden aloittamiseen pienten lasten kanssa ja hallitukselta tukitoimenpiteitä lapsiperheellisille yrittäjille.

Arvoisa puhemies! Esitämme investointien verohyvitystä myös pienille ja keskisuurille yrityksille, yrityksen sisään jätettävien voittojen verottamista vähemmän kuin ulosjaettavia, ja ne sitten yritystoimintaa vireyttävät, arvonalisäveron alarajan nostoa 30 000 euroon ja investointien lupaprosessien nopeuttamista.

Sitten meillä on tuo energia-asiapuoli. Me olemme tämän vaalikauden aikana tehneet päätöksiä, jotka sotivat hallitusohjelmaa vastaan. Hallitusohjelmassa on hyvin kirjattu siitä, että luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. No, mitäs me ollaan täällä tehty? Olemme biokaasun osalta tehneet maataloille todentamisvaatimuksen, joka nostaa kustannuksia tiloilla 7 000 eurosta jopa 60 000 euroon. Tämä todentamisvaatimushan on sitä, että todennetaan biokaasun alkuperän olevan jätteestä elikkä lannasta tai rehujätteestä, ja jos et todenna, niin verottaja verottaa sinua sitten korkeammalla verotusasteella ja tila joutuu maksamaan korkeaa veroa sen vuoksi, että tuottaa omaan laitokseen, omalle tilalle energiaa. Tämä on

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

täysin käsittämätön asia. Ruotsissa vastaavasti ei tarvitse todentaa, ja jos siellä tekee tämän todentamishomman, niin saa verotuksellista hyötyä, siis pluspuolista rahaa. Tämä erotus on Suomen ja Ruotsin osalta tällä hetkellä isolla tilalla 100 000 euroa, ja tähän on aivan käsittämätöntä.

Toinen asia sitten, jos mennään tähän energiapuoleen, on tämä turveasia, mistä täällä jo yksi edustaja puhuikin. On aika erikoista, että meillä on hallitusohjelmassa, että turve on erittäin tärkeää, strategisesti tärkeää, ja kuitenkin tämä hallitus on edelleen vaikeuttanut turpeen käyttöä. 20 megawatin kattilat asetettiin kattilateholaskennan vuoksi suoraan sanottuna turpeen käyttökieltoon, ja samalla turvetuotanto myös päätettiin lopettaa 2030-luvulla. Edelliset hallitukset olivat puolittamassa turvetuotantoa, ja sitten vielä tämä veroton käyttöraja nostettiin edellisen hallituksen toimesta yli 10 000 megawattituntiin, että tarvitsee maksaa veroa tuosta turpeesta.

No, sitten tähän päästökauppaan ja jakeluvälvoitteeseen muutama sana. Tässä on tullut jo esillekin tämä päästökaupan ongelmallisuus. Elikkä tämä hallitus ulotti sen maa- ja metsätalouteen, mikä ei olisi ollut ollenkaan pakko, sitä ei direktiivi edellyttänyt, ja se tuo maatalouteen sen 60—200 miljoonaa vuodessa lisää kuluja. Se, miksi tämä on ongelmallinen, johtuu siitä, että maatiloilla ei ole vaihtoehtoa tähän energian käyttöön, vaan meillä kaikki työkoneet, traktorit, muut kaivinkoneet ja kurottajat toimivat polttoöljyllä.

Sitten vielä tästä jakeluvälvoitteesta. Siinä ehkä tärkein asia on tämän joustomekanismin osalta, että maatilan piti pystyä saamaan hyötyä siitä joustomekanismista. Tämän hallituksen päätöksellä tulee tämä vaatimus tuottaa kaksinkertaisesti, että saa vastaavan korvauksen hiilitonnista, ja tämä vesittää tämän jakeluvälvoitteen joustomekanismin koko periaatteen, kun joudutaan tuplatan tekemään ne toimenpiteet. Sama on biokaasun osalta. Tuplatan pitää tuottaa biokaasua korvataksena nestekaasun, ja tämä on minusta epäreilua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, poissa. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

20.56 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyystoimet eivät toimi. Työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut lähes 30 000 hengellä, ja avoimet työpaikat ovat vähentyneet yli 50 000:lla. TEMin tilastojen mukaan jokaista avointa työpaikkaa kohden on lähes kymmenen, vai onko jo ylikin kymmenen, työtöntä työnhakijaa. Hallitus lupasi 100 000 työllistä lisää, mutta tällä hetkellä hallituksen saldo on yli 50 000 miinuksen puolella. Matkaa hallituksen tavoitteeseen on siis tällä hetkellä todella, todella monta kymmentätuhatta työllistä.

Hallituksen politiikka ei edistä ihmisten työllistymistä vaan päinvastoin vaikeuttaa sitä. Sen sijaan, että hallitus panostaisi työllisyyttä ja osaamista edistäviin toimiin, se leikkaa ammatillisen koulutuksen määrärahoja 120 miljoonalla eurolla ja poistaa työnantajan koulutusvähennyksen sekä on jo leikkauttanut aikuiskoulutustuen. Nämä päätökset vaikeuttavat työelämän muutoksissa pärjäämistä ja heikentävät yritysten mahdollisuuksia löytää osaavaa työvoimaa.

Hallitus myös heikentää työttömien kannustimia osallistua työllisyyttä edeltäviin palveluihin poistamalla työttömyysturvan aktiiviosan. Työntekoon kannustavan suojaosan hallitus jo poisti tämän vuoden budjetissaan.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Asiantuntijat ovat tuoneet esiin huolen Suomen tasa-arvokehityksen taantumisesta. Köyhien määrä voi kasvaa jopa 100 000 henkilöllä hallituksen päätösten seurauksena. Nämä vaikutukset osuvat erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten yksinhuoltajiin, nuoriin aikuisiin ja osatyökykyisiin.

Hallituksen esitykset työsuojelumäärärahojen leikkauksista sekä resurssien vähentämisestä uhkaavat työntekijöiden oikeuksia ja turvallisuutta. Työsuojeluviranomaisten henkilötöyvuosia vähennetään 15:llä, mikä heikentää työpaikkojen valvontaa ja harmaan talouden torjuntaa. Harmaan talouden torjunta vaatii viranomaisten vahvaa yhteistyötä ja riittäviä tiedonsaantioikeuksia. Valitettavasti hallituksen linjaukset päinvastoin vaikeuttavat työehtojen valvontaa ja työvoiman hyväksikäytön torjuntaa. Vahva puuttuminen harmaaseen talouteen lisäisi verotulojamme ja varmistaisi rehellisille yrittäjille tasavertaisen kilpailutilanteen.

Suomen tulevaisuus riippuu osaavasta työvoimasta. Siksi koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostaminen on elintärkeää. Hallituksen päätökset koulutusmahdollisuuksien leikkauksista sekä aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta heikentävät mahdollisuuksiamme pärjätä kansainvälisessä kilpailussa.

Lisäksi hallituksen kiristykset työperäisen maahanmuuton ehtoihin, kuten kolmen kuukauden työttömyyssääntö, ovat herättäneet laajaa huolta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikka kaipaa vastuullisempaa ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempaa otetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.59 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt kun on käsittelyssä työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka, niin tänään olemme salissa kuulleet varsinkin hallituspuolueitten kansanedustajilta, mitenkä hienosti hallitus on hoitanut työllisyyttä, mitenkä hienosti hallitus on hoitanut elinkeinoelämän parantamista ja mitenkä hallitus on hoitanut sitä, että kasvua tähän maahan on tullut ja tulossa näillä päätöksillä. Nyt sitten kun päätöksiä on aika paljon sieltä vuoden alusta alkaen tullut ja päätöksiä nimenomaan siitä, mihinkä suuntaan olemme menossa, niin voi olla, että on vaikea hahmottaa tämän ison kokonaisuuden osalta sitä, mitä kaikkea on tehty. Sen takia tässä haluan nytten luetella nämä uudistukset elikkä heikennykset ja asiat, mitä tässä on jo päätöksissä ollut.

Elikkä jo läpi menneitä uudistuksia elikkä heikennyksiä: Työttömyysturvan omavastuu viidestä seitsemään päivään, kansaneläkeindeksin jäädytys, joka vaikuttaa moniin etuuksiin, lomakorvauksen jaksotus on palautettu, yleisen asumistuen leikkaus, työttömyysturvan suojaosan poisto sekä asumismenojen ehtojen tiukentuminen, lapsikorotuksen poisto, lakko-oikeuden rajaaminen, lakkosakkojen asettaminen työntekijöille, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, vuorotteluvapaan lakkauttaminen, työssäoloehtomuutos 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, ansioturvan porrastaminen ja euroistus eli leikkaus, työssäoloehdon kertymisen lakkautus palkkatuetussa työssä, ikäsidonnaisista poikkeuksista luopuminen, korotetun ansio-osan leikkaus työllistämistä edistävästä palveluista, paikallisen sopimisen uudistus, minkä vaikutukset siis tiedetään, elikkä yleissitovat työehtosopimukset pahimmillaan murenevat. Vientivetoinen palkkamalli päätettiin tänään, ja tiedetään sen vaikutukset. Sitten sieltä on tulossa vielä leipomotyölain kumoaminen, joka vie siis leipomoalan työntekijöiltä pahimmillaan jopa

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

10 000 euroa vuosiansioista pois. Sitten on tulossa henkilökohtaisen irtisanomisen helpottaminen, takaisinottovelvollisuuden poistuminen alle 50 henkilöä työllistäviltä työpaikoilta, lomautusilmoitusajan lyheneminen kuudesta viikosta kolmeen viikkoon ja 14 päivästä 7 päivään, määräaikaisten työ sopimusten mahdollistaminen vuodeksi ilman perusteita, yhteistoimintalain velvoittavuuden nosto 20 hengen yrityksistä 50 hengen yrityksiin saakka. Sitten sieltä on tulossa vielä suojelutyö, se viedään lakiin, eli työantajajärjestöt haluavat viedä ammattiliitoilta vallan päättää, minkä verran väkeä tulee lakkojen aikana suojelutyöhön, sairaussakko eli ensimmäinen sairauslomapäivä palkaton. En tiedä, unohtuikohan jotakin, mutta tässä siis jo tehtyjä heikennyksiä, tai niin kuin hallituspuolueiden kansanedustajat sanovat, uudistuksia. Ja sitten siinä oli jo kerrottu siitä, mitä tuleman pitää vielä heti tuossa vuodenvaihteen jälkeen: muita uudistuksia eli heikennyksiä.

Sitten kun tarkastellaan näitten vaikutuksia, niin oli hyvä huomata tänäänkin salissa se, että toisaalta täällä puhuttiin siitä, että eiväthän nämä uudistukset ja nämä heikennykset, mitä äsken luettelini, vielä ole voineet tosiasiallisesti vaikuttaa työllisyyden parantamiseen ja tuottavuuden parantamiseen, koska ne ovat vasta niin tuoreita päätöksiä, ja sitten toisaalta täällä jo keuhuttiin, joku hallituspuolueen kansanedustaja kehui tänään sitä, että nyt kun näitä uudistuksia on tehty, niin nyt rupeaa tulemaan sitten investointeja Kainuuseen ja muualle alueille, datakeskuksia sun muuta. Eli siinä oli vähän niin kuin kahta henkeä, eli toisaalta keuhuttiin jo vaikutuksia ja toisaalta sitten todettiin, kun työttömyys vain kasvaa ja huonommalta vain näyttää, että eiväthän nämä heikennykset ja uudistukset vielä ole tosiasiaa kerenneet vaikuttamaan.

Tässä lyhyesti kerrottuna listaus heikennyksistä ja siitä, mitä tuleman pitää. Voin todeta vielä lopuksi tässä, että eihän tämä hyvältä näytä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen.

21.04 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tilannekuva Suomessa vuonna 2024: Työllistyminen laahaa, kasvua ei ole meillä ollut liki 20 vuoteen, meillä on Euroopan heikoin työllisyyskehitys ja työttömien määrä kasvaa jatkuvasti. Hallitus on kaavaillut 100 000:ta uutta työllistä, mutta tähän mennessä ollaan saatu 50 000 työtöntä lisää, ja tämä kehitys näyttää jatkuvan vuoteen 27 asti ja luultavasti vielä sen ylikin. Syy tähän on seuraava: meille tarjotaan hallituskaudesta toiseen lähinnä sellaisia työllisyyspoliittisia ratkaisuja, jotka olivat relevantteja työmarkkinoilla 50 vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinat ja työn rakenne ovat muuttuneet merkittävästi ja pysyvästi relatiivisen lyhyessä ajassa, ja tähän ei ole osattu reagoida riittävällä vakavuudella ja nopeudella. Hallituksen tavoitehan tällä hetkellä on se, että kaikki kynnelle kykenevät on saatava kokoaikatoihin, ja tämä ei kerta kaikkiaan realiteettien valossa ja osatyökykyisten määrän valossa ja nykyhetken valossa ole millään tavalla mahdollista — ei nyt eikä tulevaisuudessa.

Meillä on tällä hetkellä Suomessa 300 000 työtöntä ihmistä ja 50 000 avointa työpaikkaa, ja likimainkaan kaikki noista avoimista työpaikoista eivät ole kokoaikaisia. Työ on luonteeltaan nykyään yhä suuremmissa määrin tietotyötä ja rakenteeltaan yhä useammin projektiluontoista tai osa-aikaista. Sen lisäksi työn ja vapaa-ajan raja on hämärtynyt merkittävästi ja työurien kulku on pirstaloitunut, ja tämä kehityssuunta on kaikissa länsimaissa ollut täysin sama. Aikaisemmin oli varsin tyypillistä, että nuorena ja

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

kenties kouluttamattomanakin menttiin johonkin työpaikkaan ja siellä sitten tehtiin 40—50 vuotta töitä samassa paikassa vaihtamatta alaa, mutta nykyään tilanne on toinen. Alan vaihtaminen on tyypillistä, enemmän sääntö kuin poikkeus, ja hyvin harva ihminen tekee työuransa samassa paikassa tai edes samalla alalla.

Tämän lisäksi alustatalous ja itsensä työllistäminen on maailmalla ja muualla Euroopassa nykyään yleistä, mutta Suomessa tässä ollaan valitettavan keuhkoja edelleen. Alustatalous on meillä vasta kehitteillä, ja tämän takia sille ei myöskään ole tällä hetkellä olemassa juuri minkäänlaista sääntelyä. Fakta on se, että tätä kehitystä vastaan ei voi taistella. On siis mukautettava rakenteet siihen, mitä meillä tapahtuu tällä hetkellä työmarkkinoilla globaalisti.

Tämänhetkinen sosiaaliturva Suomessa on merkittävän raskas kompleksi, ja se on tehty täysin toisenlaiseen maailmanaikaan ja täysin toisenlaiseen työmarkkinatilanteeseen. Aikaisemminhan on ollut niin, että ihminen on saattanut sairastumisen tai muun epäonnisen tapauksen takia joutua tilapäisesti työttömäksi ja sitten ura on siitä aika sujuvasti jatkunut, mutta nykyisin sitten, kun työelämä tosiaan koostuu erityyppisistä pätkistä, niin sosiaaliturvaa joudutaan hyödyntämään täysin toisenlaisiin tilanteisiin kuin mikä on ollut tyypillistä vuosikymmeniä sitten.

Tämän lisäksi oikeistolaista työmarkkinapolitiikkaa värittää kyllä merkittävästi oikeistolainen ihmiskuva. Meillä tuntuu olevan semmoinen käsitys, että ihmiset noin niin kuin hovin vuoksi ja rakenteellisesti jättävät työt tekemättä, mikäli heitä ei jatkuvasti siihen jonkin rangaistuksen uhalla potkita, mutta tähän ei lähtökohtaisesti lainkaan pidä paikkaansa. Jos ihmiselle annetaan riittävän hyvät mahdollisuudet työllistää itsensä haluamallaan tavalla, niin ihminen kyllä löytää sen motivaation ilman rangaistustakin.

Rankaisemisen sijaan meidän tulisiikin siis mahdollistaa, ja tämä tarkoittaa sitä, että järjestelmän täytyy muuttua. Ehdottaisinkin nyt siis, että meidän tulisi lähteä tämän hallituksen toimenpiteitä merkittävämmistä työmarkkinauudistuksista ja sosiaaliturvan uudistuksesta. Tähän tarjoan ratkaisuksi perustuloa, ja nyt minun mielestäni ei keskustella enää siitä, tuleeko meille perustulo vai ei, vaan siitä, millä aikavälillä keskustelemme perustulon aikaansaamisesta.

Tämän lisäksi meidän on aidosti tunnistettava osa-aikatyön arvo ja yrittäjyyden ja itsensä työllistämisen arvo. Nämä asiat täytyy meidän kyetä mahdollistamaan sillä tavalla, että ne onnistuvat jokaiselta ihmiseltä mahdollisimman helposti ja vaivattomasti.

Arvoisa puhemies! Meidän työllisyyspoliittiset keinot tällä hetkellä ovat peräisin jotakuinkin teollistumisen alkua ajoilta. Sen sijaan meidän on nojattava nykyhetken realiteetteihin ja uskallettava tehdä mittavia rakenneuudistuksia. Tämän hallituksen osalta moinen lienee myöhäistä, mutta otettakoon tavoitteeksi seuraavilla hallituskausilla oikeasti ja todella korjata Suomen työllisyyspoliittiset näkymät vastaamaan ei vain nykyhetkeä vaan tulevaisuuden Suomen työllisyyspolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, poissa. Edustaja Kettunen, poissa. Edustaja Eskelinen, poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

21.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutamia faktoja nykyisestä Suomen tilanteesta. Luitte varmaan 12. päivä helmikuuta olleen Kauppalehden uutisoinnin, ison artikkelin, siitä, miten sellutehtaita ollaan panemassa kiinni. Minulle on moni teistä nauranut, ja olen saanut aika kitkeriäkin kommentteja kuulla, että mitä minä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

oikein meinaan — nyt te näette, mitä se tarkoittaa, kun kotimainen energia tuhoetaan. Meillä poltetaan lähemmäs kymmenen miljoonaa mottia kuitupuuta ja tukkia ei sellukattiloissa, vaan ne menevät kaukolämpövoimaloihin. Ja kun turvetta ei saa nyt käyttää, niin se märkä puu kun palaa — me kaikki olemme asiantuntijoita, miten uunissa märkä puu palaa, tuleeko energiaa — niin savua tulee paljon, mutta energiaa vähän. Nyt kun olemme vapaaehtoisesti ilmastohumpan takia tähän menneet, niin nyt täällä sitten ihmetellään, miten tässä näin kävi. Olisihan se pitänyt tietää, kun CHP:n eli yhteisen kaukolämmön ja sähkön tuotannon mekanismin osaamme — Suomessa kehitetty järjestelmä muuten — mutta nyt sitten täällä itketään, miksi meidän talous menee alas. Kannattaisi joskus katsoa peiliin ja pysähtyä miettimään, mitä se ilmastohumppa oikeasti tarkoittaa: väärät luvut, väärät toimenpiteet, älyttömän kallis energia. Luuletteko te, arvoisat edustajakollegat, että me pääsemme tästä kuin koira veräjästä? Varmasti emme pääse.

Demarit ovat aina pitäneet kovaa meteliä, aivan oikein, työntekijän oikeuksista, ja niistä pitää huolehtia, olen samaa mieltä. Nyt kun kolme neljä sellutehdasta pannaan kiinni, mitä te niille meinaatte tehdä? Menettekö jakamaan verokortteja portille ja pahoittelemaan tapahtunutta? Sen jälkeen kaikki on liian myöhäistä, ja kun metsäteollisuuden laitos pannaan kiinni, sieltä lähtee valtava määrä muita oheiselinkeinoja ja ammatteja pois. Sieltä lähtee metallimiehiä, energiantuottajia, sähkömiehiä, prosessimiehiä ja -naisia, siivoojia, keittäjiä, koneenkuljettajia, metsäkoneenkuljettajaurakoitsijoita ja vaikka mitä. Ei tule sähköä, ei tule energiaa. Metsäteollisuuden vientitulot pienenevät, verotulot valtiolle pienenevät, palkat loppuvat, työttömyys kasvaa. Eihän tässä näin pitänyt käydä.

Nyt on ainoa toivo tässä asiassa, että tulemme järkiimme ja palautamme turpeen kotimaiseksi energiaksi ja alamme puuta jalostaa. Joka ainoa puumotti, minkä poltamme energiaksi tuolla lämpökattiloissa, tietää 120—150 euroa tappiota kansantaloudelle, joka ainoa motti. Tästä voitte selitellä omissa työväenyhdistyksissänne tai missä yhdistyksissä olettekaan tai missä vaalipaikoilla, miksi näin kävi. Ei euroja voi huiputtaa, ja kallista energiaa ei huiputa kukaan. Nyt sitten kun ollaan päästy sellaiseen tilanteeseen, että päästötön energia näin paljon maksaa, niin olemme tehneet sen ihan itse. Kun maailmanmarkkina ei meitä kuuntele eikä odota, niin sitten me ostamme sähköä Nord Poolista, joka leimaa sen sähkön hinnan aivan älyttömiin. Huomisaamuna 61,99 senttiä maksaa kilowatin hinta sähköpörssissä. Se leimaa sen päivän koko kurssin siihen hintaan meneväksi niille, keillä on pörssisähkö, ja sitten meillä itketään, miksi joulumarkkinoilla ei tapahdu mitään. No, ei varmasti noilla hinnoilla voikaan tapahtua mitään. Kun metsät poltetaan, ja nyt poltetaan nuoriakin metsiä kattiloissa pois, niin menetämme sen metsien yhden 50 vuoden kasvun kerralla, eli teemme valtavan kansantalouden vahingon, ja täällä vain istutaan ja puhutaan päästöoikeuksista ja ilmastohumppaa tanssitaan.

Luulisi nyt pikkuhiljaa, toivon ainakin, työväenliikkeen tästä huolestuvan, kun teidän työpaikoistannehan tässä on kysymys, pääasiassa juuri niistä teollisuuden työpaikoista. Kuinka monta kymmentä tehdasta tai sahaa pitää vielä lakkauttaa ja montako toimipaikkaa, ennen kuin alatte uskoa, että tämä ei ole nyt leikkiä? Parhaimmillaan Suomessa poltettiin 17 miljoonaa kuutiota turvetta voimalaitoksissa, eli 17 terawattituntia tuotettiin energiaa Suomeen, ja nyt tämä tehdään puulla, kun ei mitään muuta enää ole. Sitä Italian jätettä ei muuten kaikkiin kaupunkeihin voi ajaa, kun ei ole meriyhteyttäkään enää.

Arvoisat edustajakollegat! Miten pitkään me tätä arvotonta näytelmää jatkamme? Me voimme puhua ilmastopolitiikkaa vaikka kuinka paljon, mutta jos tosiasiat unohdamme ja menetämme tämän pelin, niin sitten meillä ei ole enää kuin työttömyyttä, eläkkeiden

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

leikkauksia, palkkojen leikkauksia ja lisää työttömiä, ja kun nyt on leikattu jo sosiaali- ja terveysmenoista, niin sitten leikataan opetuksesta ja vaikka mistä. Ei ole olemassa mitään semmoista rahasampoa meille, joka toisi korvauksen näille itse tekemillemme virheille.

Mutta kun itse olemme virheemme tehneet, ne pitää myös oikaista. Turve takaisin kunniaan, puut jalostetaan sekä sahoilla että sellutehtailla, otetaan ne ihmiset töihin sinne sahoille ja pidetään sellutehtaat toiminnassa, ja sen jälkeen alamme olla jälleen Suomen kansan kasvun äärellä. Sillähän tämä Suomi on rakennettu. Sotien jälkeen Suomen metsäteollisuus nosti Suomen elintason tälle paikalle. Tällä keinoin se näköjään pystytään tekemään myös toisinpäin. Ja jos joku kuvittelee, että Norjan Nord Poolista tai jostakin muusta löytyy meille ystävä, joka meitä auttaa... Ja sitten kun ruvetaan tekemään sitä vetyä sähköllä sitä varten, että tulee hiiliterästä, eli hiiliteräs korvataan vetyteräksellä, niin ei onnistu. Se on noin viisinkertainen hinta teräkselle, mikä siinä tulee, niin että jos joku markkinaa sieltä odottaa, tulee pettymään. Toivottavasti tämä asia otetaan vakavasti. Tällä leikki alkaa olla jo liian kallista Suomen kansantaloudelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.15 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Huomenna Mykkänen on paikalla ja puhutaan energiasta lisää varmasti. Minä jatkan siinä sitten.

Leikkaamalla tämä maa ei nouse. Kyllä tarvitaan toimenpiteitä, joilla kasvua saadaan aikaiseksi. Minä luettelin puolenkymmentä asiaa tuossa äsken. Suomi on pärjännyt sillä, että on tehty konsensuspolitiikkaa ja yritetty rakentaa yhdessä. Se ei rakennu sillä, että nyt sanotaan, että me ollaan samassa veneessä, kun me ollaan siellä yrityksessä, mutta vain työntekijäpuolelta leikataan. Eihän se näinkään voi mennä, että koko ajan näin päin tehdään ja yritysten yrittäjävastuuta siirretään käytännössä työntekijöille.

Täällä puhutaan, että yritysten lukumäärä on vähentynyt. Työllistävien yritysten lukumäärä on vähentynyt, mutta tosiasiasa se koko porukka on siirtynyt toisiin, vähän isompiin yrityksiin töihin, eli yrityksissä olevien työntekijöiden määrä, työllistettyjen määrä, on suurin piirtein pysynyt samana.

Mitä tässä sitten on tapahtunut? Kolme alinta tulodesiiliä on saanut kärsiä kaikista eniten näistä leikkauksista, mitä tässä on tapahtunut. Sitten vielä kaikkia sellaisia tekijöitä, jotka tähän tulevat: Ansioturvalta työllistytään noin sadassa päivässä, mutta kun joudutaan työmarkkinatuella, niin se työllistyminen kestää keskimäärin 180 päivää. Eli siirretään pidemmälle sillä työllistymispolulla, ja sieltä on pitkä matka työmarkkinoille.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä näille Orpon—Purran yksipuolisesti tekemille hyvinvointiyhteiskunnan ja työelämän raunioille on helppo rakentaa uutta, ja sitä meidän pitää varmasti jatkossa tehdä, mutta nyt tätä on tehty niin yksipuolisesti kuin olla ja voi. Meidän pitää tehdä aikuiskoulutustuki kakkonen. Meidän pitää rakentaa tulkintaetuoikeutta, mikä on täälläkin ollut käsittelyssä. Meidän pitää tuoda henkilöstön edustusta yrityksiin, saada tasapuolista etenemistä yrityksissä. Työttömyysturva meidän pitää uudistaa kannustavaksi. Pelkästään peruuttaminen näissä asioissa ei ole oikein. Meidän pitää tehdä sellaisia asioita, joilla työelämä on oikeasti yhteinen ja sitä viedään tasavertaisilla toimenpiteillä eteenpäin.

Kaikki työntekijät haluavat olla hyvin menestyvissä yhteisöissä töissä. He eivät halua pahaa millekään yritykselle. Se vaatii sitä, että heihin luotetaan ja he myöskin saavat siitä tuloksesta osansa. Ja tämä unohtuu koko ajan tässä keskustelussa. Aina kuvitellaan, että

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

leikkaamalla ja työnantajien etuja kasvattamalla ja heidän palkkaamiskynnystään madaltamalla kaikki työllistyvät. Jos näin olisi, niin olisi kaikki sosiaaliturva varmaan pitänyt panna nolleen, ja sitten oltaisiin kaikki oltu töissä. Minä en usko, että sitäkään täällä halutaan. Joku raja pitää sentään olla, ja nyt ollaan menty aika pitkälle väärään suuntaan. Nyt pitää palata konsensuksen tielle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

21.18 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä vielä vastata parilla sanalla edustaja Hoskosen puheenvuoroon, mutta hän näköjään poistuikin jo salista.

On kyllä aika kaukaa haettua sellainen, että paperitehtaita ja sellutehtaita suljetaan SDP:n toimien vuoksi. Siihen virheelliseen päätelmään edustaja jollain tavalla erikoisesti päätyi puheessaan.

Se, että metsäteollisuutta siirtyy pois Suomesta, on ilman muuta ikävää, ja sen vuoksi meidän pitääkin yhdessä tehdä strategisesti järkevää pitkän linjan teollisuuspolitiikkaa, kaikkien yhdessä tässä talossa, jotta meillä on täällä teollisia työpaikkoja. Me olemme todella huolissamme metsäteollisuuden työpaikoista, terästeollisuuden työpaikoista, ja ilman muuta ne uudet työpaikat tulevat olemaan aivan avainasemassa. Eli vihreän siirtymän myötä meidän pitää myös teollisuutta pyrkiä uudistamaan ja sillä tavalla turvata se, että meillä on myös sitä teollista toimintaa täällä. Se on todennäköisesti 10—20 vuoden päästä erityyppistä. Mutta me siis olemme huolissamme siitä ihan yhtä lailla kuin edustaja Hoskonenkin oli ja emme yhtään paperitehdasta täältä Suomesta halua ajaa pois. Se on aivan selvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

21.19 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Itsekin intouduin vielä ottamaan puheenvuoron loistavan edustaja Hoskosen puheenvuoron jälkeen. Toki ihmettelin sitä, että hän kohdisti sen kritiikin kärjen sosiaalidemokraatteihin ja että SDP olisi ajamassa metsäteollisuutta pois Suomesta. Ja tähän hänen puheenvuoroon, ihan hyvään puheenvuoroon sinänsä, sisältyi myös turpeenpolttoa ja jätteenpolttoa ja siihen liittyvät energiakysymykset. Nimenomaan se suunta koko ajan kääntyi SDP:hen, että olemme lakkauttamassa metsäteollisuutta.

Siitä olisin hänelle mielelläni nyt vastannut, mutta vastaanpa nyt vaikka sinne pöytäkirjakirjaukseen sen, että olen itse ollut Varkaudessa töissä 21 vuotta paperi- ja kartonkitehtaalla, ja olen hyvin läheltä nähnyt sen, mitä metsäteollisuus on ja mitä se vaatii. Vuosien 2006—2010 välillä Varkaudesta lakkautettiin kolme paperikonetta ja yksi kartonkikone ja noin vajaa tuhat työntekijää sai lopputilin. Olisin kysynyt Hoskoselta, mitenkä esimerkiksi tällä ajanjaksolla, jossa metsäteollisuutta silloin 2000-luvun puolenvälin jälkeen paljon on ajettu Suomesta alas, tavallaan se jätteenpoltto ja turpeenpoltto silloin siinä ajankohdassa heijastui sitten niihin päätöksiin, mitä valitettavasti tässä Suomessa on tapahtunut.

Mutta yhtä kaikki, olen samaa mieltä kuin edustaja Viitala tässä totesi, että ilman muuta Suomessa pitää tukea metsäteollisuutta ja teollista toimintaa kaikin mahdollisin tavoin. Teolliset työpaikat ovat ne, mitkä tuovat hyvää niin yhteiskunnalle kuin sitten työntekijöille. Teemme varmasti SDP:ssäkin poliittisesti päätöksiä, ja teemme kaikkemme

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

sen eteen, että Suomessa teollisuutta on jatkossa, työpaikkoja on jatkossa ja nimenomaan työntekijät saavat tehdä töitä palkalla, jolla tulee hyvin toimeen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

10.5. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 18.30 saakka. — Nyt ensiksi keskusteluun. Jaoston puheenjohtaja Ronkainen esittelee meille, viisi minuuttia, minkä jälkeen ministeri Häkkänen, viisi minuuttia.

Keskustelu

17.01 Jari Ronkainen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen tosiaan pääluokkaa 27 koskevan budjettimietinnön.

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään ensi vuodelle noin 6,5 miljardia euroa. Puolustusmenojen osuuden bkt:sta arvioidaan olevan noin 2,5 prosenttia. Pidämme valtiontalouden näkökulmasta hyvänä, että puolustusyhteistyöllä vahvistetaan Suomen yhteistoimintakykyä keskeisimpien kumppaneiden kanssa.

Puolustusvoimien toimintamenoihin valiokunta esittää noin 2,5 miljardia euroa, joka on noin 186 miljoonaa euroa enemmän suhteessa vuoden 24 talousarvioon. Valiokunta pitää tarpeellisena, että momentilta palkattavan henkilöstön määrä kasvaa 233 henkilötyövuodella vuoteen 24 verrattuna. Riittävä ja osaava henkilöstö on Puolustusvoimien suorituskyvyn edellytys materiaalsen valmiuden ohella. Pidämme myös tärkeänä, että varusmiesten hyvinvoinnista ja terveydenhuollon riittävästä resursoinnista, etenkin epidemioiden aikana, pidetään huolta. Kertausharjoitusten määrä tullaan hallitusohjelman mukaisesti pitämään toimintaympäristön vaatimusten edellyttämällä tasolla.

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään noin 1,5 miljardia euroa. Pidämme tärkeänä, että puolustusmateriaalihankinnat suunnataan aina, kun se on mahdollista, kotimaahan tehtyjen päätösten ja linjausten mukaisesti. Näin turvataan puolustuskykyä ja huoltovarmuutta kaikissa tilanteissa. Hankinnat kotimaasta lisäävät samalla työllisyyttä ja verotuloja, joten niillä on suuri kansantaloudellinen merkitys.

Viennin edistäminen: Viennin edistämisen saralla Nato-hankinnat ovat avautuneet täysimääräisesti suomalaisille yrityksille. Lisäksi valiokunta nostaa esiin, että valtioiden välisen puolustusmateriaalikaupan, johon liittyy erittäin kiinteästi kansainvälinen teollinen yhteistyö, toiminta on usein poliittista, joten yritykset tarvitsevat kotimaan puolustushallinnon tukea muun muassa maiden välisiin sopimusjärjestelyihin ja projekteihin osallistumiseen.

Monitoimihävittäjien hankintaa koskevalle momentille esitetään vajaata 1,9:ää miljardia euroa. Hävittäjähankkeemme etenee suunnitellusti, ja Suomi vastaanottaa ensimmäiset koneet vuonna 2025.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukeminen: Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen osoitetaan vajaat 9 miljoonaa euroa, josta suurin osa on MPK:n julkisista hallintotehtävistä aiheutuihin menoihin. MPK:n järjestämällä sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella sekä reserviläisten omaehtoisella toiminnalla on keskeinen rooli reservin sotilasosaamisen ja toimintakyvyn ylläpidossa ja kehittämisessä. Ampumaratojen saralla korostamme, että hallituksen tulee pitää kiinni hallitusohjelman linjauksesta turvata Suomen ampumaratojen toiminta ja edistää uusien ampumaratojen perustamista. Valiokunta lisää momentille 1 740 000 euroa, joista kohdennetaan muun muassa MPK:lle 800 000, Rauhanturvaajaliitolle 200 000 euroa ja Reserviläis- ja Reserviupseeriliitolle kummallekin 100 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin lopuksi vielä kiittää puolustusministeri Häkkästä hyvästä budjettiesityksestä ja valtiovarainvaliokuntaa sekä sen hallinto- ja turvallisuusjaostoa sujuvasta käsittelystä ja hyvästä yhteistyöstä mietintöä rakennettaessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Häkkänen, viisi minuuttia.

17.05 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuustilanne on tällä hetkellä ja juuri, voi sanoa, näinä viikkoinakin aika historiallisen tärkeässä murroksessa. Lännessä on merkittävä poliittisen johtajuuden uusi tilanne, lievästi sanottuna, kun taas Venäjä on kyennyt etenemään sotilaallisesti Ukrainassa ja saanut omat liittolaissuhteensa itse asiassa hyvinkin toimimaan Pohjois-Korean, Iranin ja Kiinan kanssa, joten kansainvälinen puolustuksen ja turvallisuuden suursäätila on, voisiko sanoa, hyvin hankalassa yleisasennossa, ja kehityskulku näyttää pitkälle tulevaisuuteen menevän vaarallisempaan suuntaan. Sen takia on tärkeää, että kun puolustuspolitiikan budjettia käsitellään, eduskunnassa säilyy mahdollisimman laaja päättäväisyys ja yksimielisyys puolustukseen panostamisen tärkeydestä. Kiitän tästä valiokuntaa ja jaostoa ansiokkaasta käsittelystä ja lausumasta.

Vuoden 25 talousarviossa, kuten tämän vuodenkin talousarviossa, tehdään lisäpanostuksia Suomen puolustuskykyyn, korvataan Puolustusvoimille Ukrainan tueksi luovutettua suorituskykyä ja katsotaan Natoon liittyviä kustannuksia sekä myös tuetaan valtionavustuksena maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toimintaa. Panostuksilla Naton läsnäoloon Suomessa mahdollistetaan Nato-jäsenyyden tuoma lisäarvo kotimaan puolustukseen. Naton pelotteen ja puolustuksen kehittäminen alueellemme ja liittolaisvelvoitteiden täyttäminen tulee nähdä pitkäjänteisenä työnä ja investointina maamme turvallisuuteen. Näin säästöjen aikakautena haluan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että vaikka puolustukseen käytettävä rahamäärä nouseekin nyt, kyse on Ukrainan tukea lukuun ottamatta valtaosin aiemmin tehtyjen päätösten toimeenpanosta.

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään tässä budjetissa yhteensä 6,5 miljardia euroa, ja tämä on noin 536 miljoonaa euroa kuluvan vuoden varsinaista talousarviota enemmän. Pääosin selittävänä tekijänä ovat nämä F-kolmevitoshävittäjien maksut. Vakiintuneen käytännön mukaiset hinta- ja kustannustasotarkistukset lisäävät puolustusministeriön hallinnonalan määrärahoja kokonaisuudessaan yhteensä 286 miljoonaa euroa. Inflaatiolla on siis vaikutuksensa, ja ne on täysimääräisesti korvattava, muuten materiaalihankinnat tai jotkut muut alkavat heikentämään meidän puolustuskykyä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Nato-jäsenyydestä aiheutuvia kustannuksia tässä budjetissa on nyt kokonaisuutena laskien yhteensä 158 miljoonaa euroa. Rahoitus liittyy läsnäoloon Suomessa, henkilöstöressurssilisäyksiin ja johtamisjärjestelmien kustannuksiin. Suomen maksuosuuksia Naton yhteisestä budjetista eli niin sanottuja Nato-jäsenmaksuja on budjetoitu 26 miljoonaa euroa. Eli ne Nato-neuvottelutavoitteet, jotka meille puolustuksellisesti puolustushallinnossa rakennettiin syksyn 23 aikana, joista sen jälkeen neuvoteltiin puoli vuotta Naton sisällä ja jotka saatiin läpi, on nyt tuotu tähän budjettiin, ja täällä määrärahat on nyt viety konkreettisesti yksittäisiin pykäliin.

Puolustusmateriaalihankintoihin on budjetoitu kokonaisuudessaan 1,5 miljardia euroa. Tällä rahamäärällä kehitetään Maavoimien, Merivoimien ja Ilmavoimien suorituskykyä pitkäjänteisesti ja systemaattisesti. Ukraina luovutetun suorituskyvyn korvaushankintoihin on aiemmin myönnettyjen Ukrainan tilausvaltuuksien rahoitusosuuksina budjetoitu 261 miljoonaa euroa. On huomattavaa, että EU myöntää Euroopan rauhanrahaston kautta jäsenmailleen korvauksia Ukraina luovutetusta sotilasmateriaalista. Tämä kattaa siis osan Suomen luovuttaman materiaalin korvausarvosta. Ensimmäiset maksuerät EU:lta on nyt saatu.

Puolustusvoimien toimintamenot nousevat ensi vuonna 163 miljoonaa euroa eli yhteensä noin 2,5 miljardiin euroon kokonaisuudessaan. Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen ehdotetaan 10,7 miljoonaa euroa. Rahoituksella mahdollistetaan veteraaniperinnetyön vaalimisen tukeminen sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutustoiminnan pitäminen lähes nykyisellä tasolla. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin esitetään 65 miljoonaa, joka on vuoden 24 tasolla kokonaisuudessaan. Vuoden 2025 talousarviossa puolustusministeriön hallinnonalan menot suhteessa vuodelle 25 ennustettuun bruttokansantuotteeseen ovat 2,5 prosenttia Naton laskentatavalla. Voimme olla tästä erittäin tyytyväisiä myös kansainvälisessä viitekehyksessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia ministerille. — Ja sitten otetaan tähän debatti, eli kaikki, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousevat nyt seisomaan ja painavat V-painiketta. — Ja sieltä ensiksi valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kopra.

17.11 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä nykyisessä jännitteisessä geopoliittisessa turvallisuustilanteessa hallituksen esitys valtion vuoden 25 talousarvioksi on puolustusministeriön osalta vastuullinen ja tarpeellinen. Se osoittaa selkeästi, että kansallisesta puolustuksesta ei tingitä ja että Suomen puolustuskykyä kehitetään määrätietoisesti osana yhteistä Naton puolustusta. Tässä suhteessa 10 plus ministerille ja ministeriölle budjetin laadinnasta. Ei moitteen sijaa.

Meillä on varmasti paljon teemoja, joista tässä tulemme keskustelemaan, mutta mielelläni avaisin tällä Ukrainan tuki-asialla: Financial Timesissa vastikään raportoitiin, että siitä tuesta, rahasummasta, jota USA antaa Ukrainalle Ukrainan puolustukseen, noin 80 prosenttia käytetään kuitenkin USA:ssa, eli ostetaan amerikkalaisen teollisuuden tuotteita. Me olemme nyt pitkään Ukrainaa tukeneet ja tietenkin tuemme niin kauan kuin tarpeen on, ja kysymykseni oikeastaan on se, miten voisimme saada saman ilmiön aikaiseksi Suomessa, että vahvistaisimme suomalaista puolustusteollisuutta tekemällä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

suomalaisilta yhtiöiltä hankintoja Ukrainan hyväksi ja näin tukisimme Ukrainaa. Samalla saisisimme sitten valmiuksia täyttää Puolustusvoimien varastoja pahan päivän varalle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten varapuheenjohtaja, edustaja Savola.

17.12 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustus nojaa yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin ja tänä päivänä myös Nato-jäsenyyteen — varsin tehokas, edullinen tapa järjestää maanpuolustus kotimaassa. Siitä huolimatta täytämme 2,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Kun verrataan Natomaihin, niin vain 23 maata 32:sta on siinä kahden prosentin tavoitteessa, ja nythän sitten Natossa luultavasti tulee myös uusia linjauksia, että tätä summaa tullaan korottamaan jäsenmaiden osalta.

Toki meillä haasteitakin on. Niitä aina kuulemme liittyen esimerkiksi henkilöstön jaksamiseen, lisääntyviin rekrytointeihin, asevelvollisten etuuksiin ja sitten myös puolustusteollisuuden investointeihin, pitkäjänteisyyteen, G2G-kauppoihin ja toivon mukaan siihen vahvempaan vientiin.

Mutta kysyisinkin ministerin arviota siitä, kuinka Natossa tähän yli kahden prosentin tavoitteeseen tullaan tulevina vuosina pääsemään, koska on aivan keskeistä, että koko liittokunta kantaa vastuun puolustuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

17.13 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on paljon isoja asioita maanpuolustuksen ympärillä tapahtunut viime vuosien aikana, eikä vähiten tämä Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainaan, meidän Nato-jäsenyytemme ja niin edelleen.

Tällä hetkellä on käsittelyssä eduskunnassa ollut seurantaryhmässä puolustusselonteko, joka on osa ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekokokonaisuutta. Tässä puolustus-selonteossa, kun se aikanaan eduskuntaan tulee, käydään tarkemmin sitten läpi tulevaa puolustuksen suunnittelua. Meillä on valtavan isoja asioita siellä sisällä, ja tässä edustaja, varapuheenjohtaja Savola viittasi jo tähän Naton kahden prosentin lattiatasoon ja mahdolliseen tulevaan tasoon.

Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: Miten näette tämän selonteon jälkeisen ajan? Millä tavalla saisisimme yhdessä rakennettua yli vaalikausien menevät tarkemmat askelmerkit sille, miten toteutamme budjettitason, miten huolehdimme hyvästä henkilöstöpolitiikasta, saamme Puolustusvoimiin lisää työssä jaksavaa henkilöstöä ja tuettua henkilöstöä omassa työssään ja niin edelleen? Sen lisäksi vielä asevelvollisuuden kehittämiset ja näin poispäin. Miten hoidamme tämän tarkemman ohjauksen tulevaisuudessa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

17.15 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin, myös osana Natoa, Suomen puolustus rakentuu vahvan asevelvollisuuden ja vahvan reservin varaan. Täällä on tietenkin keskusteltu paljon siitä, että meillä on tutkimustenkin mukaan maanpuolustustahto korkealla tasolla, mutta itseäni mietityttää, kuinka

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

huolehdimme siitä, että se pysyy edelleen korkealla tasolla. Pitää huolehtia siitä, että järjestelmän hyväksyttävyyden suomalaisten keskuudessa säilyy hyvällä tasolla. Erityisesti nuorten parista kuuluu viestiä siitä, että nykyinen järjestelmä, joka perustuu sukupuolen perusteella tulevaan velvollisuuteen, ehkä koetaan hieman vieraaksi, ja esimerkiksi tälläkin hetkellä on kansalaisaloite, johon tulee allekirjoituksia siitä, että tätä muutettaisiin yhdenvertaisemmaksi ja tasa-arvoisemmaksi. Olisi tärkeää meidän täälläkin käydä keskustelua tästä ja pitää huolta siitä, että tämä järjestelmä kehittyy ajassa ja sen hyväksyttävyyden säilyy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen.

17.16 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen puolustuskykyhän perustuu asevelvollisuuteen, ja se on meille äärimmäisen tärkeää. Itse asiassa edustaja Holopainen puhui tästä elementistä, mikä minun mielestäni myös vaarantaa sen maanpuolustustahdon, ja olisi hemmetin hyvä, että me käytäisiin keskustelua tästä asiasta: mitä me tehdään?

Mutta se minun asiani: On äärimmäisen hyvä, että me koulutetaan 26 000 reserviläistä. Siis Suomen puolustusvoimat perustuvat reserviin, ja sitten tietysti materiaalihankintojen pitää olla kunnossa. Toki kansainväliset kumppanit ja yhteistyöt ovat tärkeitä, myös ne, ja henkilöstöäkin tarvitaan.

Hallitusneuvotteluissa käytiin keskustelua, ja hallitusohjelmaan tuli kirjattua reserviläisten varusteiden verovähennysoikeus. Sehän ei ole suoraan nyt teidän ministeriönne hallinnon alaa, mutta haluaisin kysyä: onko teillä tietoa, missä se mahdollisesti on kulkemassa ja onko sellaista suunnitteilla? Se olisi äärimmäisen tärkeää, että näillä reserviläisillä olisi kunnan materiaalit käytössä silloin, kun he harjoittelevat tuolla isänmaan eteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen.

17.17 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me tiedämme kaikki, miten perustavanlaatuisella tavalla turvallisuusympäristömme on muuttunut. Uskon, että ymmärrämme varmasti senkin, ettei Venäjän aggressiivinen toiminta välttämättä pääty Ukrainan sodan jälkeen. Mielestäni on ihan rehellistä sanoa ääneen myös se, että raadollinen totuus on se, ettemme voi sodan uhkaa sulkea tyystin pois Suomenkaan osalta, vaikka kuinka itse pyrkisimme rauhaa ylläpitämään ja edistämään.

Vaikka meidän oma puolustuskykymme on vahva, niin mielestäni on välttämätöntä, että nyt on Ilma- ja Merivoimien materiaalihankintojen jälkeen siirryttävä Maavoimien uudistamiseen, kehittämään meidän asevelvollisuuttamme ja korvaamaan Ukrainaan annettu materiaalituki täysimääräisenä ja luonnollisesti myös kantamaan vastuumme liittokunnan jäsenenä.

Arvoisa puolustusministeri, kysyisin teiltä: millaisin toimin hallitus varmistaa henkilöstön riittävyyden ja jaksamisen? Puolustusvoimien henkilöstömäärää on tulevana vuosina tarpeen kasvattaa suunnitelmallisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

17.18 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaaliturva on hieno asia, mutta ilman kansallista turvallisuutta sillä ei tee mitään, ja siksi on hyvä, että tässä maailmanajassa puolustuksesta, kriisinsietokyvystä ja kriisivalmiudesta pidetään huolta. Tähän tietysti olennaisesti liittyy myös tulevaisuudessa asevelvollisuuden kehittäminen entistä tasa-arvoisempaan suuntaan, että meillä on mahdollisimman laaja koulutettu reservi käytössä sekä myös valmistauduttu mahdollisiin kriisitilanteisiin ja sillä tavalla koko ikäluokka on otettu haltuun.

Täällä mainittiin jo puolustusvälinehankinnat. Itsekin toivoisin ehkä tämmöistä tervettä kansallista itsekkyyttä vähän tässä asiassa, että siinä missä merkittävät eurooppalaiset valtat ostavat omilta tehtaaltaan, omalta tuotannoltaan, antavat Ukrainalle apua, täydentävät omia varastoja, niin mekin kykenisimme tekemään sitä samoin. Siitä hyötyisi suomalainen teollisuus, suomalainen aseteollisuus ja sen kehitys.

Lopuksi, arvoisa puhemies, nostaisin vielä esille erityisesti kriisinhallinta-veteraanikeskuksen perustamisen, ja toivottavasti sitä asiaa kiirehditään ministeriön suunnalla. Nämä henkilöt ovat olleet valmiita antamaan kaikista tärkeimpänsä, oman elämänsä, rauhan ja ihmisyyden puolustamiseksi, joten tässä suhteessa he ansaitsevat kaiken tuen, mitä suomalainen yhteiskunta voi heille antaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

17.20 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 6,5 miljardin euron suuruinen puolustusmenojen osuus bruttokansantuotteesta on vuonna 2025 noin 2,5 prosenttia. Venäjän naapurimaana ja pitkän itärajan omaavana valtiona vähintään tämä panostus on välttämätön, kiitos siitä hallitukselle. Toisaalta myös yleisen asevelvollisuuden kustannukset tulisi laskea täysimääräisinä puolustusmenoihin, varsinkin jos Natossa päätetään nostaa puolustusvaade jopa kolmeen prosenttiin. Varautumista on tietenkin koko ajan vahvistettava, ainakin niin kauan kun Putin on Venäjällä vallassa.

Arvoisa puhemies! Talousarvioon sisältyy yhteensä noin 158 miljoonaa euroa Nato-jäsenyyden kustannuksia. Suuruusluokka on osapuulleen se, mikä eduskunnalle arvioitiin viime kaudella Nato-päätöstä tehtäessä. Summa on joka tapauksessa pieni verrattuna siihen tukeen, jota Nato-jäsenyys Suomelle tarjoaa tässä hyvin epävakaaassa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Toteaisin lopuksi vielä sen, että pitäisin järkevänä jalkaväkimiinojen palauttamista Suomen puolustusvoimien käyttöön. [Puhemies koputtaa] Se olisi kustannustehokasta tässä tilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

17.21 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille, jaoston puheenjohtajalle ja valiokunnan puheenjohtajalle hyvästä työstä.

Lähden liikkeelle tiedustelulainsäädännöstä, joka tuli voimaan 2019 pitkän keskustelun ja lainsäädäntötyön jälkeen. Voisi sanoa, että lainsäädäntö tuli voimaan oikeastaan viime tingassa. Kansainvälinen tilanne on sen jälkeen kiristynyt ja muuttunut merkittäväällä tavalla. USA antoi ennakkotietoa, mitä Ukrainassa tulee tapahtumaan keväällä 22, siis tiedustelutietoa, että Venäjä on hyökkäämässä. Näin sitten tapahtui.

Nato-jäsenyys on tuonut Suomelle tiedusteluun lisää valmiuksia, voimavaroja ja yhteistyömahdollisuuksia. Miten näette, että valtiojohto on hyötynyt tästä tiedustelu-

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

lainsäädännöstä ja Nato-jäsenyyden tuomasta lisäarvosta siihen, ja mitä oppeja Ukrainan sota on tuonut tiedustelun näkökulmasta mutta myös esimerkiksi varustautumiseen liittyen, esimerkiksi juuri nämä jalkaväkimiinat, jotka on nostettu tässäkin esiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

17.22 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella ostettiin Puolustusvoimille kuorma-autoja Saksasta ja sotilaskypäriä USA:sta. Nämä olisi voitu hankkia kotimaastakin. Nyt valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että puolustusmateriaalihankinnat suunnataan, aina kun se on mahdollista, kotimaahan tehtyjen päätösten ja linjausten mukaisesti. Näin turvataan puolustuskykyä ja huoltovarmuutta kaikissa tilanteissa.

Hankinnat kotimaasta lisäävät samalla työllisyyttä ja verotuloja, joten niillä on suuri kansantaloudellinen merkitys. Suomen materiaalista puolustuskykyä voidaan kehittää myös ulkomailta tehtäviin hankintoihin asetettavalla teollisen yhteistyön vaatimuksella, jota Suomi on vaatinut Laivue 2020 -hankkeessa ja F-35-hankinnassa. Valiokunta pitää tarpeellisena selvittää, miten teollisuusyhteistyön vaatimusten käyttöä ulkomailta hankittaviin järjestelmiin voidaan lisätä. Arvoisa puhemies, tästä haluan kiittää hallinto- ja turvallisuusjaostoa, kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitokset. — Edustaja Räsänen, Hanna.

17.24 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämällä koulutuksella ja reserviläisten omaehtoisella toiminnalla on erittäin keskeinen rooli reservin sotilasosaamisessa. MPK onkin esittänyt valtionapuun kahden miljoonan korotusta.

Kysyisinkin nyt ministeriltä aivan suoraan: On melko kestäväntöntä, että MPK:n toimintaa ja rahoitusta joudutaan täällä eduskunnassa vuosittain järjestelemään tällaisella kertaluontoisella rahoituksella. Aikooko puolustusministeriö sisällyttää MPK:n riittävän rahoituksen ministeriön pääluokkaan tulevinä vuosina?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

17.24 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puolustusministeri Häkkäselle. Olen tyytyväinen, että jalkaväkimiinoista ja Ottawan sopimuksesta nyt keskustellaan ja tehdään selvitystä. Ottawan sopimuksesta ei itse asiassa hyödy kuin hyökkääjä eli Venäjä, ja toisaalta Ukrainan ottaessa käyttöön jalkaväkimiinat Ottawan sopimus menettää itse asiassa vaikutuksensa.

Arvoisa puhemies! Olisiko, puolustusministeri, järkevää irtautua tästä Suomen johdolla? Uskon, että esimerkiksi Baltian maat ja Puola seuraisivat meidän isänmaallista ratkaisuamme.

Ja kolme nopeaa kysymystä. Reservin ikärajan nosto 65:een: saadaanko se toteutumaan ensi vuonna? Maavoimien ensimmäiset hankinnat, Sakon rynnäkkökiväärin: saadaanko ensimmäinen tilaus ensi vuonna?

Loppuun haluan kiittää hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajaa, edustaja Jari Ronkaista ampumaratojen saamasta merkittävästä tuesta. Toistakymmentä ampumarataa

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

saa ensi vuonna tukea, ja tällä tavalla kannamme omalta osaltamme vastuuta tästä tuhannen ampumaradan tavoitteesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

17.26 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savio täällä käytti arvokkaan puheenvuoron niin, että pohdiskeli varusmieskoulutuksen ja reservin kuluja. Minusta tämä on keskustelua, jota meidän täytyy tulevaisuudessa käydä juurikin siltä näkökulmalta, miten niitä meidän kustannuksiamme Natossa lasketaan. Ja oikeastaan tästä ajatuksesta pääsenkin seuraavaan: pystyisikö puolustusministeri avaamaan sitä, kuinka [Hälinää — Puhemies koputtaa] vientimalli mahdollisesti vaikuttaa nyt myös sotilaisiin? Vientimallillahan on vaikutukset myös sotilaisiin, kuten myös poliiseihin, ja tässä kokonaisuudessa, kun me mietimme, mitä meidän bruttokansantuotteesta lasketaan tähän Naton kahteen ja puoleen tai kolmeen prosenttiin, on varmasti kohtuullista selvittää juurimultia myöten, millaisia summia siellä sitten taustalla on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg.

17.27 Jarmo Lindberg kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailmalla pidätetään hengitystä, kun kaikki odottavat tammikuussa virkakautensa aloittavan presidentti Trumpin pyrkivän ratkaisemaan Ukrainan tilanteen puheidensa mukaisesti. Jos tulitauko ja rauha saataisiin jollakin aikataululla aikaan, olisi se tietysti erinomaista. Meidän kannaltamme se tarkoittaisi toisaalta sitä, että Venäjällä olisi joskus kyky palauttaa itärajamme taakse maavoimien joukkoja tyhjennettyihin varuskuntiin. Tämä vie todennäköisesti vuosia.

Meidän tulee pitää puolustusbudjettimme jatkossakin vähintään yli kahden prosentin tasolla bruttokansantuotteesta. Ilma- ja Merivoimien strategisten hankkeiden jälkeen seuraava painopiste on Maavoimissa. Maavoimien joukot ja kalusto on modernisoitava ennen kuin Venäjällä on edellytyksiä palauttaa Ukrainaan viedyt maavoimien prikaatit itärajamme taakse. Kysyisinkin ministeriltä: miltä tarvittava tuleva bruttokansantuoteosio näyttää tällä hetkellä olevan tiedon valossa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Reijonen.

17.28 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, on varmasti oikea-aikainen se meidän Nato-päätös, mikä tehtiin eduskunnassa. On hyvä, että se tuli silloin tehtyä. Nyt voisi olla jo paljon hankalampaa. On hienoa, että ministeri on täällä paikalla.

Venäjä on aika kaamea naapuri. Meidän on huomioitava kuitenkin tämä sodan uhka. Totta kai, ei kannata pelotella ihmisiä sillä, mutta se realismi pitää olla, ja näin on Suomessa kyllä toimittukin.

Nyt oli hienoa, että nostettiin esille näitä kotimaisia hankintoja. Tässä jaoston puheenjohtaja Ronkainen nosti näitä kotimaisia hankintoja ja myös edustaja Mäenpää nosti. On tärkeää, että näitä pidetään esillä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Todellakin Venäjän uhka on otettava ihan tosissaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

17.29 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnostus vapaaehtoisista maanpuolustustoimintaa kohtaan on entisestäänkin kasvanut kuluneiden kolmen vuoden aikana syistä, jotka me kaikki erittäin hyvin tiedämme. Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on oleellinen osa niin maanpuolustushengen ylläpidossa kuin yhä enemmän myös aivan konkreettisessa tietojen, taitojen ja toimintojen harjoittelussa ja ylläpidossa ja uusien opettelussa. Edustaja Räsänen äsken esitti erinomaisen ja hyvin yksilöidyn kysymyksen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen määrärahojen turvaamisesta ja rahoituksen saamisesta varmalle pohjalle. Toivon tästä ministeriltä äärimmäisen selkeätä vastausta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen.

17.29 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuustilanne Euroopassa on edelleen hyvin poikkeuksellinen Venäjän jatkaessa laitonta hyökkäyssotaansa Ukrainassa. Viime maanantaina tässä salissa käsiteltiin ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa. Sen yhteinen viesti oli selkeä: Ukrainaa on tuettava, ja Suomen turvallisuudesta on huolehdittava.

Arvoisa puolustusministeri Häkkänen, sisäpolitiikkamme on myös tiukasti sidoksissa turvallisuuteemme. Tätä tosiasiaa ei voi mitenkään ohittaa tässä keskustelussa. Esimerkiksi hallituksen talouspoliittiset toimet kasvattavat yhteiskunnan eriarvoisuutta ja jatkuvat rasistimitapaukset aiheuttavat polarisaatiota. Kysynkin: miten tärkeänä te pidätte kansakuntamme koheesiota, kun puhutaan kokonaisturvallisuudesta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.30 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erityisen tyytyväinen siihen, että hallitus tukee maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toimintaa. Maanpuolustuskoulutusyhdistys saa lisämäärärahoja, ja reserviläistoimintaan panostetaan kansallisesti ja kansainvälisesti. Tämä työ on arvokasta, sillä se luo yhteishenkeä ja valmiutta koko kansalle. Samalla hallitus huolehtii ampumaratojen toimintaedellytyksistä. Ampumaradat ovat välttämättömiä niin Puolustusvoimille, reserviläisille kuin vapaaehtoisille maanpuolustajille. Me tiedetään, että metsästäjät ja urheiluampujat ovat meidän kenttäarmeijan selkäranka, eli kun mahdollisimman moni taistelija, sotilashenkilö, pääsisi harjoittelemaan ja treenaamaan ja pitämään ampumataitoa yllä, niin se on äärimmäisen tärkeää. Arvoisa ministeri, kysyn teiltä: onko meillä mahdollisuus jouduttaa vielä tätä ampumaratojen rakentamishanketta lisämäärärahoilla tulevina vuosina? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.31 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koska käsittelemme budjettia, niin aloitan ihan suoraan tuosta määrärahasta. 6,5 miljardia on 2,3

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

prosenttia 280 miljardista, joka on meidän bkt:mme. Jos se nostettaisiin kolmeen prosenttiin, niin se ero on kaksi miljardia lisää. En ota tässä kantaa siihen asiaan. Olen sitä mieltä, että maanpuolustukseen käytetään se raha, mikä siihen tarvitaan. Olennaista on se puolustuskyky. Nyt ei ole tärkeää se, että me kikkailemme niillä luvuilla ja esimerkiksi laskemme jollakin kertoimella meidän asevelvollisuusjärjestelmälle jonkun hinnan ja sitten osoitamme, että meidän olemmekin jo kolmessa prosentissa. Jos me tarvitsemme lisää resursseja, niin me tarvitsemme.

Mutta sitten toinen kysymys, hyvin erilainen kysymys. Se liittyy siihen, että jos oikein muistan, niin 70 prosenttia miespuolisista kaikesti menee asevelvollisuutta suorittamaan ja heistä 20 prosenttia keskeyttää. Onko meillä oikeasti tällä hetkellä sitä todellista kykyä tässä? Tiedän, että maanpuolustustahto on Suomessa korkea, [Puhemies koputtaa] mutta tämä fyysinen kestävyys ja suorituskky minua huolestuttavat aika lailla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksiin. — Edustaja Lehtinen.

17.33 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 25 talousarviossa esitetään yli puoli miljardia enemmän rahaa puolustusministeriön hallinnonalalle kuin viime vuoden talousarviossa. Tämän myötä puolustusmenomme ovat 2,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Pelkästään sijaintimme takia meidän on pakko panostaa Puolustusvoimiin, mutta myös Nato saattaa tulevaisuudessa edellyttää nostoa nykyisen kahden prosentin vaatimukselle.

Eilen salissa kuultiin sieltä vasemmasta laidasta sellainen ehdotus, että Puolustusvoimien menoja pitäisi vähentää, ja mielestäni se on kyllä melko vastuutonta puhetta, kun otetaan huomioon, millaisessa maailmanajassa tällä hetkellä elämme. Koen, että meidän pitää nimenomaan panostaa lisää Puolustusvoimiin ja huolehtia samalla siitä, että meillä on riittävä pidäke mahdollista hyökkääjää vastaan. Näin on toimittava siksi, että voimme varmistaa jatkossakin sen, ettei Suomi enää koskaan joudu sotaan.

Arvoisa puolustusministeri, kysyisin: miten voimme varmistua siitä, että tästä kapenevasta ikäluokasta saamme myöskin Puolustusvoimiin ne parhaat yksilöt?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä kaksi puheenvuoroa, ja sen jälkeen sitten ministerille viisi minuuttia. Ministeri saa vielä toisenkin puheenvuoron, mutta nyt ensiksi viisi minuuttia. — Ja nämä kaksi henkilöä ovat edustajat Päivärinta ja Rostila.

17.34 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, ja kiitos myös ministerille. Faktahan on se, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut pysyvästi Euroopan turvallisuusympäristön. Venäjän kasvava aggressiivisuus tulee nyt ymmärtää osana laajempaa kansainvälistä kehitystä, jossa autoritaativiset maat pyrkivät horjuttamaan läntisiä demokratioita. Meidän tulee olla valppaita ja varautuneita ihan kaikkeen.

Ensi vuonna puolustusmenot nousevat noin 2,5 prosenttiin suhteessa bkt:hen. Voin sanoa, että tämä on hienoa, sillä meidän olemme nyt tässä esimerkkinä muille Nato-maille, sillä on selvää, että Euroopan on nyt viime hetkillä otettava suurempi vastuu omasta puolustuksestaan ja puolustuskyvystään.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Kysyisinkin ministeri Häkkäselä — vaikka emme käsittele tässä nyt esimerkiksi Nato-maa Espanjan budjettia: minkälaisia keskusteluja te käytte siitä, että kun esimerkiksi Espanja sijoittuu nyt puolustusmenoissaan Nato-maiden häntäpäähän, niin miten heidät saadaan heräämään tähän samaan tilanteeseen, missä me elämme todellisuudessa, kun me tiedämme tilanteen, mikä on Venäjän kanssa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

17.35 Onni Rostila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ministeriä erinomaisesta budjetista. Olisin itsekkin kysynyt näistä puolustusmeno-osuuksien laskentatavoista, siis siihen liittyen, että kun Suomessa on tällainen omaleimainen, yleinen asevelvollisuusjärjestelmä, kun verrataan Nato-maitten enemmistöön, niin millä keinoilla ja argumenteilla sitten voidaan edistää sitä, että tämä tulisi täysimääräisesti ja reilusti huomioiduksi tässä bkt-osuuden laskutavassa sitten tulevaisuudessa.

Toinen kysymys liittyy tosiaan tähän kotimaiseen pk- ja startup-sektoriin, jossa on kohtuullisesti kaksikäyttö- ja puolustusteknologiaa kehittävää yritysosaamista. Millä tavalla tähän pystyttäisiin satsaamaan puolustusbudjetin sisällä ja muutenkin, jotta me saataisiin sekä kehitettyä kotimaista puolustusteollisuutta että vauhditettua tietysti sitä kauan kaivattua kasvua? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, enintään viisi minuuttia tässä vaiheessa.

17.36 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä Naton prosentinlaskentatavasta: Suomelle, kartasta johtuen ja sijainnista johtuen, naapurista johtuen, on olennaisinta se, että me tehdään kaikki meidän puolustukselliset arviomme nyt, siis kansallisen puolustuskyvyn ja kokonaisuoma puolustuksen kestokyvyn, liittokunnan yhteispuolustuskyvyn ja suorituskyykyjen ja puolustuskumppanuuksien tuottamien suorituskyykyjen kokonaisarvio suhteessa Venäjän ja heidän liittolaisiensa suorituskyykyihin ja uhka-arvioon. Me emme perusta siis Excel-taulukoihin tai numeroihin tavallaan tätä, mistä johtuu tämä, eli se perustuu, kuten PuVille ja UaV:lle tuolla montuissa kerrotaan, huolelliseen analyysiin siitä, mitä meillä voi olla vastassa pahimmissa tapauksissa.

Tämän takia me ei lähdetä myöskään Naton sisällä tähän laskennalliseen kikkailuun, koska kaikilla mailla on erityispiirteitä, joita ne haluaisivat, että huomioidaan, ja se tosiasiasa heikentää tätä suorituskyykyisten armeijoiden vahvistamista suorituskyyvyt edellä ja johtaa vain tähän laskentakikkailuun vuosi toisensa jälkeen. Tätä on yritetty aiempina vuosina, ja tämä on kerta toisensa jälkeen johtanut niillä mailla, jotka nyt alisuoriutuvat, kuten täällä edustaja Päivärinta mainitsi vaikka Espanjan, käytännössä yhä enemmän vain sen keskustelun kiihtymiseen, miten tämä laskentatavallisesti voitaisiin viedä eteenpäin. Joten meidän, jotka ollaan Natossa tuen saajia kriisitilanteessa — huom. tuen saajia — pitää ajaa vain sitä, että tämä tosiasiallinen puolustuskyyvykkyys, joka ei tarkoita edes sitä prosenttilukua... Se prosenttilukuhan on vain indikaattori, paljonko vuositasolla investoidaan. Puolustuksen kyyvykkyshän rakentuu siitä, että on vaikka 5—10 vuotta investoitu kovalla tasolla. Vasta sitten se puolustuskyyvykkyys alkaa rakentumaan. Naton sisällä keskustelu käynnistyy varmasti puolustusministeri-

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

kokouksessa, johon tulee ensimmäinen Trumpin hallinnon puolustusministeri helmikuussa. Uskoisin, että siitä tämä starttaa voimakkaammin.

USA:n Ukraina-tukeen liittyen, ja mikä on kotimaan Ukraina-tuen kuvio: Tällä hetkellä meillä on ollut suunnittelu ja erittäin perusteellinen, laaja-alainen valmistelu suomalaisen puolustusteollisuuden kanssa, miten tätä siirtymää tehdään kotimaan puolustusteollisuuden suuntaan hankintojen osalta, eikä niinkään enää suoria materiaaliluovutuksia, eli vähennetään sitä ja kotimaan teollisuuteen painotusta. Tätä on puoli vuotta nyt suunniteltu, neuvoteltu, hyvin vaikeassa talouden raamissa. Tässä mennään eteenpäin, ja hankintoja on jo tehty Ukraina-tuen osalta, mutta kotimaan puolustukseen liittyen me ollaan tehty jo satoja miljoonia kotimaasta hankintoja, siis ajoneuvoja, ammuksia, kalustoa, isoja ammusten ylösnostohankkeita teollisuuden kanssa, mistä koko Suomi on hyötynyt. Ympäri Suomea tulee näitä investointeja koko ajan — ja korkean teknologian investointeja: just kymmenien miljoonien investointi Bittiumilta Pohjois-Suomesta. Kovaa rautaa Patrialta, Nammolta ammuksia. Satoja miljoonia on siis käytetty tähän koko ajan. Ja nyt muuten Naton teknologiahankkeisiin saatiin kolme suomalaista firmaa. Puolustushallinto sparrasi ne kondikseen, tarjottiin jeesiä ja apua, miten pitää teknologiaa ja kaksikäyttötuotteita mainostaa itse asiassa puolustuksellisesti. Eli saatiin tämä eteenpäin, ja viime vuonnahan me saatiin jo robottifirma sinne kanssa mukaan, eli paljon tapahtuu.

Yhdenvertainen asepalvelus, henkinen ja fyysinen kunto — erittäin merkittäviä haasteita tällä hetkellä nuorisolle. Eivätkä ne ole tietenkään vain armeijassa vaan nimenomaan yhteiskunnassa laajemmin, ja se näkyy nyt niin, että enää 63 prosenttia miehistä kykenee läpäisemään armeijan. Tällä hetkellä ei puolustuselontekoon ole tulossa sitä, että tulisi myös tällainen tasa-arvoinen asepalvelus. Mennään nykymallilla ja vahvistetaan nykyistä asepalvelusta ja vapaaehtoista mallia. Minä en missään vaiheessa kyllä tällä hetkellä usko siihen, että kannattaisi velvoittavuudesta luopua. Eli tämän pitää olla perustuslaillisesti velvoittavaa aina. Ja kenelle se on velvoittavaa, niin se on se seuraava kysymys. Vapaaehtoisuuteen perustuen me ei voida maantieteestä johtuen meidän turvallisuuttamme rakentaa.

Verovähennysoikeus: PLM tukee, VM:ssä arvioinnissa. Itse pidän sitä hyvänä hankkeena. Henkilöstön jaksamisesta on kirjaukset siellä tulevassa selonteossa. Seurantaryhmä tietää. Tiedustelulain hyödyt ovat merkittäviä. Meillä oli sitä ennen jo vahvat kyvykkyydet ja kahdenväliset kumppanuudet, mutta sitä viedään eteenpäin. Ottawan miinasopimuksen osalta meillä on ihan vakava pohdinta kesällä käynnistetty tästä. Ukrainan sodan oppien johdosta olen pyytänyt, että puolustushallinnossa tehdään laaja-alainen arvio [Puhemies koputtaa] jalkaväkimiinojen tarpeesta puolustuskäyttöön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministerille tulee vielä toinenkin puheenvuoro, mutta sitten vielä jatketaan tätä debattia ja otetaan sieltä puheenjohtajisto elikkä edustajat Kopra, Savola ja Ronkainen. — Kopra.

17.42 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvistä vastauksista.

Taitaa olla nyt ensimmäinen kerta tässä salissa, kun kehun edustaja Lindénia, koska hänen puheenvuoronsa tästä laskentamekanismista, jolla nämä kulut pitäisi huomioida, oli

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

erinomainen. Eli meidän pitää kiinnittää huomiota siihen, mitä sillä rahalla tehdään, mitä sillä saadaan, eikä ikään kuin uunottaa itseämme sillä, että kikkaillaan joku prosenttiluku.

Olimme valiokunnan varapuheenjohtaja Savolan kanssa Washingtonissa trans-atlanttisessa konferenssissa Nato PA:n tiimoilta viime viikolla, ja siellä pikaisesti sivuttiin tätä samaa keskustelunaihetta. Hyvin nopeasti konsensustoteaminen oli sielläkin, että tämä on niin laaja kysymys, tämä laskentakaava on aikoinaan Natossa sovittu, ja siitä pidetään kiinni. Kenelläkään ei ole intressiä lähteä sitä muuttamaan kokonaisuutena, koska tiedetään, että mahdollisuus sotkun synnyttämiseen olisi siinä aika suuri. Eli tällä nykyisellä kaavalla varmaan tullaan menemään.

Suomen niin sanottuna etulinjan maana on tietysti pidettävä huoli siitä, että mikä tahansa se Naton vaatimus sitten onkaan, niin meidän on se täytettävä. Se on ainoa pohja sille, että me voimme vaatia muilta Nato-mailta sitä samaa. Meidän on ensimmäisenä oltava jonossa näyttämässä, että Suomi täyttää velvoitteensa ja panostaa puolustukseensa sen, mikä liittouman kanssa on [Puhemies koputtaa] sovittu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

17.43 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tästä isosta kuvasta meillä on yksimielisyys, ja hyvä niin, näin sen pitää olla. Tuleviin haasteisiin pystytään vastaamaan ainoastaan sillä tavalla, että tämä sali on niissä yhtenäinen.

Mutta kysyisin ministerin näkemystä ja mielipidettä. Tuossa kun oli ulkoministeriön pääluokan keskustelu, me kävimme aika seikkaperäisen salidebatin siitä, minkä hallinnonalan tulisi pääsääntöisesti vastata Nato-kysymyksistä, koska tällä hetkellä sekä ministeriöitten välisessä työnjaossa että täällä eduskunnan välisessä työnjaossa Nato-asiat, varsinkin täällä, ovat lopulta ulkoasiainvaliokunnan käsittelyssä, ja puolustusvaliokunta antaa sille lausunnon. Ja kun tiedetään se, että Nato on meillä osa maanpuolustusta, se on meillä osa arkipäivää, ja täällä käytettiin silloin termiä ”pois oppiminen”, eli meidän on tavallaan opittava pois tietyistä kysymyksistä, puhutaan sitten puolustuksesta tai meidän hallinnosta täällä, kuinka asioita käsitellään. Mutta missä määrin Nato-kysymykset teidän näkökulmastanne ovat siellä puolustusministeriön hallinnonalan käsittelyssä valmistelussa? Myöskin tästä resurssikysymyksestä haluaisin [Puhemies koputtaa] teidän mielipiteenne: tulisiko resursseja lisätä [Puhemies koputtaa] puolustusministeriön puolella nimenomaan tähän Nato-valmisteluun ja -käsittelyyn [Puhemies koputtaa] ja tähän - integraatioon liittyen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen.

17.45 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mehän tiedämme, että meidän reservin koko on se 900 000 ja sodanajan vahvuus 280 000, ja siellä tietysti on pieniä haasteita olemassa, kun tiedetään myös, että ikäluokat pienenevät. No, nythän kutsunnat ollaan laajentamassa koko ikäluokalle, ja minusta se on äärimmäisen hyvä asia. Sitä kautta toivottavasti saadaan enemmän naisia vapaaehtoisuuden kautta palvelukseen ja saadaan heille tietoa, ja samalla se on yhteiskunnan viimeinen tsekkauspiste näille nuorille, että missä mennään ja näin poispäin. Jos me mentäisiin siihen, että kaikki otettaisiin palvelukseen, niin luulen, että Puolustusvoimilla eivät resurssit riitä. Ei siellä ole varuskuntia riittävästi, ei kouluttajia ja näin poispäin. Sitten jos

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

me mennään johonkin valikoivaan malliin, niin siinä on maanpuolustustahto se iso pointti, että jos motivoituneet eivät enää tulekaan valituksi ja sitten ne vähemmän motivoituneet pakotetaan.

Fyysinen kunto on yksi keskeytyksen peruste, ja kuitenkin meillä ovat sodankäynnin mallit muuttuneet ja meillä on palvelukelpoisuusluokissa varmaan vähän viilattavaa. [Puhemies koputtaa] Missä mallissa te olette tätä puolta miettineet? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

17.46 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aina hyvä kehua ja antaa positiivista palautetta muutenkin kuin joulun alla, ja haluan omalta osaltani antaa puolustusministerille, jos myös puolustusvaliokunnalle ja hallinto- ja turvallisuusjaostolle ja erityisesti niiden puheenjohtajille kiitokset hyvästä yhteistyöstä tämän vuoden osalta — ja erityisesti ministerin puheenvuoroista liittyen niin tähän kahden prosentin bkt-tasoon kuin siihen, että emme pitäisi minkäänlaista, käytän termiä, huutokauppaa näitten asioiden lopullisten ratkaisuiden ja tosiasiallisten ratkaisuiden tekemiseksi vaan että selvitämme jalkaväkimiinat ja selvitämme kahden prosentin tavoitteet ja puolustussuunnittelun ja uhka-arvion pohjalta sitten teemme myös näissä asioissa ratkaisuja.

Muutama kysymys, ja toistan vielä sen aikaisemman: Näitä isoja asioita riittää. Miten varmistamme ylivaalikautisen yksituumaisuuden näiden isojen asioiden osalta?

Ja numero kaksi: Presidentti Niinistö teki erinomaisen hyvän selvityksen Euroopan unionin komissiolle turvallisuudesta ja myös laajan turvallisuuden osalta, ja hän nosti esiin nämä niin sanotut eurobondit puolustukseen. Miten itse kommentoitte, ministeri, [Puhemies koputtaa] millä tavalla kehittämällä vaikka yhteisvelkaa tänne puolustuksen suuntaan saisimme Suomesta enemmän kuin nettohyötyjän? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

17.47 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin vielä tästä nuorten tilanteesta: On väistämätöntä, että nuorten yhä lisääntyvä pahoinvointi heijastuu myös kykyyn suorittaa varusmiespalvelus. Puolustusvaliokunta on nostanut esiin, että terveydenhuollon järjestämisessä on ollut saamiemme tietojen mukaan varuskunnissa merkittäviä puutteita tässä matkan varrella, ja myöskin Varusmiesliitto on nostanut esiin mielenterveyspalvelujen kehittämisen varusmiespalveluksen suorittamisen aikana, että se voisi merkittävästi vähentää keskeyttämisistä. Myös kun esimerkiksi joissain muissa Pohjoismaissa on paremmat mahdollisuudet päästä tällaisiin mielenterveyttä tukeviin palveluihin, niin esimerkiksi Varusmiesliitto on ehdottanut, että varuskunnassa olisi mahdollisuus saada tukea siihen mielenterveyteen. Tämä ainakin joidenkin osalta voisi tukea sitä, että on henkistä kriisinkestävyyttä ihan suorittaa se varusmiespalvelus ja toisaalta myöskin oppia semmoisia taitoja oman mielenterveyden tavallaan kehittämiseen, jotka sitten ovat hyödyksi tietysti yhteiskunnassa ja elämässä myöhemminkin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

17.49 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vain turvallisessa maassa on mahdollisuus puhua taloudesta ja hyvinvoinnista. Emme koskaan

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

saa ottaa itsestänselvyytenä tämän maan itsenäisyyttä. Hallituksen prioriteetti on varautuminen ja turvallisuus, kuten tästäkin budjetista näemme.

On hienoa, että hallitus huomioi ampumaradat ja esimerkiksi Maanpuolustuskurssiyhdistyksen, jolle kohdistetaan vajaat 7,6 miljoonaa euroa.

Me olemme osa Natoa, ja kuitenkin yleinen asevelvollisuus on edelleen tärkein osa puolustustamme. Arvoisa puolustusministeri, ikäluokat pienenevät. Miten voisimme edistää Suomen peruskouluissa ja toisella asteella nuorten fyysistä ja psyykkistä kuntoa sekä maanpuolustustahtoa, jotta yleisen asepalvelun suorittavien määrää saataisiin kasvatettua? Osittain vastasittekin jo tuohon, mutta näettekö tarpeen esimerkiksi opetusministeriön reagointiin tähän asiaan tai vaikkapa muutoksiin opetussuunnitelman osalta?

Toinen kysymys: miten näette avaruusteknologian tilanteen ja vahvistamisen tarpeen puolustuspoliittikan osalta Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

17.50 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri varmaan siellä toisessa vastauksessaan vastaa sitten tähän MPK:n rahoitukseen ja sen sisällyttämiseen pääluokan rahoitukseen. Mutta kysymys kuuluu oikeastaan tähän kokonaisturvallisuuteen liittyen: Eduskunnassakin on paljon puhuttu nykyään kyberuhkista ja tekoälystä. Ne vaikuttavat Suomen kokonaisturvallisuuteen ja myös maanpuolustukseen. Varsinkin nämä kyberuhkat ovat asioita, mitkä ovat monen ministeriön alla. Taitaa LVM:ssä olla se päävastuu. Olisin kysynyt ministeriltä: miten näette jatkossa kyberuhkiin varautumisen ja ennen kaikkea johtamisen sen osalta? Se koskettaa koko meidän kansalaisyhteiskuntaa. Käytännössä kyberuhkilla voidaan lamauttaa kansalaisyhteiskunta, mutta se on myös puolustuksellinen uhka. Näkisittekö siinä kehittämisen tarvetta tulevaisuudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

17.51 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Veteraaneja oli tämän vuoden alussa vajaat 2 000, keski-ikä yli 99. Vuoden lopussa on kunniakansalaisia enää noin tuhat. Viime vuonna päätimme nostaa tälle vuodelle rintamalisän 200 euroon. Kannamme huolen, annamme hoivan ja tuen viimeiseen iltahuutoon asti. Emme unohdakaan. Tammenlehvän Perinneliitto käynnistää perinnetyön tekemistä, ja eduskunta osoittaa myös siihen lisärahoitusta nimenomaan alueelliseen työhön.

Toinen maailmansota jätti jälkeensä yli 50 000 lasta ilman äitiä ja isää, sotaorvoiksi. Silloin valtio lupasi näille sotaan lähteneille naisille ja miehille, että kyllä valtio pahimmalla hetkellä kantaa vastuunsa ja huolehtii heistä, jotka orvoksi jäivät. Haluan kiittää tässä myös puhemies Paula Risikkoa pitkästä työstä sotaorpojen eteen, ja nyt eduskunta on tekemässä historiallisen päätöksen Kaatuneiden Omaisten Liiton tuen aloittamiseksi. Se on tärkeää vertaistukityötä näiden sotaorpojen kohdalla, jotka hekin alkavat olla jo hyvin iäkkäitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

17.52 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä hiukan henkilöstöstä ja rahoituksesta.

Kun viime vaalikaudella valmistelussa olleessa puolustusselonteossa linjattiin henkilöstön kasvattamisesta 500 henkilötyövuodella ja tämä on sovittu toteutettavaksi vuoteen 26 mennessä, niin palaan nyt edelleen tähän kysymykseen siitä, kuinka sitten nämä henkilöstömenot on laskettu muun muassa tämän muuttuvan lainsäädännön näkökulmasta esimerkiksi vientimallin osalta. Toivoisin, totta kai, kuten me SDP:ssä toivomme, että tulevassa puolustusselonteossa parlamentaarisesti sitten linjattaisiin siitä, miten henkilöstömäärää aiotaan kehittää myös tulevina vuosina.

Haluan myös omalta osaltani kiittää totta kai tästä hyvästä keskustelusta mutta myös siitä, millä valiokunnan puheenjohtaja aloitti tämän keskustelun tästä puolustus-teollisuudesta. Toivon, että tämä sparrailu aiheen tiimoilla jatkuu ja saisimme kaiken potentiaalin meidän teollisuudesta käyttöön tulevaisuudessa, olipa kyse sitten erikoisteräksistä tai droneista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

17.53 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on lähes kaikki tärkeät asiat Ottawan sopimuksen osapuolia myöten nostettu jo esille, mutta yksi hieman pienempi mutta mielestäni silti ihan tärkeä asia on sanomatta. Eli kun henkilö aloittaa asepalveluksensa, tai vaikka olisi jo sen kokonaan suorittanutkin, niin voi silti siirtyä reservistä niin sanotusti sivariin. Mutta sen sijaan sitten jos henkilö on jo aloittanut siviilipalveluksen ja vaikka suorittanut sen kokonaan ja tulee myöhemmin katumapäälle ja haluaisi käydä armeijan, niin tämä ei sitten ihan niin vain helposti onnistukaan, jos onnistuu ollenkaan. Arvoisa ministeri, kysyisin tätä, oletteko miettinyt, olisiko tulevaisuudessa, etenkin kun ikäluokat pienenevät ja huomioiden tämä aiempi keskustelu, mikä tässä oli, mahdollista suorittaa asepalvelus vielä sen siviilipalveluksen jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

17.54 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisia palvelee Ukrainassa vapaaehtoisina joitakin kymmeniä, ehkä jopa 200, vähän lähteestä riippuen. Ilmeisesti tällaista tilastoa ei luotettavasti ole kenelläkään edes käytössä, koska ihmiset ovat sinne menneet omasta tahdostaan, kuka mitäkin reittiä pitkin.

Varmaa kuitenkin on se, että he, jotka fyysisesti terveinä ja hengissä säilyvät, palaavat sieltä kotimaahan Suomeen. Osa on jo palannut, osa on pitemmän aikaa. Miten heidän ikään kuin tämä debriefing hoidetaan? On varmasti vakavia tilanteita, traumatisoitumista. Onko se nyt sitten vain, että terveyskeskuksen kautta haetaan, vai olisiko jotain yhtenäistä apureittiä mietittävässä, vaikka Suomen valtio ei heitä ole sinne lähettänytkaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Nieminen.

17.56 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministerille tästä talouden selonteosta, ja kiitokset puolustuspoliittiselle ryhmälle

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

ylipäättään myöskin tästä työstä. Siellä paljon vastauksia saatiin ja tullaan saamaan sitten myöskin eduskunnalle, kun se aikanaan ensi vuonna tulee.

Nostin siellä esille myös tämän kokonaiskuvan siitä, että sisä- ja ulko-, turvallisuuspolitiikka tänä päivänä sekoittuvat toisiinsa, ja pidänkin tärkeänä, että talouden resurssit ja ylipäättään siellä nämä tehtävät, jotka ovat moninaiset, tulevat huomioituiksi. Tämä oli myös nostettu siellä selonteossa esille, mutta tämä on äärettömän tärkeää kokonaiskuvan kannalta.

Täällä on hyviä kysymyksiä tullut jo monia, jotka tässä jo menivät itsellenikin, ja niihin varmaan vastauksia saadaan, mutta siviilipalveluksesta ja sen kehittämisestä tässä edustaja Eerola nosti myös mahdollisuuden käydä jossain vaiheessa myöhemminkin sitten uudelleen, mutta lähinnä tästä kehittämisestä kysyn, että meillä on tarkoituksenmukaiset tehtävät.

Kiitos siitä, että olette nostaneet esille kansalaisten varautumista. Näin vapaaehtoisen maanpuolustuksen itse käyneenä toivon myös, että naiset käyvät armeijan, mutta en halua siitä mitenkään pakollista, eli pidetään se vapaaehtoisena. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä neljä kappaletta — Lindberg, Reijonen, Savola ja Holopainen — ja sitten ministerin vastaus. — Lindberg.

17.57 Jarmo Lindberg kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä Suomen puolustuksessa aina esitetään suuri reservin määrä, 280 000, joka on suurempi kuin kaikissa muissa Pohjoismaissa yhteensä, mutta meidän aktiivihenkilöstön määrä on tällä hetkellä noin 13 000, minkä vuoksi tämä meidän suhdeluku, aktiivihenkilöstön määrä suhteessa siihen suureen reserviin, on poikkeuksellinen. Jostain pitää saada valmiuden kohottamistilanteessa ne kolmivuorotyön tekijät, ja jostain pitää saada ne kertausharjoituskouluttajat, ja kysyisin ministeriltä: mikä on realismia nyt sitten aktiivihenkilöstön määrän nostamisessa, ja mitä työkaluja on tämän suhdeluvun parantamiseksi, niin että ei olisi poikkeuksellisen vähän aktiivihenkilöstöä suhteessa poikkeuksellisen suureen reserviin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Reijonen.

17.58 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan on tärkeintä turvata kansamme turvallisuus, ja puolustus on erityisen tärkeä asia siinä. Reserviläisiä on hyvä saada paljon sinne, ihmisiä toimimaan siellä reservissä.

Ampumaradat ovat myös äärettömän tärkeä asia, ja on hyvä, että eduskunta antaa nyt lisärahaa ampumaradoille.

Itä-Suomessa myös koemme, että se itäraja on kuitenkin semmoinen tavallaan pelottavakin asia, ja varmasti tuolla Pohjois-Savossa ja Kuopiossa ollaan iloisia, kun tähän on rahoitusta tulossa.

Olin ministeriltä mielelläni odottanut vastausta tähän Eerolan kysymykseen. Tämä edustaja Eerolan kysymys oli erittäin hyvä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten Savola, Holopainen, Kari ja Kopra, ja sitten ministeri.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

17.59 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Haluan oikeastaan kiittää ministeriä tästä kuluneesta vuodesta ja syksystä ja hyvästä vuorovaikutuksesta, mitä on meille valiokuntaan päin, ja erityisesti valiokunnan jäseniä puheenjohtaja Kopran johdolla.

Edustaja Kari käyttää usein nimitystä ”korsuhenki”, ja se on meillä valiokunnassa ollut. Kaikki päätökset on tehty pääsääntöisesti yksimielisesti, tai on keskusteltu niin kauan, että on löydetty yksimielisyys, ja sillä on iso arvo Suomen puolustuksessa. Uskon, että ensi vuonna, kun meille tulee isoja asioita käsittelyyn — meillä on sekä lainsäädäntöä että myös puolustusselonteko, ja varmasti tämä jalkaväkimiinakysymys on kanssa semmoinen, jota me valiokunnassa käsittelemme — meidän on helppo yhteisymmärrystä löytää ja sen kautta tehdä myöskin yksituumaisia päätöksiä ja viedä meidän puolustusratkaisuja eteenpäin. Haluan tästä vuodesta kollegoita kiittää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

18.00 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää hyvää keskustelusta kollegoita. On hyvä, että näistä tärkeistä asioista voidaan käydä hyvässä hengessä keskustelua.

Kysyisin vielä sitä kokonaisuutta, että kun meillä on lainsäädännössä maanpuolustusvelvollisuus, joka koskee kaikkia, niin sitten kuitenkin esimerkiksi naisilla, jotka eivät ole suorittaneet varusmiespalvelusta, on paljon vähäisemmät mahdollisuudet saada koulutusta ja osaamista tämän maanpuolustusvelvollisuuden täyttämiseen — viitataan tällä siihen, että meillä on mahdollisuus osallistua ainoastaan MPK:n ja Naisten Valmiusliiton järjestämään varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen, mutta kuitenkin tässä on semmoinen epäkohta, että tähän niin sanottuun VARTU-koulutukseen ei voi tällä hetkellä saada valtion tukea. Puolustusvaliokunta on omassa lausunnossaan nostanut esiin kysymyksen siitä, että pitäisi selvittää, millä edellytyksillä tähän voitaisiin ohjata valtion tukea. Myöskin sitä on nostettu esiin, että naisten roolin poikkeusoloissa selkeyttämiseksi tarvittaisiin tällainen turvallisuusrekisteri, ja olisin kysynyt ministeriltä: onko tietoa, eteneekö tämä hanke?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

18.01 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Herra ministeri! Edustaja, kenraali Jarmo Lindberg ehti jo vähän kysyä osan kysymyksistäni, mutta ehkä vähän laajennan vielä.

Koulutetun henkilöstön kouluttaminen kestää jo vuosia — upseereiden, varsinkin ammattitaitoisten ja pitkälle koulutettujen upseereiden, kouluttaminen jopa kymmenen vuotta tai kymmeniä vuosia, ennen kuin tehtävä on kaikilta osin valmis. Mutta myös aliupseereiden puolella me olemme jo useamman vaalikauden paikanneet aliupseerivajetta sopimussotilailla, jotka koulutuksen tasolta ovat verrattavissa lähinnä hyvin koulutettuihin varusmiehiin ja tuleviin reserviläisiin.

Olisin kysynyt ministeriltä tämän koulutetun aliupseerijoukon laajentamisen aikataulusta, koska me tarvitsemme niin peruskoulutusvaiheeseen, joukkotuotantoon kuin kertausharjoituksiin koulutettuja aliupseereita. Olen useampana vuonna sanonut, että tämä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

sopimussotilaiden käyttäminen on vähän kuin purukumipaikka vuotavaan renkaaseen. Millä aikataululla saamme tämän paikan korjattua? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

18.02 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministerille tuli jo arvosana annettua ensimmäisessä puheenvuorossa, mutta toistan vielä kiitokseni hänelle sekä tietysti hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajalle, edustaja Ronkaiselle, jonka määrätietoisessa otteessa sitten tätä budjettia käsitelimme siellä ja vähän säädimme vielä paremmaksi, sekä tietysti valiokunnan varapuheenjohtajalle että valiokunnan jäsenille.

Tähän edustaja Karin puhumaan ja esille nostamaan korsuhenkeen haluaisin sen sanoa, että se on sellainen yhteishenki ja sellainen arvo, jonka eteen meidän kannattaa kaikkien tehdä vähän töitä, että se saadaan säilymään. Erityisesti esimerkiksi nyt, kun ilmeisesti hallitus antaa puolustuselonteon vielä ennen joulua ja me pääsemme sitten joulutauon jälkeen käsittelemään sitä valiokunnassa, siinä sitten taas mitataan sitä yhteishenkeä, ja toivottavasti me sen mallikkaasti teemme. Tiedän kyllä, että tämän porukan kanssa se mainiosti onnistuu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä, kiitoksia. — Ja sitten ministeri, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

18.03 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnä edustaja Savolan kysymys tästä Nato-asioiden käsittelystä: En ota kantaa, miten eduskunnassa näitä kannattaa käsitellä — pyrin nauttimaan eduskunnan luottamusta ja jätän siihen kommentoimatta — mutta se, miten näitä valtioneuvostossa käsitellään, menee niin, että Natossa asiat, kaikki päätökset, kulkevat hyvin pitkälti joko ulkoministeri- tai puolustusministerikokousten kautta. Kaikki päätökset tehdään jommassakummassa. Huippukokoukset ovat solidaarisuudenosoituskokouksia, joissa tietysti päätösasiakirjat tuodaan, mutta ne on pääosin päätetty näissä puolustusministeri- tai ulkoministerikokouksissa. Naton sisältöasioista puolustuksen ja pelotteen asiat, jotka ovat Naton ydintoimintaa ja merkittävästi suurin osa sitä Naton perustoimintaa, ovat puolustusministeriputken asioita, jotka ovat puolustusministeriön juridisella vastuulla johtaa ja valmistella puhtaasti valtioneuvostossa. Ja sitten tietysti tehdään yhteistyötä ulkoministeriön ja tasavallan presidentin ja pääministerin ja muiden kanssa, mutta puolustusministeriö johtaa niitä.

Palveluskelpoisuusluokkien osalta: Ensi vuonna siis viedään nyt vauhdilla eteenpäin tätä asevelvollisuuden kehittämisohjelmaa, jossa myös palveluskelpoisuusluokkia kehitetään. Se on Puolustusvoimien sisäistä työtä, jota me tietysti sitten ohjeistamme ja ohjaamme, jotta yhä useampi kykenisi suorittamaan sen loppuun. En kannata yleisesti yhteiskunnassa vaatimustasojen laskua — päivähoidossa tai korkeakouluissa tai armeijassa — mutta jotain tälle on tehtävä. Siis jos vaatimustasoa lasketaan, niin yleensä suorituskyky laskee sen mukaisesti. Siinä pitää olla tarkkana, ettei sitten vain madalleta rimaa myös siltä A-ryhmältä niin, että yhtäkkiä kaikki vain tottuvat siihen, että kukaan ei kohta juokse kahta tonniakaan Cooperissa.

Isojen asioiden ylivaalikautisuus. Olen valmis tätä pohtimaan. Katsotaan puolustuselonteon yhteydessä tai sen jälkeen, miten tätä voitaisiin prosessoida.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Niinistön esitys mahdollisesta yhteisvelasta: Pitää erottaa se, että kansalliset perustavanlaatuiset puolustusmenot pitää jokaisen hoitaa omasta kansallisesta budjetistaan. Talous pitää laittaa kuntoon jokaisessa jäsenmaassa ja sitä kautta rahoittaa menot, mutta yhteiset isot eurooppalaiset hankkeet voivat olla eri korissa, ilmaohjuspuolustus ja muutamat muut.

Maavoimien uudistaminen — edustaja Heinonen kysyi. Nyt lähdetään näitä viemään puolustusselonteon kautta eteenpäin. Käsiaseperhe, Sakon investoinnit, muut — nämä ovat heti sitten tässä alkumetreillä edessä.

Siviilipalveluksen kehittäminen. Siviilipalveluksen kehittämistä varten puolustusministeriö ja työ- elinkeinoministeriö tekevät yhteistyötä. Ensi vuoden aikana tästä tullaan tekemään linjauksia. Tämä on nyt yksi kysymys, jonka Eerola nosti esiin ja joka tullaan siellä sitten ratkaisemaan.

Kokonaisturvallisuusrekisteri, jossa olisivat laaja-alaisesti muutkin kuin vain asevelvolliset. Voitaisiin rekisteröidä, mitä sellaista osaamista heillä on, jolla he voivat osallistua kokonaisturvallisuuden tuottamiseen. Tätä hanketta vien eteenpäin. Se on vähän useamman hallinnonalan yhteistoiminnassa tapahtuva.

Nuorten kunto ja maanpuolustustahto kouluissa. Me viemme eteenpäin Liikkuva Suomi -hanketta hallituksessa. Puolustushallinnon näkökulmasta on tärkeää, että nuorisolle ennen inttiä myös tulee valmennusta siitä, mitä intti tarkoittaa. Se ei ole vain paperityötä, vaan siellä pitää kyetä toimimaan maastossa ja kestäämään väsymystä ja näin pois päin. Tätä nyt kehitetään meidän puolella.

Avaruuspuolustusta kehitetään, ja puolustusselonteossa tulee olemaan siihen kirjauksia. Tämä on Suomelle erityisen vahva painopistealue. Meillä on satelliittifirmoja ja muuta osaamista. Tätä kehitetään tulevina vuosina.

MPK:n rahoitus. Julkisen talouden suunnitelman yhteydessä katsotaan vähän pitkäjänteisemmin, miten tehdään vapaaehtoisen maanpuolustuksen syventämis- ja kehittämistyötä. Meillä on nyt siis tästä tämmöinen työryhmä käynnissä, pohtimassa tätä — perusteellisempaa, vähän laajempaa pohdintaa — ja se käydään sitten puolustusvaliokunnan kanssa hyvin tarkkaan läpi.

Kyberuhkien torjunta ja kehittäminen. Puolustusselonteossa on sinne kirjauksia. Kyberpuolustusta ei tulla ulottamaan kaikkialle yhteiskunnassa. Siihen ei ole kenelläkään rahaa eikä resurssia. Se on edelleen firmojen asia pääosin vaikka oma kyberturvallisuus järjestää. Mutta tätä viedään eteenpäin laaja-alaisesti.

Henkilöstön suhde ja reservin koko, kysymys, joka tuli useassa puheenvuorossa. Puolustusselonteossa ja puolustushallinnon sisäisellä ohjauksella olemme tehneet suunnitelman henkilöstön määrrien kasvattamiseksi. Koulutusmääriä on nyt siis nostettu jo, myös kadettikoulussa. Tämä suunnitelma on etenemässä aika hyvin, mutta on ihan selvä, että siinä tulee olemaan haasteita. Me mennään aika rimaa hipoen.

Sitten lopuksi vain edustaja Heinosen kysymys veteraaneista, sotaorvoista. Myös tämä veteraanityön vaaliminen on puolustusministeriön uusi kunniatehtävä ensi vuoden alusta. Jokaisesta pidetään huolta loppuun asti, ja sen jälkeen perinnetyötä tullaan vaalimaan mahdollisimman hyvin ja mahdollisimman laajalla ja yhtenäisellä tavalla. Perinnetyö ja veteraanien muisto on keskeinen osa meidän tämän päivän maanpuolustusta. Kun me ymmärretään historia, niin me osataan tehdä oikeita päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Kiitän vielä kaikkia puoluekannasta riippumatta erittäin vahvasta yksimielisyydestä ja hyvästä yhteistyöstä puolustuksessa. Jatketaan tätä samaa päättäväisyyttä ensi vuonna ja lähetetään tästä viesti vähän ulkomaillekin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä. Hoskonen on poissa. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

18.10 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Venäjän toiminnan takia turvallisuudesta on jälleen tullut keskeinen poliittisen keskustelun aihe. Suomen onneksi meillä kaikki puolueet näkevät puolustuspoliitikan tärkeyden ja ovat sitoutuneet niin Suomen puolustukseen kuin Ukrainankin tukemiseen. Tämä on valitettavasti länsimaissa enemmän poikkeus kuin sääntö.

Puolustuspoliitikan suhteen ei pidä ajatella pelkästään kaikkea sitä, mitä tämän käsittelyssä olevan pääluokan alta löytyy, vaan on huomioitava kokonaisuusturvallisuus, joka läpileikkaa käytännössä kaikki politiikan sektorit ja budjetin pääluokat. Tämä kokonaisuusturvallisuuteen pohjautuva ajattelu onkin Suomessa hyvin sisäistetty, ja ulko- ja turvallisuuspolitiikasta vastaavat henkilöt hyvin vievätkin tätä ajattelua myös liittolaismaihimme.

Arvoisa puhemies! Nyt kun olemme Natossa, tulee Itämeren turvallisuuspoliittinen merkitys kasvamaan entisestään, ja tämän myötä Suomen läntisten osien merkitys kasvaa myös. Maakunnista Satakunta on strategisen sijaintinsa takia keskeisellä paikalla. Suomenlahden satamat sijaitsevat lähellä Venäjää ja ovat siten alttiita häiriöille. Siksi Turun, Rauman, Porin ja Vaasan satamien merkitys kasvaa. Turun satamallakin on omat haasteensa ahtaasta saaristoreitistä ja Venäjän Ahvenanmaan-konsulaatin valitettavasta läsnäolosta johtuen. Hallitus on hyvin linjannut, että yhteyksiä Ruotsiin ja Norjaan on parannettava, ja silloin näiden kaikkien läntisten satamien asema on huomioitava nykyistä paremmin. Hallitus tavoittelee Naton toimintojen, kuten osaamiskeskusten, sijoittamista Suomeen. Myös sotilaallista liikkuvuutta edistetään, ja tähän on mahdollista saada rahoitusta myös EU:n military mobility -rahoitusvälineestä. Pystymme sitä kautta saamaan EU:lle maksamiamme jäsenmaksuja takaisin. Nythän EU:lta saatiin 50 miljoonaa rajaitaan, mikä oli hienoa.

Hallituskaudella panostetaan erityisesti Maavoimien uudistamiseen. Suurin Maavoimien yksikkö sijaitsee Porin prikaatin, Säkylän ja Niinisalon varuskunnissa. Niinisalossa on pisimmät tykistön ampumaharjoittelualueet Euroopassa Rovajärven harjoitusalueen jälkeen. Yhteisharjoituksia Nato-joukkojen kanssa on käyty jo ennen Nato-jäsenyyttä, ja muutamaan näistä olen itsekin päässyt tutustumaan. Satakunnassa on hyvät puitteet Puolustusvoimille ja Nato-harjoituksille. Porin lentokentälle on vuosien saatossa laskeutunut miehistön- ja kalustonkuljetuskoneita, ainoastaan suurimmat, Antonov-kokoluokan koneet eivät kykene 2 300 metrin kiitotielle laskeutumaan. Porissa on lisäksi osittain valmiina harjoitusalue pelastushenkilökunnalle. Aluetta entisestään kehittämällä poliisit, palomiehet, Puolustusvoimat, Raja ja Nato-joukot voisivat harjoitella siellä entistä enemmän.

Porin syväsatama pystyy ottamaan vastaan sotilaskalustoa ja -kuljetuksia. Satamasta on valmis ratapohja Niinisalon harjoitusalueille. Toistaiseksi vain valitettavasti kiskot puuttuvat. Pori—Niinisalo—Parkano-radan kuntoon laittaminen on varmasti sotilaallisen liikkuvuuden kannalta keskeinen tuleva investointi. Juuri parhaillaan radasta tehdään

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

tarveselvitystä, joka valmistuu toivottavasti tämän vuoden aikana tai ensi vuoden alkuun. Yhteys päärataan olisi ensiarvoisen tärkeä. Yhteisissä harjoituksissa ovat myös useasti mukana Hämeenlinnan panssariprikaatin joukot, joiden siirto harjoitusalueille kiskoja pitkin käy paljon helpommin kuin kumipyörillä.

Arvoisa herra puhemies! Rataa kannattaisi myös toisessa vaiheessa jatkaa aina Parikkalaan saakka, jolloin se toimisi hyvin huoltovarmuusratana ja teollisuuden raaka-ainevirtojen reittinä.

Me Satakunnassa olemme valmiita ottamaan paikan keskeisenä Nato-maakuntana. Alueen päättäjät ja kunnat ovat tähän valmiita, ja myöskin yhteistyöhön, joka on jo tähänkin asti toiminut saumattomasti Porin prikaatin kanssa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.15 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Budjettivallan käyttäminen on lainsäädäntövallan ohella toinen eduskunnan perustehtävistä. Eduskunta käyttää budjettivaltaansa ennen muuta käsittelemällä valtion talousarvion. Se onkin tämän viikon pääaiheena täällä eduskunnassa. Keskitymme tällä hetkellä juuri puolustusministeriön hallinnonalaan, ja huomenna me äänestämme siitä.

Meille on jaettuna tämmöiset esitykset, joissa on vastalauseen lausumaehdotukset. Kiinnitin huomiota täällä erääseen kohtaan, joka pikkusen ihmetyttää. Aihetta käsittelevää valtiovarainvaliokunnan mietintöä lukiessani silmiin osui kerrassaan omituinen yksityiskohta. Oppositiopuolue keskusta esittää vastalauseen lausumaehdotuksessa seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huolehtii siitä, että lyijykieltoasetus ei vaaranna maanpuolustusta.”

Arvoisa herra puhemies! Esitin puolustusvaliokunnassa vuonna 2020 kriittistä kirjausta Euroopan unionin lyijyasetukseen liittyen. Vasemmistoliiton Markus Mustajärven epäsuoralla tuella ja kokoomuksen edustaja Heinosen suoralla tuella tämä hyväksyttiin sinne lausuntoon hallituksen vuosikertomukseen vuodelta 2019. Se on siitä lähtien toistunut vuosien aikana puolustusvaliokunnan kaikissa tärkeissä asiakirjoissa yhteisenä puolustusvaliokunnan kantana.

Arvoisat keskustalaiset kansanedustajat, miksi ihmeessä tämä lyijykieltoasia on hallitukselle esitettävässä vastalauseessa? Eikö vastalauseen idea ole vastustaa jotain tai tuoda keskusteluun joku uusi avaus? Mitä te tällä vastalauseen lausumaehdotuksella tarkalleen ottaen tässä vastustatte? Tehän tässä vain kerrotte sen, mikä on hallituksen ja itse asiassa koko eduskunnan linja. Ihmettelen kyllä keskustapuolueen tapaa lähteä valjastamaan tämä maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeä asia halpamaisen oppositiopolitiikan työkaluksi.

Hämmästelen asiaa erityisesti siksi, että puolustusvaliokunnan antaessa yksimielistä lausuntoa valtiovarainvaliokunnalle käsitteilyssä olevaan valtion talousarvioon 2025 keskustalaiset puolustusvaliokunnan jäsenet hyväksyivät 22.10.2024 lausunnon, jossa lyijykieltoasetuksesta ei sanota sanaakaan. Jotenkin kummasti lyijykirjaus on löytänyt tiensä kuitenkin valtiovarainvaliokunnan mietintöön, vaikka puolustusvaliokunnassa eivät edes keskustalaiset jäsenet ole kirjoittaneet asiaa papereihin. Edeltävän huomioon ottaen herää väkisin kysymys, kuinka tosissaan keskustalaiset itse asiassa tämän asian kanssa ovat.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Arvoisa puhemies! Keskustan ulostulo on kummallinen, sillä hallituksen suhtautumisessa lyijyasetukseen ei ole mitään epäselvää. Tässä välissä lienee syytä kerrata, mitä pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmakirjaus aiheesta sanoo. Lainaus sivulta 163: ”Hallitus vaikuttaa Euroopan unionin lyijynkäyttökiellon valmisteluihin siten, ettei se haittaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoinen maanpuolustus ja maanpuolustusvalmiuksia tukeva urheiluammunta tulee rajata kiellon soveltamisalan ulkopuolelle. Hallitus toimii aktiivisesti ampumaratojen saamiseksi pois rajoituksen piiristä eikä hyväksy Euroopan unionin lyijynkäyttökiellon ja -rajoitusten laajentamista luoteihin.” Siis tämä on aivan päivänselvä asia, mitä tämä hallitus ajaa.

Hallituksen lisäksi myös eduskunnan puolustusvaliokunta on linjannut asiasta vuosien mittaan useampaan otteeseen. Valiokunta totesi yksimielisessä lausunnossaan tämän vuoden, 2024, syyskuussa, että Euroopan unionin lyijyasetuksen voimaantulo ei saa heikentää reserviläisjärjestöjen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä eikä harjoitustoimintaa. Tästä suomalaiset eduskuntapuolueet ovat siis yhtä mieltä. Keskustalta oli tuossakin kokouksessa edustus. Onkohan tämä kokonaan heiltä unohtunut? Mikä on se ongelma, jota te haluatte tällä lausumaehdotuksella korjata, hallituksen ja eduskunnan tahtotilassa kun ei ole mitään vikaa?

Vielä haluan palata keskustan entisen puheenjohtajan ja entisen pääministerin Juha Sipilän sanoihin. Hän lainasi virassa vielä ollessaan vuonna 2016 keskustan, silloisen Maalaisliiton, perustajaa ja ideologia Santeri Alkiota. ”Alkio aika ajoin pelkäsi, että Maalaisliittokin ’menee sinne kuin puolueet yleensä: vain valtakilpailuun, vaalikilpailuun, kykykilpailuun, suunsoittokilpailuun. Ja silloin kun näin käy, pysähtyy kehitys.” Opposition toimintaa tällä kaudella sivusta seuranneena voisin todeta, että edellä mainitut alkiolaiset lausahdukset olisi keskustalaisten varmaan hyvä muistaa myös tällä vaalikaudella. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.21 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Kansallinen turvallisuus on valtion tärkein tehtävä. Turvallisuus on kaiken toiminnan perusta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan muistuttaa meitä siitä, että rauha ja vakaus eivät ole itsestäänselvyyskyksiä. Suomen on oltava valmis puolustamaan itseään ja kansalaisiaan kaikissa tilanteissa. Tässä tilanteessa hallituksen budjettiesitys puolustusministeriön hallinnonalalle on oikea ja vastuullinen. Määrärahat nousevat ensi vuonna lähes 550 miljoonalla eurolla. Puolustusbudjettimme on nyt Naton tavoitteen mukaisesti yli kaksi prosenttia bruttokansantuotteesta. Tämä ei ole vain velvoite vaan välttämättömyys muuttuneessa turvallisuusympäristössä.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa erityisesti Suomen puolustuksen vahvistamiseen ja Naton yhteisen puolustuksen integrointiin. Tämä näkyy muun muassa 1,8 miljardin euron investointina monitoimihävittäjiin. Ilmapuolustus on keskeinen osa maanpuolustustamme ja suorituskykyä, joka kattaa maamme ja sen kansalaiset. Hävittäjähankinnalla turvaamme Suomen puolustuksen vuoteen 2060 saakka. Samalla kehitämme Puolustusvoimiemme kykyä ottaa vastaan liittolaisten joukkoja ja tukea Naton toimintoja Suomessa. Nato-jäsenyyteen liittyvät investoinnit, kuten Maavoimien johtoportaan perustaminen ja joukkojen vastaanottovalmiuden kehittäminen, vahvistavat Suomen puolustusta ja turvallisuutta. Olemme osa Naton yhteistä pelotetta, ja meidän roolimme liittokunnassa on aktiivinen ja vastuullinen.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Arvoisa puhemies! Turvallisuuden ylläpitäminen ei rajoitu vain varusteisiin ja teknologiaan. Maanpuolustustahto ja kansalaisten osallistuminen ovat Suomen puolustuskyvyn kulmakiviä. Siksi olen erityisen tyytyväinen siihen, että hallitus tukee maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toimintaa. Maanpuolustuskoulutusyhdistys saa lisämäärärahoja, ja reserviläistoimintaan panostetaan kansallisesti ja kansainvälisesti. Tämä on arvokasta, sillä se luo yhteishenkeä ja valmiutta koko Suomen kansalle. Samalla hallitus huolehtii ampumaratojen toimintaedellytyksistä. Ampumaradat ovat välttämättömiä niin Puolustusvoimille, reserviläisille kuin vapaaehtoisille maanpuolustajille. Tavoite on selvä: tuhat toimivaa ampumarataa vuosikymmenen loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu vakaalle pohjalle. Oma vahva puolustusliittolaisten tuki ja kansallinen maanpuolustustahto muodostavat sen perustan. Hallitus on osoittanut, että vaikeinakaan talousaikoina turvallisuudesta ei tingitä. Kansallinen puolustuskyky on kaiken ytimessä. Meidän velvollisuutemme on katsoa eteenpäin ja huolehtia, että Suomi on turvallinen maa myös tuleville sukupolville. Tämä budjetti on askel juuri oikeaan suuntaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

18.25 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Tässä haastavassa ja jännitteisessäkin geopoliittisessa tilanteessa hallituksen esitys valtion vuoden 25 talousarvioksi puolustusministeriön osalta on vastuullinen ja tarpeellinen. Se osoittaa selkeästi, että kansallisesta puolustuksesta ei tingitä, että Suomen puolustuskykyä kehitetään määrätietoisesti ja osana Naton yhteistä puolustusta.

Puolustusministeriön budjettiesitys, noin 6,5 miljardia euroa, sisältää merkittäviä panostuksia sotilaalliseen maanpuolustukseen, kuten hävittäjähankintaamme, Nato-jäsenyyden velvoitteiden täyttämiseen ja niin edelleen. Erityisesti Nato-määrärahat, joilla edistetään joukkojen vastaanottoa ja yhteensovitusta, ovat investointi turvallisuuteen ja puolustusvalmiuteen. On syytä kiittää hallitusta ja puolustusministeriötä ja -ministeriä siitä, että menot pidetään Naton tavoitteen mukaisella vähintään kahden prosentin tasolla, ja itse asiassa Suomen osalta menemme sen ylikin. Tämä on selkeä signaali siitä, että Suomi hoitaa velvoitteensa liittolaisena. Samalla se vahvistaa omaa kansallista puolustustamme tilanteessa, jossa itänaapurimme toiminta on arvaamatonta ja kansainvälinen turvallisuustilanne yhä jännittyneempi.

Arvoisa puhemies! Erityisen myönteistä hallituksen talousarvioesityksessä on se, että ampumaratojen toiminnan turvaamiseen on kiinnitetty huomiota ja että hallitus pyrkii vauhdittamaan lainsäädännön sujuvoittamista. Tämä on tärkeä asia vapaaehtoisen maanpuolustuksen, reserviläistoiminnan ja myös metsästyksen kannalta. Myös Suomen sitoutuminen Ukrainan tukemiseen niin puolustusmateriaalin kuin humanitäärisen avunkin osalta on ehdottoman oikea linja. Hallituksen päätökset osoittavat, että Ukraina ei ole yksin. Sodan opit myös siirretään osaksi Suomen puolustuksen kehittämistä, mikä on tärkeää, kun siellä Ukrainan taistelukentillä on opittavissa uusia asioita koko ajan.

Haluaisin tähän lopuksi todeta, että talousarvio tosiaan turvaa Suomen puolustusvalmiutta ja kansallista turvallisuutta hyvin. Hallituksen linja on vastuullinen ja johdonmukainen ja luo vahvaa pohjaa tulevaisuuden puolustukselle.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, edustaja Vikman on poissa. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

18.27 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Maamme puolustuksesta ja turvallisuudesta huolehtiminen on tavoite, jonka me kaikki jaamme tässä salissa. Kun naapurimme käy jo kolmatta vuotta julmaa hyökkäyssotaa Ukrainassa, korostuu oman puolustuksemme ja valmiutemme vahvistamisen tarve entisestään. Oman puolustuksemme vahvistamisen lisäksi paras turvamme on tukea Ukrainaa myös asein niin kauan kuin maahan oikeudenmukainen rauha saadaan. Ukrainan voitto on myös meidän voittomme.

Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut merkittävästi Venäjän hyökkäyssodan myötä. On tärkeää, että pidämme kiinni Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruspilareista: itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaamisesta, sotilaallisten konfliktien ennaltaehkäisystä sekä kansalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaamisesta. Naton jäsenyys antaa Suomelle historiallisen vahvan turvallisuuspoliittisen ankkurin, mutta se myös velvoittaa meitä. Meidän on pidettävä huolta kansallisesta puolustuskyvystämme ja osallistuttava aktiivisesti liittokunnan yhteisiin tehtäviin. Tämä tarkoittaa sekä puolustusbudjetin riittävyyden varmistamista että kahden- ja monenvälisen puolustusyhteistyön kehittämistä erityisesti Yhdysvaltojen sekä Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kanssa.

Nato-jäsenyyden myötä Suomi sitoutui pitämään puolustusbudjettinsa vähintään kahdessa prosentissa bruttokansantuotteestamme. Vuoden 2025 puolustusbudjetiksi esitetään noin 6,5 miljardia euroa, mikä on noin kaksi ja puoli prosenttia bkt:stä. Tämä vastaa hyvin tuohon haarukkaan, mutta on tärkeää, että taso pysyy myös tulevaisuudessa Naton vaatimalla tasolla. On myös mahdollista, että Naton vaatimustaso nousee maailmantilanteiden seurauksena. Meidän on yhdessä varmistettava, että Suomen puolustuskyky säilyy vahvana ja ajanmukaisena muuttuvan turvallisuusympäristön haasteisiin vastaamiseksi. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

10.6. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään oikeusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 25.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 20 asti. — Keskustelu. Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.31 Minna Reijonen ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelen mietinnöstä oikeusministeriön pääluokan 25, oikeusministeriön hallinnonalan.

Ensimmäiseksi haluan kiittää hallitusta ja valiokuntaa erittäin hyvästä, perusteellisesta työstä. Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltiomme ydintoimintoja. Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoiksi esite-

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

tään noin 1,2 miljardia euroa, mikä on noin 35 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa, kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon.

Hallituksen säästöpäätökset koskevat myös oikeusministeriön hallinnonalaa, mutta säästövelvoite on maltillinen, sillä hallituksen painopisteenä on huolehtia Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta sekä oikeudenhoidon toimintakyvystä.

Oikeusministeriön hallinnonalalle kohdistuu yhteensä 19,8 miljoonan euron säästö, josta 1,1 miljoonaa euroa on erillistä avustussäästöä. Varsinaista tuottavuusohjelman mukaista säästöä on 17,9 miljoonaa euroa, joista 13,6 miljoonaa euroa kohdentuu toimintamenomomenteille.

Oikeudenhoidon turvaamiseksi säästöjä kohdennettiin myös muille kuin toimintamenomomenteille: avolaitostöiden työnantajakorvauksiin, ict-menoihin ja avustuksiin. Lisäksi siirtomäärärahojen leikkauksia on hyödynnetty kertaluonteisesti.

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltion ydintoimintoja. Valiokunta pitää näin ollen erittäin myönteisenä sitä, että valtiontalouden vaikeasta tilanteesta huolimatta oikeudenhoidon resursointiin on panostettu selonteon mukaisesti ja oikeusministeriön ala on suojattu mittavilta säästöiltä. On erittäin tärkeää, että käsittelyaikojen lyhentämiseen kiinnitetään edelleen huomiota. Hallinnonalan tuottavuutta voidaan parantaa ja oikeudenhoidon laatua kehittää panostamalla prosessien sujuvuuteen koko toimintaketjussa.

Avustukset ovat hallituksen esityksessä noin 13,2 miljoonaa euroa vuonna 25. Hallituksen talousarvioesitys on laadittu siten, että säästöjen kohdennuksessa on suojattu saamelaisten kulttuuri itsehallinnon ylläpitämiseksi ja rikosten uhrien tukipalveluiden avustuksia niiden lakisääteisyys takia. Avustuksissa on priorisoitu kriminaalipolitiikan uudistamista sekä nuorisojengirikollisuuden torjumista. Nuoriso- ja jengirikollisuutta ehkäisevän ja torjuvan toimenpideohjelman rahoitukseen kohdennetaan jopa lisäystä, jolloin sen rahoitustaso nousee oikeusministeriön avustuksissa 1,6 miljoonaa euroon vuonna 25.

Valiokunta kiinnittää viime vuoden tapaan huomiota rikoksen uhrien tukemiseen sekä perheväkivallan ja lähisuhdeväkivallan vastaisen työn tärkeyteen. On hyvä, että Rikosuhripäivystyksen, Rikun, Nollalinjan ja Naisten Linjan avustuksia on pyritty suojaamaan sopeutustoimilta. Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa, joista osoitetaan 150 000 euroa Rikosuhripäivystykselle lähisuhdeväkivallan uhrien auttamiseen ja todistajan tukitoiminnan jatkamiseen ja 100 000 euroa Pakolaisneuvonta ry:lle.

Valiokunta tulee esittämään Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin 293,9 miljoonaa euroa, mikä on 9,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Vankiloiden turvatekniikkaan ja vankilaturvallisuuden parantamiseen osoitetaan 6,45 miljoonaa euroa. Turvalliset olosuhteet ovat perusta rikosseuraamusasiakkaiden kuntoutumiselle sekä henkilöstön tulokselliselle työskentelylle ja työhyvinvoinnille. Turvatekniikan uudistamisella turvataan Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuudet ottaa myös vastaan aiempaa enemmän vankeja.

Valiokunta nostaa viime vuoden tapaan esille huolen siitä, kuinka vankipaikkamäärän haasteet saadaan ratkaistuksi. Vankilarakentaminen vaatii taloudellisten resurssien lisäksi aikaa, mikä on syytä huomioida ratkaisusta päätettäessä. Rikosseuraamuslaitoksen asiakkailla korostuvat päihde- ja mielenterveysongelmat, kriisi- ja traumatausta, somaattinen sairastavuus, asunnottomuus, alhainen koulutustaso ja työllistyvyys sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Valiokunta pitää tärkeänä vankien päihde- ja mielenterveyskuntoutuksen sekä palvelujatkumoiden turvaamista. Tässä korostuu yhteistyön sujuvuus hyvinvointialueiden kanssa. Valiokunta lisää 300 000 euroa vankien päihdekuntoutukseen.

Haluan samalla kiittää myös ministeriä hyvästä yhteistyöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

18.36 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies ja muut paikallaolijat, ja hyvää iltaa! Haluan kiittää erityisesti valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaoston puheenjohtaja Reijosta. On ollut miellyttävää asioida valiokunnassanne, ja siellä on asiantuntevia kysymyksiä ja hyvää keskustelua. Kiitän myös lakivaliokuntaa — täällä näkyy olevan puheenjohtaja Eerola paikalla — lausunnosta ja työ- ja tasa-arvovaliokuntaa myöskin antamastanne lausunnosta tästä meidän pääluokasta.

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan oikeusvaltion ydintoimintoja, ja vuodelle 25 esitetty budjetti on noin 1,2 miljardia euroa suuruudeltaan. Tämä on noin 35 miljoonaa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Oikeudenhoidon toimintaedellytykset kehittyvät kokonaisuudessaan suotuisaan suuntaan, mistä olen erittäin tyytyväinen tässä haasteellisessa taloustilanteessa.

Rahoitusvajetta on korjattu määrätietoisella työllä, ja oikeudenhoidon selonteon mukaista lisärahoitusta sisältyy ensi vuodelle 65 miljoonaa euroa, eli 35 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Siitä 25 miljoonaa euroa tulee lisäyksenä siitä, mitä sovittiin toissa kesänä hallitusohjelmassa.

Valtion nykyisessä, vaikeassa taloustilanteessa oikeusministeriökään ei vältty leikkauksilta, mutta meillä on pienemmät säästötavoitteet kuin monilla hallinnonaloilla, koska tämä hallitus haluaa panostaa sisäiseen turvallisuuteen, puolustukseen ja oikeudenhoidon toimintaedellytysten turvaamiseen, mikä on erittäin hyvä, koska puhumme nimenomaan ydintoiminnoista ja koko oikeusvaltion selkärangasta.

Hallinnonala on määrärahoilla mitattuna pieni. Sen budjetti, kuten totesin, reilut miljardi euroa, on aika pieni suhteessa koko valtion budjettiin, joka on kokonaisuudessaan lähes 90 miljardia. Oikeudenhoidon toimialan ylläpito vaatii paljon työvoimaa, ja se on noin 10 200 henkilötyövuotta henkilötyövuosina mitattuna. Se on vahvasti työvoimariippuvainen, ja sen vahvuutena on osaava ja tehokas henkilöstö, ja haluan joka yhteydessä, niin kuin tässäkin yhteydessä, kiittää hyvin osaavaa ja venyvää henkilökuntaa, joka siellä jaksaa uutterasti tehdä töitä meidän kaikkien eteen. Tulemme jatkossa tarvitsemaan lisää henkilöstöä, ja oikeudenhoidon selonteossa onkin arvioitu, että vuoteen 2030 mennessä hallinnonalalle tarvitaan noin 1 200 henkilötyövuoden lisäys. Ensi vuoden talousarvioesityksen mukaan henkilöstön määrä kasvaa yli 200 henkilötyövuodella.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti rangaistuksia kiristetään. Haluan kiittää eduskuntaa ensikertalaisuussäännösten muuttamista koskevan esityksen käsittelemisestä budjettiaikataulussa. Jatkossa vanki voi olla ensikertalainen vain kerran. Tähän liittyen talousarvioesitys sisältää Rikosseuraamuslaitokselle rahoituksen.

Järjestäytyneestä rikollisuudesta ja erityisesti luvattomien ampuma-aseiden hallussapidosta sekä nuorten katujengien aiheuttamasta turvattomuudesta on käyty paljon keskustelua. Hallituksella on vahva tahtotila puuttua näihin ongelmiin. Hallitus on antamassa vuoden loppuun mennessä, itse asiassa tämän viikon torstaina valtioneuvoston kokouksessa, aserikossääntelyä koskevan hallituksen esityksen, jossa jatkossa törkeistä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

aserikoksista rangaistaan ankarammin. Vankimäärä tulee kasvamaan, ja annettavaan esitykseen liittyen hallitus on sitoutunut vankiloiden lisärahoitukseen ja uusien vankipaikkojen rakentamiseen.

Pidän erittäin tärkeänä, että huolehdimme myös Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytyksistä vankimäärän kasvaessa ja muutoinkin. Esitys sisältää ensi vuodelle 6,45 miljoonaa euroa vankiloiden turvatekniikkaan ja siten vankilaturvallisuuden parantamiseen, mistä rahasta 1,75 miljoonaa euroa on pysyvää rahoitusta. Ajantasainen turva- ja valvontatekniikka on edellytys henkilöstön ja vankien turvallisuuden varmistamiselle.

Kriminaalipolitiikan uudistamista sekä nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumista on priorisoitu myös oikeusministeriön avustuksissa. Nuoriso- ja jengirikollisuutta ehkäisevän ja torjuvan toimenpideohjelman rahoitukseen kohdennetaan jopa lisäystä, jolloin sen rahoitustaso nousee 1,6 miljoonaan euroon ensi vuonna. Toimenpideohjelmassa hallitus on halunnut ottaa mukaan koko yhteiskunnan, myös vanhempien kasvatusvastuun huomioiden.

Kiitan valtiovarainvaliokuntaa näistä lisäyksistä, joita edustaja Reijonen toi esille, erityisesti Rikosseuraamuslaitokselle päihdekuntoutukseen ja rikosuhripäivystystoimintaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

18.42 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Taloudellisesti vaikeina aikoina hallitus panostaa kuitenkin merkittävästi oikeusvaltion toimintaan ja sisäiseen turvallisuuteen. Keskeinen asia, johon ensi vuoden budjetissa on kiinnitetty erityistä huomiota, on Rikosseuraamuslaitoksen resurssitilanteen haastavuus ja erityisesti vankilaverkon huono kunto. Rikosseuraamuslaitos on ennakoinut vankimäärän kasvavan lähivuosina noin 250 vangilla jo ilman nykyhallituksen tärkeitä tulossa olevia lakimuutoksiakin, jotka kasvattavat vankimäärää entisestään. Onkin tärkeää, että Rikosseuraamuslaitoksen resursseista ja toimintakyvystä huolehditaan vankimäärän kasvaessa.

Hallituksen budjettiesityksessä ensi vuodelle onkin tehty merkittäviä panostuksia vankeinhoitoon ja vankiloiden turvallisuuteen. Keskeisimpänä vankiloiden turvatekniikan uusimiseen on budjetissa esitetty tuo 6,45 miljoonan euron lisärahoitus. Vankiloiden henkilöstö tekee tärkeää työtä, ja on olennaista, että he saavat tehdä sitä turvallisesti. Ajantasainen turvalvontatekniikka on edellytys niin henkilöstön kuin vankien turvallisuuden takaamiseksi. Tähän kiinnitetään nyt huomiota.

Vankiloiden turvatekniikkaan kohdistuvien panostusten lisäksi hallinnonalan budjetista löytyy monia muitakin tärkeitä panostuksia. Määrärahoja on esitetty lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltoon sekä ensikertalaisuuden määritelmän kiristämiseen vastaamiseksi, jotka molemmat ovat hallituksen tärkeitä uudistuksia. Lisäksi paukkuja esitetään laitettavaksi muun muassa käsittelyaikojen nopeuttamiseen sekä vankien päihdekuntoutukseen.

Arvoisa puhemies! Tiedolla johtaminen ja tietoon pohjautuva päätöksenteko on äärimmäisen tärkeää. Näin on myös vankilaverkon kehittämisen kohdalla. Oikeusministeriö onkin tiedottanut asettavansa myös työryhmän, jonka tehtävä on arvioida vankimäärien kehitystä ja vankilaverkoston kehittämistarpeita niin lyhyellä kuin pitkällä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

aikavälillä. Työryhmä selvittää myös erinäisiä mahdollisia keinoja vaikuttaa vankimäärään, kuten vaihtoehtoisten rangaistusmuotojen käytön tehostamista. Kaikki tällainen tieto on tärkeää, kun vankilaverkostoa uudistetaan.

Arvoisa puhemies! Vankiloilla on lisäksi tärkeä työllisyysvaikutus. Vartijoiden rinnalla vankilassa työskentelee rikosseuraamustyöntekijöitä, ohjaajia sekä rikosseuraamus-esimiehiä. Korostaisinkin vielä niin kutsutun vanginvartijakoulutuksen eli erillisen rikosseuraamusalan tutkinnon säilyttämistä, nimittäin se vastaa varmasti tulevaisuudessakin rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmässä paikkaansa. Koulutusta ollaan nyt suunnittelemassa uudistettavaksi, mutta vankiloihin tehtyjen ulkoisten panostusten ohella on tärkeää, että henkilöstön koulutuksen laadusta ei tulevaisuudessakaan tingitä. Nykyisen maailmantilanteen keskellä kaikki panostukset niin sisäiseen kuin ulkoiseen turvallisuuteen ovat tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Tärkeiden vankeinhoidollisten ja rikosoikeudellisten hallituksen lainuudistuksiin vastaavien panostusten ja määrärahojen ohella hallitus satsaa oikeusvaltion rakenteiden vahvistamiseen. Tässä oleellisia ovat sujuvat prosessit sekä osaava oikeudenhoidon henkilöstö. Oikeudenhoidon priorisointi näkyykin ensi vuoden budjetissa ja kansalaisten arjessa hyvin konkreettisesti, nimittäin tuomioistuimiin kohdistuu merkittävä viiden prosentin korotus. Tämä mahdollistaa kauan kaivatut uudet rekrytoinnit, jotka jo oikeudenhoidon selonteossa mainittiin. Ensi vuonna oikeudenhoidon keskeisten viranomaisten eli tuomioistuinlaitoksen, Rikosseuraamuslaitoksen ja Syyttäjälaitoksen henkilötyövuodet nousevat merkittävästi, esimerkiksi tuomioistuimissa jopa sadalla henkilötyövuodella. Kansalaisten arjessa tämä tarkoittaa tuomioistuinten käsittelyaikojen nopeutumista ja oikeusturvan parantamista. Vuosia kestävät oikeusprosessit ovat olleet paitsi pitkäkestoinen ihmisoikeusongelma myös talouskasvun hidaste. Hallitus kääntää tämän kehityksen. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoroa voi pyytää nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

18.46 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on ollut maa, jossa kolmen vuoden välein on voinut raiskata ensimmäistä kertaa. Muistan, kun tässä salissa yli kymmenen vuotta sitten, vuonna 2013, silloinen edustajakollegamme Kari Tolvanen teki lakialoitteen, että eihän tässä ole mitään järkeä, tilannetta tulee muuttaa. Nyt rangaistuksia kiristetään, vanki voi jatkossa olla ensikertalainen vain yhden kerran. Haluan kiittää tästä tätä hallitusta ja ennen muuta teitä, oikeusministeri Leena Meri. On väliä, kuka näitä asioita hoitaa.

Otan toisen esimerkin siitä, miksi meidän pitää tehdä toimia: Aikanaan, vuonna 2009, henkilö sai kymmenen vuoden ehdottoman rangaistuksen. Jo vuonna 2014 samaa henkilöä epäiltiin jälleen lapsen törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Eihän tässä ole mitään järkeä.

Pidän myönteisenä myös tätä vankilaturvallisuuspanostusta, ja kysyisin ministeri Mereltä, koskeehan tämä vankilaturvallisuus vankien lisäksi niitä vanginvartijoita ja siellä työtä tekeviä, [Puhemies koputtaa] että myös heidän turvallisuuteensa panostetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

18.48 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan juuri näin, kuten edustaja Heinonen tuossa totesi. Tämä on yksi tärkeimmistä, omasta mielestäni hienoimmista jutuista, mikä nyt on saatu tällä kaudella aikaan, että tämä ensikertalaisuuskäytäntö muuttuu, että ensikertalainen, eka kerta, ei voi olla kuin kerran. Se on hienoa, että täällä on paljon näitä hienoja ja hyviä asioita.

Oikeusministeriön sektorille on tullut monin paikoin tuntuja lisäyksiä tähän budjettiin, ja sitten toisaalta nämä säästövaateet, mitä meille on asetettu, ovat paljon pienemmät kuin monella muulla sektorilla. Tässä on kyse ennen kaikkea oikeusvaltion perustoiminnoista. Ei ole oikeusvaltiota, jos oikeutta ei ole mahdollista saada. Nämä aiempina vuosina meillä kertyneet resurssiongelmat näkyvät tällä hetkellä esimerkiksi kohtuuttoman pitkänä käsittelyaikoina eri viranomaisten pakeilla ja henkilöstön kuormittuneisuudessa. En usko siihen, että oikeutta voi ostaa rahalla, mutta rahalla kyllä saadaan oikeudenmukaiset edellytykset kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

18.49 **Elisa Gebhard sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tämä ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmä tuli puheeksi, niin toivoisin, että tällä kertaa saisin kokoomuslaisilta vastauksen, mitä aikaisemmin en ole saanut, kun olen tätä aihetta kysynyt. Eli vielä Antti Häkkäsen ollessa oikeusministeri kaikki lakivaliokunnassa edustetut puolueet olivat yksimielisesti sitä mieltä, että henkilöt, jotka edellisen vankilasta vapautumisen jälkeen eivät pitkään aikaan ole syyllistyneet uuteen ehdottomaan vankeusrangaistukseen johtavaan rikokseen, tulee vapauttaa lyhyemmän ajan suoritettuaan ehdonalaiseen. Ajattelin kysyä sitä, mikä on muuttunut nyt, kun vielä Antti Häkkäsen ollessa oikeusministeri vuonna 2018 kokoomuslaiset olivat täysin toista mieltä.

Sitten haluaisin ehkä kyseenalaistaa sitä, että täällä vedotaan tiettyihin oikeudenmukaisuusseikkoihin, jotka eivät kuitenkaan perustu minkäänlaisiin tutkimuksiin. Itse ajattelen ehkä niin, että se voi johtaa sangen kohtuuttomiin tilanteisiin, jos henkilöä, joka on esimerkiksi [Puhemies koputtaa] yli kymmenen vuotta sitten syyllistynyt rikokseen, kohdellaan samalla tavalla kuin toistuvasti [Puhemies koputtaa] rikokseen syyllistyvää henkilöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

18.50 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää oikeusministeriä ja koko tämän pääluokan pohjatilannetta — voin yhtyä tuohon tilannekuvaan, mikä aikaisemmissa puheenvuoroissa oli. Täällä on paljon hyviä asioita, joita on saatu vietyä eteenpäin. Ensi vuoden budjetin osalta myöskään suuria huolenaiheita ei ole.

Ehkä nostaisin yhden vaikean asian esille, lähisuhdeväkivallan sovittelun kategorisen kiellon, joka hyväksyttiin. Siihen liittyen meillä on kyllä olemassa pelkoja siitä, että itse asiassa tämä kategorisuus tässä tarkoittaa sitä, että mahdollisesti tulevaisuudessa uhrien asema saattaa jopa heikentyä. Haluaisinkin tässä käyttää hyväkseni tilaisuutta ja kysyä ministeriltä, miten me varmistamme, että tällä kategorisella kiellolla päästään sitten aidosti niihin tavoitteisiin, mitä meillä oli, eikä päinvastaiseen suuntaan.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.51 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on yhtenä säästötoimenä lopettanut vankien kuntouttavan työtoiminnan kansallispuistoissa. Metsähallituksen luontopalvelut on yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa tarjonnut kuntouttavaa työtoimintaa vangeille kansallispuistojen ja luonnonsuojelukohteiden hoidossa yli 20 vuoden ajan. Vankityön käyttäminen on ollut edullinen tapa ylläpitää kansallispuistojen retkeilyinfraa, ja samalla on pystytty tarjoamaan vangeille mahdollisuus kuntoutua työelämään. Jatkossa työt on tarkoitus toteuttaa ostopalveluina siellä kansallispuistoissa, mikä tulee varmasti kalliimmaksi, ja lisäksi menetetään merkittävä tapa vankien kuntoutukseen.

Ministeri, kun korostitte puheessanne vankimäärän kasvua, niin eikö silloin olisi kannattanut säilyttää tämä toiminta, jolla vankeja on saatu kuntoutettua? Kysynkin nyt vielä: mikä on ollut peruste tälle näennäissäästölle kokonaisuutta ajatellen, ja voitaisiinko tämä vielä perua ja toiminta käynnistää tai pitää se olemassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

18.53 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä taloustilanteessa on kyllä itsenikin ihmeteltävä hallituksen esitystä ehdonalaisen kiristyksistä. Meillä on jo valmiiksi merkittävästi aliresursoitu Rikosseuraamuslaitos, ja Suomeen tarvittaisiin jo tällä nykyisellä vankimäärällä yksi kokonainen uusi vankila lisää.

Tälle esitykselle ei ole taloudellisia mutta ei paljon muunlaisiakaan perusteluita olemassa, kun asiantuntijat laajasti eivät tunnista ehdonalaisen kiristyksillä olevan mitään saavutettavia hyötyjä esimerkiksi rikoksen uusimisten näkökulmasta. Käytännössä ainut perustelu tälle esitykselle on varsin populistinen hallitusohjelmakirjaus, josta hallituspuolueet pitävät väen väkisin kiinni asiantuntijoiden laajasta kritiikistä ja tutkitusta tiedosta huolimatta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

18.53 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että pystymme oikeusvaltioperiaatetta ylläpitämään, vaatii riittäviä taloudellisia resursseja kaikille oikeudenhoidon toimijoille, jotta kansalaisten oikeusturva voidaan taata oikeudenmukaisesti ja ilman viiveitä. Oikeudenhoidon resurssien vahvistaminen on linjassa myös poliisin resurssien vahvistamisen kanssa. Silloin koko oikeudenhoidon ketju voi toimia saumattomasti.

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävä on ehkäistä rikosten uusimista ja valmentaa vangit palaamaan yhteiskuntaan. Rise tarvitsee tätä varten tietenkin tarvittavat resurssit ja henkilöstön. Rise on tehnyt erinomaista yhteistyötä esimerkiksi museoiden kanssa huolehtien vankityötoiminnan avulla muun muassa kulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteista. Onhan tämä vankityötoiminnan resursointi turvattu tällä budjettiesityksellänne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

18.55 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ministeri, haluan edellä olevien kollegojen tavoin esittää hallitukselle ja ministerille kiitoksen siitä, että viime kauden oikeudenhoidon selonteossa esiin tuodun hallinnonalan rahoitusvajeen korjaamiseksi on todella ryhdytty nyt toimiin. Riittävät resurssit oikeushallinnolle ovat oikeusvaltion hengissä pysymisen elinehto.

Mutta näitten resurssien lisäksi me tarvitsemme myöskin oikeusprosessien uudistamista ja sujuvoittamista. Prosessin vaiheiden keventämisellä voidaan parhaassa tapauksessa tietysti lyhentää kokonaiskestoja, jotka tällä hetkellä ovat aivan liian pitkiä ja kohtuuttomia kaikille asianosaisille. Tuossa hallitusohjelmassa on kirjauksia siitä, että riita-, rikos- ja hakemusprosesseja on tarkoitus sujuvoittaa lisäämällä esimerkiksi kirjallisia menettelyitä, keventämällä läsnäolovaatimuksia ja perusteluvelvollisuutta ja lisäämällä sähköisiä toimintatapoja. Kysyisinkin ministeriltä: missä vaiheessa näiden uudistusten valmistelussa ollaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

18.56 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin nostanut esiin tämän vankeuden aikaisen kuntoutuksen. Erityisesti itse nostaisin esiin sen, että meillä on aika paljon vankiloissa henkilöitä, joilla on tällaisia neuroepätyypillisiä piirteitä. ADHD:tä esiintyy kymmenkertaisesti muuhun väestöön nähden. Tässä varmaankin on taustalla se, että henkilö ei elämänsä aikana ole saanut riittävästi tukea tai se lapsuus on ollut levoton. Nepsy-moninaiset ihmiset ovat ylliedustettuina esimerkiksi lastensuojelulaitoksissa, mikä sitten varmaan jo osin on johtanut siihen, että sitten vankiloissa näitä henkilöitä on. Ja tiedän, että on ollut paljon tällaisia hyviä hankkeita, joissa on kehitetty erilaisia kuntoutusmenetelmiä, joilla on ollut paljon hyviä vaikutuksia ja hyviä tuloksia, mutta nyt on tietenkin haasteena se, onko riittävästi psykologiresursseja, jotta näitä henkilöitä voitaisiin sitten vankeusrangaistuksen aikana tukea, mikä helpottaisi toisaalta sitä heidän vankeusaikaisiin olosuhteisiin sopeutumistaan, sekä sitten tietysti vapautumiseen liittyvää rikollisuuden uusiutumista voitaisiin helposti ja tehokkaasti ehkäistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

18.57 Onni Rostila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän minäkin ministeriä vaikeassa taloustilanteessa saavutetuista hyvistä tuloksista nimenomaan tähän oikeudenhoidon resurssiin ja myös Rikosseuraamuslaitoksen resursointiin liittyen. Olisin kysynyt oikeastaan siitä, minkälaisella aikataululla nämä panostukset erityisesti tuomioistuineläytöksen, syyttäjänviraston ja sitten poliisin resursointiin alkavat näkyä konkreettisesti oikeudenkäyntien kestossa, ja hieman samaan tapaan kuin tässä kollega edellä: minkälaisia prosessuaalisia keinoja ja minkälaisella aikataululla oltaisiin ottamassa käyttöön myös liittyen oikeudenkäyntien keston lyhentämiseen? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.58 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta kiinnitti todella hyvin huomiota rikoksen uhrien tukemiseen sekä perheväkivallan ja

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

lähisuhdeväkivallan vastaisen työn tärkeyteen. Se on täällä minun mielestäni ydinasioita, koska rikoksen uhrin ovat aina heikompia osapuolia, ja niihin asioihin pitää kiinnittää huomiota.

Varsinainen kysymykseni koskee sitä, että vankipaikkojen määrä kasvaa koko ajan. Noin 200 uutta vankipaikkaa rakennetaan, ja senkin jälkeen on vielä 250:n kasvu vuoteen 28 mennessä. Miten tämä pystytään toteuttamaan? Sitten kun katsotaan tätä pohjoismaista vertailua, jonka me pyysimme tuolla valiokunnassa, niin kun katsottiin sataatuhatta asukasta kohti, Ruotsissa vankipaikkojen määrä on kasvanut 72:sta 94:ään mutta vastaavasti Norjassa se on laskenut 82:sta 72:een, menty päinvastaiseen suuntaan. Mikä selittää tätä kehitystä, ja miten arvioitte Suomen kehityksen tässä mielessä olevan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

18.59 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, vankeinhoidon resurssit ovat kovin haastavat ja henkilökuntaa on toisille paikkakunnille vankiloihin, varsinkin suljettuihin, vaikeaa rekrytoida. Nyt kun koulutuksen uudistamista ollaan tekemässä ja koulutusta toivon mukaan kuitenkin säilyttämässä, olisin kysynyt ministeriltä: millaisia keinoja voisimme käyttää henkilöstön veto- ja pitovoiman ja alan houkuttelevuuden osalta, jotta vankiloihin saadaan tulevaisuudessakin osaavaa ja ammattitaitoista henkilöstöä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

19.00 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää oikeusministeriä. Tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa on priorisointi mielestäni onnistunut erittäin hyvin. Oikeudenhoidon on luvassa lisäpanostuksia, aserikosten rangaistuksia tullaan kiristämään, ja vankiloiden turvatekniikkaan satsataan. Jatkossa ensikertalainen voi olla vain kerran, taposta on tullut vanhentumaton rikos, minkä lisäksi muun muassa naisten ja tyttöjen silpominen ja pakkoavioliitot on saatu viimein kirjattua rikoslakiin.

Haluaisin kuitenkin kysyä teiltä, arvoisa oikeusministeri, tästä voimaan saadusta asunto-osakeyhtiölain uudistuksesta, jolla asuntojen haltuunoton epäkohtia korjataan. Miten tämä tärkeä lakiuudistus helpottaa meitä erityisesti näitten venäläisomisteisten asuntojen haltuunotossa, jossa on aiemmin ollut haasteita? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

19.01 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatketaan vielä tätä vankiteemaa tässä.

Suosittelun mukaan turvallinen vankilatoiminta voidaan saavuttaa, kun vankiloiden täyttöaste on 90 prosenttia. Kuluvana vuotena vankiloiden keskimääräinen täyttöaste on kuitenkin ollut yli 100 prosenttia. Monissa suljetuissa vankiloissa päiväkohtainen yliasutus on lähennellyt jopa noin 30:tä prosenttia. Ja vaikka vankilatiloja on parhaillaan rakentumassa, niin Rikosseuraamuslaitos toteaa, että uudet tilat eivät ratkaise tätä ongelmaa. Valmistuessaan uudet tilat ovat jo täynnä.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Sitten tämä henkilökunnan jaksaminen ja huoli siitä työturvallisuuden varmistamisesta: kun vankilat ovat täynnä ja vankimateriaali niin sanotusti tai henkilöt ovat mahdollisesti huonokuntoisempia ja haastavampia kuin aikaisemmin, niin miten näissä ylitäytetyissä vankiloissa pystytään takaamaan työntekijöiden työturvallisuus? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

19.02 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan ministerille.

Hyvää keskustelua vankeinhoitolaitoksista, mutta otan itse esiin kansalaistajun, mitä on yleensä näissä valiokunnissakin usein viety eteenpäin tai kysytty sitä, että kyllä moni ymmärtää sen, että meillä uhrien näkökulma pitäisi olla ensisijaisempaa kuin epäillyn kaikki oikeudet. Se, että meillä oikeusministeri tällä hetkellä tekee sellaista lainsäädäntöä, että me saadaan palautettua tällaista oikeustajua, on äärettömän hyvä juttu, ja tätä oikeuden toimintaa muutenkin pystytään varmistamaan tässä taloustilanteessa.

Rikosseuraamuslaitos on tosiaan huolissaan täysistä vankiloista, ja itse tutkinnanjohtajana myös olen huolissani siitä, millä pystymme varmistamaan tutkinnat ja turvaamaan niiden kulkua näissä laitoksissa. Kysyisinkin ministeriltä: miten tässä moninaisessa ja koko ajan muuttuvassa vankiaineeksessa, jossa on erilaisia kansalaisuuksia, pystytään turvaamaan myös sitten nämä puolet? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.03 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön kautta rahoitetaan demokraattiseen oikeusvaltioperiaatteeseen perustuvia ydintoimintoja. Vakaa ja luotettava oikeusjärjestelmä on kestävä yhteiskunnan ja talouden keskeinen peruspilari, ja sitä meidän todella on syytä vaalia. Tämän kanssa on ristiriidassa, että hallitus heikentää merkittäväällä tavalla kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä leikkaamalla järjestökentältä. Oikeusministeriön toimialalla tämä näkyy 2,2 miljoonan euron leikkauksina.

Nostan esiin rauhantyön, jolla edistetään kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestyksen ja kansainvälisen oikeuden tunnettavuutta ja aseistariisuntaa ja koulutetaan suomalaisia osaksi inhimillisen turvallisuuden toimintaa. Tässä maailmanajassa rauhantyön merkitystä ei voi liikaa korostaa. Hallitusohjelman ylevät kirjaukset jäävät sanahelinäksi, kun rauhaa ja ihmisoikeuksia edistävästä toiminnasta leikataan. Toivoisin tähän myös ministeriltä kommenttia siitä, miten rauhantyön tulevaisuus pystytään Suomessa turvaamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

19.04 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lyly täällä pohti ansiokkaasti sitä, mistä johtuvat Ruotsin ja Norjan väliset erot siinä, että vankeinhoitopaikkoja tarvitaan niin paljon enemmän Ruotsissa kuin Norjassa. Jos katsoo yhteiskuntien turvallisuustilannetta, niin se on lehtien palstoiltakin aika nopeasti nähtävissä, mistä se tilanne johtuu: se on aika pitkälle seurausta maahanmuuttopolitiikasta ja sen eroista näissä kahdessa maassa.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Jos tarkastelee Suomenkin vankilatilannetta, joka on äärimmäisen hälyttävä, niin meillä tällä hetkellä taitaa olla noin 18 tai 19 prosenttia vangeista ulkomaalaistaustaisia ja tutkintavangeista jo yli puolet. Eli siitä näkee sen tulevaisuuden, mihin tässä maassa ollaan menossa. Siksi kysynkin ministeri Mereltä: olisiko mahdollista pohtia sitä, että nämä ulkomaalaiset vangit, joilla ei ole enää maassaolon edellytyksiä, voitaisiin siirtää muihin maihin tuomiotaan kärsimään? Esimerkiksi Viro pystyy tuottamaan huomattavasti halvemmalla vankipalveluita kuin Suomi. Olisiko se vaihtoehto näille uusille vankiloille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä edustaja Reijonen, ja sitten ministerillä on vastauspuheenvuoro.

19.05 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, on tärkeää, että näitä rangaistuksia pystytään kiristämään. Rikoksesta täytyy saada aina rangaistus. Ei ole oikein tehdä rikoksia. Jos miettii, että ensikertalainen rikoksenteikijä voisi olla monta kertaa, niin onhan se äärettömän järjetöntä, jos vaikka uhrin asemaa miettii. Jos minua kohtaan joku tekisi rikoksen ja sitten kuulisin, että tämä rikoksenteikijä oli tehnyt aikaisemminkin rikoksen, ja minulle sanottaisiin, että hän oli ensikertalainen, niin kyllä se uhrin asemassa tuntuisi aika ikävälle. On todella hyvä, että ministeri on tähän topakasti paneutunut, että ensikertalainen ei voi olla kuin vain yhden kerran — kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, noin viisi minuuttia.

19.06 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Äärettömän tärkeitä kysymyksiä. — Tuo lähisuhdeväkivaltaa koskeva hallituksen esityshän on ministeri Grahn-Laasosen esitys, ja hän tuntee sen paremmin. Varmaan lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerola pystyy täydentämään, miten katsoo ja onko jotain arvioitavaa siitä valiokuntatyöskentelystä. En tunne itse niin hyvin sitä esitystä.

Jos katsoo näitä resursseja, pitovoimaa ja vetovoimaa, mistä puhuttiin täällä, niin kaikilla osa-alueilla, jos nyt otetaan tuomioistuimet, Rikosseuraamuslaitos ja syyttäjät, henkilötyövuodet kasvavat, koska rahoitusta lisätään. Se jos mikä on parasta siihen, että ihmiset jaksavat työssään, että siellä on myös työkavereita, keiden kanssa sitä taakkaa voi jakaa. Näin ei ole ollut aiemmin: esimerkiksi ennen kuin oikeudenhoidon selonteko tuli, aika hataralla pohjalla oltiin, ja vasta sen jälkeen ovat lähteneet nyt erityisesti tällä hallituskaudella henkilötyövuodet nousuun. Katsoin, että oikeusministeriössä oli tehty arviota edellisen tuottavuus- ja säästöohjelman jäljiltä vuosia sitten, ja kyllä se oikeudenhoidon resurssitilanne romahti tosi alas, ja sitä saadaan nyt onneksi paranemaan. Edustaja Rostila, ja ehkä joku muukin, kysyi, milloin se alkaa näkyä, ja se on alkanut jo näkyä. Esimerkiksi avustajien palkkiot ja arviomääräraha siitä ovat nousujohdanteisia, koska ruuhkia puretaan ja toki silloin istunnoissa on avustajia. Mutta varmasti tällä tarkastelujaksolla saadaan sitten paremmin näkymää siitä, miten kuukausitasolla ne pystyvät lyhentymään. Esimerkiksi valtakunnansyyttäjän kanssa käydyissä keskusteluissa hän on nähnyt kuitenkin positiivisena sen, että valoa on tunnelin päässä siitä, että ruuhkia saadaan purettua, vaikka ei se ihan hetkessä tapahdu, kun siellä on niin valtavasti sitä niin sanottua korjausvelkaa, jos voisi näin sanoa.

Sitten näistä prosessin sujuvoittamistoimista, mitä on vielä tuloillaan: Siellä on tulossa tosiaan ja putkessa aika pitkällä näitä, mitkä liittyvät preklusioon ja kirjalliseen

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

menettelyyn. Niitä on siellä työn alla, ja muistaakseni ihan tuossa alkuvuodesta valmistuu syyteneuvotteluja koskeva työryhmämietintö, ja siitä varmasti saadaan myös apua. Mutta toisella puolella siinä on se, että syyteneuvottelusta ei saa tulla myöskään mikään niin kuin automaattialennus niin, että kannattaa aina vain tunnustaa ja sitten saa alennuksen. Niin että sen systeemin luominen on sinänsä haastavaa, koska siinä on vastakkain erilaisia intressejä.

Koulutusjärjestelmästä kysyttiin Risestä, ja heidän selvityksensä ei ole vielä tullut minun pöydälleni, niin että odotellaan sitä. Olen ihan samaa mieltä, että vartijoiden työ on erityistä turvallisuustyötä ja se vaatii kyllä omaa ja huolellista koulutustansa, mutta katsotaan, minkälainen esitys sieltä nyt tulee.

No, sitten ensikertalaisuus on jo hyväksytty, ja hallituksen esityksessä oli myös ennaltaestävyysarviointia. Valiokunnan puheenjohtaja voi vaikka muistaa paremmin ulkoa, jos muistaa, mutta me yleisesti kyllä katsomme hallituksen esityksessä, kuinka paljon arviolta se ennalta ehkäisee uusia rikoksia, ja jos yksikin vakavaan rikokseen syyllistynyt henkilö on lukkojen takana, niin ettei hän pääse uusimaan, onhan siinä jo yksi uhri jäänyt vähemmän. Niin että en tiedä, miten pystyy laskemaan sen, että joku vammautuu loppuiäksensä. Jos sitä haluaa jollain lailla vähätellä, niin se on sitten jokaisen oma asia.

Sitten varmuusvankeus, tuosta edustaja Heinosen puheenvuorosta tuli mieleen, kun puhuit siitä, että ollaan uudestaan ja uudestaan tuolla tekemässä rikoksia: Meillä on juuri valmistumassa ja lähdössä lausunnoille arviomuistio varmuusvankeuden käyttöönotosta Suomessa. Se on erittäin haasteellinen, mutta erittäin mielenkiintoinen. Verrattuna esimerkiksi Norjaan, missä on rangaistuslajeina määräaikainen rangaistus ja sitten tämä varmuusvankeus, meilläpä on tällainen mielenkiintoinen kokonaisuus, että meillä on siinä vielä yhdistelmä-rangaistus ja elinkautinen. Niin että sitä, miten me saadaan se sujuvasti sinne soljahtamaan, me ollaan virkamiesten kanssa ideoitu, ja nyt arviomuistio tulee pian ja päästään siihen tutustumaan.

Vartijoiden turvallisuus on äärettömän tärkeää, niin kuin tietysti vankienkin turvallisuus. Yksi tietysti on se, että me parannetaan näitä turvalaitteita, mihin annettiin tälle kuluvalle vuodelle useampi miljoona ja seuraavalle vuodelle tulee lisärahoitusta noin 6,5 miljoonaa. Elikkä se on ihan Rikosseuraamuslaitoksen omia havaintoja, ja esimerkiksi dronevalvontaa parannetaan. Jos ajatellaan huumausaineiden salakuljetusta vankiloihin tai muuta, niin dronevalvontaa parantamalla... Etälamauttimia uusitaan, ja totta kai jos tulee hyökkäystilanne, niin siinä ovat välittömästi suojavarusteet kunnossa. Tämäntyyppisiä asioita.

Sitten tuo vankilaverkko: Olen tästä syystä jo päivästä yksi, kun pääsin ministeriöön, edellisen kauden jäljiltä ollut huolissani, mitenköhän meidän vankilaverkko voi. Me ollaan tehty paljon siellä poliittisen staffin puolella ja virkamiesten kanssa esiselvityksiä, mitä kaikkea siellä on haasteita, ja meillä on nyt tämä virallinen työryhmä, mihin osallistuu professoritason henkilö ja Rikosseuraamuslaitos, ja heidän tehtävänsä on tuottaa minulle kerta kaikkiaan nyt dataa: lyhyt ja pitkä tulevaisuus, ulkomaalaiset vangit, mitä niille tehdään, rakennusten kunto, ja muu. Tämä on vähän ollut tällä lailla rimpatirallaa — siis tämä on minun henkilökohtainen mielipiteeni, ja joku muu voi olla tästä eri mieltä — mutta nyt siinä on vahva ote ja siinä on virallisesti nyt työryhmä, jonka tehtävä on tuottaa tätä tietoa. — Jatkan myöhemmin sitten vielä lisää. Jäi tuossa vastaamatta jotakin. Kiitos.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Nyt palaamme puhujalistalle. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

19.12 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Tosiaan kiitokset, ministeri Meri. Oikeusministeriön sektori, kuten tuossa nyt todettiin, saa tuntuvaa lisäystä vuodelle 2025, 65 miljoonaa euroa. Lisärahoitus on 35 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna, ja siitä 25 miljoonaa euroa tulee siis hallitusohjelmasta. Näin oikeudenhoidon vakaan taloudenpidon pohja vahvistuu tämän merkittävän lisäyksen myötä. Toisaalta säästöt, säästövaateet, mitä tälle sektorille määrätään, ovat monia muita hallinnonaloja pienemmät.

Tällä lisärahoituksella saadaan turvattua oikeuspalvelujen toteutumista, esimerkiksi tuomioistuinten, syyttäjän, ulosoton, Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintaedellytyksiä. Kyse on ennen kaikkea oikeusvaltion perustoiminnoista. Niin kuin äsken debatissa jo totesin, ei ole oikeusvaltiota, jos oikeutta ei ole mahdollista saada.

Aiempina hallituskausina — nyt korostetaan, että useampina hallituskausina, ettei aina syytetä vain yhtä — kertyneet resurssiongelmat, mitä on tullut, näkyvät pitkinä, pitkinä käsittelyaikoina eri viranomaisen pakeilla ja sitten toisaalta henkilöstön kuormittuvuudessa. Kuten äsken sanoin, oikeutta ei voi ostaa rahalla, mutta rahalla kyllä saadaan oikeudenmukaiset edellytykset sitten kuntoon.

Tätä lisärahoituksen tarvetta on painotettu jo niin pitkään kuin muistan tässä talossa olleeni, 14 vuotta ja jo päällekin kohta. Siitä on ollut aina konsensus vasemmalta oikealle, mutta vasta tämä hallitus on nyt saanut toteutettua tämän, ja siitä vielä erikseen kiitos oikeusministeri Merelle. Tässä yhteydessä on hyvä kiittää myöskin lakivaliokuntaa, jonka kanssa minulla on ollut kunnia saada työskennellä tässä nyt puolitoista vuotta. Meillä on ollut oikein hyvä henki, ja näitä asioita olemme yhdessä siellä edistäneet.

Nyt se, mitä tapahtuu ensi vuonna: Vankiloiden turvatekniikkaan tullaan panostamaan. Aserikosten rangaistuksia tullaan kiristämään. Rikosten uhreista — jotka edustaja Nieminen muun muassa otti esille, muutama muukin — tullaan huolehtimaan aiempaa paremmin, eikä pelkästään rikoksenteijöistä, kuten nyt aiemmin ehkä monesta on tuntunut. Rikosuhrimaksut nousevat. Samoin nuorisorikollisuuden ennaltaehkäisyyn tehdään merkittäviä panostuksia. Edelleen vaarallisiksi arvioituja vankeja tullaan jatkossa aiempaa varmemmin pitämään telkien takana, ja rikoshyödyn pois ottamista helpotetaan. Ja sitten tähän kun listataan perään nämä aivan viime aikoina jo aikaansaadut uudistukset ja edistysaskeleet, niin eihän meillä tässä tämä taloustilanne ja nämä realiteetit huomioon ottaen kovin paljon paremmin oikeusministeriön sektorilla voi mennä.

Ensikertalaisuus tuli äsken monessa puheenvuorossa esiin näistä meidän aiemmista saavutuksista, monessakin puheenvuorossa. Eli kun raiskaat toisen kerran, et raikkaa silloin toista kertaa ensimmäistä kertaa. Tämän pitäisi olla minun mielestäni ikään kuin kaikille selvää.

Lisäksi haluan nostaa esille sen, että naisten ja tyttöjen silpomiselle ollaan saatu viimein stoppi, tai jos ei stoppi, niin ainakin nyt aiempaa lakia selkeämmin kielletyksi, ja toivottavasti se saadaan loppumaan myös ihan käytännössäkin. Kyllä ainakin itse uskon siihen, että jos rangaistusasteikkoa kovennetaan, niin sillä on myös vaikutusta siihen, tapahtuuko niitä rikoksia, vaikka toisenlaisiakin näkökantoja on. Aina välillä sanotaan, että kovemmat rangaistukset muka eivät vähennä rikollisuutta, mutta kyllä pidän silti tärkeänä,

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

että naisten ja tyttöjen silpominen on nyt saatu oikealle tolalle, samaten pakkoavioliitot. On ihan oikein, että niihin ollaan puututtu.

Taposta on murhan tapaan tullut vanhentumaton rikos, eli tämä syyteoikeus ei vanhene. Sitäkin pidän erinomaisena seikkana etenkin, kun rikostutkinta on parantunut ja aiemmin pimeäksi jääneissä tapoissa saadaan myöhemminkin kenties selvitettyä, mistä on ollut kyse. Lapsensurmapykälä myöskin kumottiin, ja sitten tätä venäläisomisteisten asuntojen haltuunottoakin, minkä tässä ainakin Ronkainen taisi nostaa esille, on helpotettu.

Sitten vielä ehkä tässä lopuksi, kun aikakin tuntuu rientävän, mainitsen nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumisen toimenpideohjelman. — Kiitos. Tästä on hyvä jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

19.17 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! Yleistä puheenvuoroa tästä katuturvallisuuden tilanteesta ja kriminaalipoliittisesta linjasta:

Meillä on tosiaan aika huolestuttavaan suuntaan kehitys mennyt. Raakoja, silmitöntä väkivaltaa käsittäviä rikoksia tapahtuu Suomen kaduilla, erityisesti pääkaupunkiseudulla, ja on ihan selvä asia, että jos me katsotaan sitä kansainvälisesti vertailtuna melko löperöä rangaistuskäytäntöä, mikä meidän rangaistusjärjestelmään on vuosikymmenien kuluessa rakennettu, niin se ei enää vastaa siihen muuttuneeseen tilanteeseen. Tästä syystä on erinomaista, että tämä linja nyt alkaa pikkuhiljaa kiristyä. Se ei voi tietenkään muuttua sormia napsauttamalla, mutta se on hyvä alku, mikä nyt on saatu aikaan.

Tässä kehityksessä, mihin viitataan, kyllä on myös läsnä tällainen segregaatiokehitys, eli jos meillä on aikaisemmin ollut iso osa rangaistuksista niin sanottua ehdollista vankeutta, niin jos ja kun meille muodostuu niin sanotusti rinnakkaisyhteiskuntia ja varjo yhteisöjä, minusta on ihan selvä asia, ettei sellaisissa yhteisöissä enää pidetä samalla tavalla tuntuvana rangaistuksena tällaista niin kuin sosiaaliseen tuomitsevuuteen liittyvää sanktiota, mikä se ehdollinen vankeus käytännössä on. Siinä et joudu niin sanotusti tiilenpäitä lukemaan. Eli erilaiset ja erkaantuvat käsitykset oikeasta ja väärästä myös tuottavat sitä rikollisuutta.

No, sitten oikeastaan olisin kysynyt ministeriltä juuri tähän jengirikollisuuteen puuttuvasta paketista: Eli siellähän tulee nyt sitten, että jengirikollisuuden osana, siihen osallistuen, tehty rikos on koventamisperuste, sitten alle 15-vuotiaan käyttäminen välineenä rikoksessa tulee erikseen rangaistavaksi, ja sitten nöyryyttämistä väkivaltaankin tulee kovempi rangaistus. Nämä ovat ilmeisesti tässä vaiheessa selvityksen tasolla, vai onko jo tullut eduskuntaan osa? Tästä olisin esittänyt aikatauluun liittyvän kysymyksen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

19.20 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Ministeri! Oikeudenhoidon perusrahoituksen vajeen paikkaaminen on oikeusministeriön hallinnonalan isoin kysymys, ja viime kaudella tehdyn oikeudenhoidon selonteon perusteella on täysin selvää, että asialle on tehtävä jotakin. Kansalaisten ja yritysten oikeusturvan toteutumisen välttämätön edellytys on sujuvasti toimiva ja riittävästi resursoitu rikosprosessiketju aina poliisista syyttäjien kautta tuomioistuinlaitokseen ja lopulta Rikosseuraamuslaitokseen. Tämä kokonaisuus on tärkeää ymmärtää, kun linjataan oikeusvaltiomme tulevaisuutta.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Oikeusturvan saatavuus on tärkeä kysymys myös Suomen houkuttelevuudelle investointiympäristönä, ja vielä kerran kiitos hallitukselle ja ministerille, että toimiin on ryhdytty.

Hallinnonalalle kohdistuu kuitenkin myös leikkauksia, joihin ministerikin viittasi aiemmin. Inflaatio ja kustannusten nousu vaikuttavat myös oikeushallinnon todellisiin resursseihin. Vaikka leikkaukset ovat muita hallinnonaloja maltillisempia, on hallinnonalan määrärahatilannetta ja määrärahojen riittävyyttä aiheellista seurata tarkoin, koska tämä on tärkeää niin ihmisten oikeusturvan saatavuuden kuin myöskin henkilöstön työhyvinvoinnin kannalta, koska kuten ministerikin totesi tässä, henkilöstö on kyllä venynyt jo vuosia tämän työtaakan kanssa.

Arvoisa puhemies! Nämä aliresursoinnin ongelmat ovat näkyneet ja näkyvät vakavasti myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa sekä vankeinhoidossa. Vankilaverkostomme on vanha ja monin paikoin yliasutettu, ja Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea on jo syksyllä 2020 kiinnittänyt huomiota Rikosseuraamuslaitoksen liian pieneen henkilöstömäärään, mikä näkyy vankiloiden turvallisuuden heikkenemisenä. Vartijoita ei ole tarpeeksi ja kouluttamatonta henkilökuntaa on paljon, mikä vaikuttaa työturvallisuuteen sekä myös vankiturvallisuuteen. Henkilöstöpula vaikuttaa myös suoraan siihen, kyetäänkö vangeille järjestämään riittävästi mielekästä toimintaa, mikä tukee yhteiskuntaan palaamista. Budjettiesityksessä on varattu 6,45 miljoonaa euroa vankiloiden turvatekniikkaan, jolla pyritään varmistamaan vankien ja henkilöstön turvallisuutta.

Lisäksi tuosta valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä käy ilmi myös se, että oikeusministeriö on perustamassa työryhmän arvioimaan vankipaikkatarpeita, syitä vankimäärän kasvun taustalla sekä keinoja vaikuttaa vankimäärän kasvun haasteisiin. Yksi asia, joka taustalla vaikuttaa, on se, että meidän vangeista noin 80 prosentilla on ongelmia päihdeiden käytön kanssa. Päihdeongelma on myös yksi keskeinen rikollista elämäntapaa ylläpitävä tekijä. Käydessäni Hämeenlinnan naisvankilassa ja keskustellessani naisten kanssa heidän elämästään ja toiveistaan yksi heidän keskeinen toiveensa arjen tavallisten toiveiden lisäksi oli päihdeeton elämä. Kuitenkin Hämeenlinnan naisvankilan 12 osastosta vain yksi on päihdeeton. Tämä on asia, johon tulee kiinnittää vahvemmin huomiota, mikäli haluamme vaikuttaa uusintarikollisuuteen ja vankimääriin, ja olen iloinen siitä, että valtiovarainvaliokunta on tehnyt tuon 300 000 euron lisäyksen vankien päihdekuntoutukseen. Se on tärkeää vankien päihde- ja mielenterveyskuntoutuksen sekä palvelujatkumoiden kannalta, ja kuntoutuminen vankiloissa on tuloksekkainta silloin, kun se kytetään muihin yhteiskunnassa selviytymistä tukeviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni ei ollut tässä yhteydessä puhua tästä lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämisestä, koska se kuuluu ministeri Grahn-Laasoselle, mutta kun se nousi tässä esille, niin lyhyesti totean vain, että lähisuhdeväkivalta on vakava ja ikävä kyllä Suomessa varsin yleinen ongelma ja tuo sovittelusta luopuminen on selkeä viesti lähisuhteessa tapahtuvan ja naisiin kohdistuvan väkivallan moitittavuudesta. Muutoksen myötä soviteltavaksi ei enää oteta rikoksia, joissa epäillyllä on tyypillisesti valta-asema uhriin nähden ja joissa on vaikea selvittää, onko uhri suostunut sovitteluun vapaaehtoisesti. Kuitenkin tuossa lakivaliokunnan mietinnössäkkin todettiin se, että sovittelun kiellon vaikutuksia tulee seurata samoin kuin tekijöille ja uhreille tarjolla olevien palveluiden riittävyyttä, yhdenvertaista saatavuutta ja resursointia.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Arvoisa puhemies! Vielä tähän ihan lopuksi: Todellakin nämä laittomat ampuma-aseet vaarantavat meidän kaikkien turvallisuuden. Viimeisimpänä alle 20-vuotias mies ammuttiin julkisella paikalla Espoon Suvelassa joulukuun alussa, ja teon epäiltiin liittyvän katujengimurhiin. Nämä ampuma-aseet kytkeytyvät usein huolestuttavalla tavalla tähän jengikulttuuriin, ja on ajan kysymys, milloin myös sivulliset kärsivät. On todella tärkeää, että nämä ampuma-aserangaistukset kiristyvät, kuten hallitusohjelmassakin oli jo kirjattu, ja että tuo esitys on menossa jo tällä viikolla sitten [Puhemies koputtaa] valtioneuvoston istuntoon — kiitos ministerille siitä. Tärkeitä ovat myös toimet nuoriso- ja katujengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

19.26 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Monista asioista, jotka liittyvät oikeudenhoitoon, olemme kyenneet päättämään itse asiassa yksimielisesti. Kiitos siitä kullekin puolueelle. Tämä hallituksen esitys, johon ministerikin viittasi ja joka koski ehdonalaiseen vapautumista, oli itse asiassa poikkeus tällaisesta hyvästä konsensuksesta. Yksi syy tälle on se, että kyseinen esitys käsiteltiin valiokunnan näkökulmasta hieman yllättäen budjettilakina, ja tämä taas aiheutti aikataulupaineen, minkä vuoksi lakivaliokunnalla ei ollut itse asiassa tosiasiallista mahdollisuutta neuvotella yksityiskohdista.

Tämä kyseinen esityshän muuttaa koko järjestelmän siltä osin, miten tähän rikoksettomaan aikaan suhtaudutaan ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmässä. Siinä esityksessä ei tosiaan ollut, kuten aiemmin sanoin, rikosten ennaltaehkäisy mitenkään pääasiallisena tavoitteena. Kyse oli pikemminkin tällaisesta väitetystä oikeudenmukaisuuskäsityksestä, joka ei itse asiassa perustu mihinkään tutkimustietoon. Kaikki me olemme varmasti sitä mieltä, että aiemmalla rikostaustalla on syytä olla jotain vaikutuksia tulevaan kohteluun rikosseuraamusjärjestelmässä, mutta mielestäni se on hieman eri kysymys kuin se, tuleeko rikoksen jättää ihmiseen ikuinen leima. Suomessahan ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmässä on aika vähän tapauskohtaisen harkinnan mahdollisuutta. Ja tulevaisuudessa sitten ei ole väliä, onko rikokseen syyllistynyt kerran useita kymmeniä vuosia aiemmin vai jatkuvasti ja toistuvasti, ja tämä mekaanisuus on juurikin kyseisen esityksen heikkous.

Ei teidän olisi tarvinnut tehdä tästä järjestelmästä pahimmillaan aika epäjohtonmukaista. Ei teidän olisi ollut pakko jättää valtaosaa asiantuntijalausunnoista huomioimatta. Te olisitte silti voineet kiristää, siis ankaroittaa, ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmää myös täysin loogisesti, esimerkiksi pidentämällä sitä aikaa, jonka osalta aikaisempi rikos vaikuttaa ihmisen kohteluun. Jos haluatte ankaroittaa rangaistuksia, siihen on monia keinoja, jotka ovat vähemmän mekaanisia. Mutta ehkäpä tämä esitys liittyi nimenomaan perussuomalaisten haluun osoittaa omille kannattajilleen, että he ovat hallituksessa tekemässä muutakin kuin leikkaamassa pienituloisilta tai heikentämässä työntekijöiden oikeuksia.

Arvoisa puhemies! On totta, että oikeusministeriön hallinnonalan säästötavoitteet ovat pienehköt, mutta niin on myös koko hallinnonalan budjetti. Kiinnittäisinkin siis huomiota siihen, että oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen vaatii riittäviä resursseja koko oikeudenhoidon ketjussa. Poliisi, Syyttäjälaitos, tuomioistuimet, Rikosseuraamuslaitos — ne muodostavat kokonaisuuden, jossa yhden osan heikentyminen rapauttaa koko

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

järjestelmää. Pidän kokonaisuudessaan hyvin tärkeänä, että olemme lakivaliokunnassa pyrkineet johdonmukaisesti, itse asiassa vaalikaudesta toiseen, olemaan oikeudenhoidon puolella. Siksi joudunkin vielä itsekkin palaamaan näihin haasteisiimme, kuten Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytyksiin. Vankimäärän kasvu, osin hallituksen päätöksistä johtuen, hankaloittaa Rikosseuraamuslaitoksen jo ennestään haastavaa tilaa, eikä riittäviä resursseja ole näköpiirissä. Ja tämä krooninen resurssipulahan nimenomaan haittaa esimerkiksi kuntoutustoimintaa ja muita sellaisia seikkoja, jotka toimivat rikosten uusimisen vähentämisessä. Toisaalta on myös selvää, että resurssien puute yhdistettynä näihin kasvaviin vankimääriin voi johtaa henkilökunnan uupumiseen ja turvallisuusriskeihin.

Arvoisa puhemies! Kävimme suhteellisen lyhyt aika sitten hyvän ja yksituumaisen keskustelun naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisesta, ja varmasti me kaikki lakivaliokunnassa olemme saaneet kuulla sen huolestuttavan viestin, että uhreille, rikollisuuden ja väkivallan uhreille, ei ole saatavilla riittävästi tukea. Nykytilaahan ei pidä hyväksyä, vaan uhrien auttamiseen tarvitaan riittäviä resursseja — paitsi tietenkin näitä turvakotipaikkoja myös uhreja auttavien järjestöjen ja Rikosuhripäivystyksen riittäviä toimintaedellytyksiä. Näitä tahoja pitäisi tukea, leikkaamisen sijaan, ja valitettavasti tälläkin hetkellä tämä palveluiden saatavuus on aivan liian sattumanvaraista. Minä toivon, että me voisimme teoilla osoittaa, että suhtaudumme kaikenlaiseen väkivaltaan vakavasti eivätkä uhrin jää yksin. Ja näistä uhreja auttavista järjestöistä täytyy vielä mainita se seikka, että niistä monen rahoitus tulee nyt käsittelyssä olevan lisäksi myös muilta hallinnonaloilta, ja esimerkiksi STEA-rahoituksen leikkaaminen vaikuttaa niiden toimintaan. [Puhemies koputtaa]

Lopuksi haluan yhtyä kiitoksiin, että saimme tehtyä yksimielisesti päätöksen, että lähisuhdeväkivallan sovittelusta luovutaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

19.31 Juha Viitala sd: Arvoisa herra puhemies! Aloitan tässä itsekkin positiivisesti tämän puheenvuoroni. Kiitän valiokunnan puheenjohtajaa ja valiokunnan jäseniä hyvästä yhteistyöstä. Vaikka joistain asioista olemme eri mieltäkin olleet, niin pääsääntöisesti asiat on tullut käsiteltyä asiallisesti. Se on hyvä.

Mutta hallituksen talousarvioesityksessä on joitain puutteita, jotka heikentävät oikeudenhoidon, Rikosseuraamuslaitoksen ja Ulosottolaitoksen toimintakykyä sekä järjestöjen elintärkeitä toimintaedellytyksiä. Vaikka esityksessä on joitakin kannatettavia panostuksia tietenkin, se ei vastaa yhteiskunnan peruspilareiden rahoitustarpeisiin. Suomalaisen oikeusvaltion perusta on oikeudenhoidon toimijoiden riittävä rahoitus. Tällä hetkellä oikeuslaitoksen resurssit ovat vaarassa jäädä niin alhaiselle tasolle, että kansalaisten oikeusturva ei enää toteudu viivytyksettä ja oikeudenmukaisesti. Asioiden käsittelyt tuomioistuimissa ovat jo nyt usein huolestuttavan pitkiä, ja ne uhkaavat entisestään pidentyä, jos tuomioistuimille ei taata riittäviä resursseja.

Erityisesti huolestuttaa, että vaikka poliisin määrärahoja lisätään, niin oikeudenhoidon ketjun muut osat jäävät helposti aliresursoituiksi. Kuitenkin tässä on kyse oikeudenhoidosta siitä, että koko ketjun pitäisi toimia. Ilman toimivaa kokonaisuutta rikostutkinta, syyttäjätöimi ja tuomioistuimet eivät voi tehdä työtään tehokkaasti ja lain

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

edellyttämällä tavalla. Hallituksen olisikin tarkastettava esitystä oikeudenhoidon selonteon tavoitetilan mukaisesti.

Rikosseuraamuslaitos kamppailee yhä kasvavan vankimäärän ja henkilökunnan jaksamisen rajojen kanssa. Nykyiset resurssit eivät riitä takaamaan turvallisuutta vankiloissa niin työntekijöille kuin vangeillekaan ja tarjoamaan riittäviä kuntoutusohjelmia, jotka vähentävät rikosten uusimista. Nyt kun vankimäärä kasvaa ja samaan aikaan kuntouttavasta toiminnasta leikataan, niin siitä mahdollisesti syntyy tulevaisuudessa vähän niin kuin skaalautuva ongelma, joka lisää moninkertaisesti vankimääriä. Kun vankeja vapautuu yhä huonommassa kunnossa takaisin yhteiskuntaan, siinä saattaa piillä pieni riski. Hallituksen esityksestä puuttuvat tietyt panostukset, jotka tukisivat Rikosseuraamuslaitoksen perustehtävää, turvallisuuden ylläpitämistä ja yhteiskuntaan palaavien vankien kuntoutusta nimenomaan. Näihin investoiminen on paitsi inhimillisesti myös taloudellisesti järkevää, sillä toimivat kuntoutusohjelmat vähentävät rikosten uusimista ja näin yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Moniääninen kansalaisyhteiskunta on demokratian kulmakivi. On valitettavaa, että hallitus leikkaa järjestöjen avustuksia. Tämä uhkaa heikentää järjestöjen kykyä tarjota rikosten uhreille ja muille haavoittuvassa asemassa oleville tärkeitä tukipalveluita. Kun leikkaukset kohdistuvat samanaikaisesti useille hallinnonaloille, vaikutukset kertautuvat. Myös hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet uhkaavat kaventaa tukipalveluiden saatavuutta. Hallituksen olisi hyvä ymmärtää, että järjestöjen roolia ei voida korvata pelkästään julkisen sektorin tai yksityisen toimijan toiminnoilla.

Arvoisa puhemies! SDP kantaa huolta oikeudenhoidon, Rikosseuraamuslaitoksen, Ulosottolaitoksen ja järjestöjen riittävästä rahoituksesta. Leikkaukset näillä alueilla heikentävät kansalaisten turvallisuutta ja oikeusturvaa sekä hyvinvointia. Hallituksen olisi tarkistettava talousarvioesitystään ja sitouduttava vahvemmin yhteiskunnan keskeisten toimijoiden tukemiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

19.36 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Oma vaaliteemani oli turvallisempi Suomi. Siksi olen erittäin tyytyväinen siihen, että tämä hallitus panostaa merkittävästi Suomen turvallisuuteen. Jos katsoo esimerkiksi, mitä Saksassa ja Ruotsissa tapahtuu, niin ymmärtää, mihin meidän pitää varautua. Näissä maissa tapahtuu säännöllisesti erilaisia puukotuksia ja räjähdyksiä, esimerkiksi Saksassa päivittäin 25 vakavaan loukkaantumiseen johtavaa puukotusta, siis 25 per päivä.

Siksi on hyvä asia, että päivitämme rikoslakia monelta osin, koska haluamme, että Suomi säilyy jatkossakin turvallisena. Siksi esimerkiksi törkeiden ampuma-aserikosten rangaistukset kovenevat, luvattomien ampuma-aseiden kantaminen julkisilla paikoilla tulee rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena ja myös vaarallisten esineiden tai toisten vahingoittamiseen soveltuvien esineiden hallussapitoa koskevat rangaistukset kovenevat — erinomaisia ja tulevaisuuteen katsovia päätöksiä, koska poliisilla pitää olla keinot puuttua muuttuviin uhkakuviin, kiitos näistä ministeri Merelle.

Arvoisa puhemies! Monien eri tutkimusten mukaan kansalaiset pitävät turvallisuutta yhtenä tärkeimmistä asioistamme. Se on monesti myös syy, minkä takia työperäinen maahanmuuttaja saattaa valita Suomen jonkun toisen maan sijaan. Vaikka Suomi on edelleen muihin maihin verrattuna hyvin turvallinen, niin katu- ja jengirikollisuus ovat

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

lisääntyneet. Näitä ongelmia on aiempina vuosina vähätelty, mutta tämä hallitus ottaa nämä uhat tosissaan. Valmisteluun on nyt tulossa muun muassa nuorisorikollisuutta ehkäisevä ja torjuva toimenpideohjelma. Tähän osoitetaan talousarviossa kaksi miljoonaa. Ohjelmassa on jopa 43 eri toimenpidettä. Esimerkiksi jengirikollisuuteen liittyviä rangaistuksia tullaan koventamaan.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä asiana, että ehdonalaisesta vapautumista koskevaa säännöstöä muutetaan niin, että ensikertalainen voi olla jatkossa vain kerran. Se vastaa huomattavasti paremmin kansalaisten oikeustajua, jota toki tutkimuksella on vaikea mitata. Eihän missään muuallakaan maailmassa saa rikoksiin liittyen paljousalennuksia, ja ylipäätään se kuulostaa todella älyttömältä. Määrärahoihin tämä muutos tulee vaikuttamaan noin 0,7 miljoonaa vuonna 2025.

Sitten haluaisin vielä puhua tästä Rikosseuraamuslaitoksen tilanteesta. Kuten täällä moni muukin on tuonut esiin, vankien määrä on kasvamassa ja vankilat ovat tupaten täynnä. Kuten tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin, niin erityisesti se kasvu tulee ulkomaalaisista vangeista. Jos tutkintavankeja katsoo, niin yli 50 prosenttia tutkintavangeista on ulkomaalaistaustaisia. Siihen tulisi mielestäni harkita sitä vaihtoehtoa, että sijoittaisimme ulkomaalaisia vankeja, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta ja joilla ei ole vankeusajan jälkeen maassaolon edellytyksiä, muihin maihin EU-alueella, ja tähän ymmärtääkseni myöskin EU-lainsäädäntö antaa mahdollisuuden. Eli vanki, jolla ei ole maassaolon edellytyksiä, voitaisiin ilman hänen tahtoansa siirtää toiseen maahan kärsimään rangaistustaan. Miksi näin? Esimerkiksi Virossa on ymmärtääkseni merkittävästi vapaata vankilakapasiteettia, eli se olisi huomattavasti nopeammin käytettävissä kuin Suomeen mahdollisesti rakennettavat uudet vankilat ja myöskin huomattavasti edullisempaa. [Juho Eerolan välihuuto] — Toki, juuri niin kuin tässä puheenjohtaja Eerola otti esiin, Viron tulisi myöskin ottaa omia vankeja huomattavasti enemmän vastaan kuin nykyisellään on, että saisimme heidät istumaan omaan maahansa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

19.40 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Vielä lyhyesti tuosta, kun vierailimme viime lokakuussa valiokunnan kanssa Turun Saramäen vankilassa ja Satakunnan puolella Köyliön vankilassa, niin saimme tutustua konkreettisesti tuohon työhön — päivätoimintaan, kuntoutustoimintaan ja siihen työtoimintaan, mitä siellä vankiloissa vankien kanssa tehdään. On tärkeää, että meillä on mahdollista tehdä erilaista työtä, kuten Satakunnassa korostunutta maataloustyötä, vankiloissa. Se on erittäin hyvää työtä, ja mitä siinä vankienkin kanssa juteltiin, niin vangit kovasti sitä korostivat, että on tärkeitä, että päivällä pääsee tekemään ihan konkreettista työtä.

Toinen asia, mikä siellä keskusteluissa nousi esiin, ovat nuoret rikoksenteijät, jengi- ja katuväkivalta, joita täällä jo muun muassa puheenjohtaja puheenvuorossaan ottikin esiin. Tämä tuli myös siellä vankilassa keskusteluissa, että heillä on siellä paljon ongelmia näiden nuorten, alle 21-vuotiaiden rikostenteijöiden kanssa, heidän sijoittamistensa kanssa, mihin vankiloihin heitä voi sijoittaa, kun toisaalta aikuiset vangit eivät välttämättä ole sitä parasta mahdollista seuraa ja sitten taas toisaalta kuitenkin suljettuun laitokseen heitä pitää laittaa. Ollaanko tässä miettimässä ministeriössä — tulevaisuuden haasteeksikin tätä varmaan voisi kutsua — jonkinlaisia panostuksia tai konkreettisia

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

toimia, miten tämän asian kanssa tulevaisuudessa elämme? Valitettavasti kaikki ennustemerkit näyttävät siltä, että tämäkin ongelma on meille tullut jäädäkseen ainakin joiltain osin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.42 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalle olemme saaneet jo paljon hyviä lakimuutoksia aikaiseksi. Vuoden 2024 aikaansaannoksia kelpaa esitellä:

Ensikertalainen voi olla jatkossa vain kerran. Vanki ei pääse tekemään uusia rikoksia vankilassa ollessaan, joten ensikertalaisuussäännön muutos estää rikoksia.

Naisten silpominen ja pakkoavioliitot on saatu rikoslakiin.

Taposta vanhentumaton rikos. Syyteoikeus ei vanhene.

Lapsensurmapykälä kumottu.

Venäläisomisteisten asuntojen haltuunottoa helpotetaan.

Nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumiseen toimenpideohjelma. Nuorisorikollisuutta ehkäisevään ja torjuvaan toimenpideohjelmaan on keväisen kehyspäättöksen mukaisesti osoitettu kaksi miljoonaa euroa. Ohjelmassa on 43 toimenpidettä. Hallitus puuttuu ajankohtaisiin ongelmiin, jengiytymiseen ja nuorisorikollisuuden kasvuun. Esimerkiksi katujengeihin liittyvien rikosten rangaistuksia ollaan kiristämässä. Myös nuorten rikosseuraamuksiin on tarkoitus lisätä velvoittavuutta ja lisätä nuorisorangaistuksen käyttöä. Selvitetään, olisiko pidättäminen ja matkustuskiellon asettaminen mahdollista myös alle 15-vuotiaiden osalta. Kovempia rangaistuksia valmistellaan jengirikollisuudesta, uhrin nöyryyttämisestä ja alaikäisten käyttämisestä rikoksenteekoon.

Lisärahoitusta tulee myös vankiloiden turvatekniikkaan. Näin saadaan turvallisemmat vankilat työntekijöille ja vangeille. Tämä on ajankohtaista erityisesti, kun vankimäärien ennustetaan kasvavan ensikertalaisuussäännöksen muuttuessa.

Aseet kuriin. Aserikosten rangaistuksia kiristetään. Törkeiden ampuma-aserikosten rangaistukset kovenevat siten, että ne ovat lähtökohtaisesti ehdottomia. Lisäksi luvattoman ampuma-aseen kantaminen julkisella paikalla tulee rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena. Myös vaarallisen esineen ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen hallussapidon rangaistukset kovenevat. Tällainen voisi olla esimerkiksi puukko.

Rikosten uhreista huolehditaan. Rikosten uhrien tukipalveluiden leikkaukset voitiin lähes kokonaan perua. Valmisteilla oleva rikosuhrimaksujen korotus osaltaan auttaa paikkaamaan sopeutustoimia, sillä rikosuhrimaksuilla rahoitetaan uhrien tukipalveluita, kuten Rikosuhripäivystystä.

Merkittävää lisärahoitusta oikeudenhoitoon. Lisärahoitus turvaa oikeuspalveluiden toteutumista, esimerkiksi tuomioistuinten, syyttäjän, ulosoton, Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintaedellytyksiä. Resurssiongelmat näkyvät tänä päivänä esimerkiksi kohtuuttoman pitkinä käsittelyaikoina viranomaisissa ja henkilöstön kuormittuneisuudessa.

Tulevia lakiuudistuksia:

Vaaralliset vangit kiven sisään. Lausunnolla oleva lakiehdotus pyrkii varmistamaan, ettei avolaitokseen sijoiteta vankeja, joiden arvioidaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan vankilaturvallisuutta. Vangin rikollisuuden laatuun ja vangin vaarallisuuteen kiinnitettäisiin harkinnassa nykyistä enemmän huomiota.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Pakotteiden noudattamista tehostetaan.

Rikoshyödyn pois ottamista helpotetaan. Tämä lisää tuloja valtion kassaan, kun esimerkiksi maksamatta jääneitä veroja saadaan harmaan talouden toimijalta otettua pois. Rikoshyödyn pois ottamista helpotetaan esimerkiksi alentamalla vaadittavaa näyttökynnystä ja ottamalla käyttöön rikosoikeudenkäynnin ulkopuolinen menettely. Lainsäädännöllisin toimin estetään myös rahanpesua ja tehostetaan siihen liittyvän rikoshyödyn takaisin saamista.

Arvoisa puhemies! Tässä on erittäin hyvä paketti lakimuutoksia, jotka parantavat meidän suomalaisten sisäistä turvallisuutta. Kiitos ministeri Merelle näiden lakimuutosten edistämisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

19.46 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Olisin vielä lyhyesti kysynyt ict-järjestelmistä ja määrärahoista. Ymmärtääkseni rikos-Aipan suunniteltu käyttöönotto olisi nyt keväällä 2025. Pelkona tuolla kentällä on se, että näistä sijoitetuista miljoonista huolimatta tämä käyttöön otettava järjestelmä olisi vielä keskeneräinen ja hidastaisi ratkaisutoimintaa. Myöskin sen kouluttaminen ja käyttöönotto sitovat merkittävästi henkilöresursseja. Mini-Aipan käyttöönotto kuluvana vuonna antoi tästä esimakua. Sen käyttöönotto on hidastanut tänä vuonna ratkaisutoimintaa ja juttujen läpivirtausta. Rikos-Aipan kehittämistyö tulee viemään vielä runsaasti määrärahoja, kuten myös järjestelmän ylläpito. Olisin ministeriltä kysynyt: onko varmistettu, että nämä ict-määrärahat eivät ole pois henkilöstön palkkaamiseen tarvittavista määrärahoista, mihin nimenomaan oikeudenhoidon selonteossakin kiinnitettiin huomiota?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

19.47 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana ensikertalaisuuteen liittyen edustaja Gebhardin puheenvuoron osalta. Tutkimustietoa tosiaan ensikertalaisuuden osalta tai sen osalta, miten vankeudessa oleminen vaikuttaa rikoksen ennaltaestävyyteen tai sen hyötyyn ja yleensä ottaen rikollisuuteen... Se on varsin vähän tutkittua, tai pelkästään siitä johtuen on vaikea perustella päätöstä. Mutta missään muussa maassa ei ole tällaista automaattisesti aikaan perustuvaa ensikertalaisuuden järjestelmää. Tämä on täysin poikkeuksellinen käytäntö, mitä muut maat eivät ole käyttäneet, ja siinäkin mielessä Suomi tulee muiden maiden kanssa samalle linjalle.

Erityisen hankala tämä lainsäädäntö on ollut vakavissa väkivaltarikoksissa ja seksuaalirikoksissa, joissa on vaikea ymmärtää sitä, vaikka olisi kulunutkin pidempi aika, että annettaisiin ikään kuin anteeksi sitä, että uusii rikoksensa. Sillä on joidenkin tutkimusten perusteella myöskin merkittävä ennaltaestävä vaikutus, että se tuomio on pidempi kuin että se olisi lyhyempi.

Ennen kaikkea tässä on se tärkeä osa, että se myöskin takaa näitten uhrien turvallisuuden sinä aikana, kun rikoksenteijä on pidempään siellä vankilassa. Esimerkiksi sellaisissa rikoksissa, joissa uhrilla on merkittävä riski joutua uudelleen saman tekijän kohteeksi, hän voi elää turvallisesti sen aikaa, kun se rikoksenteijä on vankilassa, mutta sinä päivänä, kun tämä vapautuu, pelko alkaa uudelleen. Ehkä tässä onkin se iso ero perussuomalaisten ja

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

SDP:n välillä, että me ajattelemme aina ensisijaisesti uhria ja ehkäpä demarit ensisijaisesti sitä rikostentekijää.

Mutta mitä tulee vielä näihin uusimisprosentteihin: Jos ajattelee, että meillä tällä hetkellä vangeista palaa yli 50 prosenttia vankilaan ja itse asiassa viiden vuoden aikana vankilasta vapautumisen jälkeen yli 70 prosenttia tekee uudelleen rikoksen, josta saa jonkinlaisen tuomion, niin ne prosentit ovat varsin korkeita. Sitä selittää aika pitkälle se, että yli 90 prosenttia vangeista on kroonisesti päihdeongelmaisia. Siinäkin suhteessa pidempi vankeusaika mahdollistaa sitä, että se päihdeongelma saadaan hoidettua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

19.49 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että ehdonalaisen vapautumisen järjestelmät vaihtelevat hyvin pitkälti maakohtaisesti. Ja suomalaisessa järjestelmässähän ominaista nimenomaan on se, että tapauskohtaista harkintaa ja sen mahdollisuuksia on aika vähän verrattuna useisiin muihin maihin, joten ehkä sen takia olemme kritisoineet nimenomaan tämän kyseisen esityksen mekaanisuutta. Sitähän ei ole myöskään rajattu esimerkiksi rikostyypeittäin. Olemme varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että mikäli joku todetaan esimerkiksi vaaralliseksi vankeusaikana, niin on syytä, että häntä ei kohdella sillä tavalla, että hän pääsee uusimaan rikoksen välittömästi. Mutta käsittääkseni tämä ei nyt ollut se varsinainen ongelma, mikä tässä esityksessä haluttiin ratkoa, vaan tätä esitystä perusteltiin yksinomaan oikeudenmukaisuusnäkökulmalla, jonka tueksi ei esitetty tutkimustietoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tulkitsenko elekieltä niin, että edustaja Heinonen on tulossa tänne? [Timo Heinonen: Voin tästä vetäistä lyhemmin!] — Siinä tapauksessa myönnän teille ensin puheenvuoron ja sitten vasta ministerille vastauspuheenvuoron, koska keskusteluun käytettävissä oleva aika lähestyy loppuaan. — Olkaa hyvä.

19.51 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Kuuntelin keskustelua tuossa työhuoneessa debatin jälkeen, ja halusin muutamaan asiaan itse vielä kiinnittää huomiota.

Haluan ministeri Merta kiittää tästä varmuusvankeusasiasta, joka on ollut eduskunnassa pidempään esillä. Ja myös tämä, että tappo ei vanhene enää, eli niin sanottu Lex Mallat, joka vihdoinkin saadaan, tai on saatu nyt, maaliin.

Aikanaan keskustalaisen kollegani Tuomo Puumalan kanssa nostimme esille myös lapsen törkeät seksuaaliset hyväksikäytöt, ja se olisi ehkä seuraava, joka pitäisi mielestäni nostaa tähän ei-vanhenevien rikosten joukkoon. Niissä aika usein nämä ilmenevät vasta myöhemmällä iällä, ja useissa tapauksissa niissä ei ole saatu tekijää enää vastuuseen.

Arjen turvallisuudesta on tänään käyty hyvää keskustelua, ja se on kyllä elämän perusta. Ei kenenkään pidä kohdata väkivaltaa — ei kodeissa, mistä on puhuttu paljon täällä salissa tämän syksyn aikana, ei kaduilla eikä puistoissakaan. Eli meidän pitää tehdä enemmän yhdessä, että tämä kehitys käännetään.

Me olemme lisäämässä määrätietoisesti poliisien määrää nyt kahdeksaantuhanteen. Mutta on totta, että vain pehmeät toimet eivät riitä. Vaikka tässäkin keskustelussa on esillä

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

pidetty nuorisorikollisuuden ennaltaehkäisyyn panostuksia, niin tarvitaan myös niitä kovempia keinoja, yhtenä esimerkiksi tämä edustaja Pihla Keto-Huovisen esillä pitämä ampuma-aselainsäädännön päivittäminen nimenomaan näiden laittomien aseiden osalta. Se on tärkeä uudistus, kun se nyt eduskuntaan ensi vuoden puolella saadaan.

Arvoisa puhemies! Halusin oikeastaan tämän puheenvuoron pitää yhden aivan oleellisen tärkeän uudistuksen osalta. Haluan kiittää siitä erityisesti teitä, oikeusministeri Leena Meri. Historiaan tämä päättyvä vuosi jää siitä, että vihdoinkin tyttöjen sukuelinten silpomisen kriminalisointi saatiin eduskunnassa toteutettua. Se on historiallinen ratkaisu ja osoittaa tämän hallituksen vahvaa arvopohjaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Meri, noin seitsemän minuuttia, olkaa hyvä.

19.53 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos! Hyvää keskustelua. Anteeksi, minulla on ollut vähän flunssaa ja on normaaliakin möreämpi ääni.

Edustaja Heinonen, olette oikeassa. Me käytimme tosi paljon aikaa hallitus-neuvotteluissa — samassa pöydässä oli muun muassa edustaja Keto-Huovinen — näiden rangaistusten kiristysten valitsemiseen: piti olla aikaan ja paikkaan, järjestäytynyt rikollisuus, rajat ylittävä rikollisuus, ampuma-aserikollisuus, teräaseet, huumaus-ainerikollisuus, tämäntyyppiset asiat, ja tietysti vankilaturvallisuus.

Otetaan näistä avolaitostöistä. Tässä unohdin tai en ehtinyt tuossa viime kerralla vastata. Kun täällä nyt on ollut tällaisia puheenvuoroja, että kuntoutustoiminta lakkautetaan tai avolaitostyötä ei ole lainkaan, niin sehän ei siis mitenkään pidä paikkaansa. Näistä avolaitostointitarahoista on leikattu se kolme miljoonaa, joka on aikaisemmin maksettu muiden toimijoiden kuluina. Jos ajatellaan, mitä sillä on maksettu. Siis edelleen maksetaan vankien palkkakulut momentilta, edelleen heitä saa käyttää työtoimintaan, mutta siellä on leikattu sellaisia menoja, joiden perinteisesti pitäisi kuulua sinne toiminnan tekijälle mutta jotka ovat nyt jääneet tänne momentille. Jos ajatellaan: kansallispuistojen rakennustarvikkeet, ajoneuvojen huolto- ja korjausmenot, maalaustarvikkeet, mullat, murskeet, siemenet, jätehuollot, puuhuolto, puhelinkulut — nehan kuuluvat ihan selvästi sinne, minne se palvelu tuotetaan. Ja palkan saa edelleen. Rikosseuraamuslaitoksen kanssa olen käynyt keskusteluja, ja siellä on muitakin toimijoita, esimerkiksi kunta ja seurakunta, missä tätä työtä tehdään. Ei siis kuntoutustoiminta ole missään tapauksessa lakkaamassa. Joistakin puheenvuoroista saattoi saada sellaisen käsityksen, tai sitten se on ollut jossain määrin väärinymmärrys.

Vankilatyöryhmä on perustettu nyt marraskuussa 28.11. Halusin nimenomaan tällaisen työryhmän, missä on Rikosseuraamuslaitos ja osaamista mukana, missä osana sitä mietitään myös ulkomaalaisten vankien siirtoa kotimaihinsa, vankilan sisällä sitä, miten erilaiset ryhmät ja ryhmittymät siellä tulevaisuudessa voivat ja joutuvat olemaan keskenään vankilaturvallisuusnäkökohdat huomioiden. Minusta oli hirveän hienoa, kuinka esimerkiksi Vantaan uudessa lisärakennuksessa on joustavat sellit ja mukailtavat tilat, eli niitä voidaan muuttaa käyttötarkoitukseltaan. Tämä on valtavan hyvä uudistus. Ja tämä täytyy ottaa vakavasti, koska se on ihan totta, että siellä on monenlaista rikollista toimintaa myös vankilan sisällä, mikäli heitä ei pidetä erillään, ja tästä syystä myös hallituksen esitys vankeuslain muutoksesta lähti nyt lausunnoille, muun muassa

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Rikosseuraamuslaitoksen pitkään toivoma uudistus elikkä se, että tutkintavangitkin voidaan siirtää varmuusosastolle. Tämä on nyt lähtenyt lausunnoille.

Edustaja Rostila kysyi koventamisperusteista liittyen katujengirikollisuuteen, nöyryyttävään tekotapaan ja alaikäisen käyttämiseen rikoksessa, sen käyttämisestä koventamisperusteena. Se oli lausunnoilla, ja se kävi nyt arviointineuvostossa, ja arviointineuvosto halusi siihen lisää vertailuja, ja näitä tehdään nyt oikeusministeriössä, ja heti kun se on valmis, se on valmis tulemaan eduskuntaan. Se on sitä vaille valmis.

Edustaja Heinospelä — olitte tuossa hetken aikaa poissa — se ampuma-aselainsäädäntö on nyt tulossa valtioneuvoston tämän viikon torstain istuntoon. Se on ollut todella hieno saavutus, ja saimme vielä yhdessä hallituspuolueiden kanssa arvioitua, että tähän täytyy löytää vielä rahoitusta, ja sehän turvattiin nyt syksyllä ja arvioitiin, että kyllä tämä on niin merkittävä asia, että tähän täytyy löytyä lisärahoitusta, ja näin tapahtui. Me Ruotsin kanssa alamme olla siellä samoilla viivoilla. Tässä järjestäytyneessä rikollisuudessa on sekin merkillinen asia, tai ei nyt merkillinen, vaan semmoinen asia, että me emme voisi muodostaa pohjoismaisessa perheessä sellaisia alueita, joissa toisessa maassa on kevyemmät rangaistukset ja toisessa kovemmat, koska sehän on turvasatama lähteä tekemään niitä rikoksia sitten sinne toiseen maahan, ja totta kai meidän täytyy olla yhdessä linjassa.

Täällä puhuttiin vielä vankipaikoista. Nyt vuosina 25 ja 26 on tulossa yhteensä noin 200 vankipaikkaa lisää mukaan lukien tämä Vantaan uudisrakennus, jossa oli vihkiäiset mutta joka aukenee asteittain ensi vuoden alussa. Elikkä kyllä näitä vankipaikkoja on lisääkin tulossa. Rikosseuraamuslaitos on myös arvioinut, että siellä on jonkun verran tiivistämisen varaa, mutta siinä täytyy olla tosi tarkka, koska se on myös turvallisuuskysymys sekä vangeille että vartijoille. Ja meillä on nykyisin myös konttisellejä, ja niitä voidaan vuokrata ja siirrellä. Elikkä siinä on yksi ratkaisu, mutta olen henkilökohtaisesti samaa mieltä, että tämä on tarkasteltava asia, että voiko vankipaikkoja ostaa ulkomailta ja millaisilla edellytyksillä. Olet ihan oikeassa siinä, edustaja Lehtinen — hänkö se tästä puhui [Rami Lehtinen: Joo!] — että virolaiset vangit olisi hyvä saada omiin vankiloihinsa, koska meillä on muistaakseni ulkomaalaisista vangeista suurin osa virolaisia, ja kyllähän se totta kai olisi niin, että virolaisten täytyisi huolehtia siitä, mutta ei ole pelkästään kyse Viron tahtotilasta, vaan tästä EU-oikeudellisesta sopimuksesta, joka edellyttää lähtökohtaisesti myös vangin suostumusta, ja koska Virossa ei ole niin löperö vapautumisjärjestelmä ehdonalaan vapauteen, niin he eivät mielellään halua sinne. Siinä on yksi syy.

Sitten mitä tulee näihin järjestöleikkauksiin, niin nyt täytyy palauttaa tähän kontekstiin. Oikeusministeriössä on todella vähän mitään harkinnanvaraisia avustuksia. Ennen kuin nämä leikkaukset tulivat, noin 14,5 miljoonaa olivat meidän avustukset. Siis 14,5 miljoonaa, niistä noin 10 miljoonaa menee saamelaiskäräjille ja sen toimintaan ja Rikosuhripäivystykseen. Siitä jää muutama miljoona, ja nyt täällä puhutaan aivan kuin sillä kahdella miljoonalla olisi nyt tuhottu koko järjestökenttä. Sieltä on jouduttu leikkaamaan. Rauhanjärjestöt ovat sellaisia, jotka eivät tyypillisesti ole, eivätkä osaamisalueeltakaan ole, sellaisia, jotka kuuluisivat oikeusministeriöön. Ne on joskus joitakin vuosia sitten siirretty opetus- ja kulttuuriministeriöstä, ja kun kaikesta pitää leikata, niin silloin leikataan. Nyt tästä ei kannata tehdä mitään sellaista asiaa, että tässä olisi nyt koko järjestökenttä kaatumassa.

Pöytäkirja PTK 137/2024 vp

Hei, sitten iloinen uutinen: rikosuhrimaksuihin on tulossa korotus, se on nyt lausunnoilla, ja rikosuhrimaksuthan tulee ohjata rikosuhritoimintaan. Elikkä kun me saadaan nämä rikosuhrimaksut korotettua, niin me saadaan rikosuhritoimintaan lisää rahaa. Arvion mukaan siitä tulee lähes kaksi miljoonaa euroa vuodessa. Elikkä hätä pois, me kyllä teemme parhaamme oikeusministeriössä auttaaksemme myös rikosten uhreja. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 18.12.2024 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen